

Kuuden suurimman kaupungin **vammaisten palvelujen ja kustannusten vertailu** vuonna 2017

Esipuhe

Kuusikko-työssä vertaillaan kuutoskaupunkien (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu) lasten päivähoitoa, lastensuojelua, aikuissosiaalityötä, toimeentulotukea, työllistämispalveluja, päihde- ja mielenterveyspalveluja, kehitysvammahuoltoa, vammaispalveluja sekä vanhuspalveluja. Kaupunkien edustajista koostuvat eri palvelukokonaisuuksien asiantuntijaryhmät tuottavat vuosittain tilastollisia raportteja asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista.

Kuutostyö alkoi vuonna 1994, jolloin Helsinki, Espoo ja Vantaa päättivät alkaa toteuttaa vertailuja sosiaali- ja terveyspalveluista sekä niiden kustannuksista. Turku ja Tampere tulivat mukaan vertailuihin vuonna 1996, minkä jälkeen ryhmä nimettiin Viisikoksi. Vertailuraportteja alettiin julkaista omassa julkaisusarjassaan vuonna 1999. Kuutosyhteistyö alkoi vuonna 2002, kun Oulu liittyi kuudenneksi jäseneksi ryhmään. Kuusikko-työ alkoi lasten päivähoidon, toimeentulotuen sekä vanhuspalvelujen vertailulla, mutta ajan myötä mukaan on tullut uusia palvelukokonaisuuksia.

Kuusikko-tiedonkeruu sisältää sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta ainoastaan osan kustannuksista ja toimintatiedoista. Sosiaali- ja terveyspalvelut muodostavat omanlaisensa kokonaisuuden, jossa erityisesti sosiaalipalvelut ovat vahvasti limittyneet toisiinsa. Kunta voi panostaa esimerkiksi ehkäiseviin toimintamuotoihin, mutta ehkäisevään työhön laitettut resurssit eivät näy välttämättä Kuusikko-raportoinnissa.

Raporttien tarkoituksena on palvella ensisijaisesti kuntien päättäjiä ja ne ovat yksi väline toiminnan ohjaamiseen. Kuusikko-raportit nostavat esiin eroavaisuuksia, jotka vaativat tarkempaa analyysia. Tavoitteena ei ole vertailla esimerkiksi omien ja ostopalvelujen kustannuksia. Omien ja ostopalvelujen tiedonkeruu poikkeaa merkittävästi esimerkiksi asiakasmaksujen, vuokrien, tilaamiseen liittyvien kustannusten ja hallinnon vyörytysten osalta. Kunnan omaa tuotantoa voi verrata toisen kunnan omaan tuotantoon, mutta omien ja ostopalvelujen tiedot eivät ole vertailukelpoisia, koska ne sisältävät eri kustannuseriä.

Kuutosraporttien tiedot asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista on pääasiassa koottu kuntien omista tietojärjestelmistä ja tilinpäätöksistä. Kuusikko-työn keskiössä on työryhmissä tehtävä määrittelytyö, jonka ansiosta kerättävät tiedot saatetaan mahdollisimman vertailukelpoiksi. Määrittelytyö on välttämätöntä, sillä palvelut poikkeavat kuntien välillä nimikkeiltään ja sisällöiltään, ja ne on organisoitu hallinnollisesti eri tavoin. Lisäksi kunnilla on käytössä toisistaan poikkeavia tietojärjestelmiä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tieto, joka yhdessä kunnassa saadaan automaattisesti, voi toisessa kunnassa vaatia paljon manuaalista työtä tai sitä ei ole edes mahdollista saada. Määrittelytyössä täytyy huomioida myös kuntien erilaiset kirjaamiskäytännöt. Vertailutyön pitkän historian avulla on kuitenkin saavutettu hyvä taso vertailtavuudessa.

Kuutosyhteistyön lisäksi tilastotietoja kuntien sosiaali- ja terveyspalveluista tuotetaan monilla tahoilla, kuten Tilastokeskuksessa, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksessa sekä Suomen Kuntaliitossa. Kuutostiedonkeruun ja raportoinnin erityispiirteet liittyvät yhdessä sovittuihin määritelmiin ja sopimuksiin tietosisällöstä, suorite- ja taloustietojen yhdistämiseen yhteen raporttiin, palvelua koskevien tietojen kattavuuteen ja pyrkimykseen tietojen vertailukelpoisuuden yksityiskohtaiseen arviointiin. Lisäksi edellisen vuoden tietoja käsittelevät raportit ilmestyvät yleensä nopeammalla aikataululla kuin valtakunnalliset yhteenvedot.

Kuuden suurimman kaupungin
vammaisten palvelujen ja
kustannusten vertailu
vuonna 2017

Kuusikko-työryhmä
Vammaispalvelut
Auri Lyly-Falk
15.5.2018

Kuusikko-työryhmän julkaisusarja

Teksti: Auri Lyly-Falk

ISSN 2342-1983 (painettu)

ISSN 2342-1991 (verkkojulkaisu)

Edita Prima Oy 2018, Helsinki

Tekijä(t)		
Kuusikko-työryhmän vammaisten palvelujen asiantuntijaryhmä, kirjoittanut Auri Lyly-Falk		
Nimike		
Kuuden suurimman kaupungin vammaisten palvelujen ja kustannusten vertailu 2017		
Julkaisija (virasto tai laitos)	Julkaisuaika	Sivumäärä, liitteet
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala, Espoon sosiaali- ja terveystoimi, Vantaan sosiaali- ja terveystoimi, Turun hyvinvointitoimiala, Tampereen hyvinvointipalvelut sekä Oulun hyvinvointipalvelut.	5/2018	47 s. + 56 s. liitteitä
Sarjanimike	Osanumero	
Kuusikko-työryhmän julkaisusarja	1/2018	
ISSN-numero	Kieli	
2342-1983	Suomi	
Tiivistelmä		
Kuusikko-työryhmän vammaisten palvelujen raportissa kuvataan pääasiassa kehitysvammaisten erityishuol- lost annetun lain (519/1977) sekä vammaispalvelulain (380/1987) mukaisia palveluja ja tukitoimia. Tietoja on koottu lisäksi sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaisista kuljetuspalveluista, mutta ei muista sosiaalihuol- tolain mukaisista palveluista, vaikka niiden myöntäminen vammaisten palvelujen asiakkaille on Kuusikko- kunnissa yleistynyt. Raportissa tarkasteltavat keskeiset palvelukokonaisuudet ovat henkilökohtainen apu, avo- huollon palvelut (kuljetuspalvelut, asumista tukevat palvelut sekä työ- ja päivätoiminta), ympärivuorokautiset asumispalvelut, kehitysvammaisten perhehoito ja kehitysvammaisten laitoshoido. Vuoden 2017 tietojen lisäksi esitetään aikasarjoja vuosilta 2013–2017. Erillisinä liitteinä raportissa esitetään tiedonkeruutaulukot ja aika- sarjoja. Raporttitekstissä kunnat kuvaavat edellä mainittujen keskeisten palvelukokonaisuuksien toteutta- mista. Kustannustietojen vertailukelpoisuutta parannetaan korottamalla aiempien vuosien kustannukset vuo- den 2017 arvoon. Vuonna 2107 vammaisten palvelujen kokonaiskustannukset olivat 434,7 miljoonaa euroa. Vammaisten palve- lujen yhteenlaskettu asiakasmäärä oli 41 662 henkilöä. Vammaisten palvelujen kokonaisuuden kustannuksista suurimman osan muodostavat ympärivuorokautiset asumispalvelut niin kuutoskaupunkien tasolla kuin yksit- täisten kuntienkin tasolla. Asiakkaita taas on lukumääräisesti eniten kuljetuspalveluissa. Kehitysvammahuollon palveluja käytti 7 192 asiakasta, mikä on 287 asiakasta enemmän kuin edellisvuonna. Kehitysvammahuollon palveluja käytti kuutoskaupunkien väestöstä 0,41 prosenttia. Deflatoidut nettokustan- nukset kasvoivat edellisvuodesta 0,2 prosenttia ollen yhteensä noin 238,8 miljoonaa euroa. Laitoshoidon de- flatoidut kustannukset pienentyivät edellisvuodesta 15,2 prosenttia, ja olivat 29,6 miljoonaa euroa. Laitos- hoidon purkamisen jatkuminen näkyi kehitysvammaisten asumispalvelujen deflatoiduissa kustannuksissa, jotka kasvoivat 4,6 prosenttia edellisvuodesta. Työ- ja päivätoiminnan deflatoidut kustannukset kasvoivat 9,2 prosenttia edellisvuodesta. Kehitysvammahuollon palveluja käyttäneiden asiakkaiden määrä on kasvanut 801 henkilöllä vuosien 2013– 2017 välillä, mikä tarkoittaa 12,5 prosentin kasvua. Deflatoidut kokonaiskustannukset ovat nousseet vastaa- valla aikavälillä 11,7 prosenttia eli noin 25,1 miljoonaa euroa. Laitoshoidon purkamisen johdosta kehitysvam- maisten asumispalvelujen deflatoidut kustannukset ovat nousseet 35,0 prosenttia viimeisen viiden vuoden aikana, ja laitoshoidon kustannukset taas laskeneet 44,9 prosenttia ja asiakasmäärät 56,4 prosenttia. Työ- ja päivätoiminnan asiakkaisiin kuuluu tänä päivänä puolestaan enemmän kuin neljä viidesosaa kaikista työikäi- sistä ja -kykyisistä kehitysvammahuollon asiakkaista ja työ- ja päivätoiminnan kustannukset ovat kasvaneet 27,4 prosenttia vuodesta 2013. Perhehoidon asiakasmäärä on kasvanut 2,5 prosenttia (9 asiakasta), ja kusan- nukset kasvaneet 11,5 prosenttia vuosien 2013–2017 välillä, ollen 4 miljoonaa euroa vuonna 2017. Vammaispalvelujen kokonaisasiakasmäärä oli 34 470. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 0,1 prosenttia. Kuutoskaupunkien väestöstä 1,95 prosenttia oli oikeutettu vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin tai tuki- toimiin. Vammaispalvelujen kokonaisnettokustannukset olivat 195,9 miljoonaa euroa. Nousua edellisvuoteen oli vuoden 2017 rahan arvossa 3,7 prosenttia. Vuonna 2017 vammaispalvelujen kustannukset olivat keskimää- rin 110 euroa kuutoskaupungin asukasta kohti ja 5 684 euroa vammaispalvelujen asiakasta kohti. Palveluittain tarkasteltuna suurimman kustannuserän muodostaa henkilökohtaisen avun palvelu (78,2 miljo- onaa euroa), mikä on 39,9 prosenttia kokonaiskustannuksista. Kasvua henkilökohtaisen avun deflatoituihin kustannuksiin kertyi vuoteen 2016 nähden 5,1 miljoonaa euroa (7,0 %). Henkilökohtaisen avun asiakkaita oli 6 939, mikä on 8,8 prosenttia enemmän kuin vuonna 2016. Palveluasumisen asiakkaita oli 1 073, mikä on 3,7 prosenttia enemmän kuin vuonna 2016. Palveluasumisen kustannukset olivat vuonna 2016 noin 49,6 miljo- onaa euroa, mikä on 0,7 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna.		

Asiasanat	
Kuusikko, vammaispalvelut, vammaiset, kustannukset, kuntavertailu	
Tiedustelut	Jakelu
Työryhmien jäsenet, liite 8	www.kuusikkokunnat.fi

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	2
2	VAMMAISTEN PALVELUJEN KOKONAISUUS	6
2.1	Vammaisten palvelujen asiakkaat ja kustannukset.....	6
2.1.1	Kehitysvammahuollon asiakkaat, suoritteet ja kustannukset.....	8
2.1.2	Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen asiakkaat, suoritteet ja kustannukset.....	13
3	HENKILÖKOHTAINEN APU	19
3.1	Henkilökohtaisen avun asiakkaat, kustannukset ja järjestämistavat.....	19
4	AVOHUOLLON PALVELUT	22
4.1	PALVELUSUUNNITELMAT JA PALVELUTARPEEN ARVIOINTI.....	22
4.2	VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET KULJETUSPALVELUT	22
4.2.1	Kuljetuspalvelujen kustannukset ja asiakkaat	23
4.3	TYÖ- JA PÄIVÄTOIMINTA	26
4.3.1	Vaikeavammaisten päivätoiminnan asiakkaat ja kustannukset.....	27
4.3.2	Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan asiakkaat, suoritteet ja kustannukset.....	27
4.4	ASUMISTA TUKEVAT PALVELUT.....	30
4.4.1	Kehitysvammaisten tuettu asuminen.....	30
4.4.2	Kehitysvammaisten palveluasuminen (ohjattu asuminen)	31
5	VAMMAISTEN YMPÄRIVUOROKAUTISET ASUMISPALVELUT.....	33
5.1	Kehitysvammaisten tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen).....	33
5.2	Vaikeavammaisten palveluasuminen	34
6	KEHITYSVAMMAISTEN PERHEHOITO	38
7	KEHITYSVAMMAISTEN LAITOSHOITO.....	40
7.1	Laitoshoidon asiakkaat, käyttöpäivät ja kustannukset.....	40
8	OMAISHOIDON TUKI.....	42
9	YHTEENVETO	45
	LÄHTEET.....	47
	LIITTEET	48
	Liite 1: Vammaisten palvelujen tiedonkeruun määritelmät vuodelle 2017.....	48
	Liite 2: Vammaisten palvelujen toiminta- ja kustannustiedot vuodelta 2017	56
	Liite 3: Vammaisten palvelujen toiminta- ja kustannustietojen aikasarjat 2013–2017	79
	Liite 4: Vammaisten palvelujen deflatoidut kustannustietojen aikasarjat vuosilta 2013–2017	89
	Liite 5: Kehitysvammaisten asumispalvelujen kokonaisuus	93
	Liite 6: Kuvioita vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien käytöstä ja kustannuksista sekä niiden kehityksestä 2013–2017	97
	Liite 8: Vammaispalvelujen Kuusikko-työryhmän jäsenten yhteystiedot	102

TEKSTIN TAULUKOT

Taulukko 1. Vammaisten palvelujen asiakasmääriä vuosina 2013, 2016 ja 2017 sekä muutosprosentti vuosista 2013 ja 2016.....	6
Taulukko 2. Vammaisten palvelujen nettokustannukset (Milj. €) vuosina 2013, 2016 ja 2017 sekä deflatoitujen kustannusten muutos kuutoskaupungeissa	7
Taulukko 3. Vammaisten palvelujen nettokustannukset palvelumuodoittain (milj. €) vuosina 2013, 2016 ja 2017 sekä deflatoitujen kustannusten muutos kuutoskaupungeissa	8
Taulukko 4. Kehitysvammahuollon asiakkaat vuosina 2013, 2016 ja 2017 sekä asiakasmäärien muutos kuutoskaupungeissa	9
Taulukko 5. Kehitysvammahuollon eri palvelumuotojen käyttöpäivät vuosina 2013, 2016 ja 2017 sekä käyttöpäivien muutos kuutoskaupungeissa	9
Taulukko 6. Kehitysvammahuollon käyttöpäivien jakautuminen kunnallisesti tuotettuihin ja ostettuihin palveluihin kuutoskaupungeissa vuonna 2017	9
Taulukko 7. Kehitysvammahuollon nettokustannukset (milj. €) vuosina 2013, 2016 ja 2017 sekä deflatoitujen kustannusten muutos kuutoskaupungeissa	11
Taulukko 8. Kehitysvammahuollon nettokustannukset vuonna 2017, niiden muutos vuodesta 2016 (DEFL.) sekä kunnan tuottamien palvelujen ja ostopalvelujen kustannusten osuus kokonaiskustannuksista.....	11
Taulukko 9. Yhteenvedo kehitysvammahuollon palvelujen käyttöpäiväkohtaisista nettokustannuksista kuutoskaupungeissa vuonna 2017	13
Taulukko 10. VpL:n mukaisista palveluista ja tukitoimista myönteisen päätöksen saaneiden määrä ja muutos vuosina 2013, 2016 ja 2017 kuutoskaupungeissa.....	13
Taulukko 11. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien myönteisen päätöksen saaneiden osuus väestöstä ikäryhmittäin vuonna 2017, %	14
Taulukko 12. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien myönteisen päätöksen saaneet ja jakautuminen ikäryhmittäin vuonna 2017 kuutoskaupungeissa.....	14
Taulukko 13. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien asiakkaat ja muutos vuosina 2013, 2016 ja 2017 palveluittain kuutoskaupungeissa	14
Taulukko 14. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien nettokustannukset ja muutos vuosina 2013, 2016 ja 2017 kuutoskaupungeissa vuoden 2017 rahan arvossa (milj. €).....	15
Taulukko 15. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kustannukset ja muutos vuosina 2013, 2016 ja 2017 palveluittain kuutoskaupungeissa vuoden 2017 rahan arvossa (milj. €)	15
Taulukko 16. Asiakaskohtaisia kustannuksia palveluittain kuutoskaupungeissa vuonna 2017	18
Taulukko 17. Henkilökohtaisen avun asiakasmäärä sekä nettokustannukset kuutoskaupungeissa vuonna 2017 sekä muutos 2016–2017 vuoden 2017 rahan arvossa.....	19
Taulukko 18. Henkilökohtaisen avun järjestämistavat kuutoskaupungeissa vuonna 2017, % henkilökohtaisen avun asiakkaista (osalla asiakkaista voi olla samanaikaisesti monia henkilökohtaisen avun järjestämistapoja).....	20
Taulukko 19. Vuosina 2013–2017 tehtyjen palvelusuunnitelmien määrä kuutoskaupungeissa	22
Taulukko 20. VpL:n ja ShL:n mukaisia kuljetuspalveluja vuonna 2017 käyttäneet sekä käyttäjämäärien muutos 2016–2017	23
Taulukko 21. VpL:n ja ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen yhdensuuntaisten matkojen määrät vuonna 2017 sekä matkamäärien muutos 2016–2017	23
Taulukko 22. VpL:n ja ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen nettokustannukset vuonna 2017 sekä muutos 2016–2017 vuoden 2017 rahan arvossa	24
Taulukko 23. ShL-tulorajat yhden ja kahden henkilön talouden osalta, € / kk (brutto)	24

Taulukko 24. Vammaisten työ- ja päivätoiminnan asiakkaat ja kustannukset vuonna 2017 sekä muutos vuodesta 2016 (DEFL.)	27
Taulukko 25. Vaikeavammaisten päivätoiminnan asiakkaat ja kustannukset vuonna 2017 sekä muutos vuodesta 2016	27
Taulukko 26. Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan asiakkaat ja käyttöpäivät vuonna 2017 sekä muutos vuodesta 2016	28
Taulukko 27. Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan nettokustannukset sekä kustannusten muutos vuodesta 2016 (DEFL.), kunnalliset tuotannon kustannukset ja niiden %-osuus nettokustannuksista sekä kustannukset käyttöpäivää kohden vuonna 2017	28
Taulukko 28. Kunnallisen tuotannon kuljetuspalvelujen kustannukset ja %-osuus työ- ja päivätoimintaan liittyvistä kunnallisista nettokustannuksista vuonna 2017	29
Taulukko 29. Tuetun asumisen asiakkaat, käyttöpäivät ja nettokustannukset vuonna 2017 sekä muutos vuodesta 2016 (DEFL.)	30
Taulukko 30. Ohjatun asumisen asiakkaat ja käyttöpäivät 2017 sekä muutos vuodesta 2016	31
Taulukko 31. Ohjatun asumisen kustannukset 2017 sekä muutos vuodesta 2016 (DEFL.)	31
Taulukko 32. Ympärivuorokautisten asumispalvelujen asiakkaat ja kustannukset vuonna 2017 sekä muutos vuodesta 2016	33
Taulukko 33. Tehostetun palveluasumisen (autetun asumisen) asiakkaat ja käyttöpäivät vuonna 2017 sekä muutos vuodesta 2016	33
Taulukko 34. Tehostetun palveluasumisen (autetun asumisen) kustannukset sekä hinta käyttöpäivää kohden vuonna 2017, sekä muutos vuodesta 2016 (DEFL.)	34
Taulukko 35. Vaikeavammaisten palveluasumisen asumisyksikköjen asiakasmäärä, lyhytaikaisten asiakkaiden määrä sekä nettokustannukset kuutoskaupungeissa vuonna 2017 sekä muutos 2016–2017 vuoden 2016 rahan arvossa	35
Taulukko 36. VpL:n mukaisen tehostetun palveluasumisen asiakasmäärän jakautuminen ikäryhmittäin vuonna 2017	35
Taulukko 37. Perhehoidon asiakkaat, käyttöpäivät ja nettokustannukset vuonna 2017 sekä muutos vuodesta 2016 (DEFL.)	38
Taulukko 38. Laitoshoidon asiakkaat ja käyttöpäivät vuonna 2017 sekä muutos vuodesta 2016	40
Taulukko 39. Laitoshoidon kustannukset vuonna 2017 sekä niiden muutos vuodesta 2016 (DEFL.)	41
Taulukko 40. Omaishoidon asiakkaat ikäluokittain vuonna 2017	42
Taulukko 41. Omaishoidon tuen palkkioluokat (€/kk) sekä maksettujen palkkioiden kokonaiskustannukset vuonna 2017	44
Taulukko 43. Tilastokeskuksen (SVT 2018a) julkisten menojen hintaindeksi sosiaalitoimelle, kuntatalous	49

TEKSTIN KUVIOT

Kuvio 1. Vammaisten palvelujen eri palvelumuotojen kustannusten %-osuus vammaisten palvelujen kokonaisnettokustannuksista kunnittain vuonna 2017.	7
Kuvio 2. Laitoshoidon, asumispalvelujen, perhehoidon sekä työ- ja päivätoiminnan asiakkaiden prosenttiosuus kunnan kehitysvammahuollon kokonaisasiakasmäärästä kuutoskaupungeissa vuonna 2017.	10
Kuvio 3. Kehitysvammahuollon eri palvelujen kustannusten %-osuus kehitysvammaisten palvelujen kokonaisnettokustannuksista kunnittain vuonna 2017	12

Kuvio 4. Kehitysvammahuollon asiakaskohtaisten kustannusten kehitys vuosina 2013–2017 kuutoskaupungeissa (DEFL.)	12
Kuvio 5. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kustannusten jakautuminen palveluittain kuutoskaupungeissa vuonna 2017	16
Kuvio 6. VpL:n palvelujen ja tukitoimien kustannusten %-osuus kokonaiskustannuksista vuosina 2008–2017	16
Kuvio 7. VpL:n mukaisten palvelujen vuosikustannukset myönteisen päätöksen saanutta asiakasta kohti vuosina 2013–2017 vuoden 2017 rahan arvossa kuutoskaupungeissa	17
Kuvio 8. VpL:n mukaisia kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat ikäryhmittäin, %-osuus kaikista kuljetuspalveluasiakkaista vuonna 2017 (Oulun osalta päätösten määrä)	24

1 JOHDANTO

Tässä raportissa tarkastellaan sekä kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) eli jäljempänä kehitysvammalain (KvL:n) mukaisia palveluja, että vammaisille henkilöille tarkoitettuja palveluja keskittyen niihin, joista on säädetty laissa vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987). Lakiin viitataan jatkossa vammaispalvelulakina (VpL). Ensimmäinen kehitysvammahuollon työryhmän kokoama raportti ilmestyi vuonna 2001 eli varhaisimmat vertailutiedot ovat peräisin vuodelta 2000. Tuolloin mukana olivat Viisikon muodostavat kaupungit Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku ja Tampere. Kuusikon tiedot ovat saatavilla vuodesta 2005 eteenpäin, kun Oulu tuli mukaan kehitysvammahuollon vertailutyöhön. Oulun lukuihin vaikuttaa merkittävästi vuoden 2013 alussa tehdyt kuntaliitokset, joiden seurauksena uuden Oulun väkiluku kasvoi lähes 50 000 asukkaalla. Muutos nosti merkittävästi Oulun kehitysvammahuollon asiakasmääriä, suoritteita ja kustannuksia. Vammaispalveluja on vertailtu Viisikko-kaupunkien kesken vuodesta 1998 lähtien. Oulu liittyi mukaan vuoden 2005 vertailuihin.

Kehitysvammahuollon ja vammaispalvelulain mukaisten palvelujen raportit on vuoteen 2015 saakka julkaistu omina julkaisuinaan. Vuoden 2016 raportti julkaistiin ensimmäistä kertaa samoissa kansissa siten, että kehitysvammahuollon raportti muodosti julkaisun ensimmäisen osan ja vammaispalvelulain palvelut raportin toisen osan. Kehitysvammahuollon ja vammaispalvelulain mukaisten palvelujen työryhmät yhdistyivät vuoden 2017 syksyllä vammaisten palvelujen työryhmäksi, ja vuoden 2017 raportti on yhteinen vammaisten palvelujen raportti, jossa vammaisten palveluja tarkastellaan kokonaisuutena. Työryhmien yhdistyminen liittyy sekä tulevaan vammaispalvelulain muutokseen, että tulevaan muutokseen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusraportoinnissa; sote-tietopaketteihin. Sote-tietopakettien kautta on tarkoitus saada luotettavaa, läpinäkyvää ja vertailukelpoista tietoa palveluista ohjauksen ja päätöksenteon tueksi niin maakunnallisesti kuin kansallisesti. Käytännössä tietopaketit ovat työkalu kustannusten kohdentamiseen vertailukelpoisella tavalla. Sote-tietopaketit antavat tietoa sote-palveluiden käytöstä ja niiden kustannuksista. Aiemmin ei (valtakunnallisesti) ole ollut saatavilla samalla tavoin asiakasryhmittäin tuotettua tietoa, jossa eri rahoituskanavien ja palveluntuottajien tiedot on yhdistetty toisiinsa. Valtakunnallisesti yhtenäisen rakenteen vuoksi palvelukokonaisuuksia pystytään vertailemaan alueittain ja käyttämään vertailukelpoista tietoa myös valtakunnallisen päätöksenteon tukena. Sote-tietopaketit tulevat olemaan yhteneväiset JHS-palveluluokituksen kanssa. (alueuudistus.fi/sote-tietopaketit)

Kuusikko-raportoinnilla ja sote-tietopaketeilla on paljon yhteistä, sillä molemmissa tarkastellaan tietyn asiakasryhmän palvelukokonaisuuksia. Sote-tietopakettien rakenne ja sisältö eroavat kuitenkin joiltain osin Kuusikko-raportoinnista, esimerkiksi tarkasteltavien palvelukokonaisuuksien ja kustannusten laskemisen suhteen. Vammaisten palvelujen raportissa on huomioitu vammaisten palvelujen sote-tietopaketin rakenne. Työryhmä on myös osallistunut vammaisten palvelujen sote-tietopaketin sisällön suunnitteluun.

Vammaisten palvelujen Kuusikko-raporttiin on koottu tietoja palvelujen asiakasmääristä, suoritteista ja kustannuksista. Lisäksi tiedoista esitetään aikasarjoja. Pääasiallisesti tarkastellaan kehitystä vuosina 2013–2017. Kustannustietojen ajallista vertailukelpoisuutta on parannettu esittämällä kustannusaikasarjoissa sekä alkuperäiset luvut että vuoden 2017 rahan arvoon korotetut eli deflatoidut kustannukset. Raportissa tarkasteltavat keskeiset palvelukokonaisuudet ovat henkilökohtainen apu, avohuollon palvelut (kuljetuspalvelut, asumista tukevat palvelut sekä työ- ja päivätoiminta), ympärivuorokautiset asumispalvelut, kehitysvammaisten perhehoito ja kehitysvammaisten laitoshoido.

Raporttiin sisältyy pääasiassa kehitysvammalain ja vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja kustannuksia. Kehitysvammaiset henkilöt voivat saada ensisijaisia palveluja esimerkiksi sosiaalihuoltolain (1301/2014), lasten päivähoitolain (36/1973) ja terveydenhuoltolain (1326/2010) perusteella, mutta näitä palveluja ei tässä raportissa pääsääntöisesti käsitellä. Turun tiedoissa on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja. Kehitysvammaisille myönnetään palveluja myös vammaisuuden perusteella järjestettäviä palveluja ja tukitoimia koskevan lain (380/1987) perusteella, ja nämä palvelut sisältyvät raportin vammaispalvelujen osuuteen. Lisäksi omaishoidon tuen vapaapäiviin (laki omaishoidon tuesta 937/2005) liittyvä kehitysvammaisten lyhytaikaishoido on mukana

Vantaan ja Turun tiedoissa ja Espoon tiedoissa oman toiminnan ja yhden palveluntuottajan osalta. Helsingissä ja Tampereella omaishoidon vapaat ovat mukana oman toiminnan osalta. Kuljetuspalvelujen osalta tarkastellaan myös sosiaalihuoltolain (ShL, 1301/2014) mukaisia kuljetuspalveluja, sillä kyseinen palvelu vaikuttaa vammais- palvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen käyttöön.

Vammaisten palvelujen kokonaisuutta, asiakasmääriä, suoritteita ja kustannuksia käsitellään luvussa 2. Henkilökohtaista apua käsitellään luvussa 3, ja avohuollon kokonaisuutta luvussa 4. Ympäri vuorokautisia asumis- palveluja käsitellään luvussa 5, ja kehitysvammaisten perhehoitoa luvussa 6. Kehitysvammaisten laitoshoidon käsi- tellään luvussa 9 ja omaishoidon tuen järjestämistä kunnissa luvussa 9. Raportin liitteissä esitellään vammaisten palvelujen aikasarjoja vuosilta 2013-2017 ja vammaisten palveluja kuvaavia kuvia.

Kunnittain tarkasteltuna ajankohtaisia asioita vuoden 2017 aikana olivat:

Helsingissä asumisen palvelurakenteen keventämistä jatkettiin, ja tuetun asumisen osuus asumis- palvelujen kokonaisuudesta jatkoi kasvuaan. Laitosasumisen purku eteni, mutta lopullisesti laitosasuminen saadaan purettua vasta vuoden 2018 aikana kaupungin omien rakennushankkeiden viivästyttyä. Jalkautuvaa tehostetun työn mal- lia kehitettiin edelleen. Jalkautuva tehostetun työn tiimi tukee sekä omien että ostopalveluyksiköiden asiakkaita ja henkilöstöä kriisitilanteissa ja jalkautuu myös perheiden koteihin, jolloin voidaan parhaimmillaan välttää kun- toutusjaksojen hankinta asiakkaille oman kodin ulkopuolella. Tiimi pureutuu asiakkaan arjen ja ympäristön pul- miin; neuvoo, ohjaa ja tukee sekä asiakasta että hänen lähipiiriään tilanteessa tehden tiivistä yhteistyötä kehitys- vammapoliklinikan asiantuntijoiden kanssa. Vammaistyössä valmisteltiin kehitysvammaisten ja autismin kirjon henkilöiden asumis- palvelujen ja päiväaikaisen toiminnan kilpailutuksia. Vaikeavammaisten päivätoiminnan osalta suunnitteilla on palvelusetelin käyttöönotto.

Helsingin kaupungin palveluverkkosuunnitelman mukaan sosiaali- ja terveystoimialan palvelukokonaisuus muodostuu jatkossa perhekeskuksista, terveys- ja hyvinvointikeskuksista ja monipuolisista palvelukeskuksista. Samalla palveluprosessit uudistuvat ja keskeistä on yhteinen työ ja moniammatillinen arviointi. Uudistus koskee myös vammaisten sosiaalityötä, ja kesällä 2017 valmistui Itäkadun perhekeskus. Vuoden 2018 aikana valmistuu myös Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskus sekä Vuosaaren perhe- ja terveys- ja hyvinvointikeskus. Perhe- keskuksissa palvelee alle 18-vuotiaita lapsia ja lapsiperheitä, terveys- ja hyvinvointikeskuksissa työikäisiä hen- kilöitä ja monipuolisissa palvelukeskuksissa pääsääntöisesti yli 65-vuotiaita.

Espoon vammais- palveluissa kehitettiin LEAN-työskentelyn kautta vammaissosiaalityön saatavuutta. Loppu- vuonna käynnistyi Team Vampa -nimellä toimiva ensiarviointitiimi, jonka tavoitteena on parantaa neuvonnan ja ohjauksen saatavuutta sekä nopeuttaa hakemusten käsittelyä. Vammaissosiaalityössä hakemusten käsittely on ollut edelleen ruuhkautunut.

Päivä- ja työtoiminnan palveluissa oman toiminnan saatavuus lisääntyi, kun Riilahden toimintakeskuksen perus- korjaus ja laajennusosa saatiin valmiiksi syyskuussa. Asumisen ohjelman mukainen tuetun asumisen palveluihin keskittyvä tiimi laajensi toimintaansa vuoden aikana. Asumisen ohjelman mukaisesti vammais- palvelut on hake- nut uusia perhehoitajia vammaisten lasten ja nuorten lyhytaikaiseen perhehoitoon. Perhehoitajat valmennettiin tehtävään syksyllä.

Espoon vammais- palvelut on mukana VamO-hankkeessa, joka on valtakunnallinen ESR-rahoitteinen kehittämis- ja tutkimushanke 2016–2019. Hankkeessa tutkitaan ja kehitetään yhdessä tutkijoiden, kehittäjätyöntekijöiden, sosiaalityöntekijöiden ja asiakkaiden kanssa vammaissosiaalityön erityisasiantuntijuutta, asiakasprosesseja ja asiakasosallisuutta. Hankkeen tavoitteena on mallintaa asiakasosallisuutta varmistava vammaissosiaalityön asiakasprosessin kuvaa kokoamalla, luomalla, testaamalla ja juurruttamalla toimivia sekä asiakasosallisuutta tu- kevia menetelmiä ja toimintakäytäntöjä vammaissosiaalityöhön.

Vantaalla vanhus- ja vammais- palveluissa valmisteltiin v. 2017 organisaatiomuutos, jossa entiset neljä tulosityk- sikköä korvattiin perustetuilla kolmella tulosityksiköllä. Vammais- palvelujen toimintoja sijoittui uudistuksessa kahteen tulosityksikköön. Vuonna 2018 vakiinnutettavassa uudistuksessa nykyiset vanhusten avopalvelujen,

hoiva-asumisen palvelujen ja vammaispalvelujen tulosityksiköt korvattiin perustettavilla kotona asumisen tuen tulosityksiköllä ja erityisasumisen tulosityksiköllä. Vammaisten avopalveluista muodostettiin vammaisten asiakasohjaus kotona asumisen tuen tulosityksikköön. Vammaisten asumispalvelut sijoittuvat erityisasumisen tulosityksikköön, jossa on myös vanhusten erityisasuminen. Tähän liittyviä keskeisiä kehittämistoimia käynnistettiin, mm. puhelin- ja vammaisneuvonnan uudistaminen, asiakassegmentointi ja asumisen valvonnan yhteisten toimintamallien kehittäminen.

Työ- ja päivätoiminnan sekä vanhusten päivätoiminnan johtaminen yhdistettiin yhdelle päällikölle. Muutoksen myötä selvitetään nykyisiä toimintatapoja sekä etsitään ja kehitetään yhteisiä toimintamalleja. Merkittävänä kehittämiskohteena aloitettiin vammaisten työ- ja päivätoiminnan kirjaamisen kehittäminen. Työ- ja päivätoiminnan kuljetukset kilpailutettiin. Vammaisten työ- ja päivätoiminnassa jatkettiin Malminiitty-hanketta osana vammaisten henkilöiden työllistymistä tukevia toimintoja. Hanke keskittyi yksilökohtaiseen työvalmennukseen ja tukipalveluiden tuottamiseen.

Vantaalla asumispalveluissa on asumista tuotettu kevyemmällä tuella omaan asuntoon mahdollisimman monelle, silloin kun se on palvelutarpeen arvioinnin perusteella mahdollista. Vuonna 2016 alkaneessa, 2017 kevään jatkuneessa asumisen hankkeessa tavoitteena oli kehittää toimintaa aikaisempaakin asiakaslähtöisemmäksi ja vahvistaa asiakkaan yksilöllistä ohjaamista kunkin omaan kotiin. Tärkeässä roolissa oikeiden palveluiden järjestämiselle on ollut asumisvalmennus kunnan omassa palvelussa. Vuonna 2017 jatkuneen asumisen hankkeen tavoitteena on ollut kehittää toimintaa aikaisempaakin asiakaslähtöisemmäksi. Tavoitteena on ollut vahvistaa asiakkaan yksilöllistä ohjaamista. Hankkeessa tärkeänä tavoitteena oli käytänteiden yhtenäistäminen eri asumismuodoissa, jotta asukkaat saavat kunnassa tasalaatuista ja kuitenkin yksilöllistä tukea.

Turussa henkilökohtaisen avun palvelusetelin ja ostopalvelun käyttö sekä kokonaisasiakasmäärän kasvu lisäsivät henkilökohtaisen avun kustannuksia edelleen merkittävästi. Henkilökohtaisen avun ostopalvelut sekä palveluasuminen kilpailutettiin niin, että henkilökohtaisen avun puitesopimus astui voimaan 1.4.2017 ja palveluasumisen puitesopimukset 1.1.2018. VpL kuljetuspalveluissa kustannustaso ja asiakasmäärä pysyivät lähes ennallaan, ShL kuljetuspalvelussa asiakkaiden määrä on kasvanut huomattavasti.

Kehitysvammapalvelujen kokonaiskustannuksissa oli prosentin kasvu edelliseen vuoteen verrattuna. Kehitysvammapalvelujen piirissä olevien asiakkaiden määrä on kasvanut jonkin verran. Laitoshoidon purku näkyy vastaavana kasvuna tehostetun palveluasumisen (autetun asumisen) asiakasmäärän kasvuna. Kustannusten osalta sekä laitoshoidon että tehostetun palveluasumisen käyttöpäiväkohtaiset nettokustannukset ovat nousseet, kun palveluun on siirtynyt tai jäänyt suhteessa enemmän hoivaa ja tukea tarvitsevia asiakkaita. Kevyempien asumispalvelumuotojen eli ohjatun ja tuetun asumisen osuus käyttöpäivistä oli vuonna 2017 edelleen alle 29 prosenttia, vaikka käyttöpäivien määrä oli jonkin verran noussut. Ostopalvelujen osuus kehitysvammapalveluista oli edelleen yli 80 prosenttia.

Tampereella purettiin vuoden 2017 alussa tilaaja-tuottajamalli, joka vaikutti myös vammaispalvelujen toimintaan. Nykyisessä organisaatiomallissa tehdään tiiviimpää yhteistyötä oman tuotannon kanssa ja vammaispalvelun taloudesta ja ostopalveluista vastaa psykososiaalisen tuen palvelulinjan sosiaalipalvelupäällikkö yhdessä uuden vammaispalvelupäällikön kanssa. Vammaisten palvelujen kokonaiskustannusten nousua Tampereella selittää asiakasmäärien ja palvelutarpeen lisääntyminen eri palveluissa, vaikka kokonaisasiakasmäärässä ei näy oleellista kasvua.

Laitoshoidon purku on jatkunut sosiaalityöntekijän työstä irrotetun koordinaattorin johdolla edelleen vuonna 2017. Uusia asumisyksiköitä perustettiin kaksi, joihin asiakkaita tuli sekä laitoshoidosta että omasta kodista. Hakemusten käsittelyprosessien hiomiseen panostettiin mm. ODA-hankkeen ja LEAN-ajattelun avulla. Vuodesta 2016 tilannetta saatiin parannettua merkittävästi ja loppuvuodesta lähes kaikki hakemukset käsiteltiin määräajassa. Tampereella neuvontapuhelimen palvelua on kehitetty edelleen vastaamaan paremmin asiakkaiden tarpeita, asiakaspalvelua ja tavoitettavuutta. Numerossa tehtävään perehdytetyt sosiaaliohjaajat vastaavat asiak-

kaiden tiedusteluihin kaksi tuntia neljä kertaa viikossa. Palvelu on purkanut ruuhkia sosiaalityöntekijöiden puhelinajoilta. Perhehoidossa laitosmaksusta siirryttiin lautakunnan päätöksellä asiakkaalle edullisempaan ylläpitomaksuun.

Oulussa on tarkasteltu erityisryhmien palveluohjauksen työtä LEAN työskentelyn kautta ja kartoitettu asiakasprosessien nykytilaa. Palveluohjauksessa on pyritty parantamaan asiakaspalvelun laatua erilaisilla prosessimuutoksilla. Palveluohjauksessa on otettu mm. käyttöön suojattu sähköposti, puhelinajan varaus omalle työntekijälle, asiakassuunnitelman lähettäminen asiakkaalle tutustuttavaksi ennen kotikäyntiä sekä perustettu henkilökohtaisen avun keskus. Lisäksi palveluohjauksessa on kehitetty sähköisen Omaolon palvelutarvearvioita yhdessä asiakkaiden kanssa. Sähköisten palveluarvioiden tarkoituksena on mahdollistaa asiakkaiden itsearviointi ennen palvelun hakemista ja antaa hakuvaiheessa työntekijälle enemmän taustatietoa asiakkaasta. Vammaispalvelulain mukaisten palveluiden, liikkumista tukevien palveluiden sekä omaishoidon tuen sähköiset hakemukset otettiin käyttöön vuoden 2017 aikana.

2 VAMMAISTEN PALVELUJEN KOKONAISUUS

Tässä luvussa kuvataan ensin koko vammaisten palvelujen asiakasmäärät ja kustannukset, sen jälkeen kehitysvammahuollon asiakas- ja suoritelmäärät sekä kustannukset, ja lopuksi vammaispalvelujen asiakas- ja suoritemäärät sekä kustannukset.

2.1 Vammaisten palvelujen asiakkaat ja kustannukset

Taulukossa 1 kuvataan vammaisten palvelujen asiakasmääriä vuosina 2013, 2016 ja 2017 sekä asiakasmäärien muutos vuosina 2013-2017 ja 2016-2017. Yhteenlaskettu asiakasmäärä on suuntaa antava, sillä sama asiakas voi sisältyä summaan enemmän kuin kerran, eikä kaikilta kunnilta pystytty saamaan asiakas kertaalleen -tietoa. Kerätyt asiakas kertaalleen -tiedot löytyvät liitteestä 2. Taulukosta 1 käy ilmi, että kokonaisasiakasmäärä on viimeisen viiden vuoden aikana pysynyt suunnilleen samana, mutta yksittäisten palvelukokonaisuuksien sisällä on enemmän vaihtelua. Kehitysvammahuollon kokonaisasiakasmäärä on kasvanut 12,5% vuodesta 2013, kun taas vammaispalvelujen asiakasmäärä on samassa ajassa vähentynyt 2,9%. Viimeisen viiden vuoden aikana eniten on kasvanut henkilökohtaisen avun asiakasmäärä, ja toiseksi eniten kehitysvammaisten tuetun asumisen asiakasmäärä. Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan sekä kehitysvammaisten palveluasumisen asiakasmäärät ovat kasvaneet prosentuaalisesti seuraavaksi eniten. Eniten asiakasmäärät ovat vähentyneet laitoshoidossa sekä viimeisen vuoden että viiden vuoden aikana.

Taulukko 1. Vammaisten palvelujen asiakasmääriä vuosina 2013, 2016 ja 2017 sekä muutosprosentti vuosista 2013 ja 2016.

	2013	2016	2017	Muutos %	
				2013-17	2016-17
Vammaisten palvelujen asiakkaat*	41 876	41 339	41 662	-0,5	0,8
Vpl-asiakkaat	35 485	34 434	34 470	-2,9	0,1
Kvh-asiakkaat	6 391	6 905	7 192	12,5	4,2
Henkilökohtainen apu	4 711	6 377	6 939	47,3	8,8
Kuljetuspalvelut	24 864	23 966	23 585	-5,1	-1,6
Työ- ja päivätoiminta	3 914	4 341	4 443	13,5	2,3
Vaikeavammaisen päivätoiminta	495	555	511	3,2	-7,9
Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminta	3 419	3 786	3 932	15,0	3,9
Asumista tukevat palvelut	4 255	4 323	4 418	3,8	2,2
Asunnon muutostyöt	1 717	1 586	1 605	-6,5	1,2
Asunnon välineet ja laitteet	1 536	1 559	1 577	2,7	1,2
Kehitysvammaisten tuettu asuminen	426	546	585	37,3	7,1
Kehitysvammaisten palveluasuminen (ohjattu asuminen)	576	632	651	13,0	3,0
Ympäri vuorokautiset asumispalvelut	3 536	3 712	3 793	7,3	2,2
Vaikeavammaisten tehostettu palveluasuminen	995	1 035	1 073	7,8	3,7
Kehitysvammaisten tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)	2 541	2 677	2 720	7,0	1,6
Perhehoito	354	346	363	2,5	4,9
Laitoshoido	1 044	565	455	-56,4	-19,5
Josta pitkäaikaiset asiakkaat	575	273	228	-60,3	-16,5
josta lyhytaikaiset asiakkaat	475	300	228	-52,0	-24,0

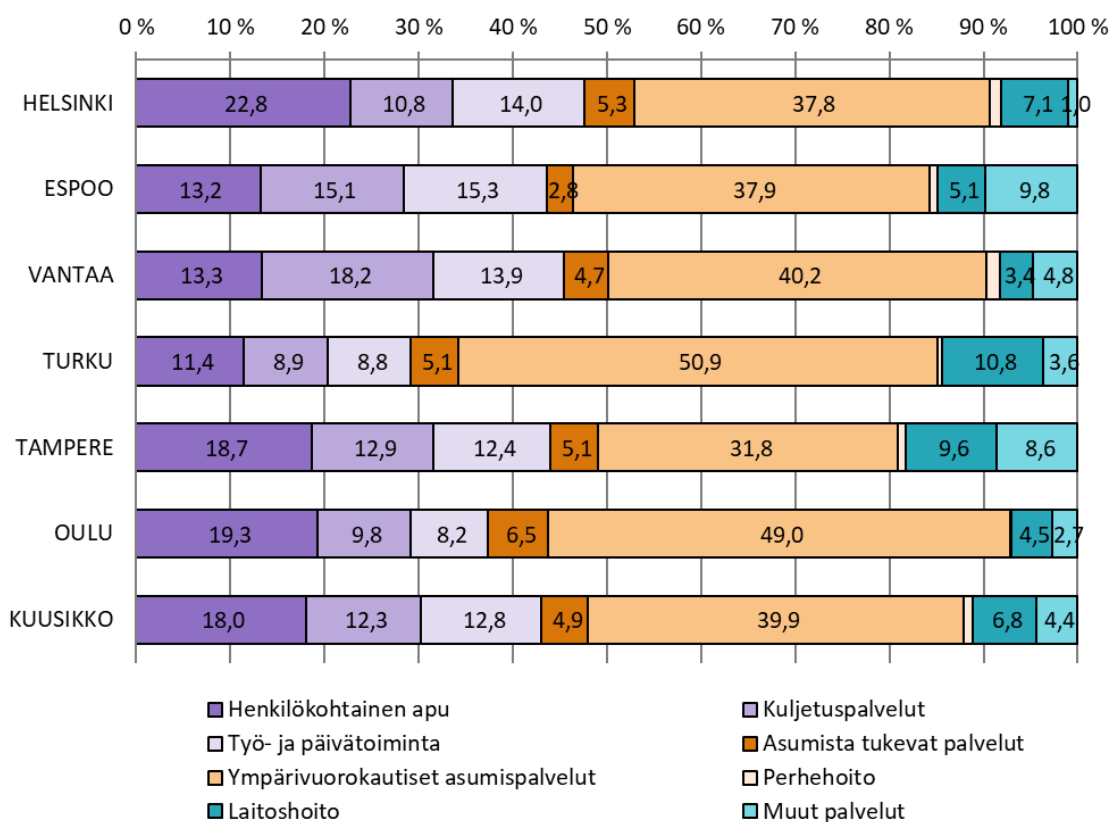
*sama asiakas voi sisältyä summaan enemmän kuin kerran

Vammaisten palvelujen kokonaiskustannukset olivat yhteensä 434,7 miljoonaa euroa kuutoskaupungeissa vuonna 2017 (taulukko 2). Yksittäisistä kunnista kustannukset laskivat Vantaalla (6,9 %) ja Helsingissä (-0,8 %), muissa kuutoskaupungeissa kustannukset kasvoivat. Eniten kustannukset nousivat Tampereella, 11,7 prosenttia. Tampereen kokonaiskustannusten nousua selittää asiakasmäärän kasvu ja palvelutarpeen lisääntyminen muun muassa henkilökohtaisessa avussa, palveluasumisessa (sekä asumisyksikössä että yksittäisessä asunnossa) ja kehitysvammaisten asumisessa. Myös VpL kuljetuspalvelussa kustannukset ovat nousseet. Kuutoskaupunkien tasolla kustannukset ovat kasvaneet 12,9 prosenttia vuodesta 2013. Eniten kasvua on ollut Espoossa (25,1 %) ja Tampereella (27,2 %), Vantaalla taas kustannukset ovat laskeneet 0,9 %.

Taulukko 2. Vammaisten palvelujen nettokustannukset (Milj. €) vuosina 2013, 2016 ja 2017 sekä deflatoitujen kustannusten muutos kuutoskaupungeissa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kustannukset yhteensä 2013	147,3	57,3	47,8	41,2	46,6	44,8	385,0
Kustannukset yhteensä 2016	161,6	68,6	50,9	46,0	53,1	47,0	427,2
Kustannukset yhteensä 2017	160,4	71,7	47,4	47,0	59,2	49,0	434,7
Muutos 2016–2017, %	-0,8	4,5	-6,9	2,2	11,7	4,2	1,8
Muutos 2013–2017, %	8,8	25,1	-0,9	14,2	27,2	9,5	12,9

Vammaisten palvelujen kustannukset jakaantuvat palveluittain kuvion 1 osoittamalla tavalla. Ympäri vuorokautiset asumispalvelut muodostavat suurimman yksittäisen kustannuserän kaikissa kuutoskaupungeissa. Kuutoskaupunkien tasolla seuraavaksi suurin osuus kustannuksista kohdistuu henkilökohtaiseen apuun, mutta yksittäisistä kunnista Vantaalla toiseksi eniten kustannuksia kohdistuu kuljetuspalveluihin ja Espoossa työ- ja päivätoimintaan.

Huom! Muihin palveluihin sisältyy Tampereella ja Oulussa yksittäiseen asuntoon tarjottavan palveluasumisen kustannukset.

Kuvio 1. Vammaisten palvelujen eri palvelumuotojen kustannusten %-osuus vammaisten palvelujen kokonaisnettokustannuksista kunnittain vuonna 2017.

Kuutoskaupunkien tasolla kustannukset ovat laskeneet eniten laitoshoidossa, 44,9 % vuodesta 2013 ja 15,2 % vuodesta 2016 (Taulukko 3). Eniten viimeisen viiden vuoden aikana ovat kasvaneet henkilökohtaisen avun, työ- ja päivätoiminnan sekä ympärivuorokautisten asumispalvelujen kustannukset.

Taulukko 3. Vammaisten palvelujen nettokustannukset palvelumuodoittain (milj. €) vuosina 2013, 2016 ja 2017 sekä deflatoitujen kustannusten muutos kuutoskaupungeissa

Palvelut ja tukitoimet	Miljoonaa euroa			Muutos, %	
	2013	2016	2017	2013-17	2016-17
Henkilökohtainen apu	57,0	73,1	78,2	37,4	7,0
Kuljetuspalvelut	53,5	52,3	53,4	-0,2	2,1
Asumista tukevat palvelut	18,1	20,9	21,3	17,8	2,0
Työ- ja päivätoiminta	43,3	51,3	55,5	28,2	8,1
Ympärivuorokautiset asumispalvelut	137,9	167,3	173,6	25,9	3,8
Perhehoito	3,6	3,9	4,0	11,5	0,8
Laitoshoido	53,8	35,0	29,6	-44,9	-15,2
Muut palvelut	17,9	23,4	19,1	6,7	-18,4
Kustannukset yhteensä	385,0	427,2	434,7	12,9	1,8

2.1.1 Kehitysvammahuollon asiakkaat, suoritteet ja kustannukset

Kuutoskaupungeissa kehitysvammahuollon asiakkuuden määrittely perustuu ensisijaisesti kehitysvammalakiin. Kehitysvammahuollon palveluja voidaan kuitenkin järjestää myös muille erityisryhmille, esimerkiksi henkilöille, joilla on autismin kirjon oireyhtymä. Toisaalta joitakin palveluja tuotetaan kehitysvammaisille muiden ensisijaisien lakien perusteella. Vammaispalvelulain lisäksi esimerkiksi sosiaalihuoltolaki on kehitysvammalakiin nähden ensisijainen laki. Kehitysvammaisten käyttämät ensisijaisien lakien mukaan järjestetyt palvelut eivät kuitenkaan pääsääntöisesti ole mukana raportissa, koska tietoja on vaikeaa erotella palvelujen käyttöä koskevista kokonais-tiedoista. Poikkeukset yleisperiaatteesta on esitetty edellä olevassa johdantoluvussa.

Tässä raportissa raportoidaan kehitysvammaisten osalta sekä kokonaisasiakasmäärä että palveluja käyttäneiden asiakkaiden määrä. Kokonaisasiakasmäärään sisältyvät sellaiset kehitysvammaiset henkilöt, joilla on ollut vuoden 2017 aikana voimassa oleva erityishuolto-ohjelma. Kaikki erityishuolto-ohjelman omaavat eivät kuitenkaan ole käyttäneet palveluja vuoden 2017 aikana. Palveluja käyttäneiden määrää käytetään raportissa laskennallisissa suhteutuksissa.

Kehitysvammahuollon asiakkaiden määrä on kasvanut kuutoskaupungeissa viime vuosien aikana niin väestöön suhteutettuna kuin myös absoluuttisesti. Vuonna 2017 kehitysvammahuollon palveluja käyttäneiden asiakkaiden osuus kokonaisväestömäärästä oli kuutoskaupungeissa 0,41 %. Palveluja käyttäneiden asiakkaiden osuus väestöstä vaihteli merkittävästi kuntien välillä. Suhteellisesti eniten palveluja käyttäneitä asiakkaita oli Oulussa (0,63 prosenttia väestöstä) ja vähiten Helsingissä (0,32 prosenttia väestöstä). Väestön ikääntyminen näkyy myös kehitysvammahuollossa, jossa 65 vuotta täyttäneiden osuus on kasvanut eniten viimeisen viiden vuoden aikana.

Kuutoskaupungeissa oli kehitysvammahuollon asiakkaita yhteensä 8 007 vuonna 2017. Palveluja käytti yhteensä 7 192 asiakasta (Taulukko 4). Palveluja käyttäneiden asiakkaiden määrä kasvoi edellisvuodesta 4,2 prosenttia ja 12,5 prosenttia vuosien 2013–2017 välillä. Mahdollisia kasvua selittävinä tekijöinä työryhmä näkee sen, että diagnosointi on kehittynyt viime vuosina, ja sen, että asiakkaat ovat entistä pitkäikäisempiä. Valtioneuvosto teki 21.1.2010 periaatepäätöksen ohjelmasta kehitysvammaisten asumisen ja siihen liittyvien palvelujen järjestämiseksi ja linjasi vuonna 2012, että kehitysvammahuollon laitospalvelut käytännössä lakkautetaan vuoteen 2020 mennessä (STM 2012). Tämä on vaikuttanut eri palvelujen asiakasmääriin. Pitkäaikaisten asumispalvelujen sekä työ- ja päivätoiminnan asiakkaiden määrä on noussut useamman vuoden ajan, ja pitkäaikaisen laitoshoidon määrä väheni edelliseen vuoteen nähden 16,5 %.

Taulukko 4. Kehitysvammahuollon asiakkaat vuosina 2013, 2016 ja 2017 sekä asiakasmäärien muutos kuutoskaupungeissa

	Muutos %				
	2013	2016	2017	2013-17	2016-17
Palveluja käyttäneet asiakkaat	6 391	6 905	7 192	12,5	4,2
Asumispalvelut yhteensä	3 543	3 855	3 956	11,7	2,6
Josta tuettu asuminen	426	546	585	37,3	7,1
Josta palveluasuminen (ohjattu asuminen)	576	632	651	13,0	3,0
Josta tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)	2 541	2 677	2 720	7,0	1,6
Josta pitkäaikaista	1 738	2 053	2 123	22,2	3,4
Joista lyhytaikaista	785	654	638	-18,7	-2,4
Työ- ja päivätoiminta	3 419	3 786	3 932	15,0	3,9
Perhehoito	354	346	363	2,5	4,9
Laitoshoido	1 044	565	455	-56,4	-19,5
Josta pitkäaikaista	575	273	228	-60,3	-16,5
Josta lyhytaikaista	475	300	228	-52,0	-24,0

Huom! Asiakkaat sisältyvät kokonaisasiakasmäärään kertaalleen, mutta sama asiakas on voinut saada useita eri palveluja.

Käyttöpäivissä tapahtuneet muutokset mukailevat asiakkuuksissa tapahtuneita muutoksia (Taulukko 5). Melkein kaikkien palvelujen käyttöpäivien määrä on laskenut vuoteen 2016 verrattuna; käyttöpäivien määrä on lisääntynyt asumispalveluissa ja työ- ja päivätoiminnassa. Laitoshoidon käyttöpäivien määrä on laskenut eniten.

Taulukko 5. Kehitysvammahuollon eri palvelumuotojen käyttöpäivät vuosina 2013, 2016 ja 2017 sekä käyttöpäivien muutos kuutoskaupungeissa

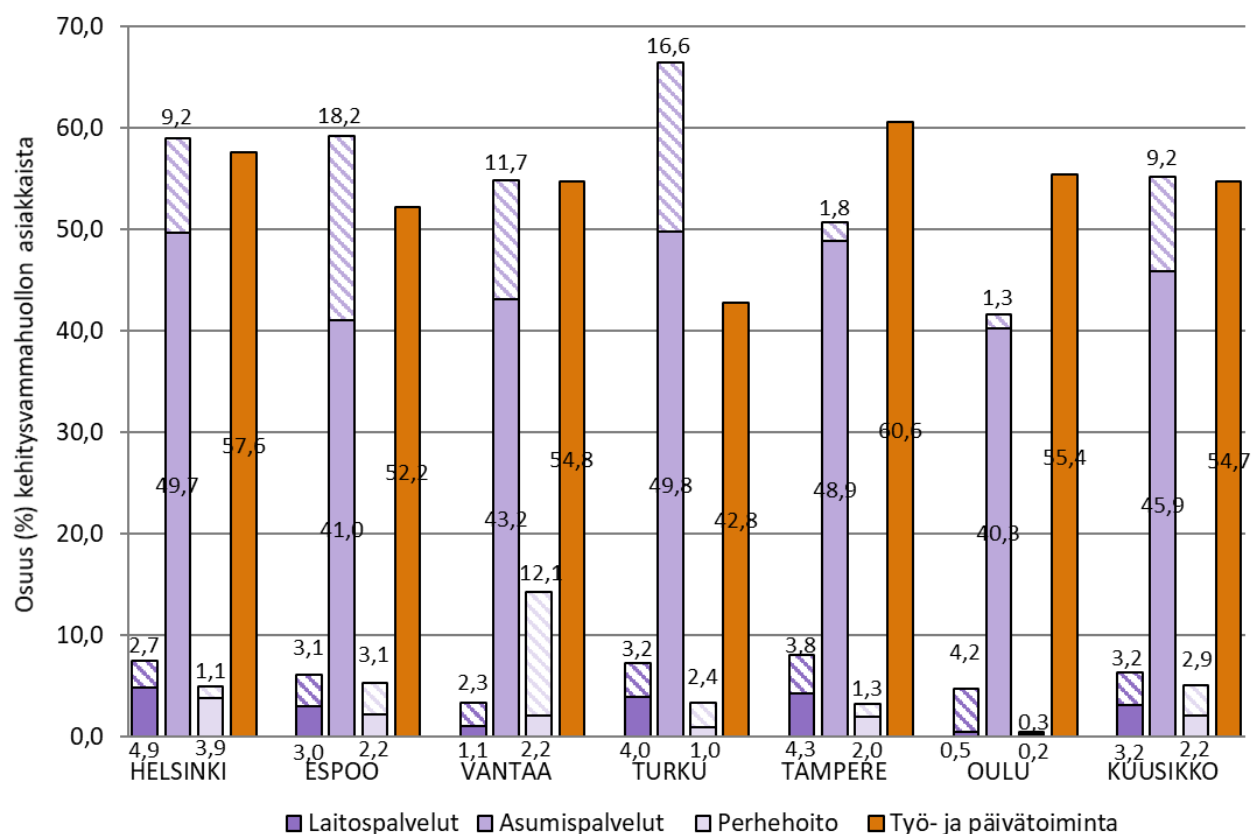
	Muutos %				
	2013	2016	2017	2013-17	2016-17
Asumispalvelut yhteensä	928 625	1 092 514	1 108 885	19,4	1,5
Josta tuettu asuminen	139 388	169 614	177 649	27,4	4,7
Josta palveluasuminen (ohjattu asuminen)	179 492	190 444	200 434	11,7	5,2
Josta tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)	609 745	732 456	730 802	19,9	-0,2
Josta pitkäaikaista	587 339	711 385	713 870	21,5	0,3
Joista lyhytaikaista	22 406	21 071	16 932	-24,4	-19,6
Työ- ja päivätoiminta	560 556	586 928	592 774	5,7	1,0
Perhehoito	59 736	61 630	60 700	1,6	-1,5
Laitoshoido	194 395	100 182	78 303	-59,7	-21,8
Josta pitkäaikaista	176 942	84 630	65 492	-63,0	-22,6
Josta lyhytaikaista	17 453	15 552	12 811	-26,6	-17,6

Taulukossa 6 on kuvattu suoritteiden jakautumista sen mukaan, ovatko palvelut kunnallisesti tuotettuja vai ostopalveluja. Mukana olevat palvelut ovat laitoshoido, perhehoito, asumispalvelut sekä työ- ja päivätoiminta. Taulukossa tarkastellaan suoritteiden eli käyttöpäivien jakautumista kunnallisesti tuotettuihin ja ostettuihin palveluihin. Ostopalveluna tuotettujen käyttöpäivien osuus on suurin Tampereella (71,3 %) ja pienin Oulussa (37,0 %).

Taulukko 6. Kehitysvammahuollon käyttöpäivien jakautuminen kunnallisesti tuotettuihin ja ostettuihin palveluihin kuutoskaupungeissa vuonna 2017

Palvelut, (%)	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kunnan tuottamat	53,3	29,3	41,9	29,1	28,7	63,0	43,7
Ostopalvelut	46,7	70,7	58,1	70,9	71,3	37,0	56,3
Suoritteet, (N)	602 390	240 200	211 412	232 073	268 331	286 256	1 840 662

Kuviossa 2 on esitetty kaupungeittain eri palveluja käyttäneiden asiakkaiden osuudet kehitysvammahuollon palveluja käyttäneiden asiakkaiden kokonaisasiakasmäärästä vuonna 2017. Laitoshoidon pitkäaikaisten asiakkaiden määrä vaihtelee Oulun 0,5 prosentin ja Helsingin 4,9 prosentin välillä. Kuutoskaupunkien tasolla pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaita oli 3,2 prosenttia kaikista asiakkaista. Asumispalveluissa pitkäaikaisasiakkaita on eniten Turussa ja Helsingissä (49,8 ja 49,7 prosenttia kaikista asiakkaista) ja vähiten Oulussa (39,5 prosenttia kaikista asiakkaista). Pitkäaikaisen perhehoidon asiakasmäärät vaihtelevat 0,2–3,9 prosentin välillä kaikista asiakkaista kunnasta riippuen. Työ- ja päivätoiminnan palveluja käytti enemmän kuin joka toinen kehitysvammahuollon asiakas ja neljä viidestä työikäisestä asiakkaasta. Tampereella oli suhteellisesti eniten työ- ja päivätoimintaa käyttäneitä asiakkaita, Turussa vähiten. Omaishoidon tuen lakisääteisiin vapaisiin liittyvä lyhytaikaishoito järjestetään kuutoskaupungeissa eri tavalla. Omaishoidon tuen vapaat eivät ole mukana Oulun tiedoissa. Lyhytaikaishoito on mukana Vantaan ja Turun tiedoissa ja Espoon tiedoissa oman toiminnan ja yhden palveluntuottajan osalta. Helsingissä ja Tampereella omaishoidon vapaat ovat mukana oman toiminnan osalta. Erilaiset käytännöt ja niiden muutokset vaikeuttavat lyhytaikaishoidon vertailua kuutoskaupunkien tasolla.

Kuvio 2. Laitoshoidon, asumispalvelujen, perhehoidon sekä työ- ja päivätoiminnan asiakkaiden prosenttiosuus kunnan kehitysvammahuollon kokonaisasiakasmäärästä kuutoskaupungeissa vuonna 2017.

Huom! Lyhytaikaisen palvelun asiakkaiden osuus on erotettu viivakuviolla. Lisäksi on huomioitava, että sama asiakas on voinut käyttää vuoden aikana useampaa palvelua, joten prosenttiosuudet kuvaavat kulloistakin palvelua käyttäneiden määrää kaikista palvelujen käyttäjistä ja kokonaisprosentti menee yli sadan.

Vuonna 2017 kehitysvammaisten henkilöiden palveluihin ja tukitoimiin käytettiin kuutoskaupungeissa 238,8 miljoonaa euroa (Taulukko 7). Deflatoidut nettokustannukset eli vuoden 2016 arvoon korotetut nettokustannukset ovat nousseet 11,7 prosenttia vuodesta 2013 ja 0,2 prosenttia vuodesta 2016. Kustannusten nousu suuntautuu vahvasti kasvaviin palvelumuotoihin, kuten asumispalveluihin ja työ- ja päivätoimintaan, mikä osaltaan kuvastaa laitoshoidon purun vaikutuksia.

Taulukko 7. Kehitysvammahuollon nettokustannukset (milj. €) vuosina 2013, 2016 ja 2017 sekä deflatoitujen kustannusten muutos kuutoskaupungeissa

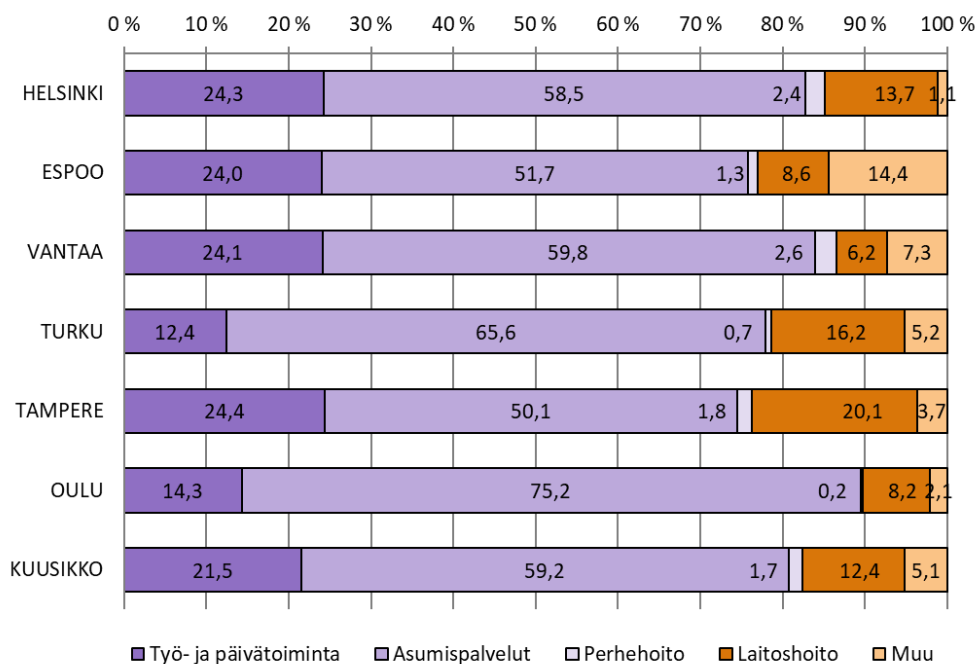
	Miljoonaa euroa			Muutos %	
	2013	2016	2017	2013–17	2016–17
Kokonaiskustannukset	213,7	238,3	238,8	11,7	0,2
Asumispalvelut yhteensä	104,8	135,3	141,4	35,0	4,6
Tuettu asuminen	3,2	3,6	4,6	42,2	25,1
Palveluasuminen (ohjattu asuminen)	11,1	13,5	12,9	16,5	-4,8
Tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)	90,5	118,1	124,0	37,0	5,0
Työ- ja päivätoiminta	40,4	47,1	51,5	27,4	9,2
Perhehoito	3,6	3,9	4,0	11,5	0,8
Laitoshoido	53,8	35,0	29,6	-44,9	-15,2
Muut palvelut	11,2	17,0	12,3	9,2	-27,9

Kuntakohtaiset nettokustannukset kasvoivat edellisvuodesta kaikissa muissa kuutoskaupungeissa paitsi Vantaalla (-11,4 %) ja Helsingissä (-1,9 %) (Taulukko 8). Helsingissä oman palvelutuotannon kustannusten osuus on kuutoskaupunkien suurin (45,4 %), Turussa omaa tuotantoa on vähiten (18,2 %). Muissa kuutoskaupungeissa ostopalvelut muodostavat 62,2–76,4 prosenttia kehitysvammahuollon nettokustannuksista.

Taulukko 8. Kehitysvammahuollon nettokustannukset vuonna 2017, niiden muutos vuodesta 2016 (DEFL.) sekä kunnan tuottamien palvelujen ja ostopalvelujen kustannusten osuus kokonaiskustannuksista

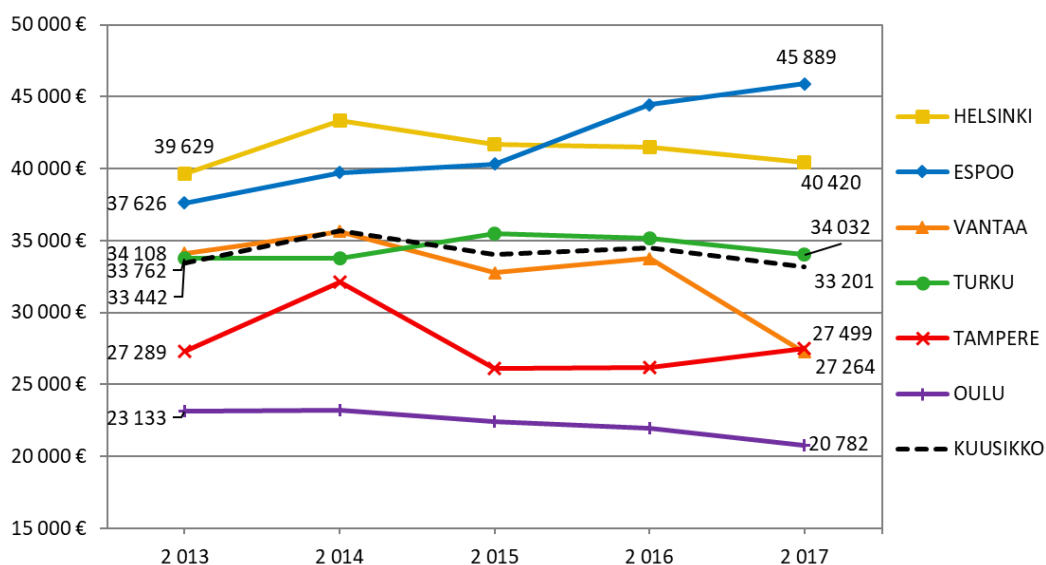
	Nettokustannukset, milj. €	Muutos 2016–17, %	Kunnan tuottamat palvelut, %	Ostopalvelut, %
Helsinki	83,1	-1,9	45,4	54,6
Espoo	42,9	6,3	24,4	75,0
Vantaa	26,5	-11,4	24,4	75,6
Turku	31,5	1,0	18,2	82,1
Tampere	28,3	7,3	23,6	76,4
Oulu	26,5	2,6	37,8	62,2
Kuusikko	238,8	0,2	32,3	67,7

Kustannukset kunnissa painottuvat asumispalveluihin ja työ- ja päivätoimintaan. (Kuvio 3). Laitoshoidon kustannukset muodostavat kuutoskaupunkien tasolla seuraavaksi suurimman kustannuserän. Työ- ja päivätoiminnan kustannukset vaihtelevat Turun 12,4 ja Tampereen 24,4 prosentin välillä kokonaiskustannuksista. Laitoshoidon osuus kokonaiskustannuksista vaihtelee Vantaan 6,2 prosentin ja Tampereen 20,1 prosentin välillä. Espoossa muiden palvelujen suurta osuutta (14,4 %) selittävät mm. erityisesti kehitysvammapsykiatriset palvelut, kotiin tuotava hoitoapu sekä lomahoito.

Kuvio 3. Kehitysvammahuollon eri palvelujen kustannusten %-osuus kehitysvammaisten palvelujen kokonaisnettokustannuksista kunnittain vuonna 2017

Asiakasta kohden jyvitetty kokonaisnettokustannukset olivat matalimmat Oulussa (20 782 euroa) ja korkeimmat Espoossa (45 889 euroa) ja Helsingissä (40 420 euroa) (Kuvio 4). Espoossa kustannusten nousua selittää erityisesti päivä- ja työtoiminnan sekä pitkäaikaisen asumisen käytön lisääntyminen. Suhteellisen pieni asiakaskunta käyttää runsasasti palveluja, mikä näkyy korkeana asiakaskohtaisena hintana. Helsingissä korkeat asiakaskohtaiset nettokustannukset johtuvat mm. muita kuntia korkeammista käyttöpäiväkohtaisista nettokustannuksista tehostetussa palveluasumisessa, palveluasumisessa sekä työ- ja päivätoiminnassa. Vantaalla kustannusten lasku selittyy oman toiminnan kehittämisellä sekä asumispalveluissa että työ- ja päivätoiminnassa. Lisäksi vaikuttamassa on lääkärin ja sairaanhoitajan työpanos, joka hillinnyt hieman ostopalvelujen tarvetta poliklinikkakustannuksissa. Myös organisaatiomuutoksen myötä tarkennettu kokonaisasiakasmäärä vaikuttaa asiakaskohtaiseen kustannukseen. Oulun aikasarjassa erottuva asiakaskohtaisten kustannusten vähäisyys selittyy useiden vuosien aikana toteutetulla laitoshoidon purulla ja siihen liittyen koko asiakaskunnan palvelurakenteen keventämisellä. Turussa asumispalvelujen ja työ- ja päivätoiminnan kustannusten nousu on ollut suhteessa laitoshoidon vähenemiseen.

Kuvio 4. Kehitysvammahuollon asiakaskohtaisten kustannusten kehitys vuosina 2013–2017 kuutoskaupungeissa (DEFL.)

Korkeimmat käyttöpäiväkustannukset löytyvät laitoshoidosta, jonka keskimääräinen päiväkustannus vaihteli Vantaan 278 euron ja Oulun 626 euron välillä (Taulukko 9). Laitoshoidon supistamisen myötä vain erittäin paljon hoitoa tarvitsevat asiakkaat ovat jääneet laitoshoitoon. Tehostetun palveluasumisen (autetun asumisen) päiväkohtaiset kustannukset vaihtelivat Tampereen 140 euron ja Espoon 193 euron välillä. Pääkaupunkiseudun päiväkohtaiset kustannukset nousevat työ- ja päivätoiminnassa selvästi muita kaupunkeja korkeammiksi. Oulussa työ- ja päivätoiminnan kustannukset ovat poikkeuksellisen matalat suhteessa muihin kuutoskaupunkeihin. Oulussa työ- ja päivätoiminnan palveluiden alhainen kustannus (36 €) aiheutuu monista eri tekijöistä. Oulun avo-työtoiminta on laajamittaista ja erittäin edullista. Etenkin työtoiminnassa on suuret asiakasryhmät ja henkilös-
töresurssit sekä toimitilat ja niiden käyttö on tarkkaan mitoitettu.

Taulukko 9. Yhteenveto kehitysvammahuollon palvelujen käyttöpäiväkohtaisista nettokustannuksista kuutoskaupungeissa vuonna 2017

	Laitoshoido	Perhehoito	Tehostettu palveluasuminen	Palveluasuminen	Tuettu asuminen	Työ- ja päivätoiminta
Helsinki	348	66	184	86	29	111
Espoo	296	63	193	56	49	125
Vantaa	278	66	167	58	35	90
Turku	461	58	164	63	12	66
Tampere	442	73	140	46	14	75
Oulu	626	46	151	53	24	36
Kuusikko	379	65	170	64	26	87

2.1.2 Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen asiakkaat, suoritteet ja kustannukset

Kuutoskaupungeissa oli 34 470 myönteisen VpL-palvelupäätöksen saanutta henkilöä vuonna 2017 (Taulukko 10). Määrä kasvoi 0,1 prosenttia edellisvuodesta. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuoteen nähden ainoastaan Tampereella (1,0 %) ja Helsingissä (0,9 %). Vuosien 2013–2017 välillä myönteisen päätöksen saaneiden asiakkaiden määrä kuutoskaupungeissa supistui 2,9 prosentilla eli 1 015 henkilöllä.

Turun ja Tampereen myönteisen vammaispalvelupäätöksen saaneiden määrä on pudonnut merkittävästi viime vuosina. Taustalla on Turun osalta jo useampana vuotena tehty asiakastilanteiden selvittäminen niissä tapauksissa, jolloin kuljetuspalvelua ei ole käytetty yli vuoteen ja tarpeettomien päätösten lakkauttaminen. Tampere on puolestaan lisännyt luonnollisesta syystä poistuneiden tai kunnasta pois muuttaneiden asiakkaiden poistamista kerätyistä tilastoista, muiden kuntien tapaan. Sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen myöntäminen on lisääntynyt Espoossa, mikä voi osittain selittää vammaispalvelulain mukaisten palvelujen käyttäjien määrän vähentymistä.

Taulukko 10. VpL:n mukaisista palveluista ja tukitoimista myönteisen päätöksen saaneiden määrä ja muutos vuosina 2013, 2016 ja 2017 kuutoskaupungeissa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Asiakkaita yhteensä 2013	12 518	3 976	4 730	4 052	6 484	3 725	35 485
Asiakkaita yhteensä 2016	12 012	4 691	4 728	3 613	5 997	3 393	34 434
Asiakkaita yhteensä 2017	12 119	4 626	4 695	3 599	6 057	3 374	34 470
Muutos 2016–2017, %	0,9	-1,4	-0,7	-0,4	1,0	-0,6	0,1
Muutos 2013–2017, %	-3,2	16,3	-0,7	-11,2	-6,6	-9,4	-2,9

Myönteisen VpL-päätösten määrä väestöön suhteutettuna vaihtelee Espoon ja Oulun 1,7 prosentin ja Tampereen 2,6 prosentin välillä (Taulukko 11). Kuutoskaupunkien 65 vuotta täyttäneiden asukkaiden myönteisen VpL-päätöksen saaneiden prosenttiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä vaihtelee Vantaan ja Tampereen 8,6 ja 8,8 prosentin ja Turun 5,6 prosentin välillä.

Taulukko 11. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien myönteisen päätöksen saaneiden osuus väestöstä ikäryhmittäin vuonna 2017, %

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
0–17-vuotiaat asiakkaat	0,5	0,8	0,4	1,0	1,0	0,3	0,6
18–64-vuotiaat asiakkaat	0,9	1,0	1,1	1,0	1,2	1,0	1,0
65 vuotta täyttäneet asiakkaat	7,2	6,0	8,6	5,6	8,8	6,3	7,1
Koko väestö yht., %	1,9	1,7	2,1	1,9	2,6	1,7	1,9
Yht., N	12 119	4 626	4 695	3 599	6 057	3 374	34 470

Ikäryhmistä suurin oli 65 vuotta täyttäneet, joita oli 61,1 prosenttia kaikista myönteisen VpL-palvelupäätöksen saaneista (Taulukko 12). Espoossa noin joka kymmenes myönteisen päätöksen saaneista oli alle 18-vuotias.

Taulukko 12. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien myönteisen päätöksen saaneet ja jakautuminen ikäryhmittäin vuonna 2017 kuutoskaupungeissa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
0–17-vuotiaat asiakkaat	4,2	10,7	4,3	7,7	6,0	4,2	5,8
18–64-vuotiaat asiakkaat	31,7	36,6	33,7	32,2	31,0	37,9	33,2
65 vuotta täyttäneet asiakkaat	64,1	52,7	62,0	60,0	63,1	57,9	61,1
Yht., %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yht., N	12 119	4 626	4 695	3 599	6 057	3 374	34 470

VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien asiakasmäärä on edelleen jatkanut kasvuaan voimakkaasti henkilökohtaisen avun osalta (Taulukko 13). Vuosien 2007 ja 2009 lainmuutokset ovat taanneet vammaisille henkilöille subjektiivisen oikeuden kyseisiin palveluihin.

Taulukko 13. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien asiakkaat ja muutos vuosina 2013, 2016 ja 2017 palveluittain kuutoskaupungeissa

Palvelut ja tukitoimet	Muutos, %				
	2013	2016	2017	2013–17	2016–17
Kuljetuspalvelut	24 864	23 966	23 585	-5,1	-1,6
Vaikeavammaisten palveluasuminen	995	1 035	1 073	7,8	3,7
Vaikeavammaisten päivätoiminta	495	555	511	3,2	-7,9
Henkilökohtainen apu*	4 711	6 377	6 939	47,3	8,8
Asunnon muutostyöt*	1 717	1 586	1 605	-6,5	1,2
Asunnon välineet ja laitteet*	1 536	1 559	1 577	2,7	1,2
VpL-asiakkaita yht. (N)	35 485	34 434	34 470	-2,9	0,1

* = Asiakkaita, joilla on päätös

VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien nettokustannukset olivat kuutoskaupungeissa vuonna 2017 noin 195,9 miljoonaa euroa (Taulukko 14). Tampereen ja Oulun osalta kokonaiskustannuksiin sisältyy kustannukset ostetun kotihoidon tuella yksittäiseen asuntoon toteutettavasta palveluasumisesta. Deflatoidut kustannukset ovat kuutoskaupungeissa nousseet vuosien 2013–2017 välisenä aikana 14,4 prosenttia. Kustannukset ovat nousseet vastaavalla aikavälillä eniten Tampereella (39,1 %). Tampereen kustannusten nousua selittää henkilökohtaisen avun ja palveluasumisen omaan kotiin asiakasmäärien ja lisääntyneiden tuntien mukanaan tuoma kustannusten nousu. Myös VpL kuljetuspalvelun kustannukset ovat nousseet. Edellisvuoteen nähden kuutoskaupunkien kustannukset ovat nousseet 3,7 %, yksittäisistä kunnista eniten Tampereella (16,0 %).

Taulukko 14. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien nettokustannukset ja muutos vuosina 2013, 2016 ja 2017 kuutoskaupungeissa vuoden 2017 rahan arvossa (milj. €)

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kustannukset yhteensä 2013	71,1	24,4	20,5	12,6	22,2	20,4	171,3
Kustannukset yhteensä 2016	76,9	28,3	20,9	14,8	26,7	21,2	188,8
Kustannukset yhteensä 2017	77,2	28,8	20,9	15,5	30,9	22,5	195,9
Muutos 2016–2017, %	0,4	1,9	-0,3	4,8	16,0	6,2	3,7
Muutos 2013–2017, %	8,6	18,0	1,7	23,4	39,1	10,7	14,4

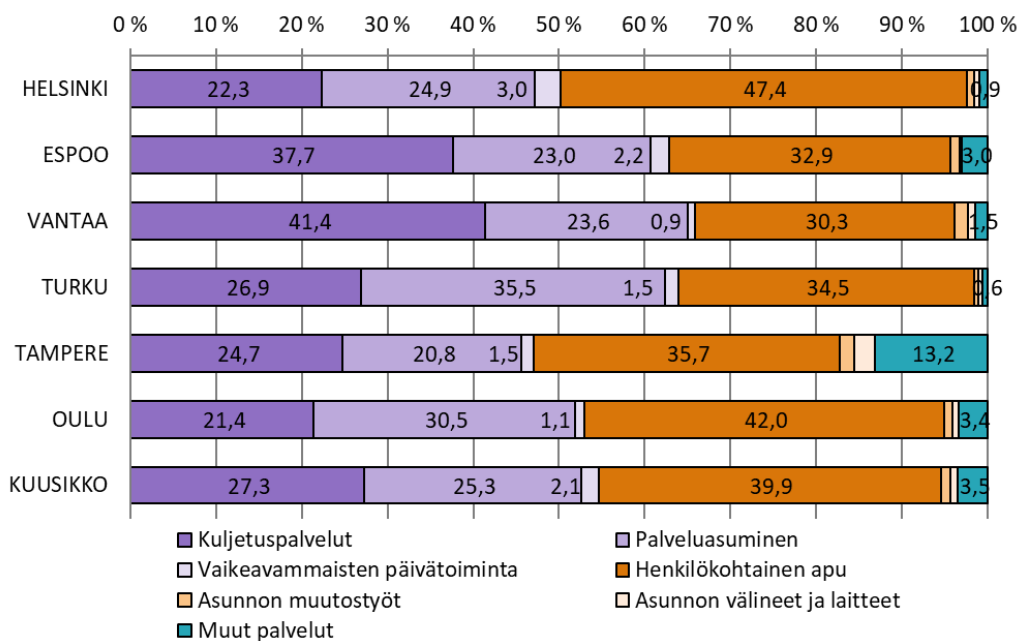
Kustannukset ovat nousseet eniten nopeimmin kasvaneissa palveluissa (Taulukko 15). Viimeisen viiden vuoden aikana kustannukset ovat nousseet eniten työ- ja päivätoiminnan ja henkilökohtaisen avun palveluissa, joskin vaikeavammaisten päivätoiminnan kustannukset ovat kääntyneet laskuun.

Taulukko 15. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kustannukset ja muutos vuosina 2013, 2016 ja 2017 palveluittain kuutoskaupungeissa vuoden 2017 rahan arvossa (milj. €)

Palvelut ja tukitoimet	Miljoonaa euroa			Muutos, %	
	2013	2016	2017	2013-17	2016-17
Kuljetuspalvelut	53,5	52,3	53,4	-0,2	2,1
Vaikeavammaisten palveluasuminen	47,4	49,2	49,6	4,5	0,7
Vaikeavammaisten päivätoiminta	2,9	4,2	4,0	38,8	-4,7
Henkilökohtainen apu	57,0	73,1	78,2	37,4	7,0
Asunnon muutostyöt	2,4	2,0	2,1	-11,8	4,2
Asunnon välineet ja laitteet	1,4	1,7	1,7	22,8	4,8
Muut kustannukset*	6,6	6,3	6,8	2,4	7,3
Kustannukset yht. (€)	171,3	188,8	195,9	14,4	3,7

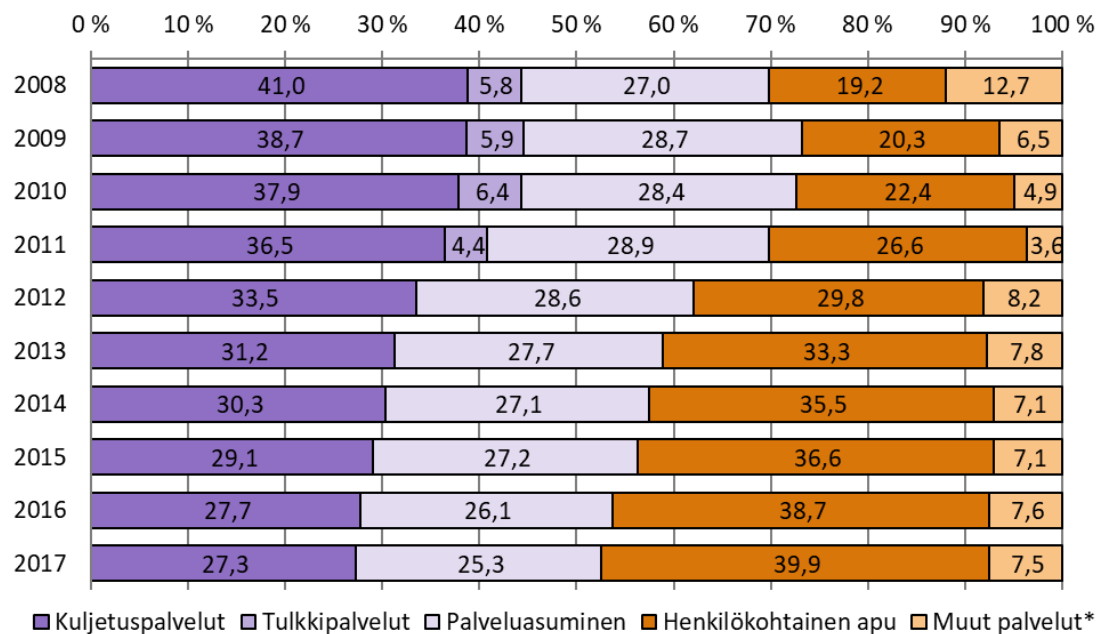
*Luku sisältää Tampereen ja Oulun osalta myös kustannukset ostetun kotihoidon tuella yksittäiseen asuntoon toteutettavasta palveluasumisesta

Kuviosta 5 näkyy, miten vammaispalvelujen kustannukset keskittyvät kolmen keskeisimmän palvelumuodon, henkilökohtaisen avun, kuljetuspalvelujen ja vaikeavammaisten palveluasumisen, ympärille. Henkilökohtaisen avun kustannusten osuus on suurin Helsingissä, Oulussa ja Tampereella, kun taas Espoossa ja Vantaalla suurimman osan muodostavat kuljetuspalvelut.

Kuvio 5. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kustannusten jakautuminen palveluittain kuutoskaupungeissa vuonna 2017

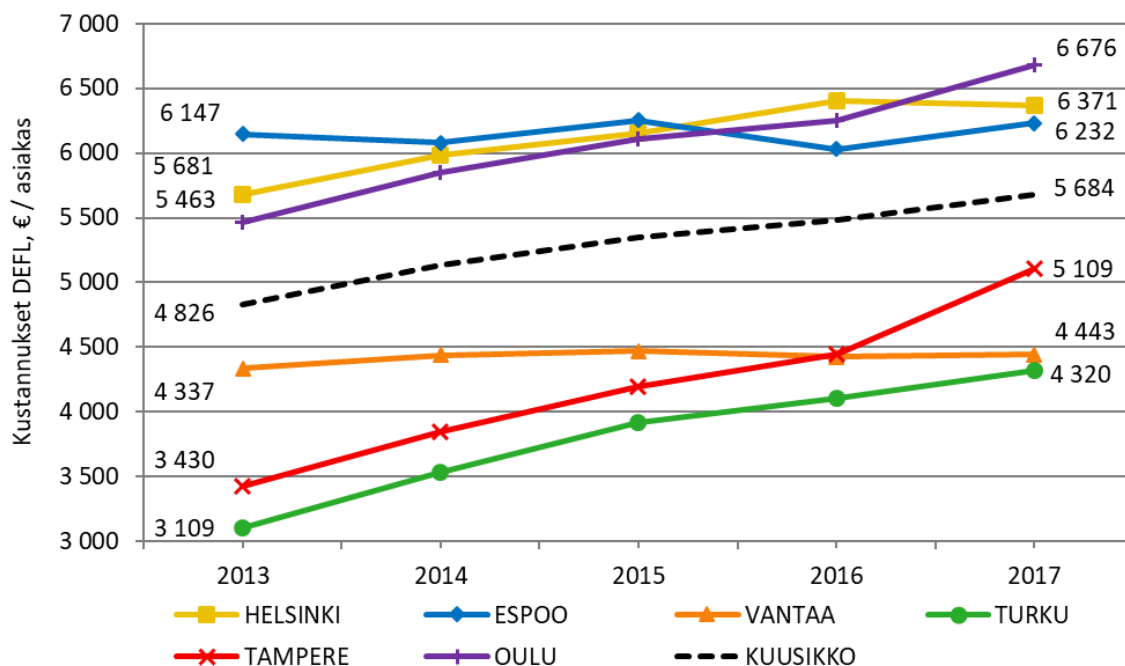
Pidemmän aikavälin 2008–2017 tarkastelu osoittaa, miten kuljetuspalvelujen suhteellinen osuus on vuosien varrella vähentynyt ja henkilökohtaisen avun suhteellinen määrä ja kustannukset ovat kasvaneet kuutoskaupungeissa (Kuvio 6).

* = muodostettu laskennallisesti. Luku sisältää Tampereen ja Oulun osalta myös kustannukset ostetun kotihoidon tuella yksittäiseen asuntoon toteutettavasta palveluasumisesta

Kuvio 6. VpL:n palvelujen ja tukitoimien kustannusten %-osuus kokonaiskustannuksista vuosina 2008–2017

Päätöksen saaneiden asiakkaiden määrä ei kuvaa palvelujen käyttöä eikä palvelujen käytön laajuutta, sillä kaikki myönteisen päätöksen saaneet eivät käytä palveluja. Asiakkaat ja heidän palvelunsa ovat myös hyvin monenlaisia. Osa asiakkaista saa vammaispalveluista kertaluontoisen palvelun kuten kuulovammaisten hälytinalaitteen tai kommunikaatio-opetuspäätöksen, kun taas osa asiakkaista käyttää vammaispalvelua kuten henkilökohtaista apua päivittäin, elämänsä loppuun asti. Päätöksen saanutta asiakasta kohden jaetut kustannukset antavat kuitenkin suuntaa kuntien välisistä eroista. Vuonna 2017 kustannukset vammaispalvelujen myönteisen päätöksen omaavaa asiakasta kohden vaihtelivat Turun 4 320 euron ja Oulun 6 676 euron välillä (Kuvio 7). Turku, Tampere ja Vantaa erottuvat kuutoskaupungeista matalilla luvuillaan. Turun osalta matalat asiakaskohtaiset kustannukset on saatu aikaan kuljetuspalvelujen palvelurakenteen muutoksen kautta. Tampereen osalta matalaa kustannustasoa selittää myönteisten päätösten määrä erityisesti kuljetuspalveluissa, mikä on palvelujen todellista käyttöä huomattavasti korkeampi. Deflatoitujen kustannusten kasvu taittui vuonna 2014 Espoossa ja Vantaalla ja vuonna 2016 Helsingissä.

Kuvio 7. VpL:n mukaisten palvelujen vuosikustannukset myönteisen päätöksen saanutta asiakasta kohti vuosina 2013–2017 vuoden 2017 rahan arvossa kuutoskaupungeissa

Palvelua käyttänyttä asiakasta kohden jyvitettyt kustannukset nousevat odotetusti korkeimmiksi vaikeavammaisten palveluasumisen osalta (Taulukko 16). Palveluasumisen kustannukset vaihtelevat Tampereen 38 807 euron ja Oulun 54 054 euron välillä. Turun henkilökohtaisen avun asiakaskohtaiset kustannukset ovat matalimmat, 6 976 euroa, kun Helsingissä vastaavat kustannukset olivat lähes tuplasti korkeammat, eli 13 953 euroa asiakasta kohden. Helsingissä henkilökohtaisen avun kustannusten muita kuntia suurempi asiakaskohtainen kustannus johtuu erityisesti palvelusetelimallin yhä kasvaneesta osuudesta henkilökohtaisessa avussa. Palvelusetelin käyttö ohitti suosiossaan työnantajamallin. Lisäksi Helsingissä on joukko asiakkaita, joilla on erityisen suuret henkilökohtaisen avun tuntimäärät, mikä näkyy asiakaskohtaisten kustannusten suuruutena. Espoo nousee esiin kuljetuspalvelujen korkeimmilla vuosikustannuksilla, 3 404 euroa. Espoolaiset 18–64-vuotiaat tekivät selvästi enemmän matkoja kuin muiden kuutoskaupunkien vastaavan ikäiset. Tämä aktiivi-ikäisten asiakkaiden runsas palvelun käyttö selittää osaltaan Espoon kustannustasoa. Vaikeavammaisen päivätoiminnassa kuntien väliset erot ovat suuria. Pienimmät kustannukset ovat Vantaalla ja Tampereella, ja suurimmat Helsingissä, jossa päivätoimintamatkojen kustannukset ovat muista kuutoskunnista poiketen mukana päivätoiminnan kustannuksissa. Oulun korkeat asiakaskohtaiset kustannukset johtuvat suurimmalta osin korkeista vaikeavammaisten palveluasumisen kustannuksista. Oulu ei ole kilpailuttanut kyseistä palvelua.

Taulukko 16. Asiakaskohtaisia kustannuksia palveluittain kuutoskaupungeissa vuonna 2017

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kuljetuspalvelut	2 176	3 404	2 409	1 667	2 130	1 735	2 264
Vaikeavammaisten palveluasuminen	46 052	48 713	49 123	43 413	38 807	54 054	46 189
Vaikeavammaisten päivätoiminta	11 522	7 909	3 248	8 624	4 039	6 410	7 873
Henkilökohtainen apu	13 953	11 069	9 367	6 976	10 171	10 164	11 277
Kaikki palvelut, €	6 371	6 232	4 443	4 320	5 109	6 676	5 684

*Oulu: Nettokustannukset suhteutettu päätösten määrään, kun muilla kunnilla kustannukset on suhteutettu palveluja käyttäneiden asiakkaiden määrään

3 HENKILÖKOHTAINEN APU

Henkilökohtaista apua koskeva lainsäädäntö

”Henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan (...) vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella: 1) päivittäisissä toimissa; 2) työssä ja opiskelussa; 3) harrastuksissa; 4) yhteiskunnallisessa osallistumisessa; tai 5) sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä” (Ahola & Konttinen 2009, 23).

Laissa (2008/981) säädetään myös henkilökohtaisen avun toteuttamisen tavoista: ”Kunta voi järjestää henkilökohtaista apua: 1) korvaamalla vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset (...) 2) antamalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluiden hankkimista varten (...) palvelusetelin, jonka arvo on kohtuullinen; taikka 3) hankkimalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluita julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai järjestämällä palvelun itse taikka sopimuksin yhdessä muun kunnan tai muiden kuntien kanssa.”

3.1 Henkilökohtaisen avun asiakkaat, kustannukset ja järjestämistavat

Henkilökohtaisen avun nettokustannukset ja asiakasmäärät ovat jatkaneet kasvuaan kaikissa kuutoskaupungeissa. (Taulukko 17). Suhteellisesti eniten uusia asiakkaita on tullut Tampereella ja Turussa, joissa kustannukset ovat myös nousseet eniten. 65 vuotta täyttäneiden asiakkaiden osuus on kasvanut viime vuosina. Vuonna 2017 henkilökohtaisen avun saajista 28,9 prosenttia oli täyttänyt 65 vuotta, kun vuonna 2013 vastaava luku oli 22,2 prosenttia ja vuonna 2008 11,7 prosenttia.

Taulukko 17. Henkilökohtaisen avun asiakasmäärä sekä nettokustannukset kuutoskaupungeissa vuonna 2017 sekä muutos 2016–2017 vuoden 2017 rahan arvossa

	Asiakkaat	Muutos 16-17, %	Kustannukset, €	Muutos 16-17, %
Helsinki	2 621	6,2	36 569 911	2,3
Espoo	856	6,6	9 474 640	4,6
Vantaa	675	5,8	6 322 851	3,9
Turku	770	12,4	5 371 889	10,0
Tampere	1 087	18,4	11 056 060	16,5
Oulu	930	7,4	9 452 731	2,7
Kuusikko	6 939	8,8	78 248 082	5,1

Henkilökohtaisen avun osalta on huomioitava, että alle 20 tuntia kuukaudessa apua saavien määrä on kasvanut voimakkaasti viime vuosien aikana kuutoskaupunkien tasolla. Vuonna 2010 alle 20 tuntia kuukaudessa henkilökohtaista apua saavien määrä oli ensimmäistä kertaa yli puolet kaikista henkilökohtaista apua saavien määrästä.¹ Vuonna 2017 asiakkaista samaan ryhmään kuului 89,4 %. (Liite 6, Kuvio 7.) Espoossa ja Helsingissä on suhteessa eniten niitä asiakkaita, joilla on suuri henkilökohtaisen avun viikkotuntimäärä.

Henkilökohtaisen avun järjestämismuodoista kuusikkokuntien tasolla käytetyin malli on asiakas työnantajana (Taulukko 18). Tämän järjestämistavan mukaan palvellaan noin 51 prosenttia asiakkaista kuutosten tasolla. Palvelusetelillä järjestettävää henkilökohtaista apua saavien määrä on noussut viime vuosien aikana merkittävästi erityisesti Espoossa ja Helsingissä, joissa palveluseteliasiakkaat muodostavat jo enemmistön. On huomioitava, että kokonaisasiakasmäärä poikkeaa taulukossa esitetystä asiakkuuksien määrästä, sillä osalla asiakkaista voi olla samanaikaisesti monia henkilökohtaisen avun järjestämistapoja: henkilö toimii itse työnantajana, mutta hänellä on ostopalvelu tai palveluseteli vakituisen avustajan sairas- tai vuosiloman ajan.

¹ Pasila, A (2011): Kuuden suurimman kaupungin vammais palvelulain mukaiset palvelut ja taloudelliset tukitoimet 2010. Helsinki: Edita.

Taulukko 18. Henkilökohtaisen avun järjestämistavat kuutoskaupungeissa vuonna 2017, % henkilökohtaisen avun asiakkaista (osalla asiakkaista voi olla samanaikaisesti monia henkilökohtaisen avun järjestämistapoja)

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Asiakas työnantajana	38,2	48,6	83,3	69,2	40,5	65,2	51,3
Palveluseteli	70,7	57,8	0,0	22,2	26,6	15,4	42,5
Ostopalvelu	5,9	4,3	16,7	9,2	52,1	24,5	16,9
Kunnan oma toiminta	-	-	0,0	0,0	-	1,9	0,3

Henkilökohtaisen avun järjestäminen kunnittain

Helsingissä henkilökohtaista apua järjestetään pääsääntöisesti työnantajamallilla tai palvelusetelillä. Kokonaisasiakasmäärä kasvoi reilut 6 % edellisvuodesta 2621 henkilöön, joista jopa 61 %:lla oli palvelun järjestämistapana palveluseteli. Ostopalvelumallista luovuttiin lähes kokonaan vuoden 2017 aikana, kun asiakkaat ja palveluntuottajat siirtyivät palvelusetelimalliin. Helsingissä henkilökohtaisen avun palvelusetelin arvo on 22 €/h, ja palvelusetelituottajia oli vuonna 2017 noin 40.

Espoossa henkilökohtaisen avun asiakasmäärä kasvoi 6,6 %:lla. Valtaosalla asiakkaista avun määrä oli alle 20 tuntia viikossa (80,0 %). Asiakkaalla voi olla päätös useammasta henkilökohtaisen avun järjestämistavasta. Ensimmäisen kerran palvelusetelien osuus nousi suosituimmaksi järjestämistavaksi, kun 52,2 %:lla asiakkaista se oli ainakin yhtenä järjestämistapana. Työnantajamalli oli 43,9 %:lla asiakkaista. Ostopalvelun käyttö pysyi edellisvuoden tasolla. Espoossa palveluseteliä on viime vuosina tarjottu aiempaa useammalle asiakkaalle järjestämistavaksi, myös suuriin tuntimääriin. Lisäksi palveluseteliä on myönnetty suurelle osalle työnantajia sijaistamisen järjestämiseksi. Palvelusetelillä järjestetty henkilökohtainen apu toteutetaan Parasta palvelua -järjestelmässä. Työnantajamallilla palvelua on järjestetty asiakkaille, jotka haluavat ja kykenevät toimimaan työnantajina.

Vantaan vammaispalveluissa henkilökohtaisen avun pääasiallinen toteuttamistapa on työnantajamalli. Työnantajamallin lisäksi Vantaa käyttää ostopalvelumallia, jolla hankitaan henkilökohtaisen avun palvelut yksittäisissä tilanteissa. Henkilökohtaisen avun palvelut ostetaan asiakkaille, jotka ovat oikeutettuja henkilökohtaiseen apuun, mutta eivät pysty toimimaan avustajansa työnantajana. Vantaa on kilpailuttanut henkilökohtaisen avun ostopalvelut.

Vantaalla on panostettu henkilökohtaisen avun saajien tarpeenmukaisen palvelukokonaisuuden rakentamiseen ja eri tahoilta myönnettävien palvelujen yhteensovittamiseen. Henkilökohtaisen avun määrää arvioitaessa asiakkaan tilannetta on kartoitettu aiempaa tarkemmin, jotta hänen avuntarpeensa eri toiminnoissa tulisi kattavammin arvioiduksi. Lisäksi Vantaa on panostanut sosiaalihuoltolain mukaiseen perhehoitolain mukaiseen perhehoitoon, jos tämä palvelu vastaa asiakkaan palvelutarvetta paremmin kuin henkilökohtainen apu. Palvelujen yhteensovittamisen osalta huomiota on kiinnitetty erityisesti omaishoidon tuen, perheille suunnattujen tukitoimien ja palvelujen sekä henkilökohtaisen avun palvelujen yhteensovittamiseen tiivistämällä yhteistyötä eri yhteistyötahojen kanssa.

Vuonna 2017 Vantaan vammaispalvelut jatkoi edelleen henkilökohtaisen avun saajien palvelukokonaisuuden ja palvelutarpeen arvioinnin kehittämistä. Lisäksi kehittämiskohteena on saattajapalvelun edelleen laajentaminen (Menokaveri-projekti) osin kuljetuspalveluja ja henkilökohtaista apua täydentävänä tai korvaavana palveluna.

Turussa henkilökohtaisen avun asiakasmäärä ja kustannukset kasvoivat edelleen merkittävästi, yli 10 %. Erityisesti pienten avustustuntimäärien osuus on suuri. Yksi selittävä tekijä on ollut kehitysvammaisten henkilöiden laitoshoidon purkamisen viime vuosina asumispalveluihin, jolloin asiakkaille on tullut oikeus henkilökohtaiseen apuun pääsääntöisesti 30 h/kk. 65 – vuotta täyttäneiden osuus asiakkaista on noin neljännes.

Henkilökohtaisen avun pääasiallisena järjestämistapana on edelleen ollut työnantajamalli, jossa kunta korvaa henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset asiakkaalle. Tällöin vaikeavammainen henkilö valitsee itse avustajansa ja toimii työnantajana kuitenkin niin, että palkanmaksuun yms. liittyvissä toimissa on mahdollista saada apua vammaispalveluista tai palvelua voidaan tarvittaessa ostaa palveluntuottajilta. Suurimmalle osalle asiakkaista vammaispalvelujen yksikkö toimii asiakkaan antamalla valtakirjalla sijaismaksajana ja huolehtii palkanmaksusta sekä lakisääteisistä vakuutuksista ja maksuista. Tuntipalkka oli kaikille avustajille sama 10,61 €/tunti.

Erityisesti palvelusetelien käyttö (171 asiakasta) on lisääntynyt vuoden 2017 aikana todella huomattavasti, yli 100 asiakkaalla. Turussa otettiin 1.9.2015 käyttöön henkilökohtaisen avun sähköinen palveluseteli (parastapalvelua.fi). Käyttökohteina voivat olla esimerkiksi vakituisen avustajan väliaikainen sijaisjärjestely, täydentävä henkilökohtainen apu tai pienten tuntimäärien henkilökohtainen apu (pääsääntöisesti enintään 30 tuntia kuukaudessa).

Tampereella henkilökohtaista apua järjestettiin työnantajamallilla, ostopalveluna ja palvelusetelillä. Ostopalvelut ovat ohittaneet työnantajamallin suositumpana järjestämistapana. Ostopalvelun asiakasmäärä-nousi edellisvuodesta 32,6 %. Sama henkilökohtaista apua toteuttava palveluntuottaja tuottaa ostopalveluna myös lyhytaikaisista avustajapalvelua, jolla mahdollistetaan vammaisen lapsen lyhytaikainen hoito kotona sekä vaikeavammaisten pienimuotoinen apu kodin ulkopuolella.

Palvelusetelimallissa otettiin käyttöön alkuvuodesta sähköinen tuntienkirjaus- ja laskutusjärjestelmä PSOP. Sen avulla palvelusetelien tuntien käytön seuranta ja laskutus ovat helpottuneet.

Henkilökohtaisen avun työnantajamallin kehittämiseksi toteutettiin loppuvuodesta pieni projekti yhteistyössä palkanmaksua hoitavan sisäisen liikelaitoksen Kopparin kanssa. Projektin isoimpana saavutuksena oli henkilökohtaisen avun työnantajamallin työntekijöiden ohjeen päivittäminen ja yhteisten käytänteiden tarkentaminen.

Oulussa henkilökohtaisen avun asiakasmäärä kasvoi 7,4%:lla ja kustannukset 2,7%:lla. Oulussa henkilökohtainen apu on myönnetty ensisijaisesti työnantajamallilla. Oulun kaupunki toimii avustajan palkan sijaismaksajana valtaosalla näistä asiakkaista. Ostopalveluiden käyttö pieneni Oulussa 6,1%:lla edelliseen vuoteen verrattuna, kun taas palvelusetelin käyttö lisääntyi 11,9%:lla.

Henkilökohtaisen avun työnantajamallin tueksi aloitettiin henkilökohtaisen avun keskuksen toiminta 1.3.2017 erityisryhmien palveluohjauksessa. Henkilökohtaisen avun keskuksen tarkoituksena on ohjata, neuvoa ja perehdyttää henkilökohtaisen avun asiakkaita työnantajana toimimisessa. Keskuksen työntekijät auttavat työnantajaa avustajan rekrytoinnissa, neuvovat työsuhteen liittyvissä asioissa, opastavat sijaisjärjestelyissä ja työvuorosuunnittelussa sekä välittävät sijaisia akuutteihin ja suunniteltuihin avustajien poissaoloihin.

4 AVOHUOLLON PALVELUT

Tässä luvussa käsitellään muita avohuollon palveluja kuin henkilökohtaista apua. Näitä ovat palvelusuunnitelmat ja palvelutarpeen arviointi, kuljetuspalvelut, asumista tukevat palvelut sekä työ- ja päivätoiminta.

4.1 PALVELUSUUNNITELMAT JA PALVELUTARPEEN ARVIOINTI

Palvelusuunnitelma tarkoittaa suunnitelmaa, jossa käydään kokonaisvaltaisesti läpi vammaisen henkilön tarvitsemat palvelut ja tukitoimet, jotka ovat tarpeen jokapäiväisestä elämästä selviytymiseksi (Ahola & Konttinen 2009, 12). Kuutoskaupunkien keräämä tieto palvelusuunnitelmista sisältää vuoden aikana tehdyt tai tarkistettut palvelusuunnitelmat.

Taulukossa 19 on esiteltynä vuosina 2013–2017 tehtyjen palvelusuunnitelmien määrät kuutoskaupungeissa. Oulussa on jatkettu vuonna 2015 aloitettua toimintamallia, jossa käydään tehostetusti läpi vanhojen asiakkaiden palvelutarpeen arviointia, ja tarkistetaan heidän palvelusuunnitelmiaan. Uusien asiakkaiden osalta palvelusuunnitelmien laatiminen on ollut vakiintunut käytäntö. Espoossa perhe- ja sosiaalipalveluissa on yhdenmukaistettu asiakastyön menetelmiä, mistä johtuen vammaispalvelun asiakkaille on tehty sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi ja tarvittaessa asiakassuunnitelma vammaispalvelulain mukaisen palvelusuunnitelman sijaan.

Taulukko 19. Vuosina 2013–2017 tehtyjen palvelusuunnitelmien määrä kuutoskaupungeissa

Suunnitelmat, N	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2013	639	999	..	349	487	1 591	..
2014	1 080	989	506	416	454	1 774	5 219
2015	1 055	890	..	345	492	2 467	..
2016	1 020	958	..	397	577	3 106	..
2017	1 066	1 017	..	385	371	2 614	..

4.2 VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET KULJETUSPALVELUT

Kuljetuspalveluja on järjestetty vaikeavammaisille henkilöille subjektiivisena oikeutena vammaispalvelulain (VpL) perusteella. ”Kuljetuspalveluihin niihin liittyvine saattajapalveluineen kuuluu vaikeavammaisen henkilön työssä käymisen, opiskelun, asioimisen, yhteiskunnallisen osallistumisen, virkistuksen tai muun sellaisen syyn vuoksi tarpeelliset, jokapäiväiseen elämään kuuluvat kuljetukset” (Suomen asetuskokoelma 1987/759, §4–6).

Liikkumista tukevia palveluja järjestetään vammaisille henkilöille myös sosiaalihuoltolain (ShL 1301/2014) perusteella. Vertailun vuoksi myös ShL:n perusteella myönnetyn liikkumista tukevan palvelun käyttöä tarkastellaan tässä raportissa.

Kaikissa kuutoskaupungeissa toimii nykyisin keskitetty kuljetuspalvelujen tilausjärjestelmä. Tällä tavoin on pyritty järjeistämään ja tehostamaan kuljetuspalvelujärjestelmän toimivuutta. Lisäksi Helsingissä, Tampereella ja Oulussa toimii keskitetty matkojenyhdistämispalvelu, jonka tehtävänä on yhdistää samaan suuntaan ja samaan aikaan matkustavien kuljetus.

Kuljetuspalveluasiakkailta tarkoitetaan vuoden aikana kuljetuspalveluja käyttäneiden määrää. Päätösten määrästä puhuttaessa tarkoitetaan myönteisen kuljetuspalvelupäätöksen saaneiden asiakkaiden määrää. Myönteisen palvelupäätöksen saaneista noin 70–82 prosenttia käyttää kuljetuspalveluja kaupungista riippuen. Oulun osalta saadaan ainoastaan myönteisen päätöksen saaneiden määrä, ei palvelun todellista käyttäjämäärää.

4.2.1 Kuljetuspalvelujen kustannukset ja asiakkaat

Vuonna 2017 VpL:n mukaisia kuljetuspalveluja käyttäneitä asiakkaita oli 23 858 ja ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaita oli 6 467 (Taulukko 20). Kuusikkokuntien tasolla käyttäjämäärät ovat VpL-asiakkaiden osalta vähentyneet 1,6 prosenttia, ja ShL-asiakkaiden osalta 0,2 prosenttia. Kuntien sisäisistä muutoksista merkittävimpiä ovat Helsingin ShL-asiakkaiden määrän supistuminen jo neljättä vuotta peräkkäin. Myös Vantaalla ShL-asiakkaiden määrä on vähentynyt reippaasti, 29,3 %. Vantaalla matkojen vähentymistä selittää tarkennetut palvelujen myöntöperusteet. Tampereella rintamaveteraaneille (n. 300 asiakasta) myönnettiin vuonna 2017 matkoja, jotka näkyvät ShL-asiakkaiden määrässä. Myös Turussa rintamaveteraaneille myönnetyt matkat ovat lisänneet ShL-asiakkaiden määrää.

Taulukko 20. VpL:n ja ShL:n mukaisia kuljetuspalveluja vuonna 2017 käyttäneet sekä käyttäjämäärien muutos 2016–2017

	VpL- asiakkaat	Muutos 16–17, %	ShL- asiakkaat	Muutos 16–17, %
Helsinki	7 925	-3,9	1 850	-15,5
Espoo	3 190	-0,3	1 058	5,2
Vantaa	3 586	2,1	405	-29,3
Turku	2 513	-2,8	761	24,8
Tampere	3 593	3,3	1 098	30,2
Oulu*	2 778	-5,5	1 295	2,6
Kuusikko	23 585	-1,6	6 467	-0,2

*Oulu: päätösten määrä, kun muilla kunnilla palveluja käyttäneiden asiakkaiden määrää

Yhdensuuntaisten matkojen määrä on hieman vähentynyt sekä VpL-kuljetuspalvelua käyttävien osalta että ShL-matkojen osalta (Taulukko 21). Eniten ShL-matkat ovat lisääntyneet Tampereella (21,9 %), ja vähentyneet Vantaalla (36,0 %) ja Helsingissä (15,5 %). Tampereella edellä mainituille veteraaneille myönnettiin matkoja heidän tarvitsemansa määrä.

Taulukko 21. VpL:n ja ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen yhdensuuntaisten matkojen määrät vuonna 2017 sekä matkamäärien muutos 2016–2017

	VpL-matkat	Muutos 16–17, %	ShL-matkat	Muutos 16–17, %
Helsinki	521 903	-2,5	32 565	-15,5
Espoo	323 982	-0,4	41 119	-3,1
Vantaa	313 353	-1,6	16 000	-36,0
Turku	202 076	-0,8	35 244	6,8
Tampere	283 482	6,8	44 184	21,9
Oulu	135 567	-6,6	27 772	6,1
Kuusikko	1 780 363	-0,7	196 884	-3,7

Kuutoskaupungeissa vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelukustannukset kasvoivat 2,5 prosenttia ja sosiaalihuoltolain mukaiset kustannukset 6,0 prosenttia vuodesta 2016 (Taulukko 22). VpL-kuljetuspalvelujen kustannukset supistuivat hieman Turussa (-1,2 %) ja Vantaalla (-1,6 %), muissa kunnissa kustannukset nousivat. Eniten kustannukset kasvoivat Tampereella, 14,9 % VpL-kustannusten ja 27,1 % ShL-kustannusten osalta. ShL-kustannukset kasvoivat merkittävästi myös Oulussa (23,7 %) ja Turussa (20,5 %), kun taas Vantaalla ne laskivat 23,4 %.

Taulukko 22. VpL:n ja ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen nettokustannukset vuonna 2017 sekä muutos 2016–2017 vuoden 2017 rahan arvossa

	VpL, €	Muutos 16-17, %	ShL, €	Muutos 16-17, %
Helsinki	17 242 483	2	2 112 495	1,7
Espoo	10 859 875	0,5	520 367	-2,4
Vantaa	8 639 042	-1,6	373 641	-23,4
Turku	4 188 650	-1,2	373 743	20,5
Tampere	7 654 667	14,9	516 464	27,1
Oulu	4 819 840	-0,2	695 994	23,7
Kuusikko	53 404 558	2,1	4 592 704	4,9

ShL-kuljetuspalvelu on harkinnanvarainen palvelu, jonka saaminen on riippuvainen hakijan toimintakyvystä ja edellytyksistä palvelun hakemiseen sekä hakijan ja hänen mahdollisen puolisonsa kuukausituloista ja Vantaalla myös varallisuudesta (Taulukko 23). Tulo- ja varallisuusrajat eivät ole ehdottomia, vaan ainoastaan suuntaa antavia. Päätös perustuu aina harkintaan.

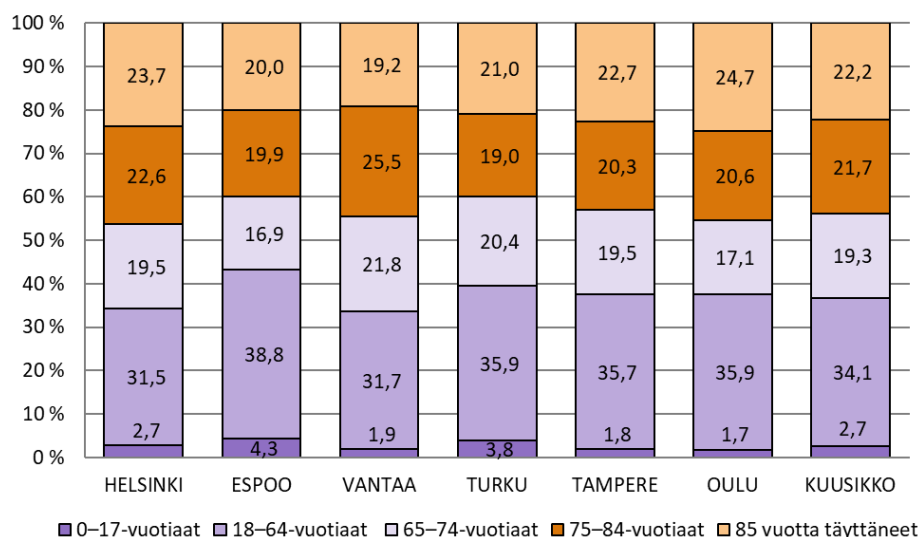
Taulukko 23. ShL-tulorajat yhden ja kahden henkilön talouden osalta, € / kk (brutto)

	1 henkilön talous	2 henkilön talous	Lisäehto
Helsinki	1 689	3 117	Varallisuusraja*
Espoo	1 719	3 171	
Vantaa	1 820	3 360	Varallisuusraja**
Turku	1 300	2 200	
Tampere	1 278	2 382	
Oulu	1 406	2 270	

*tilisäästöt 5000 €/yhden hengen talous, 7000 €/kahden hengen talous, muu varallisuus yhteensä 25 000 €/talous. Varallisuuteen ei lueta hakijan vakituista asuntoa. **1.7.2016 alkaen 1 henkilö 5000 e ja 2 henkilöä 8000 e

Kuljetuspalvelujen käyttäjät ikäryhmittäin

Ikäryhmittäinen tarkastelu osoittaa, että kuljetuspalvelujen käyttäjistä lähes joka toinen on täyttänyt 75 vuotta (Kuvio 8). Kaikkiaan kuutoskaupungeissa oli 75 vuotta täyttäneitä kuljetuspalvelujen käyttäjiä 10 355.

Kuvio 8. VpL:n mukaisia kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat ikäryhmittäin, %-osuus kaikista kuljetuspalveluasiakkaista vuonna 2017 (Oulun osalta päätösten määrä)

Kuljetuspalvelujen järjestäminen kunnittain

Helsingissä sekä sosiaalihuoltolain että vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelupäätöksen saaneiden asiakkaiden määrä väheni edellisvuodesta, mutta samalla kustannukset hieman kasvoivat. Kuljetuspalvelun palvelutarpeen arviointia on tarkennettu, koska arviointiin on osoitettu myös fysioterapeuttien resurssia koematkojen tekemiseen ja liikuntakyvyn arviointiin. Lisäksi käytössä on alueen kuljetuspalvelun moniammatilliset tiimit, joissa on sosiaalihuollon ammattilaisten lisäksi lääkäri ja fysioterapeutti. Helsingissä kuljetuspalvelujen välitystoiminnasta ja toteutuksesta vastaa Helsingin Matkapalvelu. Matkapalvelusta irrotettujen asiakkaiden määrä pieneni hieman edellisvuodesta 324 henkilöön. Matkapalvelun käytöstä irrottamisen edellytyksenä on, että asiakkaan tai muiden kyydissä olevien henkilöiden turvallisuus vaarantuu, ellei asiakasta irroteta Matkapalvelun käytöstä tai Matkapalvelu ei tosiasiallisesti pysty toteuttamaan asiakkaan kuljetuspalvelumatkoja. Muista kuo-toskunnista poiketen Helsingissä päivätoiminnan matkat kohdentuvat päivätoiminnan kustannuksiin eivätkä siten ole mukana kuljetuspalvelukustannuksissa, mikä vaikuttaa kokonaisuuteen kustannusten osalta.

Espoossa kuljetuspalvelujen nettokustannukset jäivät hieman edellisvuotta pienemmiksi. Asiakkaiden ja matkojen määrä pysyi suunnilleen edellisvuoden tasolla. Liikennepalvelulain muutos sekä maakuntavalmistelu ovat vaikuttaneet kuljetuspalvelujen tilanteeseen koko Uudellamaalla. Espoossa on selvitetty vaihtoehtoja nykyiselle Lähitaksilta hankitulle välityspalvelulle. Selvityksessä on arvioitu vaihtoehtojen vaikutuksia asiakaskokemukseen, palvelun laatuun ja kustannuksiin.

Espoon vammaispalvelujen kuljetuspalvelulle myönnettiin Esteetön teko -kilpailussa kunniamaininta. Perustelujen mukaan kuljetuspalvelu on ystävällistä, esteetöntä, nopeaa ja joustavaa. Kuljettajien ammattitaitoon voi luottaa ja siihen, että pääsee perille luotettavasti ja ajoissa. Kalusto on hyväkuntoista ja näkövammaisen on helppoa ja turvallista astua auton kyytiin. Erityistä kiitosta ansaitsee se, ettei yksilökyhydeistä ole luovuttu. Yksilökuljetukset mahdollistavat arjen sujuvuuden ja henkilökohtaiset aikataulut.

Sosiaalihuoltolain mukaisesta kuljetuspalvelusta ja siihen liittyvistä päätöksistä vastaa Espoossa vanhuspalvelujen kotihoidon keskitetyt palvelut. Sosiaalihuoltolain mukaisessa kuljetuspalvelussa taksimatkoista korvataan enintään 21 €/matka. Helsingin seudun liikenteen (HSL) lähibussilinjat (palvelulinjat) ovat erityisesti ikäihmisille ja liikuntarajoitteisille suunniteltua liikennettä. Vuonna 2017 Espoossa kulki 11 lähibussilinjaa.

Vantaalla kuljetuspalvelua on myönnetty vammaispalvelulain mukaan ja sosiaalihuoltolain mukaisia liikkumista tukevia palveluja on kehitetty. Liikkumista tukevissa palveluissa on haluttu laajentaa palveluvalikkoa ennaltaehkäisevämpään suuntaan. Ensisijaisena tukimuotona on asiakkaiden neuvonta ja ohjaus sekä julkisten liikennevälineiden käyttämisen ohjattu harjoittelu, kuljetuspalvelun jäädessä toissijaiseksi palvelumuodoksi. Vantaalla on käynnistynyt liikkumista tukevien palvelujen kehittämisprojekti, jonka osana on Menokaveri-toiminta. Tavoitteena tukea asiakkaita, joilla on vaikeuksia lähteä kotoa asioimaan tai virkistysmatkoille itsenäisesti ja jotka tarvitsevat tukea julkisten liikennevälineiden käyttämisessä. Asiakkaat liikkuvat vapaaehtoisen Menokaveri-tukihenkilön kanssa joko jalan tai julkisia liikennevälineitä käyttäen. Menokaverit ovat kaupungin perhe-dyttämiä vapaaehtoisia henkilöitä.

Turussa vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen käyttäjien asiakkaiden ja ajettujen matkojen määrä väheni edelleen hieman kustannusten pysyessä lähes samana. Ikääntymisestä aiheutuvan toimintakyvyn alenemisen perusteella ikäihmiset ohjataan pääsääntöisesti ShL –kuljetuspalvelun piiriin, jossa asiakasmäärä on kasvanut huomattavasti. Tähän on vaikuttanut etenkin se, että lähes kaikille rintamaveteraaneille on myönnetty kuljetuspalvelua mm. ohjeellisista tuloarajoista riippumatta. Ensisijaisesti asiakkaita ohjataan käyttämään julkista joukkoliikennettä. Matalalattialinja-autot liikennöivät Turun ja lähikuntien (Föli –joukkoliikenne) alueella ja lisäksi Turussa liikennöi arkipäivisin kolme palvelulinjastoa.

Turussa kuljetuspalvelupäätökset oikeuttavat käyttämään taksia tai invataksia. Kuljetuspalvelu tulee pääsääntöisesti tilata joko tavallisen taksin tai invataksin keskuksen kautta. Sosiaalityöntekijä voi tehdä myönteisen päätöksen tietyn taksin käytöstä vamman tai sairauden aiheuttaman erityisen avustamistarpeen perusteella. Vakio-taksipäätöksiä tavalliseen tai invataksiin oli 320 asiakkaalla, mikä on edellisvuosien tasoa. Taksin voi myös ottaa

taksiasemalta, jolloin on varmistettava, että kuljetuspalvelukortti käy ko. taksiin. Mikäli samassa taksissa ja samaan suuntaan matkustaa enemmän kuin yksi kuljetuspalvelukorttia käyttävä asiakas, otetaan vain yhden asiakkaan kortilta matka. Kaikki kuljetuspalvelukortin omaavat maksavat kuitenkin omavastuun.

Tampereella kuljetuspalvelujen asiakkaan omavastuuosuus matkasta pieneni vastaamaan paremmin joukkoliikenteen hintoja. Tämä näkyy luonnollisesti kustannusten nousuna. Pääsääntöisesti asiakas tilaa matkansa etukäteen Kuljetustenohjauskeskuksesta, josta yhdistellään samaan suuntaan samaan aikaan menevien asiakkaiden matkoja. Noin joka neljäs matka saatiin yhdisteltyä. Asiakkaan matkoja voidaan asiakkaan suostumuksella yhdistää myös kaupungin alueella liikennöiviin palvelubusseihin. Tällöin asiakas maksaa matkasta bussimatkan hinnan, mutta kuljetuspalvelumatkat eivät vähene. Osalle asiakkaista on vammaan tai sairauteen liittyvistä erityistarpeista johtuen myönnetty oikeus tutun taksin käyttämiseen tai ns. yksinkulkuoikeus, jolloin matkoja ei yhdistellä.

Kuljetuspalvelupäätöksen saaneiden asiakkaiden määrä on pysynyt lähes ennallaan edellisvuoteen nähden mutta palvelua käyttävien asiakkaiden määrä on kääntynyt nousuun. Kuljetuspalvelupäätöksiä ei ole lakkautettu systemaattisesti, vaikka asiakas ei olisi käyttänyt palvelua. ShL-matkojen kasvu selittyy jo aiemmin mainituilla rintamaveteraaneille myönnettyillä matkoilla.

Oulussa vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakasmäärä väheni ja samoin kustannukset laskivat jonkin verran. Asiakasmäärän laskua selittää se, että Oulussa on tietojärjestelmästä poistettu ne asiakkaat, jotka eivät palvelua enää käytä. ShL:n mukaisen liikkumisen tuen asiakasmäärä ja kustannukset nousivat. Ikäihmisten palvelut järjestettiin pääsääntöisesti sosiaalihuoltolain mukaisesti. Ensimmäisessä asiakkaita ohjataan käyttämään julkista joukkoliikennettä ja siihen kuuluvia palvelulinjoja. Palveluliikenne Onni on osa kaikille avointa joukkoliikennettä ja siinä on erityisesti otettu huomioon ikääntyneiden ja toimintaesteisten henkilöiden tarpeet. Liikkumisen tuen saattajapalveluja pyritään kehittämään asiakkaiden joukkoliikenteen käytön mahdollistamiseksi. ShL:n liikkumista tukevien palveluiden kustannuksissa on mukana myös Onni palveluliikenteen kustannukset. Vuoden 2017 aikana lisättiin kaksi uutta palveluliikenteen linjaa ja tästä syystä ShL:n mukaisten liikkumista tukevien palveluiden kustannukset kasvoivat Oulussa.

Oulussa on käytössä matkojen keskitetty tilaamisjärjestelmä, jota hoitaa kaupungin matkapalvelukeskus ja virka-ajan ulkopuolella ulkopuolinen toimija. Kuljetuspalvelut on kilpailutettu ja päiväautojen osalta kilpailutus on voitu laittaa jo täytäntöön, mutta iltä-, yö- ja viikonloppu aikojen sekä päiväaikojen ylivuodon osalta markkinaoikeus velvoitti Oulun kaupunkia kilpailuttamaan kuljetuspalvelut uudelleen.

4.3 TYÖ- JA PÄIVÄTOIMINTA

Tässä yhteydessä raportoidaan sekä kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan, että vaikeavammaisten päivätoiminnan tietoja. Päivätoiminta on asiakkaan toimintakyvyn mukaan suunniteltua kuntoutuksellista ja virikkeellistä toimintaa päivätoimintayksiköissä. Työtoiminta on kehitysvammaisille tarkoitettua työn luonteista toimintaa kehitysvammahuollon yksiköissä. Asiakkaille voidaan maksaa työtoiminnasta työosuusrahaa. Tuettu työtoiminta on kehitysvammaisille henkilöille tavallisella työpaikalla järjestettyä henkilökohtaisen tuen sisältävää huoltosuhteista työtoimintaa. Kehitysvammaiselle työntekijälle voidaan maksaa tuetusta työtoiminnasta työosuusrahaa. Tuettu työllistyminen (tuettu työ) on kehitysvammaisille henkilöille tarjottua palvelua, jonka avulla kehitysvammainen henkilö voi toimia tavallisella työpaikalla työsopimukseen perustuvassa palkkatyössä. Työhön perehdytyksen ja tuen antaa kehitysvammahuollon työntekijä, joka tukee tarpeen mukaan myös työnantajaa. Usealla asiakkaalla tulonlähteenä on myös palkan lisäksi eläke.

Vuonna 2017 vammaisten työ- ja päivätoiminnan asiakkaita oli yhteensä 4 443 ja sen kustannukset olivat 55,5 miljoonaa euroa (taulukko 24). Asiakasmäärä kasvoi kuutoskuntien tasolla 2,3 prosenttia, kunnista suurinta kasvu oli Vantaalla (5,4 %). Kustannukset kasvoivat kuutoskuntien tasolla 8,1 %, prosentuaalisesti suurinta kasvu oli Espoossa (18,4 %). Espoon kustannusten nousua selittää erityisesti ostopalveluna järjestetyn kehitysvammaisten päivä- ja työtoiminnan lisääntyminen.

Taulukko 24. Vammaisten työ- ja päivätoiminnan asiakkaat ja kustannukset vuonna 2017 sekä muutos vuodesta 2016 (DEFL.)

	Asiakkaat yhteensä	Muutos 2016–17, %	Kustannukset yhteensä, €	Muutos 2016–17, %
Helsinki	1 383	0,5	22 462 595	5,9
Espoo	568	2,3	10 933 241	18,4
Vantaa	588	5,4	6 571 022	6,7
Turku	423	-1,6	4 137 854	-0,2
Tampere	738	3,9	7 355 329	8,1
Oulu	743	4,4	4 018 776	6,4
Kuusikko	4 443	2,3	55 478 817	8,1

4.3.1 Vaikeavammaisten päivätoiminnan asiakkaat ja kustannukset

Vaikeavammaisten päivätoiminnan asiakasmäärät ja kustannukset on kuvattu taulukossa 25. Asiakkaita oli vuonna 2017 yhteensä 511, ja kustannukset olivat 4,0 miljoonaa euroa. Asiakkaiden määrä on laskenut kaikissa muissa kunnissa vuodesta 2016 paitsi Vantaalla, missä asiakkaiden määrä on kasvanut 3,8 prosenttia (kaksi asiakasta). Asiakasmäärät ovat suhteellisen pieniä, mistä johtuen muutokset asiakasmäärissä ovat prosentuaalisesti suuria. Asiakasmäärät ovat kuitenkin kauttaaltaan laskeneet. Kustannukset ovat kuutoskuntien tasolla laskeneet 4,7 prosenttia. Yksittäisistä kunnista kustannukset ovat kasvaneet Oulussa (28,7 %) ja Tampereella (7,7 %).

Taulukko 25. Vaikeavammaisten päivätoiminnan asiakkaat ja kustannukset vuonna 2017 sekä muutos vuodesta 2016

	Asiakkaat yhteensä	Muutos 2016–17, %	Kustannukset yhteensä, milj. €	Muutos 2016–17, %
Helsinki	198	-7,9	2 281 350	-8,9
Espoo	80	-18,4	632 728	-4,8
Vantaa	55	3,8	178 664	-5,8
Turku	27	-12,9	232 846	-7,2
Tampere	114	-1,7	460 410	7,7
Oulu	37	-11,9	237 168	28,7
Kuusikko	511	-7,9	4 023 166	-4,7

4.3.2 Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan asiakkaat, suoritteet ja kustannukset

Kehitysvammaisten työ- ja päivätoimintaan sisältyvät päivä- ja työtoimintakeskusten toiminta, tuettu työtoiminta (avotyötoiminta) sekä tuettu työllistyminen (tuettu työ). Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan käyttö sekä niissä tapahtuneet muutokset on tiivistetty taulukkoon 26. Kehitysvammaisten työ- ja päivätoimintaan osallistui kuutoskaupungeissa vuoden 2017 aikana yhteensä 3 932 asiakasta. Asiakasmäärä on kuutoskaupunkien tasolla kasvanut 3,9 prosenttia edellisvuodesta. Esimerkiksi toisen asteen opiskelumahdollisuuksien väheneminen heijastuu työ- ja päivätoiminnan määrään. Eniten asiakkaiden määrä on kasvanut Espoossa, 6,8 %. Käyttöpäivien määrä on kuutoskaupunkien tasolla hieman kasvanut, laskua on ainoastaan Oulussa (-7,0 %). Kaikissa kunnissa on ikääntyneitä kehitysvammaisia, jotka eivät enää osallistu työ- ja päivätoimintaan, vaan heille järjestetään toimintaa asumisyksiköissä tai kerhoissa. Turussa työ- ja päivätoiminnan asiakasmäärä on suhteellisen pieni verrattuna esimerkiksi Tampereen asiakasmäärään. Mahdollinen osasyys voi olla se, että mahdollisimman pitkälle pyritään selvittämään kehitysvammaisten nuorten opinto- ja työllistymismahdollisuuksia ennen kuin heille haetaan eläkettä. Ammatti-opinnot suorittaneet kehitysvammaiset ohjataan ensisijaisesti työllistymispalvelujen nuorten ohjaamoon, jos nuorella saattaa olla mahdollisuuksia työllistyä avoimille markkinoille.

Harva 60 vuotta täyttänyt asumispalvelujen piirissä oleva turkulainen on enää mukana työ- ja päivätoiminnassa, vaan he osallistuvat esimerkiksi kerhotoimintaan ja kolmannen sektorin järjestämään vapaa-ajantoimintaan.

Taulukko 26. Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan asiakkaat ja käyttöpäivät vuonna 2017 sekä muutos vuodesta 2016

	Asiakkaat yhteensä	Muutos 2016–17, %	Käyttöpäivät yhteensä	Muutos 2016–17, %
Helsinki	1 185	2,1	181 971	0,4
Espoo	488	6,8	82 564	6,0
Vantaa	533	5,5	71 348	8,8
Turku	396	-0,8	59 128	2,4
Tampere	624	5,1	91 675	1,4
Oulu	706	5,4	106 088	-7,0
Kuusikko	3 932	3,9	592 774	1,0

Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan deflatoidut nettokustannukset ovat nousseet 9,2 prosenttia kuutoskaupungeissa edellisvuodesta (Taulukko 27). Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan kunnallisen tuotannon kustannukset olivat noin 23,5 miljoonaa euroa vuonna 2017 kuutoskaupungeissa, mikä on 45,7 % työ- ja päivätoiminnan kokonaisnettokustannuksista. Oulussa työ- ja päivätoiminnan kustannuksista 86,8 prosenttia koostuu kunnallisen palvelun kustannuksista, mikä poikkeaa oleellisesti kuutoskaupunkien keskiarvosta. Kuutoskaupunkien sisäinen vaihteluväli käyttöpäivien hinnoissa on merkittävä ja siihen vaikuttaa muun muassa henkilöstömäärä ja tilakustannukset. Käyttöpäivän kustannukset ovat pienimmät Oulussa (36 € / käyttöpäivä) ja suurimmat Espoossa (125 € / käyttöpäivä). Espoon käyttöpäivän korkeaa hintaa selittää ostopalvelujen suuri osuus (60,8 %).

Taulukko 27. Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan nettokustannukset sekä kustannusten muutos vuodesta 2016 (DEFL.), kunnalliset tuotannon kustannukset ja niiden %-osuus nettokustannuksista sekä kustannukset käyttöpäivää kohden vuonna 2017

	Nettokustannukset, €	Muutos 2016–17, %	Kunnallisen tuotannon kustannukset, €	Kunnallisen tuotannon kustannukset, %	€ / käyttöpäivä	Muutos 2016–17, %
Helsinki	20 181 245	7,8	8 075 327	40,0	111	7,4
Espoo	10 300 513	20,2	4 042 371	39,2	125	13,4
Vantaa	6 392 357	7,1	3 266 249	51,1	90	-1,5
Turku	3 905 008	0,3	2 050 026	52,5	66	-2,1
Tampere	6 894 920	8,1	2 805 031	40,7	75	6,6
Oulu	3 781 608	5,2	3 283 001	86,8	36	13,2
Kuusikko	51 455 651	9,2	23 522 006	45,7	87	8,1

Merkittävä osuus työ- ja päivätoiminnan kustannuksista muodostuu erityishuoltona järjestettävistä asiakaskuljetuksista. Kuljetuskustannuksia suhteessa kunnallisesti tuotetun työ- ja päivätoiminnan kustannuksiin on selvitetty taulukossa 28. Tarkastelu on rajattu kunnan tuottamiin palveluihin siksi, että ostopalvelujen kohdalla kuljetuskustannusten erottelu palvelun hinnasta ei ole aina mahdollista. Kuljetuskustannusten osuus palvelun tuotannosta on kasvanut.

Taulukko 28. Kunnallisen tuotannon kuljetuspalvelujen kustannukset ja %-osuus työ- ja päivätoimintaan liittyvistä kunnallisista nettokustannuksista vuonna 2017

	Kunnalliset kuljetuskustannukset, €	Kunnalliset kuljetuskustannukset, %
Helsinki	1 487 715	18,4
Espoo	898 509	22,2
Vantaa	526 660	16,1
Turku	338 177	16,5
Tampere	429 980	15,3
Oulu	555 920	16,9
Kuusikko	4 236 960	18,0

Vammaisten työ- ja päivätoiminta kunnittain

Helsingissä kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnassa on yksiköt tuotteistettu (brändätty) ja profiloitu paremmin asiakkaiden tarpeita vastaaviksi. Tämän lisäksi on kehitetty tapoja ohjata asiakkaita tavoitteiden ja toimintakyvyn mukaisiin, kevyempiin palveluihin. Tukea opiskeluun hakuun sekä ohjautumiseen tuettuun työhön on tehostettu.

Työ- ja päivätoiminnan yksiköt ovat profiloituneet osallisuutta tukeviin ja työelämään suuntaaviin palveluihin (muutoksilla pystytään/pyritään vastaamaan sote- ja maakuntaudistukseen).

Kehitysvammaisten työ- ja päivätoimintapalvelujen hankintoja valmisteltiin yhteistyössä palvelun käyttäjien, palveluntuottajien ja omaisten kanssa. Vaikeavammaisten päivätoiminnan osalta päätettiin selvittää ja kartoittaa palvelusetelin käyttöönottoa.

Espoossa päivä- ja työtoiminnan asiakkaista osa on käyttänyt vuoden aikana säännöllisesti tai tilapäisesti useampaa eri palvelua (esim. työtoiminta tai tuettu työtoiminta). Oman toiminnan toisen toimintakeskuksen peruskorjaus- ja laajennushanke valmistui syksyllä 2017, minkä myötä voitiin lisätä asiakaspaikkojen määrää. Ostopalveluna järjestettyä kehitysvammaisten päivätoimintaa lisättiin merkittävästi vuoden aikana.

Vantaalla järjestetään omana toimintana päivä- ja työtoimintaa sekä työllistämistä tukevaa toimintaa. Toiminta perustuu yksilölliseen palvelusuunnitelmaan ja sama henkilö voi liikkua eri toimipisteiden välillä niin, että asiakas on esim. jossakin yksikössä paikalla kaksi päivää ja toisessa yksikössä kolme päivää. Asiakkaan omat toiveet ja kiinnostuksen kohteet otetaan tässä huomioon. Vantaalla järjestetään päivä- ja työtoimintaa myös osa-aikaisesti sekä aamu- että iltapäiväpainotteisesti erilaisina täsmä- ja pajatoimintoina kunkin tarpeen ja tilanteen mukaan. Tällä on pyritty yksilöllisyyden lisäämiseen.

Vuonna 2017 yhden toimintakeskuksen käytön lakkauttaminen ja toiminnan siirtyminen muihin keskuksiin aiheutti haasteita tilojen ja oman toiminnan tarjoamisen suhteen. Tästä huolimatta asiakasmäärät omassa toiminnassa ovat kasvaneet, mutta myös ostopalveluja lisättiin.

Vuoden 2015 alussa alkanut Työllistymistä tukevat toiminnot -projekti on jatkunut. Se pitää sisällään tukipalveluiden tuottamista vanhusten erityisasumisen yksiköille ja on työllistänyt vammaispalveluiden ja työllisyyspalveluiden kautta ohjautuneita asiakkaita palkkatyösuhteeseen ja työtoimintaan. Projektissa on tehty myös yhteistyötä oppilaitosten ja erilaisten hankkeiden kanssa. Projektissa on järjestetty tukipalveluina pesulapalveluita Simonkylän ja Korson vanhustenkeskuksissa sekä Myyrinkodissa ja Malminiityn asumis- ja toimintakeskuksessa. Malminiityn asumis- ja toimintakeskuksessa on järjestetty myös avustavia ateriapalveluita ja huolehdittu koko talon laitoshuollosta. Lisäksi työvalmentaja on tukenut vammaispalveluiden yksiköiden laitoshuollon toteuttamista.

Turussa laitoshoidon purku on lisännyt työ- ja päivätoiminnan käyttöpäiviä ja kustannuksia. Erityisjärjestelyin ja ostopalveluna on pystytty järjestämään päivätoimintaa asiakkaille, joilla on yhä haasteellisempia palvelutarpeita. Turussa vammaispalvelulain mukaisen päivätoiminnan piiriin kuuluu varsin vähän asiakkaita, noin 30 asiakasta.

Tampereella kehitysvammaisten työ- ja päivätoimintaa järjestetään sekä kaupungin omana, että ostopalveluna. Tampereen omassa tuotannossa yhteistyötä kulttuuritoimen kanssa on tehty tiiviisti. Tarvetta työ- ja päivätoimintapaikoille tulevina vuosina on arvioitu olevan n. 30 asiakaspaikkaa vuodessa. Uusia asiakkaita tulee nuorista koulunsa päättävistä sekä laitoksesta pois muuttavista. Laitoshoidosta avohoitoon siirtymiseen on varauduttu asumisen suhteen, mutta työ- ja päivätoimintapaikkoja ei ole lisätty samassa suhteessa. Tämä on tällä hetkellä ruuhkauttanut työ- ja päivätoiminnan. Vammaispalvelulain mukaista päivätoimintaa järjestetään ostopalveluna. Asiakasmäärä on hieman vähentynyt edellisestä vuodesta.

Oulussa työ- ja päivätoimintaa järjestettiin pääosin kaupungin omana toimintana. Työ- ja päivätoiminnan asiakasmäärä on lisääntynyt edellisvuodesta. Työ- ja päivätoiminnan asiakasmäärässä ovat mukana avotyötoiminnassa olevat asiakkaat, joita oli vuonna 2017 120 asiakasta sekä tuetussa työllistämässä 16 asiakasta. Palvelun käyttöpäivähinta oli kuutoskaupunkien alhaisin (36 €). Hanhilehdon toimintakeskuksen uusien tilojen valmistuminen mahdollisti asiakaspaikkojen lisääntymisen päivätoiminnassa. Uutena toimintamuotona aloitettiin peruskoulun päättäneille nuorille päivätoimintaa pienryhmätoimintana. Toimintamalleja asiakkaiden ohjautumisesta keveämpiin palveluihin on kehitetty yhdessä alueellisten toimijoiden kanssa.

4.4 ASUMISTA TUKEVAT PALVELUT

Asumista tukeviin palveluihin sisältyy kehitysvammaisten osalta tuettu asuminen ja palveluasuminen (ohjattu asuminen) ja vammaisten osalta yksittäiseen asuntoon myönnetty VpL-palveluasuminen. Asumista tukeviin palveluihin sisältyvät myös asunnon muutostyöt ja asunnon välineet ja laitteet. Tässä luvussa kuvataan tarkemmin kehitysvammaisten tuettua asumista sekä kehitysvammaisten palveluasumista. Kehitysvammaisten asumispalvelujen kokonaisuus on kuvattu liitteessä 2.

4.4.1 Kehitysvammaisten tuettu asuminen

Tuetun asumisen asiakasmäärät kunnittain ovat pieniä. Asiakkaiden määrä lisääntyi kaikissa kuutoskaupungeissa paitsi Oulussa (-42,6 %). Oulussa aikaisempina vuosina tuetun asumisen asiakasmäärässä on huomioitu ohjaajapalveluiden turvin omassa kodissaan asuvat asiakkaat, mutta vuoden 2017 osalta näin ei enää tehdä. Kuutoskuntien tasolla asiakkaiden määrä kasvoi 7,1 %, kunnista Espoossa lisäystä oli eniten, 55,2 % (16 asiakasta). Espoon kasvu on tosiasiaa ollut vielä suurempaa, sillä Espoo järjestää kaikkien uusien tuetun asumisen asiakkaiden palvelut sosiaalihuoltolain mukaisena tuettuna asumisena. Nämä uudet asiakkaat (19 henkilöä) eivät ole mukana taulukon luvuissa. Myös käyttöpäivien määrä on kuutoskaupunkien tasolla kasvanut 4,7 %, vaikka määrät ovat sekä Oulussa (-38,3 %) että Vantaalla (-9,9 %) vähentyneet. Kustannukset ovat kasvaneet kaikissa kunnissa. Kuutoskuntien tasolla kasvua on 25,1 %. Pienimmät kustannukset käyttöpäivää kohden on Turussa (12€), kalleinta tuettu asuminen on pääkaupunkiseudulla (Taulukko 29).

Taulukko 29. Tuetun asumisen asiakkaat, käyttöpäivät ja nettokustannukset vuonna 2017 sekä muutos vuodesta 2016 (DEFL.)

	Asiakkaat yhteensä	Muutos 2016–17, %	Käyttöpäivät yhteensä	Muutos 2016–17, %	Nettokustan- nukset, €	Muutos 2016–17, %	€/ käyttöpäivä
Helsinki	215	26,5	72 239	29,0	2 111 287	11,4	29
Espoo	45	55,2	10 555	33,0	517 673	140,8	49
Vantaa	88	8,6	22 685	-9,9	792 691	25,8	35
Turku	40	11,1	12 654	20,4	147 139	31,6	12
Tampere	139	7,8	42 644	0,0	597 138	3,9	14
Oulu	58	-42,6	16 872	-38,3	397 724	80,1	24
Kuusikko	585	7,1	177 649	4,7	4 563 652	25,1	26

4.4.2 Kehitysvammaisten palveluasuminen (ohjattu asuminen)

Ohjatun asumisen pitkäaikaisten asiakkaiden määrä kasvoi kuutoskaupunkien tasolla 4,7 prosenttia edellisvuoteen nähden. Käyttöpäivien määrä kasvoi 5,2 prosenttia samalla aikavälillä. Ohjatun asumisen pitkäaikaisasiakkaat muodostavat kuutoskaupunkien tasolla 96,1 prosenttia koko ohjatun asumisen asukaskunnasta (Taulukko 30). Tampereella ohjatun asumisen asiakasmäärä (20,8 %) ja Oulussa käyttöpäivien määrä (31,7 %) kasvoivat prosentuaalisesti kuutoskaupungeista eniten. Espoossa lyhytaikaisella ohjatulla asumisella tarkoitetaan tässä asumisvalmennusta, joka toteutetaan yksikössä, jossa ei ole yövalvontaa. Tampereella aloitti uusi ohjatun asumisen yksikkö. Oulussa kilpailutettiin kehitysvammaisten asumispalvelut ja uutena asumispalveluna aloitettiin palveluasuminen yöaikaisella hälytysmahdollisuudella, joka nostaa ohjatun asumisen käyttöpäivien määrää. Lisäksi käyttöpäivien määrää nostaa asiakkaiden virtaus tehostetusta palveluasumisesta ohjattuun asumiseen.

Taulukko 30. Ohjatun asumisen asiakkaat ja käyttöpäivät 2017 sekä muutos vuodesta 2016

	Asiakkaat yhteensä	Pitkäaikaiset asiakkaat	Pitkäaikaiset asiakkaat muutos 2016–17, %	Käyttöpäivät yhteensä	Käyttöpäivien muutos 2016–17, %	Lyhytaikaisten asiakkaiden %-osuus kaikista	Lyhytaikaisten päivien %-osuus
Helsinki	196	184	0,0	60 434	-0,2	6,1	0,6
Espoo	70	61	5,2	19 961	1,8	20,0	2,5
Vantaa	61	61	7,0	16 599	-10,0	0,0	0,0
Turku	105	105	-2,8	32 914	1,0	0,0	0,0
Tampere	93	93	20,8	25 589	1,8	0,0	0,0
Oulu	136	136	15,3	44 937	31,7	0,0	0,0
Kuusikko	661	640	6,3	200 434	5,2	3,9	0,4

Vuonna 2017 ohjatun asumisen nettokustannukset olivat kuutoskaupunkien tasolla noin 12,9 miljoonaa euroa, mikä on noin 4,8 prosenttia vähemmän kuin deflatoidut nettokustannukset vuonna 2016. (Taulukko 31). Ohjatun asumisen kuntakohtaiset käyttöpäiväkustannukset vaihtelivat Tampereen 46 euron ja Helsingin 86 euron välillä käyttöpäivää kohden.

Taulukko 31. Ohjatun asumisen kustannukset 2017 sekä muutos vuodesta 2016 (DEFL.)

	Nettokustannukset, €	Muutos 2016–17, %	€/käyttöpäivä	Muutos 2016–17, %
Helsinki	5 187 258	-2,3	86	-2,1
Espoo	1 112 941	-14,8	56	-16,3
Vantaa	958 813	-18,6	58	-9,5
Turku	2 086 502	-16,1	63	-17,0
Tampere	1 166 263	24,5	46	22,3
Oulu	2 374 970	2,1	53	-22,5
Kuusikko	12 886 747	-4,8	64	-9,6

Ohjattu ja tuettu asuminen kunnittain

Helsingissä tuetun asumisen asiakasmäärä kasvoi 26,5 %, ja oman toiminnan osalta kasvua asiakasmäärässä oli 30,6 %. Oman tukiasumisen lisäämiseen on panostettu, ja rakenteita on muokattu vastaamaan asukkaiden tarpeisiin. Oman toiminnan asukkaat saavat tarvittavan tuen asumiseensa sosiaaliohjaajilta tai ryhmäkodeista. Myös teknologiaa hyödynnetään enenevässä määrin. Helsingissä on tehty myös pitkäaikaisia sijoituksia kehitysvammaisille sekä autismin kirjon asiakkaille sosiaalihuoltolain perusteella. Näitä asiakkaita oli vuonna 2017 yhteensä 99, joista ShL:n mukaisessa tuetussa asumisessa oli 70 ja ShL:n mukaisessa palveluasumisessa 29. Nämä asiakkaat eivät sisälly raportin tietoihin.

Espoossa on toteutettu Asumisen ohjelmaan perustuvaa palvelurakennemuutosta, minkä seurauksena tuetun ja ohjatun asumisen asiakkaiden määrä on kasvanut merkittävästi. Tuetun asumisen asiakkaat saavat asumisesaan tarvitsemansa tuen pääsääntöisesti alueensa asumisyksiköistä. Palvelu järjestetään pääsääntöisesti omana toimintana. Espoon oma liikkuva tuetun asumisen tiimi sai lisää vakansseja Soukankaaren asumisyksikön lopettaessa. Tuen toteuttamisvaihtoehdot ovat hyvin yksilöllisiä; myös oman toiminnan ja ostopalvelun yhdistelmiä. Espoo järjestää tuetun asumisen palvelut sosiaalihuoltolain mukaisena tuettuna asumisena kaikille asiakkaille, myös kehitysvammaisille henkilöille. Asumisen tuen tarpeen arvioinnissa on mahdollista hyödyntää toimintatapa-arviota sekä asumisvalmennusjaksoja.

Vantaalla asumispalveluissa asumista on pyritty edelleen tuottamaan kunnan omana tuotantona kevyemmällä tuella. Lähtökohtana on aina kun mahdollista, että kehitysvammainen henkilö asuu omassa asunnossa. Ohjautuminen tukiasumiseen tapahtuu pääsääntöisesti asumisharjoittelun kautta. Asumisharjoittelua on lisätty erityisesti asiakkaille, joiden oletetaan asettuvan asumaan joko ohjattuun /palveluasumiseen tai tuettuun asumiseen. Asumisharjoittelu on toteutettu kahdessa asumisharjoitteluasunnossa pääasiassa kahden työntekijän koordinoimana kunkin asiakkaan yksilöllisen suunnitelman mukaan. Näin on onnistuttu tekemään aikaisempaa useimmin onnistunut asumisratkaisu.

Tuetussa asumisessa oma tuotanto on vahvaa ostopalveluihin verrattuna. Omissa palveluissa on 80 tukiasukasta, ostopalveluissa kahdeksan. Kustannuksiltaan oma tuotanto on ostopalveluita edullisempaa, käyttövuorokausikohtaiset kustannukset ovat kuitenkin nousseet vuoteen 2016 verrattuna. Yhtenä syynä kustannusten nousuun on asumisohjaajien toimintaan liittyvien kustannusten ohjautuminen oikeille kustannuspaikoille. Asiakaskunnassa tapahtunut muutoksia ja tämä selittää osittain käyttöpäivien vähentymisen.

Turussa omana toimintana järjestettävä tuettu toiminta yhdistyi vuoden 2017 aikana ohjatun asumisen asumisyksikköön. Ohjaajille kuuluu myös satunnaista ohjauspalvelua ja rajanveto ohjauspalvelun ja tuetun asumisen välillä ei ole selkeä. Oman tuetun asumisen kustannuksena on huomioitu kahden ohjaajan palkkakustannukset sivukuluineen. Noin puolet tuettua asumispalvelua hankitaan ostopalveluna. Omaa ohjattua ja tuettua asumista on kehitetty muun muassa organisaatiomuutoksella ja ohjaajaresurssilla. Kevyemmän asumispalvelun vaihtoehdon mahdollistaa muun muassa yhteistyö ympärivuorokautisen asumisyksikön kanssa, johon omassa asunnossaan asuva asiakas voi yöllä soittaa kriisitilanteissa.

Tampereella on panostettu tuetun asumisen palveluun, jota järjestetään omassa tuotannossa ja ostopalveluna. Asunnot sijaitsevat niin, että asiakas voi käyttää jonkun ympärivuorokautista palvelua tarjoavan asumisyksikön palveluja tukipalveluina. Asiakas saa sieltä ohjausta ja voi käydä esimerkiksi syömässä ja pesemässä pyykkiä. Tuetun asumisen palvelu voidaan järjestää myös asiakkaan itsenäisesti vuokraamaan asuntoon.

Oulussa on lisätty omaan tuotantoon ohjaajapalvelua ja tavoitteena on edelleen lisätä ohjaajapalveluiden osuutta kotona asumista tukevana palveluna. Aikaisempina vuosina ohjaajapalveluiden asiakkaat ovat olleet mukana tuetun asumisen asiakasmäärässä. Ohjaajapalveluiden asiakkaita vuonna 2017 oli 68 asiakasta.

5 VAMMAISTEN YMPÄRIVUOROKAUTISET ASUMISPALVELUT

Vammaisten ympärivuorokautiset asumispalvelut muodostuvat asumisyksiköihin sijoittuvasta vaikeavammaisten palveluasumisesta ja kehitysvammaisten tehostetusta palveluasumisesta (autettu asuminen). Ympärivuorokautisten asumispalvelujen asiakkaita kuutoskunnissa oli yhteensä 3 793, kasvua edellisvuoteen oli 2,2 %. Lyhytaikaisia asiakkaita oli kuutoskuntien tasolla 18,1 % kaikista asiakkaista, mutta osuus vaihteli kuntakohtaisesti. Ympärivuorokautisten asumispalvelujen kustannukset kuutoskunnissa olivat 173,6 miljoonaa euroa. Kasvua edelliseen vuoteen oli 3,8 prosenttia, ja kasvua oli kaikissa muissa kunnissa paitsi Vantaalla, missä kustannukset laskivat 13 %. (Taulukko 32) Helsinki, Espoo ja Oulu järjestävät vammaisille henkilöille ympärivuorokautista asumispalvelua myös sosiaalihuoltolain perusteella, eivätkä nämä tiedot sisälly raportin tietoihin.

Taulukko 32. Ympärivuorokautisten asumispalvelujen asiakkaat ja kustannukset vuonna 2017 sekä muutos vuodesta 2016

			Lyhytaikaisten		Kustannukset	
	Asiakkaat	Muutos 16-17, %	Asiakkaista lyhytaikaisia	asiakkaiden osuus, %	yhteensä, miljoonaa €	Muutos 16-17, %
Helsinki	1 218	2,4	189	15,5	60,6	2,7
Espoo	574	1,6	166	28,9	27,2	6,2
Vantaa	485	-5,1	114	23,5	19,0	-13,0
Turku	597	4,9	162	27,1	23,9	9,3
Tampere	456	9,9	37	8,1	18,9	13,8
Oulu	463	0,2	17	3,7	24,0	7,3
Kuusikko	3 793	2,2	685	18,1	173,6	3,8

5.1 Kehitysvammaisten tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)

Niin pitkä- kuin lyhytaikaisetkin autetun asumisen asiakasmäärät ovat kasvaneet kuutoskaupunkien tasolla vuodesta 2011 alkaen ja pitkäaikaisasiakkaiden määrä kasvoi 3,4 % edellisvuoteen nähden. Pitkäaikaisen autetun asumisen asiakkaita on kolme neljäsosaa kaikista autetun asumisen asiakkaista. Käyttöpäivien kokonaismäärä väheni kuutoskaupungeissa hieman edellisvuodesta, 0,2 prosenttia. (Taulukko 33)

Taulukko 33. Tehostetun palveluasumisen (autetun asumisen) asiakkaat ja käyttöpäivät vuonna 2017 sekä muutos vuodesta 2016

	Asiakkaita yhteensä	Pitkäaikaiset asiakkaat	Pitkäaikaiset asiakkaat muutos 2016–17, %	Käyttöpäivät yhteensä	Käyttöpäivien muutos 2016–17, %	Lyhytaikaiset asiakkaat, %	Lyhytaikaisten päivien %-osuus
Helsinki	801	645	5,7	225 278	2,8	22,2	2,5
Espoo	438	298	6,4	106 206	6,6	35,6	6,7
Vantaa	385	271	-4,2	84 446	-14,5	29,6	1,4
Turku	470	319	4,6	112 555	4,3	32,8	2,4
Tampere	290	271	8,8	88 655	6,7	6,6	0,4
Oulu	336	319	-2,1	113 662	-8,4	5,1	0,0
Kuusikko	2 720	2 123	3,4	730 802	-0,2	23,5	2,3

Autetun asumisen deflatoidut nettokustannukset olivat kuutoskaupungeissa noin 124,0 miljoonaa euroa, mikä on 5,0 prosenttia enemmän kuin vuonna 2016 (Taulukko 34). Autetun asumisen keskimääräiset kuntakohtaiset kustannukset käyttöpäivää kohden vaihtelivat Tampereen 140 euron ja Espoon 193 euron välillä.

Taulukko 34. Tehostetun palveluasumisen (autetun asumisen) kustannukset sekä hinta käyttöpäivää kohden vuonna 2017, sekä muutos vuodesta 2016 (DEFL.)

	Nettokustannukset, milj. €	Muutos 2016–17, %	€/ käyttöpäivä	Muutos 2016–17, %
Helsinki	41,4	7,4	184	4,5
Espoo	20,5	7,7	193	1,0
Vantaa	14,1	-15,4	167	-1,0
Turku	18,4	11,0	164	6,3
Tampere	12,4	16,5	140	9,2
Oulu	17,1	3,5	151	13,1
Kuusikko	124,0	5,0	170	5,2

5.2 Vaikeavammaisten palveluasuminen

Vammaispalvelulaissa (1987/380) vaikeavammaisten palveluasumisesta todetaan: ”Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle (...) palveluasuminen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.” Vammaispalveluasetus (1987/759) määrittelee palveluasumista seuraavasti: ”Palveluasumiseen kuuluvat asunto sekä asumiseen liittyvät palvelut, jotka ovat välttämättömiä asukkaan jokapäiväiselle suoriutumiselle. Edellä 1 momentissa tarkoitettuja palveluja voivat olla avustaminen asumiseen liittyvissä toiminnoissa kuten liikkumisessa, pukeutumisessa, henkilökohtaisessa hygieniassa, ruokataloudessa ja asunnon siivouksessa sekä ne palvelut, joita tarvitaan asukkaan terveyden, kuntoutuksen ja viihtyvyyden edistämiseksi.”

Kuutoskaupungeissa on erilaisia tapoja toteuttaa vaikeavammaisten palveluasumista. Perustietona käytetään niiden asiakkaiden määrää, joille palveluasuminen järjestetään asumisyksiköissä. Lisätietoina kootaan, kuntien mahdollisuuksien mukaan, tieto palveluasumisen asiakkaista, jotka ovat saaneet palveluasumisen päätöksen kotiin. Kotiin palvelua saavista kootaan tieto henkilöistä, jotka saavat kotihoidon palveluja sekä henkilökohtaisen avun osalta ne asiakkaat, jotka saavat henkilökohtaisen avun tuen.

Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakasmäärä kuutoskaupunkien tasolla kasvoi 3,7 %, ja kustannukset vähenivät 1,1 prosenttia. (Taulukko 35). Asiakasmäärä laski Vantaalla, ja kasvoi muissa kunnissa, eniten Tampereella (14,5 %). Kustannukset vähenivät Helsingissä ja Vantaalla, muissa kunnissa ne kasvoivat. Eniten kustannukset nousivat Oulussa, 15,8 %. Asiakasmäärään suhteutettuna lyhytaikaisia palveluasumisen asiakkaita oli eniten Tampereella (10,8 %). Tampereen lyhytaikaisten asiakkaiden määrään sisältyy asumiskokeiluasiakkaat. Espoon lyhytaikaisilla asiakkailla tarkoitetaan omassa palveluasumisessa järjestettävään asumisvalmennukseen osallistuneita asiakkaita. Turun lyhytaikaiset asiakkaat käyvät kuukausittain niin sanotulla intervallijaksolla palveluasumisyksikössä.

Taulukko 35. Vaikeavammaisten palveluasumisen asumisyksikköjen asiakasmäärä, lyhytaikaisten asiakkaiden määrä sekä nettokustannukset kuutoskaupungeissa vuonna 2017 sekä muutos 2016–2017 vuoden 2016 rahan arvossa

	Asiakkaat	Muutos 16-17, %	Asiakkaista lyhytaikaisia	Lyhytaikaiset asiakkaat, %	Kustannukset, €	Muutos 16-17, %
Helsinki	417	2,2	11	2,6	19 203 626	-8,0
Espoo	136	3,0	10	7,4	6 624 990	0,1
Vantaa	100	-2,0	0	0,0	4 912 279	-7,0
Turku	127	0,8	8	6,3	5 513 403	2,2
Tampere	166	14,5	18	10,8	6 442 002	6,8
Oulu	127	4,1	0	0,0	6 864 910	15,8
Kuusikko	1 073	3,7	47	4,4	49 561 211	-1,1

Ikäryhmittäinen kuusikkokuntien tasoinen tarkastelu osoittaa, että noin joka neljäs vammaispalvelulain nojalla palveluasumista saava henkilö oli täyttänyt 65 vuotta vuonna 2017 (Taulukko 36). Kyseisen ikäryhmän prosenttiosuus on noussut kuutoskaupunkien tasolla lähes kymmenen prosenttiyksikköä viimeisten kuuden vuoden aikana.

Taulukko 36. VpL:n mukaisen tehostetun palveluasumisen asiakasmäärän jakautuminen ikäryhmittäin vuonna 2017

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Yhteensä
0–17-vuotiaat asiakkaat	0,2	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	0,1
18–64-vuotiaat asiakkaat	71,0	83,1	78,0	70,9	66,9	71,7	73,6
65 vuotta täyttäneet asiakkaat	28,8	16,9	22,0	29,1	32,5	28,3	26,3
Yht., %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yht., N	417	136	100	127	166	127	1 073

Ympäri vuorokautiset asumispalvelut kunnittain

Helsingissä kehitysvammaisten autetun asumisen asiakasmäärä kasvoi hieman edellisvuodesta, erityisesti ostopalveluissa. Samalla ohjatun asumisen asiakasmäärä laski ja tuetun asumisen asiakasmäärät kasvoivat. Autetun asumisen kustannukset lisäksi hivenen kasvoivat, mikä johtuu asiakkaiden suurista palvelutarpeista. Siirtymiä tapahtui laitoshoidosta autettuun asumiseen ja toisaalta ohjatusta asumisesta tuettuun. Palvelurakenteen keventämistä edisti myös yöhoitoa korvaavan teknologian käyttöönotto. Vaikeavammaisten palveluasumisen osalta asiakasmäärä kasvoi hieman.

Espooseen valmistui vuonna 2017 uusi monialaisen palveluasumisen asumisyksikkö, joka tarjoaa ostopalveluna erityistä apua vaativaan asumiseen. Asiakkailla on esimerkiksi vaikean liikuntavamman lisäksi useita muita merkittäviä toiminnan rajoitteita, kuten aivovamma tai päihteiden väärinkäyttöä. Yksikkö tarjoaa palvelua sekä vaikeavammaisille että kehitysvammaisille henkilöille. Lisäksi Espoo käynnisti yhteistyössä palveluntuottajan kanssa Vantaalle ympärivuorokautisen tuen asumisyksikön autismin kirjon nuorille. Autetun asumisen tarve on kasvanut voimakkaasti viime vuosina ja kasvun ennustetaan jatkuvan myös tulevana vuosina laitoshoidon purun edetessä. Espooseen valmistuukin tulevana vuosina 4-5 uutta vammaisten ympärivuorokautisen asumisen yksikköä. Kaupungin omissa asumisyksiköissä on asuntoja varattuna asumisvalmennukseen. Vammaispalvelujen käytössä olleen Soukankaaren asumisyksikön joistakin asunnoista luovuttiin sisäilmaongelmien vuoksi.

Vantaalla asumisen järjestelyissä on pyritty tukemaan asiakkaan omatoimisuutta ja itsemääräämisoikeutta sekä ohjaamaan heitä mahdollisimman itsenäiseen asumismuotoon. Palveluasumisessa on mahdollisuuksien mukaan

pyritty kuntouttavalla työotteella toimien vahvistamaan asukkaan toimintakykyä esim. apulaitteiden käyttöä opettaen niin, että hän pystyy siirtymään vähemmän tuetun asumisen piiriin ja/tai muuttamaan omaan kotiin tukitoimien turvin. Sekä omassa että ostopalveluissa on yksittäisten asiakkaiden osalta järjestetty satelliittiasuminen siirtymävaiheeseen, joka on osoittautunut hyväksi toimintamalliksi.

Palveluasumista kotihoidon turvin toteutettiin 27 asiakkaan kohdalla Vantaan omana ja joiltakin osin ostopalveluna. Kotihoito voi sisältää kotihoidon perustyön lisäksi tukipalveluja ja kotisairaanhoidon palveluja. Usein palveluasuminen kotiin koostuu erityyppisistä palveluista. Asiakas saattaa saada kotihoidon palveluja, henkilökoh- taista apua ja mahdollisesti myös omaishoidontukea. Asiakkailta oli myös henkilökohtaisen avun päätös. Kolmen asiakkaan kohdalla on tehty päätös asumispalvelusta kotiin henkilökohtaisena budjetointina mm. perhetilanteen vuoksi.

Vantaalla kunnan omassa vaikeavammaisten asumisessa asiakkaiden hoidollisuus on lisääntynyt aikaisempaa vaativampaan. Tämä selittyy sillä, että palvelutalon asiakkaiden ikääntyessä myös palvelun tarve muuttuu. Toi- saalta palvelutaloon valintakriteerit ovat muuttuneet, sekä asiakkaiden valinnanvapauden vuoksi asiakkaat asu- vat mieluummin omissa kodeissaan, jos saavat sinne heille riittävät palvelut.

Autetun asumisen pitkäaikaisessa asumisessa olevista 271 asiakkaasta 25 (9,2%) on omassa palvelussa. Autetun asumisen tilastointia on tarkennettu, ja yksi muutos v.2016 lukuihin verrattuna on autetussa asumisessa, että nyt on tilastoitu todelliset käyttöpäivät. Aikaisemmin käyttöpäiviin on merkitty vuokrasopimuspäivät. Organi- saatio- ja kustannuspaikkamuutosten myötä myös tilastointia on tarkennettu.

Turussa asumispalvelujen kustannusten nousu kohdistuu pääosin tehostettuun palveluasumiseen eli autettuun asumiseen. Vuoden 2017 kesän alussa aloitti toimintansa kaksi ryhmäkotia, joihin muutti turkulaisia pääosin laitoshoidosta. Osa uusista asiakkaista vaatii erityisen paljon resursseja. Pitkäaikaisten asumispalvelujen lisäksi lyhytaikaishoidon tarve on kasvanut. Turussa on oma lyhytaikaishoitoa tarjoava asumisyksikkö, jonka asiakas- määrä on kasvanut usean vuoden ajan. Lakisääteisten omaishoidon vapaiden lisäksi lapsiperheille on voitu tar- jota lyhytaikaishoitoa myös yksilöllisen harkinnan perusteella.

Palvelutaloihin sijoittuu myös aikaisemmin pitkäaikaissairaanhoidossa hoidettuja asiakkaita, joiden avustami- sen ja hoidon tarve on erittäin runsasta. Asiakasmäärä ja kustannukset ovat pysyneet lähes samalla tasolla edel- lisvuoteen verrattuna. Vammaispalveluilla on yksi oma palveluasumisen yksikkö, jossa asuu kehitysvammaisten asukkaiden lisäksi tällä hetkellä seitsemän vaikeavammaista henkilöä. Muilta osin palveluasumista ostetaan kil- pailutetuilta palveluntuottajilta. Palveluasumisen asiakkaista 65 vuotta täyttäneitä oli viidennes.

Tampereelle avattiin vuonna 2017 kaksi kehitysvammaisten asumisyksikköä ostopalveluihin. Uusiin asumis- palvelupaikkoihin siirryttiin sekä laitoshoidosta että lapsuuden kodeista.

Vaikeavammaisten palveluasuminen toteutetaan Tampereella kokonaan ostopalveluna ulkopuolisilta palvelun- tuottajilta. Palveluasumisen hinnoittelu asumisyksiköissä perustuu 1-5 palveluluokkaan, joiden kriteereinä on asiakkaan tarvitsema avustamisen tuntimäärä vuorokaudessa. Palveluasumisen laadukas toteuttaminen perus- tuu asiakkaan ja palveluntuottajan väliseen ja yhdessä laatimaan palvelusitoumukseen, joka päivitetään säännöl- lisesti.

Palveluasumista voi edeltää arvioivan ja valmentavan asumisen jakso, jonka aikana selvitetään asiakkaan toi- mintakyky liittyen päivittäiseen toimintaan sekä elämänhallintaan. Arvio tehdään moniammatillisesti ja kokei- lujakson päätyttyä palveluntuottaja laatii yhteenvedon asiakkaan palvelutarpeista ja tekee ehdotuksen tarkoi- tuksenmukaisesta asumispalvelusta.

Oulussa kilpailutettiin kehitysvammaisten asumispalvelut. Kilpailutuksessa tehostettu palveluasuminen oli ja- ettu kolmeen eri tuotteeseen; haastavasti käyttäytyvien asiakkaiden ympärivuorokautinen tehostettu palvelu- asuminen, täysin autettu ympärivuorokautinen tehostettu palveluasuminen ja osittain autettu ympärivuoro- kautinen tehostettu palveluasuminen. Lisäksi kilpailutettiin palveluasuminen yöaikaisella hälytysmahdollisuus- della.

Oulun kaupungin omassa toiminnassa aloitti toimintansa uusi 10 -paikkainen asumisyksikkö Tuuliakoti, joka on ensisijaisesti tarkoitettu paljon hoitoa ja huolenpitoa tarvitseville asiakkaille. Palveluasumisen asumisyksiköiden kustannukset asiakasta kohti nousivat edelleen. Vaikeavammaisten palveluasumisen palveluseteli on otettu käyttöön Oulussa, mutta asiakkaita ei ole ohjautunut tavoitteen mukaisesti palvelusetelillä tuotetun palveluasumisen piiriin.

6 KEHITYSVAMMAISTEN PERHEHOITO

Perhehoito muodostaa kehitysvammaisten palvelujen pienimmän yksittäisen kustannusryhmän, ja myös asiakasmäärät ovat pieniä. Perhehoidon asiakkaiden määrä on pysynyt melko samanlaisena viime vuosina. Vuonna 2017 kuusikkokunnissa oli yhteensä 363 asiakasta, kun lukumäärä vuonna 2013 oli 354. Vaikka perhehoidon kehittäminen on ollut tavoitteena jokaisessa kuusikkokunnassa, on asiakasmäärä vähentynyt kaikissa muissa kunnissa paitsi Vantaalla. Perhehoidon asiakkaat, käyttöpäivät sekä nettokustannukset esitellään taulukossa 37.

Taulukko 37. Perhehoidon asiakkaat, käyttöpäivät ja nettokustannukset vuonna 2017 sekä muutos vuodesta 2016 (DEFL.)

	Asiakkaat yhteensä	Muutos 2016–17, %	Lyhytaikaiset asiakkaat, %	Käyttöpäivät yhteensä	Muutos 2016–17, %	Nettokustan- nukset, €	Muutos 2016–17, %	€ / käyttöpäivä
Helsinki	102	-8,9	21,6	29 812	-4,3	1 966 417	-9,0	66
Espoo	50	-2,0	58,0	8 498	12,9	536 216	20,3	63
Vantaa	139	37,6	84,9	10 465	2,7	688 224	15,0	66
Turku	31	-6,1	71,0	3 788	-7,4	218 662	-5,2	58
Tampere	34	-19,0	38,2	6 928	-5,7	505 380	13,2	73
Oulu	7	0,0	57,1	1 209	-8,3	55 412	-6,4	46
Kuusikko	363	4,9	57,3	60 700	-1,5	3 970 311	0,8	65

Perhehoito kunnittain

Helsingissä sekä lyhyt- että pitkäaikaista perhehoitoa järjestetään toimeksiantosopimuksin ja ostopalveluin. Uusia perhehoitajia ei ole saatu rekrytoitua ja perhehoidon määrä on laskenut entisestään.

Espoossa perhehoidon palveluja ostetaan Rinnekoti-Säätiöltä ja Eteva kuntayhtymältä. Tilapäistä perhehoitoa järjestetään lisäksi toimeksiantosopimuksin. Espoossa sosiaaliohjaaja toimii lyhytaikaisen hoidon koordinaattorina, jonka tehtävänä on mm. rekrytoida lisää perhehoitajia sekä tukea nykyisiä hoitajia. Syksyllä 2017 koulutettiin uusia perhehoitajia lasten ja nuorten lyhytaikaiseen hoitoon. Espoon lyhytaikaisen ympärivuorokautisen hoidon toimintaohjeen mukaan perhehoito on lapsille (alle 16-vuotiaille) ensisijainen lyhytaikaisen hoidon järjestämismuoto.

Vantaan perhehoito siirtyi kesällä 2017 Erityisasumisen tulosityksikköön, jolloin palvelun tuottaminen ja päätöksenteko erotettiin toisistaan. Päätöksenteko perhehoidon myöntämisestä on kesästä 2017 lähtien siirretty kotona asumisen tuen tulosityksikön asiakasohjausyksikköön, joka vastaa kaikista vanhus- ja vammaispalveluihin liittyvistä asiakaspäätöksistä.

Vantaalla on v. 2017 onnistuttu lisäämään toimeksiantosuhteista perhehoitoa. Perhehoidolla on pystytty vastaamaan myös hyvin räätälöityihin asiakastarpeisiin ja toiveisiin, kuten mm. toteuttamaan saattohoitopalvelu hoidettavan kotiin HB- mallin mukaisesti. Lisäksi toteutettiin pilottikokeiluna yöaikaisen perhehoitopalvelun tuottamista ryhmäkotiin kolmelle vammaispalvelun autetun asumisen asiakkaalle. Asiakkailta, omaisilta sekä perhehoitajilta saadut palautteet olivat myönteisiä. Kuusi kuukautta kestäneen kokeilun aikana havaittiin kuitenkin suuria haasteita perhehoitajien äkillisten poissaolojen paikkaamisessa ja asukkaille välttämättömän yöaikaisen avun varmistamisessa, joten palvelu ulkoistettiin.

Elokuussa 2017 järjestettiin yhteinen perhehoitajien ja tukihenkilöiden koulutuspäivä, jossa teemana oli perhehoitajien oma jaksaminen sekä Papunetin tarjoamat palvelut ja kaupungin sopimusasiat. Syyskaudella järjestettiin uusien perhehoitajien ennakkovalmennus, johon osallistui yhteensä 16 vanhus -ja vammaispalvelujen perhehoidosta kiinnostunutta henkilöä.

Turku on mukana Varsinais-Suomen perhehoitoyksikön toiminnassa 16 muun yhteistyökunnan kanssa. Perhehoitoyksikön tavoitteena on ikäihmisten ja kehitysvammaisten perhehoidon toteuttaminen ja toimintakäytäntöjen kehittäminen maakunnallisesti. Yksikön toiminta vakinaistettiin vuoden 2016 alusta. Keskitetty toimintayksikkö ei ole pystynyt rekrytoimaan tarpeeksi perhehoitajia ja etenkin lyhytaikaisen perhehoidon kysyntä on tarjontaa suurempi.

Tampereella kehitysvammaisten perhehoito järjestetään kuntien yhteistoimintana. Uusia perhehoitajia koulutetaan säännöllisesti. Yksikkö koordinoi myös ikäihmisten perhehoitoa. Kehitysvammaisten perhehoitoa voidaan järjestää perhehoitajan tai asiakkaan kotona osa- tai ympärivuorokautisesti. Vuonna 2017 otettiin käyttöön pitkäaikaisessa perhehoidossa ylläpitomaksu entisen laitoshoidon maksun sijaan. Tämä on asiakkaalle edullisempi vaihtoehto ja vastaa paremmin muissa asumispalveluissa olevien asiakkaiden maksuja. Tästä joh-tuen nettokustannukset ovat nousseet.

Oulussa perhehoidossa on 7 asiakasta, joista kolme asiakasta on pitkäaikaisessa perhehoidossa. Oulussa on järjestetty keväällä 2015 ja 2017 kehitysvammaisten perhehoitajien koulutukset. Koulutuksista huolimatta perhehoidon osuus pitkäaikaisen asumispalvelun sekä tilapäishoidon toteuttamistapana ei ole lisääntynyt odotetusti.

7 KEHITYSVAMMAISTEN LAITOSHOITO

Valtioneuvosto teki vuonna 2010 periaatepäätöksen ohjelmaksi kehitysvammaisten asumisen ja siihen liittyvien palvelujen järjestämiseksi vuosina 2010–2015. Ohjelman tavoitteena on muun muassa ”vähentää laitospaikkoja nopeasti, suunnitelmallisesti ja hallitusti sekä mahdollistaa muuttaminen lapsuudenkodeista tuottamalla kehitysvammaisten henkilöiden tarpeita ja toiveita vastaavia asumisratkaisuja ja tarjoamalla yksilöllisiä palveluja ja tukea” (Valtioneuvosto 2010).

Laitoshoidon rakennemuutos on jatkunut kuutoskaupungeissa. Laitoshoidon käyttöä supistetaan ja asumispalvelujen paikkoja lisätään. Muutosten seurauksena laitoshoidon asiakkaiden määrä ja kustannukset ovat laskeutuneet. Kuutoskaupungeissa on selvitetty laitoshoidossa olevien asiakkaiden tilannetta ja laadittu suunnitelmia uusista asumisratkaisuksista. Tavoitteena on vähentää laitoshoidossa olevien asiakkaiden määrää muodostamalla uusia asumisratkaisuja paljon hoitoa ja huolenpitoa tarvitseville asiakkaille. Tavoitteena on myös, ettei laitoshoidon ole asumisen ratkaisu kehitysvammaiselle henkilölle. Lyhytaikaisen laitoshoidon sijaan asiakkaille pyritään tarjoamaan muita lyhytaikaishoidon paikkoja.

7.1 Laitoshoidon asiakkaat, käyttöpäivät ja kustannukset

Laitoshoidon palveluja käytti kuutoskaupungeissa vuoden 2017 aikana 455 asiakasta, mikä on 107 asiakasta vähemmän kuin edellisvuonna. (Taulukko 38). Vuonna 2013 asiakkaita oli 1 044, eli viidessä vuodessa asiakkaiden määrä on prosentuaalisesti vähentynyt 56,4 prosenttia. Pitkäaikaisasiakkaita oli 228; määrä supistui kuutoskaupunkien tasolla edellisvuodesta 16,5 prosenttia ja käyttöpäivien määrä 21,8 prosenttia. Lyhytaikaisen laitoshoidon asiakkaiden osuus kaikista asiakkaista oli suurin Oulussa (88,3 %) ja pienin Helsingissä (35,5 %). Myös lyhytaikaisten asiakkaiden määrä on vähentynyt edellisvuodesta (299 asiakasta vuonna 2016). Käyttöpäivien määrä on laskenut edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa, eniten Turussa.

Taulukko 38. Laitoshoidon asiakkaat ja käyttöpäivät vuonna 2017 sekä muutos vuodesta 2016

	Asiakkaita yhteensä vuoden aikana	Pitkä- aikaiset asiakkaat	Pitkäaik. asiakkaat muutos 2016–17, %	Lyhyt- aikaiset asiakkaat	Lyhytaik. asiakkaiden %- osuus kaikista	Käyttö- päivät yhteensä	Käyttöpäivien muutos 2016–17, %	Lyhytaik. päivien %- osuus
Helsinki	155	101	-15,8	55	35,5	32 656	-22,6	11,4
Espoo	57	28	-24,3	29	50,9	12 416	-23,0	19,8
Vantaa	33	11	-15,4	22	66,7	5 869	-2,7	34,9
Turku	67	37	-27,5	30	44,8	11 034	-34,9	11,8
Tampere	83	44	-4,3	39	47,0	12 840	-10,5	10,8
Oulu	60	7	16,7	53	88,3	3 488	-22,8	54,6
Kuusikko	455	228	-16,5	228	50,1	78 303	-21,8	16,4

Laitoshoidon nettokustannukset olivat kuutoskaupungeissa yhteensä noin 29,6 miljoonaa euroa. Laskua edellisvuoteen on 15,2 % (Taulukko 39). Kustannukset laskivat edellisvuodesta eniten Vantaalla (30,8 %), Helsingissä (18,9 %) ja Turussa (18,3 %). Laskennallinen vuosikustannus laitosi asiakasta kohden vaihteli Vantaan 101 474 euron ja Oulun 228 388 euron välillä. Todellisuudessa laitoshoidon päivähinta vaihtelee huomattavasti asiakkaan hoidontarpeesta riippuen, mikä ei tule esille keskimääräistä käyttöpäivähintaa tarkasteltaessa. Vantaalla ja Oulussa laitoshoidon on supistettu merkittävästi viime vuosina, jonka seurauksena vain erittäin paljon hoitoa tarvitsevat asiakkaat ovat jääneet laitoshoidon. Tämä on nostanut käyttöpäiväkohtaiset hinnat korkeiksi. Myös sisällöltään saman tasoisen laitoshoidon kustannusten vertailu on vaikeaa.

Taulukko 39. Laitoshoidon kustannukset vuonna 2017 sekä niiden muutos vuodesta 2016 (DEFL.)

	Nettokustannukset, milj. €	Muutos 2016–17, %	€ / käyttöpäivä	€ / 365 käyttöpäivää
Helsinki	11,4	-18,9	348	127 191
Espoo	3,7	-5,7	296	108 207
Vantaa	1,6	-30,8	278	101 474
Turku	5,1	-18,3	461	168 342
Tampere	5,7	-6,5	442	161 342
Oulu	2,2	-7,8	626	228 388
Kuusikko	29,6	-15,2	379	138 160

Huom! Kustannukset / 365 käyttöpäivää viittaavat laskennallisiin asiakaskohtaisiin vuosikustannuksiin, jotka muodostuvat, kun käyttöpäivän pyöristämätön hinta kerrotaan 365:lla.

Kehitysvammaisten laitoshoidon kunnittain

Helsingissä laitoshoidon kokonaisasiakasmäärä väheni edellisvuodesta 19,2%. Pitkäaikaisessa laitoshoidossa asuvien asiakkaiden määrä väheni 19 ja lyhytaikaisten 20 asiakkaalla. Laitoshoidossa oli 70 asiakasta vuoden 2017 lopussa. Laitosasuminen saataneen purettua omien yksiköiden osalta vuoden 2018 aikana ja kokonaan vuoteen 2019 mennessä.

Espoossa asui vuoden 2017 lopussa 28 henkilöä laitoshoidossa. Tavoitteena on vähentää laitoshoidossa olevien asiakkaiden määrää muodostamalla uusia asumisratkaisuja paljon hoitoa ja huolenpitoa tarvitseville asiakkaille. Tehdyn linjauksen mukaan uusia asiakkaita ei sijoiteta asumaan laitoshoidon, vaan laitoshoidon kohdennetaan terveydellisiin perusteisiin sitä tarvitseville.

Vantaalla oli vuoden lopussa 11 pitkäaikaista laitosisiä ja kaikkien kohdalla on arvioitu mahdollisuus siirtyä asumisyksikköön, joka tarjoaa riittävää tukea. Tilapäishoidossa laitosasuminen on ollut ainoa mahdollinen soveltuvien vaihtoehtojen puuttuessa. Asiakkaat, jotka vielä ovat laitoshoidossa, tarvitsevat erittäin vahvaa tukea toiminnassaan tai ovat terveydenhoidollisuutensa vuoksi sellaisia, ettei heidän hoitonsa asumisyksikössä onnistu erityisjärjestelyinkään.

Turussa laitoshoidossa oli 19 henkilöä vuoden 2017 lopussa, joista suurin osa vaatii pitkäaikaista kuntoutusta tai muuten hyvin runsaasti hoitoa. Yhteistyössä KTO, Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin kanssa on asiakaskohtaisesti kartoitettu vielä laitoshoidossa olevien palvelun tarvetta ja heille sopivia asumisratkaisuja.

Tampereella oli laitoshoidossa vuoden lopussa 26 henkilöä. Laitoshoidon purku jatkui vuonna 2017. Laitoksesta asiakkaita muutti uusiin asumisyksiköihin sekä joitain muihin asumisratkaisuihin. Laitoshoidon kustannuksen eivät kuitenkaan pienentyneet samassa suhteessa vaan laitoksessa olevat asiakkaat ovat entistä vaikeahoitaisempia ja heidän hoitonsa vaatii ylempien maksuluokkien käyttöä.

Oulussa siirtyi 3 asiakasta laitoshoidosta Tuulikotiin vuoden 2017 aikana. Lyhytaikaisen laitoshoidon asiakasmäärä väheni 29 asiakkaalla edellisvuoteen verrattuna. Lisäksi laitoshoidon käyttöpäivät vähenivät edellisvuoteen verrattuna niin pitkäaikaisessa kuin myös lyhytaikaisessa laitoshoidossa 22 %:lla. Vuoden 2017 lopussa laitoshoidossa oli 5 asiakasta.

8 OMAISHOIDON TUKI

Omaishoito on kotona tapahtuvaa hoitoa ja huolenpitoa, jota omainen tai muu läheinen henkilö antaa vanhuk-
selle, vammaiselle tai sairaalle, jonka toimintakyky on alentunut. Omaishoidon tuki koostuu omaishoitajalle an-
nettavasta hoitopalkkiosta, hoidettavalle ja hoitajalle annettavista palveluista, sekä muista omaishoitoa tukevista
palveluista. Raporttia varten on kerätty kunnilta tiedot omaishoidon tuen koko asiakasmäärästä, hoitopalkkioi-
den maksuluokista sekä maksettujen palkkioiden kokonaissummasta. Lisäksi kunnat kuvaavat miten omaishoi-
don palvelut ja omaishoitajien lakisääteiset vapaat kunnassa järjestetään sekä millä välineillä tai menetelmillä
omaishoidettavan hoitoisuusarvio tehdään.

Kuntien omaishoidon asiakkaiden määrä on kuvattu taulukossa 40. Asiakasmäärät sisältävät kaikki omaishoidon
asiakkaat myöntämisperusteesta riippumatta.

Taulukko 40. Omaishoidon asiakkaat ikäluokittain vuonna 2017

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Asiakkaita yhteensä	3 870	1 246	1 178	1 509	1 643	2 015	11 461
0-17 -vuotiaat	1 011	323		188	371	407	2 300
18-64 -vuotiaat	805	217	504*	285	314	381	2 506
65 vuotta täyttäneet	2 054	706	674	1 036	958	1 227	6 655

* luku sisältää kaikki alle 65 -vuotiaat

Omaishoidon järjestäminen kunnittain

Helsingissä alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuki järjestetään Perhe- ja sosiaalipalvelujen osaston vammaistyön
toimiston vammaisten sosiaalityössä. Yli 65-vuotiaiden omaishoidon tuki järjestetään Sairaala- hoiva- ja kuntou-
tuspalvelujen osaston alaisissa alueellisissa toimistoissa. Yhteistyötä tehdään kiinteästi yhteisessä ohjausryh-
mässä. Alle 65-vuotiaat hakevat omaishoidon tukea vammaisten sosiaalityön toimipisteestä ja yli 65-vuotiaat
oman palvelualueen asiakasohjauksesta (HelppiSeniori). Helsingissä on lisäksi 4 omaishoidon toimintakeskusta.
Toimintakeskus on kaupungin ylläpitämä yksikkö, jonka toiminnan tarkoituksena on tarjota kaikille omaishoi-
toiperheille neuvontaa ja ohjausta, asiantuntijapalveluita, kokoontumispaikkoja, virkistystoimintaa sekä erilaista
ryhmätoimintaa. Toistaiseksi toiminta on painottunut ikäihmisille.

Espoon vammaispalvelut myöntää omaishoidon tukea alle 50-vuotiaille henkilöille, yli 50-vuotiaiden omaishoi-
don tuki järjestetään vanhusten palveluista.

Vantaalla asiakkuuksien hoito toteutuu asiakasohjauksessa: ikääntyneiden asiakasohjauksessa 65 vuotta täyt-
täneiden ja muistisairaiden omaishoitoperheiden osalta ja vammaisten asiakasohjauksessa alle 65 vuotta täyttä-
neiden asiakkaiden osalta.

Turussa alle 18-vuotiaiden omaishoidon tuki kuuluu vammaispalveluihin, yli 18-vuotiaiden omaishoidon tuki
on osa vanhuspalveluja. Kummallekin kohderyhmälle on olemassa erilliset myöntämiskriteerit.

Tampereella kaikki omaishoidontukeen liittyvät asiat hoidetaan keskitetysti omaishoidon tuen toimistossa,
jossa on nykyään kuusi palveluohjaaja. Jokaisella palveluohjaajalla on oma alueensa kaupungista. Jokainen pal-
veluohjaaja hoitaa oman alueensa kaikki omaishoidontuen asiakkaat vauvasta vaariin. Talouden seurannan
vuoksi omaishoidontuki on kuitenkin jaettu lapsiin ja nuoriin sekä aikuisiin eli alle 21-vuotiaisiin ja yli 21-vuo-
tiaisiin.

Oulussa omaishoidon tuki myönnetään erityisryhmien palveluohjauksesta kaikille alle 65-vuotiaille asiakkaille
sekä myös niille yli 65-vuotiaille asiakkaille, joilla on vammaispalvelulain mukainen palveluasuminen myönnet-
tynä omaan kotiin ja henkilökohtainen apu. Muiden yli-65 -vuotiaiden omaishoidon tuki myönnetään ikäihmis-
ten palveluohjauksesta.

Omaishoidon tuen hoitoisuusarvio ja palkkioluokat

Kunnat maksavat omaishoitajille kuukausittain hoitopalkkiota, jonka suuruus riippuu hoidon vaativuudesta. Ikääntyneiden hoitoisuusarviointissa käytetään kaikissa kunnissa RAI-mittaria, mutta lapsiperheiden kohdalla tuen tarpeen arvioinnin sisältö vaihtelee.

Helsingissä perheiden tarve omaishoidon tukeen arvioidaan lautakunnan määrittelemien kriteerien mukaisesti perheiden kanssa yhteistyössä. Erillistä arviointimittaristoa ei ole käytössä. Lapsiperheiden kohdalla käytetään omaishoidon kuormittavuutta kuvaavaa viitteellistä muistilistaa niistä tekijöistä joita tulisi ottaa huomioon määriteltäessä hoitoisuusluokkaa ja hoitajan antaman hoidon määrää.

Espoossa arviointi asiakkaan hoitoisuudesta ja omaishoidon tuen kriteerien täyttymisestä perustuu hakemuksen yhteydessä esitettyyn lääkärinlausuntoon, muihin asiantuntijalausuntoihin ja asiakasperheen kanssa käytyyn keskusteluun palvelutarpeen arvioimiseksi. Hoitoisuusarvioita tehtäessä ei käytetä strukturoituja menetelmiä tai välineitä. Arvioinnissa kuitenkin hyödynnetään hoitoisuutta kuvaavia mittaustuloksia, jos asiakas on liittänyt niitä hakemukseensa tai ne ovat muutoin saatavissa ja hyödynnettävissä. Monet omaishoidon tuen saajista ovat vammaispalveluiden pitkäaikaisia asiakkaita, joten uutta lääkärinlausuntoa ei aina tarvita omaishoidon tuesta päätettäessä.

Vantaalla aikuisilla ja ikääntyneillä hoitoisuuden arviointi tehdään RAI Oulu Screener -välineellä. Alle 16 vuotiaiden lasten hoitoisuusarviointissa on käytössä erillinen omassa toiminnassa kehitetty arviointimittari.

Turussa sekä alle että yli 18 -vuotiaille on olemassa erilliset sosiaali- ja terveyslautakunnan vahvistamat myöntämiskriteerit. Yli 18-vuotiaiden omaishoidon tuessa on käytössä RAI ja RAVA -toimintakykymittarit. Hoitoisuusarvio tehdään kotikäynnillä, jossa tarkastellaan hoidettavan toimintakyvyn lisäksi kodin olosuhteita ja omaishoitajan kykyä toimia hoitajana. Päätöksenteon tueksi tarvitaan ajantasainen lääkärinlausunto hoidettavasta. Päätös tehdään asiantuntijaryhmässä.

Alle 18-vuotiaiden omaishoidon tuessa ei ole käytössä mittareita, vaan omaishoidon tuen tarpeen arviointi perustuu kotikäynnin yhteydessä tehtävään palvelutarpeen ja hoitoisuuden arviointiin, lääkärinlausuntoon tai kuntoutussuunnitelmaan ja mahdollisiin muihin asiantuntijalausuntoihin. Vammaispalvelujen palveluohjaajan lisäksi kotikäynnille voi osallistua sosiaalityöntekijä tai muu perheen palveluista vastaava työntekijä. Lasten ja nuorten omaishoidon tukeen ovat oikeutettuja vaikeasti vammaiset ja sairaat, joiden hoito terveeseen saman ikäiseen lapseen tai nuoreen verrattuna on erittäin vaativaa ja sitovaa. Uuden asiakkaan hakemus käsitellään pääsääntöisesti vammaispalvelujen lasten palvelujen työryhmässä ennen päätöksen tekoa.

Tampereella hoitoisuusarvio tehdään kotikäynnillä tehdyn arvion perusteella eli mitä apua hoidettava tarvitsee ja mitä apua hoitaja antaa. Lisäksi käytetään lääkärilausuntoa tai muita potilasasiakaskirjoja avuksi arviota tehdessä. Päätös tehdään aina moniammatillisessa työryhmässä.

Oulussa on hyvinvointilautakunnan hyväksymät vanhusten, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden omaishoidon tuen ohjeet ja kriteerit. Omaishoidon tuki arvioidaan asiakkaan täyttämän hakemuksen ja siihen liitetyn lääkärinlausunnon sekä mahdollisten asiantuntijoiden lausuntojen sekä asiakkaan ja hänen omaisten/läheisten kanssa yhteistyössä laaditun hoito- ja palvelusuunnitelman perusteella suhteessa lakiin ja lautakunnan hyväksymiin omaishoidon tuen ohjeisiin ja kriteereihin. Oulussa ei ole yleisesti käytössä strukturoituja menetelmiä tai välineitä asiakkaan hoitoisuusarvion tekemiseen. Ikäihmisten omaishoidon tuen hoitoisuusarviointin tekemisessä on jonkin verran hyödynnetty RAI-arviota.

Kunnilla on kolmesta neljään eri palkkioluokkaa. Palkkioluokkien suuruus ja maksettujen palkkioiden kokonaissumma on kuvattu taulukossa 41.

Taulukko 41. Omaishoidon tuen palkkioluokat (€/kk) sekä maksettujen palkkioiden kokonaiskustannukset vuonna 2017

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu
Palkkioluokka 1	392,02	431,73	387,49	392,00	392,57	392,00
Palkkioluokka 2	554,00			742,99	600,00	
Palkkioluokka 3	819,22	785,10	774,98	878,11	900,00	901,06
Palkkioluokka 4	1691,93	1700,58	1344,94	1486,08	1400,00	1570,01
Maksetut hoitopalkkiot yhteensä, miljoonaa €	19,89	6,85	5,10	6,19	13,11	8,96

Omaishoidon tuen vapaiden järjestäminen

Omaishoitajalle kertyy oikeutta lakisääteiseen vapaaseen 2–3 vuorokautta kuukaudessa. Lakisääteisiä vapaita voi käyttää usealla eri tavalla, ja kunnissa on erilaisia tapoja järjestää vapaita.

Helsingissä vapaat voidaan järjestää niin, että hoidettava on lyhytaikaishoidossa kaupungin omassa tai ostopalveluyksikössä, kotiin annettavana lomituksena tai sijaisomaishoitajan avulla. Alle 65-vuotiaille voidaan lisäksi myöntää omaishoidon lakisääteisenä vapaana tunti- tai vuorokautisen korvausta. Lakisääteistä lomitusta yli 65-vuotiaille voidaan järjestää lisäksi päivähoitona tai hoidettavalle järjestettävänä osavuorokautisena päivä- tai yöhoitona ympärivuorokautisessa laitos- tai palveluasumisyksikössä.

Espoossa omaishoidon tuen vapaat toteutetaan pääasiassa palvelusetelillä, sijaishoitona toimeksiantosopimuksella tai lyhytaikaishoitona omassa tai ostopalveluyksikössä. Päivätoimintaa ei yleensä käytetä omaishoidon vapaiden järjestämistapana alle 50-vuotiaille. Perhehoitoa on käytetty jonkin verran järjestämistapana ja sen käyttöä pyritään lisäämään erityisesti niissä tilanteissa, joissa omaishoidettava on lapsi.

Vantaalla omaishoidon tuen vapaiden järjestämistavat ovat Vapaapäivä kotiin -palveluseteli, sijaishoito toimeksiantosopimuksella, päivätoiminta, perhehoito sekä lyhytaikaishoito.

Turussa kehitysvammaisten henkilöiden osalta lyhytaikaishoito toteutuu pääsääntöisesti vammaispalvelujen lyhytaikaishoitoyksikössä. Erityisestä tarpeesta ja kokonaisharkinnan perusteella on ollut mahdollista järjestää lapsille ja nuorille lyhytaikaishoitoa lakisääteisiä vapaita enemmän. Lyhytaikaishoito voidaan toteuttaa myös perhehoidossa tai toimeksiantosopimuksella omaishoitajan sijaisen kanssa. Muutama henkilö on vaikeahoitoisuuden vuoksi saanut lyhytaikaishoitoa laitoksessa. Käytössä on myös muutama yksityisen palveluntuottajan lyhytaikaishoitopaikka. Yli 18-vuotiaiden osalta tilapäishoito koskee lähinnä omaishoitajan lakisääteisiä vapaita. Ikääntyneiden tilapäishoito tapahtuu lähinnä kaupungin vanhainkodissa tai toimeksiantosopimuksella.

Tampereella käytössä ovat lyhytaikaishoito palvelutalossa tai perhehoidossa, palveluseteli, jolla voi ostaa hoitoa vapaan ajaksi kotiin tai käyttämällä sijaisomahoitajaa.

Oulussa järjestämistavat ovat; taloudellinen tuki hoitajan sijaisen palkkakustannuksiin, hoidon järjestäminen yksityisessä palvelukodissa tai tilapäishoidon yksikössä (ympäri- tai vuorokautinen), hoidon järjestäminen kaupungin omassa asumispalveluyksikössä tai tilapäishoidon yksikössä (ympäri- tai vuorokautinen), lyhytaikaisena laitoshoitona kaupungin omissa laitoksissa tai ostopalvelulaitoksissa, ympärivuorokautinen perhehoito, osavuorokautinen perhehoito asiakkaan kotona sekä palveluseteli, jolla asiakas voi ostaa kotiin annettavaa palvelua tai päivätoimintaa/ tuntitoimintaa kodin ulkopuolella.

9 YHTEENVETO

Vuonna 2107 vammaisten palvelujen kokonaiskustannukset olivat 434,7 miljoonaa euroa. Vammaisten palvelujen yhteenlaskettu asiakasmäärä oli 41 662 henkilöä. Vammaisten palvelujen kokonaisuuden kustannuksista suurimman osan muodostivat ympärivuorokautiset asumispalvelut niin kuutoskaupunkien tasolla kuin yksittäisten kuntienkin tasolla. Asiakkaita taas oli lukumääräisesti eniten kuljetuspalveluissa.

Vuonna 2017 kuutoskaupungeissa kehitysvammahuollon palveluja käyttäneitä asiakkaita oli 7 192. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 287 henkilöllä (4,2 %) ja 801 henkilöllä (12,5 %) vuodesta 2013. Nettokustannuksia kertyi 238,8 miljoonaa euroa. Deflatoidut kustannukset, eli vuoden 2017 rahan arvoon korotetut kustannukset, kasvoivat edellisvuodesta 0,5 miljoonaa euroa (0,2 %) ja 25,1 miljoonaa euroa (11,7 %) vuodesta 2013.

Kehitysvammahuollon laitoshoidon asiakkaita oli 455, mikä on 110 vähemmän kuin edellisvuonna. Käyttöpäiviä 78 303, mikä on 21 879 vähemmän kuin edellisvuonna. Laitoshoidon kustannukset olivat 29,6 miljoonaa euroa, mikä on 15,2 % vähemmän kuin edellisvuonna. Vuodesta 2013 laitoshoidon kustannukset ovat vähentyneet 44,9 %. Kehitysvammaisten asumispalvelujen asiakkaita oli 3 966, mikä on 2,9 % enemmän kuin edellisvuonna. Vuodesta 2013 asiakkaiden määrä on lisääntynyt 11,9 %. Asumispalvelujen käyttöpäiviä oli 1 108 885, mikä on 1,5 % enemmän kuin vuonna 2015 ja 19,4 % enemmän kuin vuonna 2013. Asumispalvelujen kustannukset olivat 141,4 miljoonaa euroa, mikä on 4,6 % enemmän kuin vuonna 2016 ja 35,0 % enemmän kuin vuonna 2013. Laitoshoidon väheneminen näkyy siis asumispalveluissa. Perhehoidon asiakkaita oli 363, jossa lisäystä vuoteen 2016 on 17 asiakasta. Perhehoidon käyttöpäiviä oli 60 700, ja sen kustannukset olivat 4 miljoonaa euroa. Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan asiakkaita oli 3 932, missä on lisäystä edellisvuoteen 3,9 %. Käyttöpäivät ovat lisääntyneet 1,0 % edellisvuoteen nähden. Työ- ja päivätoiminnan kustannukset olivat 51,5 miljoonaa euroa, ja ne ovat lisääntyneet 9,2 % vuodesta 2016.

Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen kokonaisasiakasmäärä oli 34 470, joka on 36 asiakasta enemmän kuin edellisvuonna. Vammaispalvelujen kokonaisnettokustannukset olivat 195,9 miljoonaa euroa. Nousua edellisvuoteen Kuutoskaupunkien tasolla oli 3,7 prosenttia vuoden 2017 rahan arvossa.

VpL:n mukaisten kuljetuspalveluiden käyttäjiä oli 23 585, mikä on 381 asiakasta vähemmän kuin edellisvuonna. Kuljetuspalvelujen kokonaisnettokustannukset olivat 53,4 miljoonaa euroa. ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen käyttäjämäärä väheni edellisvuodesta 0,2 prosenttia, ja kustannukset kasvoivat 4,9 prosenttia. Henkilökohtaisen avun kustannukset muodostivat suurimman yksittäisen kustannuserän vammaispalvelujen palvelurakenteessa, mikä on seurausta asiakasmäärän jatkuvasta kasvusta. Henkilökohtaisen avun deflatoidut kustannukset kasvoivat 5,1 prosenttia edellisvuodesta ollen 78,2 miljoonaa euroa. Asiakasmäärä kasvoi 8,8 prosenttia, eli uusia asiakkaita kuutoskaupunkien tasolla tuli 562. Henkilökohtaisen avun kokonaisasiakasmäärä kuutoskaupungeissa oli yhteensä 6 939. Palveluasumisen asiakasmäärä kuutoskaupungeissa kasvoi 3,7 prosenttia edellisestä vuodesta. Vuoden 2017 rahan arvoon korotetut kustannukset vähenivät 1,1 prosenttia. Palveluasumiseen kului 49,6 miljoonaa euroa.

Väestön ikääntyminen näkyy myös vammaispalveluissa. Kaikista vammaispalvelujen asiakkaista yli 60 prosenttia on yli 65-vuotiaita. Kuntakohtaista vaihtelua on, ikäryhmän osuus on pienin Espoossa (52,7 %) ja suurin Helsingissä (64,1 %). Noin joka neljäs vammaispalvelulain nojalla palveluasumista saava henkilö oli täyttänyt 65 vuotta vuonna 2017. VpL-kuljetuspalvelupäätökset ja ShL-kuljetuspalvelupäätökset eivät näytä lisääntyneen 65 vuotta täyttäneiden osalta.

Helsingissä kehitysvammaisten palveluja käyttäneitä asiakkaita oli 2 057. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 14 henkilöllä (2,6 %) ja 218 henkilöllä (9,9 %) vuodesta 2013. Kehitysvammahuollon deflatoidut nettokustannukset laskivat edellisvuodesta 1,9 prosenttia 83,1 miljoonaan euroon. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet 9,1 prosenttia vuodesta 2013. Myönteisen päätöksen saaneita vammaispalvelujen asiakkaita oli 12 119. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 107 henkilöllä (0,9 %) ja on vähentynyt vuodesta 2013 399 henkilöllä (-3,2 %).

Vammaispalvelujen deflatoidut nettokustannukset olivat 77,2 miljoonaa euroa, kasvua edellisvuoteen oli 0,4 %. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet 8,6 prosenttia vuodesta 2013.

Espoossa kehitysvammaisten palveluja käyttäneitä asiakkaita oli 934. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 27 henkilöllä (3,0 %) ja 60 henkilöllä (6,9%) vuodesta 2013. Kehitysvammahuollon deflatoidut nettokustannukset nousivat edellisvuodesta 42,9 miljoonaan euroon (6,3 %). Deflatoidut kustannukset ovat nousseet vuosien 2013–2017 välillä Espoossa 30,3 prosenttia. Myönteisen päätöksen saaneita vammaispalvelujen asiakkaita oli 4 626. Asiakasmäärä väheni edellisvuodesta 65 henkilöllä (-1,4 %) ja on kasvanut 650 henkilöllä (16,3 %) vuodesta 2013. Vammaispalvelujen deflatoidut nettokustannukset olivat 28,8 miljoonaa euroa, ja ne nousivat edellisvuodesta 1,9 prosenttia. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet 18,0 prosenttia vuodesta 2013.

Vantaalla kehitysvammaisten palveluja käyttäneitä asiakkaita oli 973. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 86 henkilöllä (9,7 %), ja on kasvanut 172 henkilöllä (21,5 %) vuodesta 2013. Kehitysvammahuollon deflatoidut nettokustannukset laskivat edellisvuodesta 11,4 prosenttia 26,5 miljoonaan euroon. Deflatoidut kustannukset ovat laskeneet 2,9 prosenttia vuodesta 2013. Myönteisen päätöksen saaneita vammaispalvelujen asiakkaita oli 4 695. Asiakasmäärä supistui edellisvuodesta 33 henkilöllä (-0,7 %), ja yhteensä 35 henkilöllä (-0,7 %) vuodesta 2013. Vammaispalvelujen deflatoidut nettokustannukset olivat 21,1 miljoonaa euroa, ja ne laskivat edellisvuodesta 0,3 prosenttia. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet kuutoskaupungeista vähiten eli 1,7 prosenttia vuodesta 2013.

Turussa kehitysvammaisten palveluja käyttäneitä asiakkaita oli 925. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 39 henkilöllä (4,4%), ja on kasvanut 78 henkilöllä (9,2 %) vuodesta 2013. Deflatoidut nettokustannukset nousivat edellisvuodesta 1,0 prosenttia 31,5 miljoonaan euroon. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet 10,1 prosenttia vuodesta 2013. Myönteisen päätöksen saaneita vammaispalvelujen asiakkaita oli 3 599. Asiakasmäärä on vähentynyt edellisvuodesta 14 henkilöllä (-0,4 %) ja 453 henkilöllä (-11,2 %) vuodesta 2013. Vammaispalvelujen deflatoidut nettokustannukset olivat 15,5 miljoonaa euroa, kasvua edellisvuoteen on 4,8 %. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet 23,4 prosenttia vuodesta 2013.

Tampereella kehitysvammaisten palveluja käyttäneitä asiakkaita oli 1 029. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 21 henkilöllä (2,1 %) ja 138 henkilöllä (15,5 %) vuodesta 2013. Deflatoidut nettokustannukset kasvoivat edellisvuodesta 7,3 prosenttia 28,3 miljoonaan euroon. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet 16,4 prosenttia vuodesta 2013. Myönteisen päätöksen saaneita vammaispalvelujen asiakkaita oli 6 057. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 60 henkilöllä (-1,0 %) ja on vähentynyt 427 henkilöllä (-6,6 %) vuodesta 2013. Vammaispalvelujen deflatoidut nettokustannukset olivat 30,9 miljoonaa euroa, kasvua edellisvuoteen oli 16,0 %. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet 39,1 prosenttia vuodesta 2013.

Oulussa oli kehitysvammaisten palveluja käyttäneitä asiakkaita 1 274. Lisäystä edellisvuoteen oli 100 henkilöä (8,5 %). Kasvu aikavälillä 2013–2017 on ollut 219 asiakasta eli 20,8 prosenttia. Pidemmän aikavälin kasvu on suureksi osaksi aiheutunut kuntaliitosten aiheuttamasta asiakaslisäyksestä. Oulussa on kuutoskaupungeista suhteellisesti eniten kehitysvammaisia (0,63 % väestöstä), mikä nostaa kehitysvammaisten suhteellista asiakasmäärää ja kokonaiskustannuksia muihin kuutoskaupunkeihin nähden. Vuonna 2017 kehitysvammahuollon nettokustannukset olivat 26,5 miljoonaa euroa. Deflatoidut nettokustannukset nousivat edellisvuodesta 2,6 prosenttia ja vuodesta 2013 alkaen 8,5 prosenttia. Oulun asiakaskohtaiset kustannukset ovat edelleen kuutoskaupunkien alhaisimmat. Myönteisen päätöksen saaneita vammaispalvelujen asiakkaita oli 3 374. Asiakasmäärä supistui 19 asiakkaalla (-0,6 %) edellisvuodesta, ja on vähentynyt 351 asiakkaalla (-9,4%) vuodesta 2013. Vammaispalvelujen deflatoidut nettokustannukset olivat 22,5 miljoonaa euroa, kasvua edellisvuoteen on 6,2 prosenttia.

LÄHTEET

Ahola, Sanna & Konttinen, Juha-Pekka (2009): Uudistuva vammaispalvelulaki. Helsinki: Assistentti.info.

Pasila, Aura (2011): Kuuden suurimman kaupungin vammaispalvelulain mukaiset palvelut ja taloudelliset tukitoimet 2010. Helsinki: Edita.

STM (2012) Valtioneuvoston periaatepäätös kehitysvammaisten henkilöiden yksilöllisen asumisen ja palvelujen turvaamisesta. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2012:15.

Suomen asetuskokoelma 1973, No 36. Laki lasten päivähoidosta.

Suomen asetuskokoelma 1977, No. 519. Laki kehitysvammaisten erityishuollosta.

Suomen asetuskokoelma 1987, No. 380. Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista.

Suomen asetuskokoelma 1987, No. 759. Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista.

Suomen asetuskokoelma 1992, No. 312. Perhehoitajalaki.

Suomen asetuskokoelma 1992, No. 917. Asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista.

Suomen asetuskokoelma 2001, No 1457. Laki arvonlisäveron muuttamisesta.

Suomen asetuskokoelma 2005, No. 937. Laki omaishoidon tuesta.

Suomen asetuskokoelma 2008, No. 981. Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain muuttamisesta.

Suomen asetuskokoelma 2014, No. 1301. Sosiaalihuoltolaki.

Sähköiset lähteet

Suomen virallinen tilasto (SVT 2018a): Julkisten menojen hintaindeksi [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-4505. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 13.2.2018]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/jmhi/>

Suomen virallinen tilasto (SVT 2018b): Väestörakenne [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 29.3.2018]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/vaerak/index.html>

Valtioneuvosto (2010) Valtioneuvoston periaatepäätös ohjelmasta kehitysvammaisten asumisen ja siihen liittyvien palvelujen järjestämiseksi. [Viitattu 10.6.2012] Saantitapa: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=39502&name=DLFE-10827.pdf

LIITTEET

Liite 1: Vammaisten palvelujen tiedonkeruun määritelmät vuodelle 2017

Tiedonkeruun yleiset periaatteet ja määritelmät

Raportissa kuvataan kuntien vammaisten palvelujen toiminnan kokonaisuutta. Raportissa tarkastellaan pääasiassa kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) eli kehitysvammalain ja vammaispalvelulain (380/1987) mukaisia palveluja ja tukitoimia ja niiden kustannuksia. Tietoja kootaan lisäksi sosiaalihoitolain (1301/2014) mukaisista liikkumista tukevista palveluista (kuljetuspalveluista) sekä kehitysvammaisten perhehoidosta (Perhehoitolaki 263/2015.). Laki omaishoidon tuesta 937/2005, vaikuttaa palvelujen käyttöön erityisesti lyhytaikaishoidon osalta, sillä lyhytaikaishoitoa käytetään omaishoitajien vapaiden mahdollistamiseksi.

Raportissa esitetyissä tarkasteluissa ei ole voitu ottaa huomioon eri palvelujen käyttäjinä olleiden asiakkaiden avun tarvetta ja hoidettavuutta sekä tästä aiheutuvaa vaihtelua.

1 VAMMAISTEN PALVELUJEN ASIAKKAAT

Vammaisten palvelujen väestötiedot ja asiakasmäärät kootaan seuraavissa ikäryhmissä: 0–17 -vuotiaat (joista erikseen 0-6 -vuotiaat), 18–64 -vuotiaat (joista erikseen 18-24 -vuotiaat ja 25-64 -vuotiaat), ja 65 vuotta täyttäneet (joista erikseen 65-74 -vuotiaat ja 75-84 -vuotiaat ja 85 vuotta täyttäneet). Väestötiedot saadaan Tilastokeskukselta (SVT 2018). Asiakasmäärät on kehitysvammahuollon ikäryhmien osalta raportoitu aiemmin hieman eri tavalla, mistä johtuen ikäryhmäkohtaiset tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia edellisvuosien kanssa.

Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen asiakkaat

Vammaispalvelulain (VpL) mukaisten palvelujen asiakkaiksi lasketaan henkilöt, joilla on ollut vuonna 2017 voimassa oleva myönteinen tai kielteinen päätös vammaispalvelulain mukaisesta palvelusta tai taloudellisesta tukitoimesta. Vuonna 2017 voimassa olevan myönteisen päätöksen omaavat asiakkaat ilmoitetaan erikseen. Laskennallisissa suhteutuksissa käytetään asiakkaita, joilla on myönteinen päätös vammaispalvelulain mukaisesta palvelusta tai taloudellisesta tukitoimesta. Yksittäiset asiakkaat ovat mukana kokonaisasiakasmäärissä vain kertaalleen.

Asiakasmäärät ilmoitetaan seuraavissa luokissa:

- Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen asiakkaat eli asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös VpL-palveluista vuonna 2017 sekä lisäksi asiakkaat, joille vuonna 2017 on annettu kielteinen päätös
- Vammaispalvelulain mukaiset asiakkaat, joilla on ollut voimassa oleva myönteinen päätös VpL-palveluista tai taloudellisesta tuesta vuonna 2017.

Kehitysvammahuollon asiakkaat

Kehitysvammahuollon asiakasmäärään sisältyvät sellaiset kehitysvammaiset henkilöt, joilla on ollut vuoden aikana voimassa oleva erityishuolto-ohjelma (eho) tai jotka ovat muuten käyttäneet vuoden aikana kehitysvammahuollon palveluja.

Kehitysvammahuollon palveluja käyttäneet asiakkaat

Kuutosvertailuissa kehitysvammahuollon mukaisia palveluja vuoden 2017 aikana käyttäneiden asiakkaiden määrää käytetään laskennallisissa suhteutuksissa. Kunnan tuottamia ja ostopalveluja saaneet asiakkaat ovat mukana kaikissa saamiensa palvelujen asiakaslukumäärissä, mutta eri palveluja saaneet asiakkaat ovat kokonaisasiakasmäärässä mukana vain kertaalleen.

2 VAMMAISTEN PALVELUJEN KUSTANNUKSET

Vammaisten palvelujen kokonaiskustannukset muodostuvat vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja kehitysvammahuollon yhteenlasketuista kustannuksista.

Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen kokonaiskustannuksiin otetaan mukaan vammaispalvelulain mukaisien palvelujen kustannukset. Kustannuksiin ei lasketa mukaan vammaispalvelujen sosiaalityön kustannuksia eikä ylemmän hallinnon vyörytyskustannuksia. Kuusikkokuntien vammaispalvelulain mukaisten palvelujen kustannusten vertailussa käytetään nettokustannuksia, koska kunnilla on erilaisia käytäntöjä asiakasmaksujen perinnässä.

Kustannustiedot kerätään seuraavasti:

- Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen kokonaisbruttokustannukset
- Vammaispalvelulain mukaisista kuljetuspalveluista perityt asiakasmaksut

Nettokustannukset muodostuvat laskennallisesti kerätyistä kustannustiedoista:

Palvelujen nettokustannukset, kokonaisbruttokustannusten ja asiakasmaksutulojen erotus

Kehitysvammahuollon kokonaiskustannuksiin lasketaan pääsääntöisesti kehitysvammalain mukaisten palvelujen kustannukset. Kustannuksiin ei oteta mukaan kehitysvammaisten käyttämien tavanomaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannuksia eli esimerkiksi vastaanottotoiminnan, perheneuvolan tai sosiaalityön kustannuksia. Mukaan ei myöskään oteta ylemmän hallinnon vyörytyskustannuksia.

Kustannustiedot kerätään ja esitetään kustakin tarkasteltavasta toiminnosta kolmessa osassa: bruttokustannukset, asiakasmaksutulot sekä näiden erotuksena muodostuvat nettokustannukset. Toimintojen bruttokustannukset sisältävät välittömät palvelujen tuottamisesta koituneet kustannukset, mutta ne eivät sisällä jaksotettujen irtaimen omaisuuden kustannuserien osalta tehtyjä vuosittaisia poistoja ja korkoja.

Ostopalveluina kuntayhtymiltä tai yksityisiltä palveluntuottajilta hankittavista palveluista kootaan ensisijaisesti nettokustannukset. Yksityisten palveluntuottajien kustannukset kootaan siten, että niistä on poistettu viiden prosentin laskennallinen arvonlisäveron palautus (ks. laki arvonlisäveron muuttamisesta 1457/2001). Ostopalveluissa palveluntuottajan hallinnon vyörytyskustannukset sisältyvät kustannuksiin.

Osa palveluista hankitaan palveluseteleillä. Palvelusetelien menot sisältyvät ostopalveluihin. Niissä palveluissa, joissa palvelusetelien osuus on huomattava, raportoidaan palvelusetelillä palveluja käyttäneiden asiakkaiden määrä ja/tai kustannukset.

Kustannusten vertailut tehdään nettokustannuksista. Kun kustannuksia verrataan aikaisempiin vuosiin, käytetään vertailussa viimeisimmän vertailuvuoden arvoon korotettuja kustannuksia. Kustannusten muuntamisessa viimeisimmän vertailuvuoden arvoon käytetään Tilastokeskuksen (SVT 2018a) tuottamaa julkisten menojen hintaindeksiä sosiaalitoimelle, 2000=100. Deflatoinneissa käytetyt kertoimet löytyvät taulukosta 44. Raportin liitteessä 3 on esitetty aikaisempien vuosien kustannukset muunnettuna vuoden 2017 rahan arvoon.

Taulukko 42. Tilastokeskuksen (SVT 2018a) julkisten menojen hintaindeksi sosiaalitoimelle, kuntatalous

Vuosi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Pisteluku	100	103,3	105,6	109	112,9	116,9	120,4	124,3	130,4	133,6	137,4	141,9	146,2	148,8	149,6	150,5	151,5	148,7
Kerroin	1,487	1,4395	1,40814	1,36422	1,31709	1,27203	1,23505	1,1963	1,14034	1,11302	1,08224	1,04792	1,0171	0,99933	0,99398	0,98804	0,98152	1

*= Ennakollinen tieto 13.2.2018

3 HENKILÖKOHTAINEN APU

Henkilökohtaisen avun asiakkaita ovat henkilöt, joilla on ollut vuonna 2017 voimassa oleva päätös henkilökohtaisesta avusta. Asiakkaat raportoidaan ikäryhmittäin:

- 0–17-vuotiaat
- 18–64-vuotiaat
- 65 vuotta täyttäneet
 - 65–74-vuotiaat
 - 75–84-vuotiaat
 - 85 vuotta täyttäneet

Raportoidaan eri järjestämistapoja sisältävät päätökset henkilökohtaisesta avusta yhteensä (asiakas voi käyttää vuoden aikana useampaa järjestämistapaa). Järjestämistavat ovat:

- Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana työnantajamalli
- Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana palveluseteli
- Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana ostopalvelu
- Kunnan omana toimintana (avustaja kunnan työntekijä)
- Henkilökohtaisen avun eri järjestämistapojen asiakkuudet yhteensä, voi sisältää saman asiakkaan useampaan kertaan

Raportoidaan päätösten lukumäärä henkilökohtaisesta avusta tuntimäärän mukaan (h / viikko). Asiakkaalla voi olla päätöksiä eri tuntiluokissa. Tuntiluokat ovat:

- Korkeintaan 20 h / viikko
- 21–30 h / viikko
- 31–40 h / viikko
- Yli 40 h / viikko

Lisäksi raportoidaan seuraavat tiedot:

- Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet (Palvelupäätöstä hakeneella henkilöllä ei ole ollut voimassa olevaa myönteistä päätöstä henkilökohtaisesta avusta kuluvan vuoden aikana)
- Henkilökohtaisen avun nettokustannukset

4 AVOHUOLLON PALVELUT

4.1 Palvelusuunnitelmat ja palvelutarpeen arviointi

Mukaan lasketaan kaikki vuoden 2017 aikana laaditut palvelusuunnitelmat. Luku kattaa myös ne suunnitelmat, jotka sisältävät kehitysvammahuollon palveluja. Luku sisältää vuoden aikana tehdyt tai tarkistettut palvelusuunnitelmat.

4.2 Kuljetuspalvelut

Kuljetuspalveluihin sisältyvät vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut (subjektiivinen oikeus). Tieto kerätään asiakkaista, joilla on voimassa oleva myönteinen päätös VpL-kuljetuspalveluista, 65 vuotta täyttäneiden määrä ilmoitetaan erikseen. Myös kielteisen päätöksen saaneiden määrä raportoidaan. Kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden määrä sekä yhdensuuntaisten VpL-matkojen ja kuljetuspalveluja työ- ja opiskelumatkoihin käyttäneiden asiakkaiden määrät ja matkat raportoidaan ikäryhmittäin. Ikäryhmät ovat:

- 0–17-vuotiaat
- 18–64-vuotiaat
- 65 vuotta täyttäneet
 - 65–74-vuotiaat
 - 75–84-vuotiaat
 - 85 vuotta täyttäneet

Laskennallisissa suhteutuksissa käytetään kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden määrää.

Sosiaalihuoltolain (ShL) mukaisten liikkumista tukevien palvelujen asiakkaat ja kustannukset eivät sisälly vammaispalvelulain mukaisten palvelujen asiakkaisiin ja kustannuksiin. Tiedot kootaan, koska sosiaalihuoltolain mukaiset liikkumista tukevat palvelut vaikuttavat vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen tarpeeseen ja käyttöön. Tiedot kootaan seuraavasti:

- Asiakkaat, joilla on vuoden 2017 aikana voimassa oleva päätös ShL-kuljetuspalveluista
- Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet (Palvelupäätöstä hakeneella henkilöllä ei ole ollut voimassa olevaa myönteistä kuljetuspalvelupäätöstä kuluvan vuoden aikana)
- ShL-kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat ikäryhmittäin
- Yhdensuuntaiset ShL-matkat ikäryhmittäin, eivät sisällä matkakorteilla tehtyjä matkoja

Ikäryhmät ovat:

- Alle 65-vuotiaat
- 65 vuotta täyttäneet
 - 65–74-vuotiaat
 - 75–84-vuotiaat
 - 85 vuotta täyttäneet

Kuljetuspalvelukeskusten toiminta- ja kustannustiedot esitetään erikseen sen lisäksi, että niiden kustannukset sisältyvät vammaispalvelulain ja/tai sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen kustannuksiin. Kuljetuspalvelukeskus on Helsingissä, Tampereella ja Oulussa. Toiminnasta kootaan seuraavat tiedot:

- Kuljetuspalvelukeskusten kautta tehtyjen yhdensuuntaisten matkojen määrä
- Asiakkaat, joilla on päätös oikeudesta matkustaa yksin
- Kuljetuspalvelukeskuksen palveluista vapautuksen eli irrotuksen saaneet yhteensä

4.2 Asumista tukevat palvelut

Tiedot kerätään erikseen eri asiakasryhmistä: kehitysvammaisten osalta ilmoitetaan palveluasumisen (ohjatun asumisen) ja tuetun asumisen tiedot ja vammaisten osalta yksittäiseen asuntoon myönnetty vpl-palveluasuminen. Asumista tukeviin palveluihin sisältyvät myös asunnon muutostyöt ja asunnon välineet ja laitteet.

4.2.1 Palveluasuminen (ohjattu asuminen)

Palveluasumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat soveltuvan asunnon sekä hoitoa ja huolenpitoa. Palveluasumisella tarkoitetaan yksilö- tai ryhmämuotoisesti järjestettävää asumista ja siihen liittyviä palveluja. Palveluihin sisältyvät asiakkaan tarpeen mukainen hoito ja huolenpito, toimintakykyä ylläpitävä ja edistävä toiminta, ateria-, vaatehuolto-, peseytymis- ja siivouspalvelut sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Palveluasuminen sisältää päivittäisen tuen, mutta ei yövalvontaa. Asiakas maksaa itse terveydenhuoltokustannukset ja jokapäiväiseen elämään kuuluvat kustannukset.

4.2.2 Tuettu asuminen

Tuettua asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat tukea itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtymisessä. Tuetulla asumisella tarkoitetaan asumisen tukemista sosiaaliohjauksella ja muilla sosiaalipalveluilla. Tuettuun asumiseen sisältyy vain kehitysvammaisille myönnetty yksilöllisen tarpeen mukainen tuki. Tuki voi olla jopa päivittäistä, mutta myös selvästi harvemmin eli esimerkiksi vain kerran viikossa annettavaa. Asumismuoto on tarkoitettu omatoimista suoriutumista tukevaksi. Palvelusta tehdään aina päätös.

Yleensä tuetun asumisen asiakkaan tarvitseman tuen tuottaa autetun tai ohjatun asumisen yksikön henkilökunta, ohjauspalvelut tai muu kehitysvammahuollon henkilökunta. Se voidaan myös hankkia ostopalveluna.

Kotipalveluna tai muuna peruspalveluna toteutetun tuen kustannuksia ei eritellä kuutoskaupungeissa, minkä vuoksi ne eivät ole mukana tässä vertailussa.

Kehitysvammaisten asumista tukevien palvelujen toimintatietoina kerätään käyttöpäivät eli asumispäivät. Asumispäivät jaetaan palveluasumisessa lyhyt- ja pitkäaikaiseen asumiseen, joiden asiakasmäärät ilmoitetaan erikseen. Tuetussa asumisessa ei ole olemassa lyhytaikaista asumismuotoa. Tuetussa asumisessa käyttöpäivinä ilmoitetaan kaikki päivät vuokrasuhteen päättymiseen asti. Asumista tukevissa palveluissa lyhytaikaisia lomien tai sairausjaksojen kaltaisia poissaoloja ei oteta huomioon käyttöpäiviä laskettaessa.

Kustannustiedoissa jakoa lyhyt- ja pitkäaikaiseen asumiseen ei tehdä. Kustannustiedoista raportoidaan bruttokustannukset, asiakasmaksut sekä näiden erotus eli nettokustannukset.

4.2.3 Asunnon muutostyöt

Asunnon muutostöiden asiakkaita ovat henkilöt, joille on vammaispalvelulain mukaisesti myönnetty asunnon muutostöitä vuonna 2017 tai joille aikaisemmin myönnettyihin asunnon muutostöihin on kohdistunut huoltokustannuksia vuonna 2017. Tiedot kerätään ikäryhmittäin:

- 0–17-vuotiaat
- 18–64-vuotiaat
- 65 vuotta täyttäneet

Kustannuksista kerätään asunnon muutostöiden nettokustannukset, jotka sisältävät sekä uusien päätösten kustannukset, että aiempiin päätöksiin liittyvät huoltotyöt.

Jos asunnon muutostöiden asiakkaisiin ja kustannuksiin sisältyy asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaita ja kustannuksia, ne ilmoitetaan erikseen.

4.2.4 Asunnon välineet ja laitteet

Tähän asiakasryhmään sisältyvät ne henkilöt, joille on vammaispalvelulain mukaisesti myönnetty asuntoon liittyviä välineitä tai laitteita vuonna 2017 tai joille aikaisemmin myönnettyihin välineisiin tai laitteisiin on kohdistunut huoltokustannuksia vuonna 2017. Kustannukset sisältävät asunnon välineiden ja laitteiden nettokustannukset; sekä uusien päätösten kustannukset, että aiempiin päätöksiin liittyvät huoltotyöt.

4.3 Vammaisten päivätoiminta ja työtoiminta

Tiedot kerätään käyttöpäivistä ja asiakkaista vuoden aikana. Kunnallisesti tuotetut ja ostetut palvelut erotellaan toisistaan. Kustannuksia ei eritellä kaikille palvelun muodoille, vaan ne ilmoitetaan ainoastaan kokonaisuudessaan sekä kunnallisten ja ostopalvelujen osalta. Kustannustiedot sisältävät henkilöstön, tilojen sekä kuljetusten kustannukset. Kuljetuskustannukset eritellään omalle rivilleen.

Vammaispalvelulain mukainen vaikeavammaisten päivätoiminta

Päivätoiminta on asiakkaan toimintakyvyn mukaan suunniteltua kuntoutuksellista ja virikkeellistä toimintaa päivätoimintayksiköissä.

Päivätoiminnasta raportoidaan

- Päivätoiminnan asiakkaat eli päivätoimintaan osallistuneiden asiakkaiden määrä
- Päivätoiminnan nettokustannukset (osalla kunnista sisältyy ryhmäkuljetuskustannuksia)

Kehitysvammaisten henkilöiden työ- ja päivätoiminta

Työ- ja päivätoiminnan kokonaisuuteen lasketaan työtoiminta, päivätoiminta, tuettu työtoiminta (avotyötoiminta) ja tuettu työllistyminen (tuettu työ). Toiminnan toteutustavat vaihtelevat kunnittain. Asiakas osallistuu toimintaan oman yksilöllisen tarpeensa mukaisesti.

Työ- ja päivätoimintaa tarkastellaan sekä yhtenä kokonaisuutena että siihen lukeutuvien eri toimintojen tasolla. Päivä- ja työtoimintakeskusten toiminta sekä tuettu työtoiminta (avotyötoiminta) ja tuettu työllistyminen (tuettu työ) kootaan omiksi kokonaisuuksikseen.

Päivätoiminta

Päivätoiminta on asiakkaan toimintakyvyn mukaan suunniteltua kuntoutuksellista ja virikkeellistä toimintaa päivätoimintayksiköissä.

Työtoiminta

Työtoiminta on kehitysvammaisille tarkoitettua työn luonteista toimintaa kehitysvammahuollon yksiköissä. Asiakkaille voidaan maksaa työtoiminnasta työosuusrahaa.

Tuettu työtoiminta

Tuettu työtoiminta on kehitysvammaisille henkilöille tavallisella työpaikalla järjestettyä henkilökohtaisen tuen sisältävää huoltosuhteista työtoimintaa. Kehitysvammaiselle työntekijälle voidaan maksaa tuetusta työtoiminnasta työosuusrahaa.

Tuettu työllistyminen

Tuettu työllistyminen (tuettu työ) on kehitysvammaisille henkilöille tarjottua palvelua, jonka avulla kehitysvammainen henkilö voi toimia tavallisella työpaikalla työsopimukseen perustuvassa palkkatyössä. Työhön perehdytyksen ja tuen antaa kehitysvammahuollon työntekijä, joka tukee tarpeen mukaan myös työnantajaa. Usealla asiakkaalla tulonlähteenä on myös palkan lisäksi eläke.

4.4 Muut palvelut

Muut vammaispalvelulain mukaiset palvelut

Muut vammaispalvelulain mukaiset kustannukset koostuvat niistä vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tuen nettokustannuksista, joita ei muuten eritellä tiedonkeruupohjassa. Tällaisia määrärahasidonnaisia kustannuksia ovat muun muassa sopeutumisvalmennuksen, liikkumisvälineiden (esimerkiksi autojen), kodinkoneiden ja laitteiden sekä erityisravinnon ja -vaatteiden kustannukset.

Kukin kunta kirjaa tiedonkeruupohjaan, mitä muihin palveluihin sisältyy.

Kehitysvammahuollon muut palvelut

Kehitysvammahuollon muut palvelut sisältää kuntien kehitysvammaisten sellaisten palvelujen kustannuksia, joita ei muuten eritellä tiedonkeruupohjassa. Kustannukset eivät ole keskenään vertailukelpoisia. Kukin kunta kirjaa tiedonkeruupohjaan, mitä muihin palveluihin sisältyy. Muiden palvelujen kokonaisasiakasmäärää ei voida ilmoittaa vertailukelpoisesti. Muiden palvelujen kustannuksiin kootaan ilmoitettujen palvelujen bruttokustannukset yhteensä sekä muista palveluista saadut asiakasmaksut. Nettokustannukset muodostuvat bruttokustannusten ja asiakasmaksujen erotuksena. Lisäksi ilmoitetaan erikseen kunnallisesti tuotettujen ja ostopalveluna hankittujen muiden palvelujen nettokustannukset.

Kunnan yleishallintoa eli esimerkiksi palkanlaskentaa, taloushallintoa eli hallinnon vyörytyksinä toiminnon kustannuksiin lisättäviä eriä ei lasketa muiden palvelujen kustannuksiin mukaan.

5 VAMMAISTEN YMPÄRIVUOROKAUTISET ASUMISPALVELUT

Vammaisten asumispalvelut muodostuvat asumisyksiköihin sijoittuvasta vaikeavammaisten palveluasumisesta ja kehitysvammaisten tehostetusta palveluasumisesta (autettu asuminen).

Asiakkaat, joiden palveluasuminen kestää yli kolme kuukautta, ovat pitkäaikaisia asiakkaita. Lyhytaikaisten asiakkaiden asuminen kestää alle kolme kuukautta. Lukuun sisältyy arviointijakson/asumisvalmennuksen asiakkaat, intervalliasiakkaat ja kodin ulkopuolelle tilapäisesti sijoitetut asiakkaat. Lukuun eivät sisälly ShL:n mukaiset asiakkaat. Lyhytaikaiset asiakkaat sisältyvät kokonaisasiakasmäärään.

Vaikeavammaisten palveluasuminen

Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaita ovat vammaispalvelulain mukaan järjestettävän palveluasumisen asiakkaat asumisyksiköissä. Luku sisältää kaupungin omassa, ostopalveluna tai palvelusetelillä hankitussa palveluasunnossa vuoden 2017 aikana olleet asiakkaat. Asumisyksikköjen asiakkaat ilmoitetaan ikäryhmittäin:

- 0–17-vuotiaat
- 18–64-vuotiaat
- 65 vuotta täyttäneet

Vaikeavammaisten palveluasumisen asumisyksikköjen kustannuksista raportoidaan nettokustannukset. Luku sisältää kustannukset kaupungin omasta, ostopalveluna ja palvelusetelillä hankitusta palveluasumisesta asumis- palveluyksiköissä. Mikäli kunta maksaa kuljetuskustannukset lyhytaikaiseen hoitoon, kustannukset sisältyvät palveluasumisen kustannuksiin.

Tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)

Kehitysvammaisten tehostettua palveluasumista järjestetään henkilöille, joilla hoidon ja huolenpidon tarve on ympärivuorokautista. Palveluasumisella tarkoitetaan palveluasunnossa järjestettävää asumista ja palveluja. Palveluihin sisältyvät asiakkaan tarpeen mukainen hoito ja huolenpito, toimintakykyä ylläpitävä ja edistävä toiminta, ateria-, vaatehuolto-, peseytymis- ja siivouspalvelut sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Asiakas maksaa itse terveydenhuoltokustannukset ja jokapäiväiseen elämään kuuluvat kustannukset. Tiedot kerätään kehitysvammalain nojalla myönnetystä palvelusta.

Kehitysvammaisten tehostetun palveluasumisen toimintatietoina kerätään käyttöpäivät eli asumispäivät. Asumispäivät jaetaan lyhyt- ja pitkäaikaiseen asumiseen. Asumisharjoittelu sisältyy lyhytaikaisen tehostetun palveluasumisen suoritteisiin. Pitkäaikaisissa asumispalveluissa lyhytaikaisia lomien tai sairausjaksojen kaltaisia poissaoloja ei oteta huomioon käyttöpäiviä laskettaessa. Kustannustiedoissa jakoa lyhyt- ja pitkäaikaiseen asumiseen ei tehdä. Mikäli kunta maksaa kuljetuskustannukset lyhytaikaiseen hoitoon, kustannukset sisältyvät tehostetun palveluasumisen kustannuksiin. Kustannustiedoista raportoidaan bruttokustannukset, asiakasmaksut sekä näiden erotus eli nettokustannukset.

6 KEHITYSVAMMAISTEN PERHEHOITO

Perhehoitoa voidaan antaa osa- tai ympärivuorokautisena huolenpitona perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Tavoitteena on mahdollistaa kodinomainen hoito ja läheiset ihmissuhteet sekä edistää hoidettavan perusturvallisuutta ja sosiaalisia suhteita. (Perhehoitolaki 263/2015.)

Perhehoitoa järjestetään sekä ostopalveluna että toimeksiantosopimuksin, jonka kustannukset muodostuvat pääosin perhehoitajille maksettavista palkkioista ja kulukorvauksista. Perhehoito jakautuu lyhytaikaiseen ja pitkäaikaiseen eli yli kolme kuukautta kestäväan hoitoon. Lisäksi erotellaan kunnallisesti tuotetun ja ostopalveluna hankitun perhehoidon asiakkaat. Vastaavalla luokittelulla kerätään perhehoidon käyttöpäivät. Kustannustiedoissa erotellaan kunnallisesti tuotetut ja ostopalvelujen kustannukset, mutta jakoa pitkäaikaiseen ja lyhytaikaiseen hoitoon ei tehdä. Mikäli kunta maksaa kuljetuskustannukset lyhytaikaiseen perhehoitoon, kustannukset sisältyvät perhehoidon kustannuksiin.

7 KEHITYSVAMMAISTEN LAITOSHOITO

Laitoshoidon jakautuu lyhytaikaiseen ja pitkäaikaiseen eli yli kolme kuukautta kestäväan hoitoon. Toimintatietoihin kerätään laitoshoidon asiakkaat, joista erotellaan lyhyt- ja pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaat vuoden aikana. Lisäksi erotellaan kunnallisesti tuotetun ja ostopalveluna hankitun laitoshoidon asiakkaat. Vastaavalla luokittelulla kerätään laitoshoidon käyttöpäivät.

Kustannustiedoissa jakoa pitkäaikaiseen ja lyhytaikaiseen hoitoon ei tehdä. Mikäli kunta maksaa kuljetuskustannukset lyhytaikaiseen hoitoon, kustannukset sisältyvät laitoshoidon kustannuksiin.

MUUTA TIEDONKERUUSTA

Edellä määriteltyjen tiedonkeruun alakohtien lisäksi liitteessä 2 on väestötietoja (SVT 2018b) sekä useita erilaisia suhteutuksia ja muita laskennallisesti muodostuvia tietorivejä. Näitä rivejä ei kuitenkaan ole numeroitu tai määritelty erikseen, koska väestötietoja lukuun ottamatta uudet rivit muodostuvat tässä käsiteltyjen tietojen pohjalta ja liittyvät edellä olevaan alakohtaan.

Liite 2: Vammaisten palvelujen toiminta- ja kustannustiedot vuodelta 2017

UUODEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
Väestötiedot							
Koko väestö 31.12.	643 272	279 044	223 027	189 669	231 853	201 810	1 768 675
0–17 vuotiaat	107 349	63 669	46 834	29 025	37 462	44 765	329 104
0-6 -vuotiaat	46 033	25 260	18 572	12 041	15 782	17 347	135 035
7-17 -vuotiaat	61 316	38 409	28 262	16 984	21 680	27 418	194 069
18–64-vuotiaat	427 555	175 043	142 273	121 802	150 767	126 146	1 143 586
18-24 -vuotiaat	57 456	23 915	19 269	23 507	28 072	22 607	174 826
25-64 -vuotiaat	370 099	151 128	123 004	98 295	122 695	103 539	968 760
65 vuotta täyttäneet	108 368	40 332	33 920	38 842	43 624	30 899	295 985
65–74-vuotiaat	63 132	24 860	21 189	21 607	24 451	18 269	173 508
75–84-vuotiaat	31 692	11 527	9 827	11 640	13 424	9 238	87 348
85 vuotta täyttäneet	13 544	3 945	2 904	5 595	5 749	3 392	35 129
Koko väestö ikäryhmittäin yhteensä 31.12., %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0–17 vuotiaat	16,7	22,8	21,0	15,3	16,2	22,2	18,6
0-6 -vuotiaat	7,2	9,1	8,3	6,3	6,8	8,6	7,6
7-17 -vuotiaat	9,5	13,8	12,7	9,0	9,4	13,6	11,0
18–64-vuotiaat	66,5	62,7	63,8	64,2	65,0	62,5	64,7
18-24 -vuotiaat	8,9	8,6	8,6	12,4	12,1	11,2	9,9
25-64 -vuotiaat	57,5	54,2	55,2	51,8	52,9	51,3	54,8
65 vuotta täyttäneet	16,8	14,5	15,2	20,5	18,8	15,3	16,7
65–74-vuotiaat	9,8	8,9	9,5	11,4	10,5	9,1	9,8
75–84-vuotiaat	4,9	4,1	4,4	6,1	5,8	4,6	4,9
85 vuotta täyttäneet	2,1	1,4	1,3	2,9	2,5	1,7	2,0
1 VAMMAISTEN PALVELUJEN ASIAKKAAT							
Asiakkaat yhteensä (henkilötunnus kertaalleen)	12 858	4 776	..	4 022	6 350	3 374	31 380
0–17-vuotiaat	721	569	0	418	430	141	2 279
0-6 -vuotiaat	185	109	..	96	109	14	513
7-17 -vuotiaat	536	460	..	322	321	127	1 766
18–64-vuotiaat	4 296	1 763	0	1 426	2 089	1 278	10 852
18-24 -vuotiaat	434	256	..	186	259	162	1 297
25-64 -vuotiaat	3 862	1 507	..	1 240	1 830	1 116	9 555
65 vuotta täyttäneet	7 841	2 444	0	2178	3 831	1 955	18 249
65–74-vuotiaat	2 307	730	..	645	1 065	557	5 304
75–84-vuotiaat	2 628	814	..	659	1 257	689	6 047
85 vuotta täyttäneet	2 906	900	..	874	1 509	709	6 898

VUODEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
1 VAMMAISTEN PALVELUJEN ASIAKKAAT							
Asiakkaat ikäryhmittäin yhteensä, %	100,0	100,0	0,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-17-vuotiaat	5,6	11,9	0,0	10,4	6,8	4,2	7,3
0-6 -vuotiaat	1,4	2,3	0,0	2,4	1,7	0,4	1,6
7-17 -vuotiaat	4,2	9,6	0,0	8,0	5,1	3,8	5,6
18-64-vuotiaat	33,4	36,9	0,0	35,5	32,9	37,9	34,6
18-24 -vuotiaat	3,4	5,4	0,0	4,6	4,1	4,8	4,1
25-64 -vuotiaat	30,0	31,6	0,0	30,8	28,8	33,1	30,4
65 vuotta täyttäneet	61,0	51,2	0,0	54,2	60,3	57,9	58,2
65-74-vuotiaat	17,9	15,3	0,0	16,0	16,8	16,5	16,9
75-84-vuotiaat	20,4	17,0	0,0	16,4	19,8	20,4	19,3
85 vuotta täyttäneet	22,6	18,8	0,0	21,7	23,8	21,0	22,0
Asiakkaiden osuus väestöstä ikäryhmittäin yhteensä, %	2,0	1,7	0,0	2,1	2,7	1,7	1,8
0-17-vuotiaat	0,7	0,9	0,0	1,4	1,1	0,3	0,7
0-6 -vuotiaat	0,4	0,4	0,0	0,8	0,7	0,1	0,4
7-17 -vuotiaat	0,9	1,2	0,0	1,9	1,5	0,5	0,9
18-64-vuotiaat	1,0	1,0	0,0	1,2	1,4	1,0	0,9
18-24 -vuotiaat	0,8	1,1	0,0	0,8	0,9	0,7	0,7
25-64 -vuotiaat	1,0	1,0	0,0	1,3	1,5	1,1	1,0
65 vuotta täyttäneet	7,2	6,1	0,0	5,6	8,8	6,3	6,2
65-74-vuotiaat	3,7	2,9	0,0	3,0	4,4	3,0	3,1
75-84-vuotiaat	8,3	7,1	0,0	5,7	9,4	7,5	6,9
85 vuotta täyttäneet	21,5	22,8	0,0	15,6	26,2	20,9	19,6
1.1 Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen asiakkaat							
Vpl-asiakkaat yhteensä (kts. määritelmät)	13 022	4 786	4 854	3 675	6 280	4 234	36 851
Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen Vpl:n mukainen päätös, yhteensä	12 119	4 626	4 695	3 599	6 057	3 374	34 470
0-17-vuotiaat	505	497	201	278	363	141	1 985
0-6 -vuotiaat	134	103	50	86	97	14	484
7-17 -vuotiaat	371	394	151	192	266	127	1 501
18-64-vuotiaat	3 845	1 691	1 581	1 160	1 875	1 278	11 430
18-24 -vuotiaat	349	237	166	130	202	162	1 246
25-64 -vuotiaat	3 496	1 454	1 415	1 030	1 673	1 116	10 184
65 vuotta täyttäneet	7 769	2 438	2 913	2 161	3 819	1 955	21 055
65-74-vuotiaat	2 257	724	2 913	632	1 054	557	8 137
75-84-vuotiaat	2 609	814	0	655	1 256	689	6 023
85 vuotta täyttäneet	2 903	900	0	874	1 509	709	6 895

VUODEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
1.1 Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen asiakkaat							
Myönteisen päätöksen omaavat asiakkaat ikäryhmittäin yhteensä, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-17-vuotiaat	4,2	10,7	4,3	7,7	6,0	4,2	5,8
0-6 -vuotiaat	1,1	2,2	1,1	2,4	1,6	0,4	1,4
7-17 -vuotiaat	3,1	8,5	3,2	5,3	4,4	3,8	4,4
18-64-vuotiaat	31,7	36,6	33,7	32,2	31,0	37,9	33,2
18-24 -vuotiaat	2,9	5,1	3,5	3,6	3,3	4,8	3,6
25-64 -vuotiaat	28,8	31,4	30,1	28,6	27,6	33,1	29,5
65 vuotta täyttäneet	64,1	52,7	62,0	60,0	63,1	57,9	61,1
65-74-vuotiaat	18,6	15,7	62,0	17,6	17,4	16,5	23,6
75-84-vuotiaat	21,5	17,6	0,0	18,2	20,7	20,4	17,5
85 vuotta täyttäneet	24,0	19,5	0,0	24,3	24,9	21,0	20,0
Myönteisen päätöksen omaavien asiakkaiden osuus väestöstä ikäryhmittäin yhteensä, %	1,88	1,66	2,11	1,90	2,61	1,67	1,95
0-17-vuotiaat	0,47	0,78	0,43	0,96	0,97	0,31	0,60
0-6 -vuotiaat	0,29	0,41	0,27	0,71	0,61	0,08	0,36
7-17 -vuotiaat	0,61	1,03	0,53	1,13	1,23	0,46	0,77
18-64-vuotiaat	0,90	0,97	1,11	0,95	1,24	1,01	1,00
18-24 -vuotiaat	0,61	0,99	0,86	0,55	0,72	0,72	0,71
25-64 -vuotiaat	0,94	0,96	1,15	1,05	1,36	1,08	1,05
65 vuotta täyttäneet	7,17	6,04	8,59	5,56	8,75	6,33	7,11
65-74-vuotiaat	3,58	2,91	13,75	2,92	4,31	3,05	4,69
75-84-vuotiaat	8,23	7,06	0,00	5,63	9,36	7,46	6,90
85 vuotta täyttäneet	21,43	22,81	0,00	15,62	26,25	20,90	19,63
1.2 Kehitysvammahuollon asiakkaat							
Kehitysvammahuollon asiakkaat yhteensä	2 427	934	973	1 020	1 190	1 463	8 007
KvL:n mukaisia palveluja käyttäneet asiakkaat	2 057	934	973	925	1 029	1 274	7 192
0-17-vuotiaat	433	289	311	261	258	348	1900
0-6 -vuotiaat	46	22	42	17	41	72	240
7-17 -vuotiaat	387	267	269	244	217	276	1 660
18-64-vuotiaat	1 413	610	633	592	703	818	4 769
18-24 -vuotiaat	308	179	220	129	180	210	1 226
25-64 -vuotiaat	1 105	431	413	463	523	608	3 543
65 vuotta täyttäneet	211	35	29	72	68	108	523
65-74-vuotiaat	160	33	29	55	55	84	416
75-84-vuotiaat	45	2	0	14	10	20	91
85 vuotta täyttäneet	6	0	0	3	3	4	16

VUODEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
1.2 Kehitysvammahuollon asiakkaat							
Palveluja käyttäneet asiakkaat ikäryhmittäin yhteensä, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-17-vuotiaat	21,1	30,9	32,0	28,2	25,1	27,3	26,4
0-6 -vuotiaat	2,2	2,4	4,3	1,8	4,0	5,7	3,3
7-17 -vuotiaat	18,8	28,6	27,6	26,4	21,1	21,7	23,1
18-64-vuotiaat	68,7	65,3	65,1	64,0	68,3	64,2	66,3
18-24 -vuotiaat	15,0	19,2	22,6	13,9	17,5	16,5	17,0
25-64 -vuotiaat	53,7	46,1	42,4	50,1	50,8	47,7	49,3
65 vuotta täyttäneet	10,3	3,7	3,0	7,8	6,6	8,5	7,3
65-74-vuotiaat	7,8	3,5	3,0	5,9	5,3	6,6	5,8
75-84-vuotiaat	2,2	0,2	0,0	1,5	1,0	1,6	1,3
85 vuotta täyttäneet	0,3	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3	0,2
Palveluja käyttäneiden asiakkaiden osuus väestöstä ikäryhmittäin yhteensä, %	0,32	0,33	0,44	0,49	0,44	0,63	0,41
0-17-vuotiaat	0,40	0,45	0,00	0,90	0,69	0,78	0,58
0-6 -vuotiaat	0,10	0,09	0,00	0,14	0,26	0,42	0,18
7-17 -vuotiaat	0,63	0,70	0,00	1,44	1,00	1,01	0,86
18-64-vuotiaat	0,33	0,35	0,00	0,49	0,47	0,65	0,42
18-24 -vuotiaat	0,54	0,75	0,00	0,55	0,64	0,93	0,70
25-64 -vuotiaat	0,30	0,29	0,00	0,47	0,43	0,59	0,37
65 vuotta täyttäneet	0,19	0,09	0,00	0,19	0,16	0,35	0,18
65-74-vuotiaat	0,25	0,13	0,00	0,25	0,22	0,46	0,24
75-84-vuotiaat	0,14	0,02	0,00	0,12	0,07	0,22	0,10
85 vuotta täyttäneet	0,04	0,00	0,00	0,05	0,05	0,12	0,05
2 VAMMAISTEN PALVELUJEN KOKONAISKUSTANNUKSET							
Vammaisten palvelujen kokonaisbruttokustannukset, €	165 844 974	72 974 708	48 059 220	47 611 474	60 796 671	50 540 828	445 827 876
joista vpl-palvelujen osuus	46,7	39,5	43,5	32,7	50,9	44,6	44,0
joista kvh-palvelujen osuus	53,3	60,5	56,5	67,3	49,1	55,4	56,0
Vammaisten palveluista perityt asiakasmaksut yhteensä, €	5 494 410	1 284 386	674 251	583 022	1 556 537	1 540 305	11 132 911
joista vpl-palvelujen osuus	4,7	0,0	10,6	4,2	0,0	1,5	3,4
joista kvh-palvelujen osuus	95,3	100,0	89,4	95,8	100,0	98,5	96,6
Vammaisten palvelujen kokonaisnettokustannukset, €	160 350 564	71 690 322	47 384 969	47 028 452	59 240 134	49 000 523	434 694 965
joista vpl-palvelujen osuus	48,1	40,2	44,0	33,1	52,2	46,0	45,1
joista kvh-palvelujen osuus	51,9	59,8	56,0	66,9	47,8	54,0	54,9
Asiakasmaksujen osuus bruttokustannuksista, %	3,3	1,8	1,4	1,2	2,6	3,0	2,5
Nettokustannukset € / asiakas	12 470,9	15 010,5	0,0	11 692,8	9 329,2	14 523,0	13 852,6
Nettokustannukset € / väestö	249,3	256,9	212,5	248,0	255,5	242,8	245,8

UUODEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
2.1.Vpl-palvelujen kokonaiskustannukset							
Vpl-palvelujen ja taloudellisten tukitoimien bruttokustannukset yhteensä, €	77 463 435	28 829 740	20 929 078	15 573 350	30 943 901	22 548 306	196 287 811
Vpl-palveluista perityt asiakasmaksut yhteensä, €	256 092	0	71 533	24 550	-	23 646	375 821
Asiakasmaksujen osuus bruttokustannuksista, %	0,3	0,0	0,3	0,2	0,0	0,1	0,2
Vpl-palvelujen ja taloudellisten tukitoimien nettokustannukset yhteensä, €	77 207 343	28 829 740	20 857 545	15 548 800	30 943 901	22 524 660	195 911 989
Nettokustannukset € / Vpl-asiakas	6 371	6 232	4 443	4 320	5 109	6 676	5 684
Nettokustannukset € / väestö	120,0	103,3	93,5	82,0	133,5	111,6	110,8
2.2. Kehitysvammahuollon kokonaiskustannukset							
Kehitysvammahuollon kokonaisbruttokustannukset, €	88 381 539	44 144 968	27 130 142	32 038 124	29 852 770	27 992 522	249 540 065
Perityt asiakasmaksut yhteensä, €	5 238 318	1 284 386	602 718	558 472	1 556 537	1 516 659	10 757 090
Kehitysvammahuollon kokonaisnettokustannukset, €	83 143 221	42 860 582	26 527 424	31 479 652	28 296 233	26 475 863	238 782 975
Asiakasmaksujen osuus bruttokustannuksista, %	5,9	2,9	2,2	1,7	5,2	5,4	4,3
Nettokustannukset € / kehitysvammahuollon palvelua käyttänyt asiakas	34 258	45 889	27 264	34 032	27 499	20 782	29 822
Nettokustannukset € / väestö	129,3	153,6	118,9	166,0	122,0	131,2	135,0
Oman toiminnan kokonaisnettokustannukset, €	37 713 291	10 456 237	6 468 264	5 725 745	6 688 959	10 001 557	77 054 053
Oman toiminnan osuus nettokustannuksista, %	45,4	24,4	24,4	18,2	23,6	37,8	32,3
Ostopalvelujen kokonaisnettokustannukset, €	45 429 930	32 148 095	20 059 160	25 846 487	21 607 275	16 474 306	161 565 252
Ostopalvelujen osuus nettokustannuksista, %	54,6	75,0	75,6	82,1	76,4	62,2	67,7
3 HENKILÖKOHTAINEN APU							
Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös henkilökohtaisesta avusta	2 621	856	675	770	1 087	930	6 939
0–17-vuotiaat	88	59	21	64	44	63	339
18–64-vuotiaat	1 698	608	470	514	692	610	4 592
65 vuotta täyttäneet	835	189	184	192	351	257	2008
65-74-vuotiaat	509	130	102	122	194	159	1 216
75-84-vuotiaat	256	43	65	49	101	69	583
85 vuotta täyttäneet	70	16	17	21	56	29	209
Henkilökohtaisen avun asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	21,6	18,5	14,4	21,4	17,9	27,6	20,1
Henkilökohtaisen avun asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,41	0,31	0,30	0,41	0,47	0,46	0,39
Henkilökohtaisen avun asiakkaat ikäryhmittäin yhteensä, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0–17-vuotiaat	3,4	6,9	3,1	8,3	4,0	6,8	4,9
18–64-vuotiaat	64,8	71,0	69,6	66,8	63,7	65,6	66,2
65 vuotta täyttäneet	31,9	22,1	27,3	24,9	32,3	27,6	28,9
65-74-vuotiaat	19,4	15,2	15,1	15,8	17,8	17,1	17,5
75-84-vuotiaat	9,8	5,0	9,6	6,4	9,3	7,4	8,4
85 vuotta täyttäneet	2,7	1,9	2,5	2,7	5,2	3,1	3,0

UUODEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
3 HENKILÖKOHTAINEN APU							
Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana työnantajamalli	1 000	416	562	533	440	606	3 557
Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana palveluseteli	1 854	495	0	171	289	143	2 952
Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana ostopalvelu	155	37	113	71	566	228	1 170
Kunnan omana toimintana (avustaja kunnan työntekijä)	-	-	0	0	-	18	18
Henkilökohtaisen avun eri järjestämistapojen asiakkuudet yhteensä, voi sisältää saman asiakkaan useampaan kertaan	3 009	948	675	775	1 295	995	7 697
Henkilökohtainen apu järjestämistavoittain yhteensä, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Palvelussa asiakas työnantajana	33,2	43,9	83,3	68,8	34,0	60,9	46,2
Palveluseteli, jolla asiakas hankkii palvelun	61,6	52,2	0,0	22,1	22,3	14,4	38,4
Palvelut hankitaan ostopalveluna	5,2	3,9	16,7	9,2	43,7	22,9	15,2
Palvelut omana toimintana (avustaja kunnan työntekijä)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,8	0,2
Eri tuntimääriä sisältävät päätökset henkilökohtaisesta avusta yhteensä	3 064	973	675	770	1 295	1 217	7 994
Korkeintaan 20 h / viikko	2 298	685	509	648	1 081	981	6 202
21–30 h / viikko	297	106	81	63	88	95	730
31–40 h / viikko	179	76	50	34	71	65	475
Yli 40 h / viikko	290	106	35	25	55	76	587
Henkilökohtaisen avun päätökset tuntimäärittäin yhteensä, %	116,9	113,7	100,0	100,0	119,1	130,9	115,2
Korkeintaan 20 h / viikko	87,7	80,0	75,4	84,2	99,4	105,5	89,4
21–30 h / viikko	11,3	12,4	12,0	8,2	8,1	10,2	10,5
31–40 h / viikko	6,8	8,9	7,4	4,4	6,5	7,0	6,8
Yli 40 h / viikko	11,1	12,4	5,2	3,2	5,1	8,2	8,5
Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet	120	57	16	17	32	84	326
Kokonaan kielteisen päätöksen saaneiden osuus henkilökohtaisen avun asiakkaista, joilla päätös henkilökohtaisesta avusta, %	4,4	6,2	2,3	2,2	2,9	8,3	4,5
Henkilökohtaisen avun nettokustannukset, €	36 569 911	9 474 640	6 322 851	5 371 889	11 056 060	9 452 731	78 248 082
Henkilökohtaisen avun nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	47,4	32,9	30,3	34,5	35,7	42,0	39,9
Nettokustannukset € / henkilökohtaisen avun asiakas	13 953	11 069	9 367	6 976	10 171	10 164	11 277

VUODEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
4 VAMMAISTEN AVOHUOLLON PALVELUT							
4.1 Vammaispalvelulain mukaiset palvelusuunnitelmat							
Palvelusuunnitelmat ja palvelutarpeen arviointi	1 066	1 017	..	385	371	2 614	5 453
4.2 KULJETUSPALVELUT							
4.2.1 Vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut							
VpL-asiakkaat							
Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös VpL:n mukaisista kuljetuspalveluista, yhteensä	11 085	3 753	4 271	3 310	5 064	2 778	30 261
65 vuotta täyttäneet asiakkaat	7 527	2 230	2 953	2 158	3 368	1 738	19 974
Kuljetuspalvelujen myönteisen päätöksen omaavien asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	91,5	81,1	91,0	92,0	83,6	82,3	87,8
Kuljetuspalvelujen myönteisen päätöksen omaavien asiakkaiden osuus väestöstä, %	1,72	1,34	1,92	1,75	2,18	1,38	1,71
Kuljetuspalvelujen myönteisen päätöksen omaavien 65 vuotta täyttäneiden osuus vastaavanikäisestä väestöstä, %	6,95	5,53	8,71	5,56	7,72	5,62	6,75
Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet	848	224	328	69	190	288	1 947
Kokonaan kielteisen päätöksen saaneiden osuus asiakkaista, joilla päätös kuljetuspalveluista, %	7,1	5,6	7,1	2,0	3,6	9,4	6,0
Kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat yhteensä	7 925	3 190	3 586	2 513	3 593	2 778	23 585
0–17-vuotiaat	213	138	68	95	66	47	627
18–64-vuotiaat	2 497	1 238	1 135	901	1 281	996	8 048
65 vuotta täyttäneet	5 215	1 814	2 383	1 517	2 246	1 735	14 910
65–74-vuotiaat	1 543	539	783	513	701	476	4 555
75–84-vuotiaat	1 794	636	913	477	731	572	5 123
85 vuotta täyttäneet	1 878	639	687	527	814	687	5 232
Kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus myönteisen kuljetuspalvelupäätöksen omaavista asiakkaista, %	71,5	85,0	84,0	75,9	71,0	100,0	77,9
65 vuotta täyttäneiden kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus vastaavanikäisistä myönteisen kuljetuspalvelupäätöksen omaavista, %	69,3	81,3	80,7	70,3	66,7	99,8	74,6
Kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	65,4	69,0	76,4	69,8	59,3	82,3	68,4
Kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus väestöstä, %	1,23	1,14	1,61	1,32	1,55	1,38	1,33
Kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus ikäryhmittäin yhteensä, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0–17-vuotiaat	2,7	4,3	1,9	3,8	1,8	1,7	2,7
18–64-vuotiaat	31,5	38,8	31,7	35,9	35,7	35,9	34,1
65 vuotta täyttäneet	65,8	56,9	66,5	60,4	62,5	62,5	63,2
65–74-vuotiaat	19,5	16,9	21,8	20,4	19,5	17,1	19,3
75–84-vuotiaat	22,6	19,9	25,5	19,0	20,3	20,6	21,7
85 vuotta täyttäneet	23,7	20,0	19,2	21,0	22,7	24,7	22,2

VUODEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
4.2 KULJETUSPALVELUT							
4.2.1 Vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut							
Vpl-asiakkaat							
Kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus väestöstä ikäryhmittäin yhteensä, %	1,23	1,14	1,61	1,32	1,55	1,38	1,33
0–17-vuotiaat	0,20	0,22	0,15	0,33	0,18	0,10	0,19
18–64-vuotiaat	0,58	0,71	0,80	0,74	0,85	0,79	0,70
65 vuotta täyttäneet	4,81	4,50	7,03	3,91	5,15	5,62	5,04
65–74-vuotiaat	2,44	2,17	3,70	2,37	2,87	2,61	2,63
75–84-vuotiaat	5,66	5,52	9,29	4,10	5,45	6,19	5,87
85 vuotta täyttäneet	13,87	16,20	23,66	9,42	14,16	20,25	14,89
Vpl-matkat							
Yhdensuuntaisten matkojen määrä yhteensä	521 903	323 982	313 353	202 076	283 482	135 567	1 780 363
0–17-vuotiaiden matkat	15 691	12 493	6 657	6 338	3 403	2 306	46 888
18–64-vuotiaiden matkat	239 447	180 026	137 917	95 129	146 895	48 668	848 082
65 vuotta täyttäneiden matkat	266 765	131 463	168 779	100 609	133 184	84 593	885 393
65–74-vuotiaiden matkat	95 010	46 575	65 003	34 045	54 304	23 182	318 119
75–84-vuotiaiden matkat	97 161	46 092	65 050	31 856	43 995	27 926	312 080
85 vuotta täyttäneiden matkat	74 594	38 796	38 726	34 708	34 885	33 485	255 194
Eri ikäryhmien tekemien matkojen osuudet yhteensä, %							
0–17-vuotiaat	3,0	3,9	2,1	3,1	1,2	1,7	2,6
18–64-vuotiaat	45,9	55,6	44,0	47,1	51,8	35,9	47,6
65 vuotta täyttäneet	51,1	40,6	53,9	49,8	47,0	62,4	49,7
65–74-vuotiaat	18,2	14,4	20,7	16,8	19,2	17,1	17,9
75–84-vuotiaat	18,6	14,2	20,8	15,8	15,5	20,6	17,5
85 vuotta täyttäneet	14,3	12,0	12,4	17,2	12,3	24,7	14,3
Matkat / asiakas / kk (matkoja käyttäneet asiakkaat)							
0–17-vuotiaat	6,1	7,5	8,2	5,6	4,3	4,1	6,2
18–64-vuotiaat	8,0	12,1	10,1	8,8	9,6	4,1	8,8
65 vuotta täyttäneet	4,3	6,0	5,9	5,5	4,9	4,1	4,9
65–74-vuotiaat	5,1	7,2	6,9	5,5	6,5	4,1	5,8
75–84-vuotiaat	4,5	6,0	5,9	5,6	5,0	4,1	5,1
85 vuotta täyttäneet	3,3	5,1	4,7	5,5	3,6	4,1	4,1
Vpl-matkat työhön ja opintoihin							
(Tietolähde)	Päättös määrä	0	0	0	0	0	
Kuljetuspalveluja käyttäneistä työ- ja opiskelumatkoja käyttäneet asiakkaat	523	315	199	101	207	139	1 484
Työ- ja opiskelumatkoja käyttäneiden osuus kuljetuspalveluja käyttäneistä asiakkaista, %	6,6	9,9	5,5	4,0	5,8	5,0	6,3
Työ- ja opiskelumatkojen määrä yhteensä							
Työ- ja opiskelumatkojen osuus yhdensuuntaisista matkoista, %	15,3	19,4	10,8	6,4	11,7	0,0	12,5

VUODEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
4.2 KULJETUSPALVELUT							
4.2.1 Vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut							
VpL-kustannukset							
Kuljetuspalvelujen bruttokustannukset, €	17 498 575	10 859 875	8 710 576	4 213 200	7 654 667	4 843 486	53 780 379
Kuljetuspalveluista perityt asiakasmaksut, €	256 092	0	71 533	24 550	-	23 646	375 821
Asiakasmaksujen osuus bruttokustannuksista, %	1,5	0,0	0,8	0,6	0,0	0,5	0,7
Kuljetuspalvelujen nettokustannukset, €	17 242 483	10 859 875	8 639 042	4 188 650	7 654 667	4 819 840	53 404 558
Kuljetuspalvelujen nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	22,3	37,7	41,4	26,9	24,7	21,4	27,3
Kuljetuspalvelujen nettokustannukset € / myönteisten päätösten määrä	1 555	2 894	2 023	1 265	1 512	1 735	1 765
Kuljetuspalvelujen nettokustannukset € / kuljetuspalveluja käyttänyt asiakas	2 176	3 404	2 409	1 667	2 130	1 735	2 264
Keskimääräinen matkan nettokustannus, €	33,0	33,5	27,6	20,7	27,0	35,6	30,0
4.2.2 Sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut							
ShL-asiakkaat							
Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös ShL:n mukaisista kuljetuspalveluista	3 745	1 499	574	989	898	1 295	9 000
Kuljetuspalvelujen myönteisen päätöksen omaavien asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,6	0,5	0,3	0,5	0,4	0,6	0,5
Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet asiakkaat	122	45	144	140	41	89	581
Kokonaan kielteisen päätöksen saaneiden osuus asiakkaista, joilla on päätös ShL-kuljetuspalveluista, %	3,2	2,9	20,1	12,4	4,4	6,4	6,1
Kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat							
alle 65-vuotiaat	62	90	79	105	100	339	775
65 vuotta täyttäneet	1788	968	326	656	998	956	5692
65–74-vuotiaat	315	169	101	114	158	168	1 025
75–84-vuotiaat	551	365	121	146	258	335	1 776
85 vuotta täyttäneet	922	434	104	396	582	453	2 891
Kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus myönteisen ShL:n mukaisen päätöksen omaavista asiakkaista, %	49,4	70,6	70,6	76,9	122,3	100,0	71,9
ShL-kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus väestöstä, %	0,29	0,38	0,18	0,40	0,47	0,64	0,37
ShL-matkat							
Yhdensuuntaisten matkojen määrä yhteensä	32 565	41 119	16 000	35 244	44 184	27 772	196 884
alle 65-vuotiaiden matkat	1 348	4 431	3 458	6 037	4 746	9 243	29 263
65 vuotta täyttäneiden matkat	31 217	36 688	12 542	29 207	39 438	18 529	167 621
65–74-vuotiaiden matkat	6 007	7 894	4 334	6 382	7 652	3 335	35 604
75–84-vuotiaiden matkat	10 605	13 895	4 684	7 231	12 749	6 485	55 649
85 vuotta täyttäneiden matkat	14 605	14 899	3 524	15 594	19 037	8 709	76 368

VUODEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
4.2 KULJETUSPALVELUT							
4.2.2 Sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut							
ShL-matkat							
65 vuotta täyttäneiden matkojen osuus matkojen kokonaismäärästä, %	95,9	89,2	78,4	82,9	89,3	66,7	85,1
Matkat myönteisen päätöksen omaavaa kohti keskimäärin / kk	0,7	2,3	2,3	3,0	4,1	1,8	1,8
Matkat matkoja käyttänyttä kohti keskimäärin / kk	1,5	3,2	3,3	3,9	3,4	1,8	2,5
ShL-kustannukset							
Kuljetuspalvelujen nettokustannukset, €	2 112 495	520 367	373 641	373 743	516 464	695 994	4 592 704
Kuljetuspalvelujen nettokustannukset € / myönteisten päätösten määrä	564,1	347,1	650,9	377,9	575,1	537,4	510,3
käyttänyt asiakas	1 141,9	491,8	922,6	491,1	470,4	537,4	710,2
Keskimääräinen matkan nettokustannus, €	64,9	12,7	23,4	10,6	11,7	25,1	23,3
4.2.3 Kuljetuspalvelukeskukset							
Kuljetuspalvelukeskusten kautta tehdyt matkat							
Kuljetuspalvelukeskuksen kautta tehtyjen VpL- ja ShL-matkojen määrä	525 005	-	0	-	321 105	163 339	1 009 449
Kuljetuspalvelukeskusten kautta tehtyjen matkojen osuus kaikista VpL- ja ShL-matkoista, %	94,7	0,0	0,0	0,0	98,0	100,0	51,1
Kuljetuspalvelukeskusten kustannukset							
Kuljetuspalvelukeskusten matkojen välityksen ja yhdistelyn nettokustannukset, €	2 153 000	210 000	-	-	802 326	418 181	3 583 507
Kuljetuspalvelukeskusten kustannusten osuus VpL- ja ShL-kuljetuspalveluiden kustannuksista, %	11,1	1,8	0,0	0,0	9,8	7,6	6,2
Kuljetuspalvelukeskusten nettokustannukset € / välitetty matka	4,1	0,0	0,0	0,0	2,5	2,6	3,5
Poikkeukset kuljetuspalvelukeskusten käytössä							
VpL-asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös vakiotaksin käytöstä ja/tai jotka on vapautettu eli irrotettu keskitetystä tilausjärjestelmästä	324	391	284	320	584	156	2 059
Vakiotaksia käyttävien ja/tai vapautettujen eli irrotettujen asiakkaiden osuus VpL-kuljetuspalveluja käyttäneistä asiakkaista, %	4,1	12,3	7,9	12,7	16,3	5,6	8,7
4.3 ASUMISTA TUKEVAT PALVELUT							
4.3.1 Palveluasuminen ja tuettu asuminen (sisältää sekä kehitysvammaisten palveluasumisen ja tuetun asumisen että vpL-palveluasumisen yksittäiseen asuntoon)							
Palveluasumisen (ohjatun asumisen) ja tuetun asumisen asiakkaita yhteensä (kehitysvammaisten palvelut, asiakas kertaalleen)	402	106	151	145	232	184	1 220
Omien asumista tukevien palvelujen asiakkaita yhteensä	283	73	109	45	33	101	644
Ostopalveluna tuotettujen asumista tukevien palvelujen asiakkaita yhteensä	124	35	40	102	199	0	500
Palveluasumisen ja tuetun asumisen asiakkaiden osuus väestöstä yhteensä, %	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Palveluasumisen ja tuetun asumisen asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaista, %	19,5	11,3	15,5	15,7	22,5	14,4	17,0

UUODEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
4.3 ASUMISTA TUKEVAT PALVELUT							
4.3.1 Palveluasuminen ja tuettu asuminen (sisältää sekä kehitysvammaisten palveluasumisen ja tuetun asumisen että vpl-palveluasumisen yksittäiseen asuntoon)							
Palveluasumisen (ohjatun asumisen) asiakkaita yhteensä	196	70	61	105	93	136	661
Palveluasumisen (ohjatun asumisen) pitkäaikaisia asiakkaita	184	61	61	105	93	136	640
Palveluasumisen (ohjatun asumisen) lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	12	14	0	0	0	0	26
Oman palveluasumisen (ohjatun asumisen) asiakkaita yhteensä	110	48	29	26	13	120	346
joista pitkäaikaisia asiakkaita	110	39	29	26	13	120	337
joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	0	14	0	0	0	0	14
Ostopalvelujen palveluasumisen (ohjatun asumisen) asiakkaita yhteensä	87	22	32	81	80	16	318
joista pitkäaikaisia asiakkaita	75	22	32	81	80	16	306
joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	12	0	0	0	0	0	12
Tuetun asumisen asiakkaita yhteensä	215	45	88	40	139	58	585
Oman tuetun asumisen asiakkaita yhteensä	179	33	80	19	20	39	370
Ostopalvelujen tuetun asumisen asiakkaita yhteensä	38	13	8	21	119	19	218
Asumista tukevien palvelujen käyttövuorokausia yhteensä	132 673	30 516	39 284	45 568	68 233	61 809	378 083
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	370	500	0	0	0	0	870
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	330,0	287,9	260,2	314,3	294,1	335,9	309,9
Palveluasumisen (ohjatun asumisen) käyttövuorokausia yhteensä	60 434	19 961	16 599	32 914	25 589	44 937	200 434
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	370	500	0	0	0	0	870
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	308	285	272	313	275	330	303
Oman palveluasumisen (ohjatun asumisen) käyttövuorokausia yhteensä	35 449	12 645	7 994	7 798	4 242	40 188	108 316
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	0	500	0	0	0	0	500
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	322	263	276	300	326	335	313
Ostopalvelujen palveluasumisen (ohjatun asumisen) käyttövuorokausia yhteensä	24 985	7 316	8 605	25 116	21 347	4 749	92 118
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	370	0	0	0	0	0	370
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	287	333	269	310	267	297	290
Tuetun asumisen käyttövuorokausia yhteensä	72 239	10 555	22 685	12 654	42 644	16 872	177 649
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	336	235	258	316	307	291	1 742
Oman tuetun asumisen käyttövuorokausia yhteensä	59 536	7 065	20 867	6 935	4 045	9 979	108 427
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	333	214	261	365	202	256	293
Ostopalvelujen tuetun asumisen käyttövuorokausia yhteensä	12 703	3 490	1 818	5 719	38 599	6 893	69 222
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	334	268	227	272	324	363	318

VUODEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
4.3 ASUMISTA TUKEVAT PALVELUT							
4.3.1 Palveluasuminen ja tuettu asuminen (sisältää sekä kehitysvammaisten palveluasumisen ja tuetun asumisen että vpl-palveluasumisen yksittäiseen asuntoon)							
Asumista tukevien palvelujen käyttövuorokausien jakautuminen asumismuotoihin, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Palveluasuminen (ohjattu asuminen)	45,6	65,4	42,3	72,2	37,5	72,7	53,0
Tuettu asuminen	54,4	34,6	57,7	27,8	62,5	27,3	47,0
Asumista tukevien palvelujen kokonaisbruttokustannukset, €	7 985 829	1 638 938	1 807 518	2 353 959	1 872 265	3 263 013	18 921 522
Asumista tukevista palveluista perityt asiakasmaksut yhteensä, €	687 284	8 324	56 013	120 318	108 865	490 319	1 471 123
Asumista tukevien palvelujen kokonaisnettokustannukset, €	7 298 545	1 630 614	1 751 505	2 233 641	1 763 401	2 772 694	17 450 399
Nettokustannusten osuus KvH:n kokonaisnettokustannuksista, %	8,8	3,8	6,6	7,1	6,2	10,5	7,3
Nettokustannukset väestöä kohti, €	11	6	8	12	8	14	10
Nettokustannukset asumista tukevien palvelujen asiakasta kohti, €	18 156	15 383	11 599	15 404	7 601	15 069	14 304
Nettokustannukset asumista tukevien palvelujen käyttövuorokautta kohti, €	55	53	45	49	26	45	46
Palveluasumisen (ohjatun asumisen) kokonaisbruttokustannukset, €	5 696 157	1 119 483	1 014 826	2 206 820	1 275 127	2 865 289	14 177 703
Palveluasumisesta (ohjatusta asumisesta) perityt asiakasmaksut yhteensä, €	508 899	6 542	56 013	120 318	108 865	490 319	1 290 956
Palveluasumisen (ohjatun asumisen) kokonaisnettokustannukset, €	5 187 258	1 112 941	958 813	2 086 502	1 166 263	2 374 970	12 886 747
Nettokustannukset väestöä kohti, €	8	4	4	11	5	12	7
Nettokustannukset palveluasumisen (ohjatun asumisen) asiakasta kohti, €	26 466	15 899	15 718	19 871	12 540	18 849	19 795
Nettokustannukset palveluasumisen (ohjatun asumisen) käyttövuorokautta kohti, €	86	56	58	63	46	53	64
Oman palveluasumisen (ohjatun asumisen) bruttokustannukset, €	3 576 268	550 353	520 905	367 883	214 598	2 572 038	7 802 045
Omasta palveluasumisesta (ohjatusta asumisesta) perityt asiakasmaksut, €	422 162	2 081	56 013	120 318	108 865	490 319	1 199 758
Oman palveluasumisen (ohjatun asumisen) nettokustannukset, €	3 154 106	548 272	464 892	247 565	105 733	2 081 719	6 602 287
Nettokustannukset väestöä kohti, €	5	2	2	1	0	10	4
Nettokustannukset oman palveluasumisen (ohjatun asumisen) asiakasta kohti, €	28 674	11 422	16 031	9 522	8 133	17 348	19 082
Nettokustannukset oman palveluasumisen (ohjatun asumisen) käyttövuorokautta kohti, €	89	43	58	32	25	52	61

UUODEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
4.3 ASUMISTA TUKEVAT PALVELUT							
4.3.1 Palveluasuminen ja tuettu asuminen (sisältää sekä kehitysvammaisten palveluasumisen ja tuetun asumisen että vpl-palveluasumisen yksittäiseen asuntoon)							
Ostetun palveluasumisen (ohjatun asumisen) bruttokustannukset, €	2 119 889	569 130	493 921	1 838 937	1 060 530	293 251	6 375 658
Ostetusta palveluasumisesta (ohjatusta asumisesta) perityt asiakasmaksut, €	86 737	4 461	..	0	0	0	91 198
Ostetun palveluasumisen (ohjatun asumisen) nettokustannukset, €	2 033 152	564 669	493 921	1 838 937	1 060 530	293 251	6 284 460
Nettokustannukset väestöä kohti, €	3	2	2	10	5	1	4
Nettokustannukset ostetun palveluasumisen (ohjatun asumisen) asiakasta kohti, €	23 370	25 667	15 435	22 703	13 257	18 328	19 762
Nettokustannukset ostetun palveluasumisen (ohjatun asumisen) käyttövuorokautta kohti, €	81	77	57	73	50	62	68
Tuetun asumisen kokonaisbruttokustannukset, €	2 289 672	519 455	792 691	147 139	597 138	397 724	4 743 819
Tuetusta asumisesta perityt asiakasmaksut yhteensä, €	178 385	1 782	0	0	0	0	180 167
Tuetun asumisen kokonaisnettokustannukset, €	2 111 287	517 673	792 691	147 139	597 138	397 724	4 563 652
Nettokustannukset väestöä kohti, €	3	2	4	1	3	2	3
Nettokustannukset tuetun asumisen asiakasta kohti, €	9 820	11 504	9 008	3 678	4 296	6 857	7 801
Nettokustannukset tuetun asumisen käyttövuorokautta kohti, €	29	49	35	12	14	24	26
Oman tuetun asumisen bruttokustannukset, €	928 979	114 784	460 869	75 561	63 779	299 400	1 943 372
Omasta tuetusta asumisesta perityt asiakasmaksut, €	142 085	1 121	0	0	0	0	143 206
Oman tuetun asumisen nettokustannukset, €	786 894	113 663	460 869	75 561	63 779	299 400	1 800 166
Nettokustannukset väestöä kohti, €	1	0	2	0	0	1	1
Nettokustannukset oman tuetun asumisen asiakasta kohti, €	4 396	3 444	5 761	3 977	3 189	7 677	4 865
Nettokustannukset oman tuetun asumisen käyttövuorokautta kohti, €	13	16	22	11	16	30	17
Ostetun tuetun asumisen bruttokustannukset, €	1 360 693	404 671	331 822	71 578	533 359	98 324	2 800 447
Ostetusta tuetusta asumisesta perityt asiakasmaksut, €	36 300	661	0	0	0	0	36 961
Ostetun tuetun asumisen nettokustannukset, €	1 324 393	404 010	331 822	71 578	533 359	98 324	2 763 486
Nettokustannukset väestöä kohti, €	2	1	1	0	2	0	2
Nettokustannukset ostetun tuetun asumisen asiakasta kohti, €	34 852	31 078	41 478	3 408	4 482	5 175	12 677
Nettokustannukset ostetun tuetun asumisen käyttövuorokautta kohti, €	104	116	183	13	14	14	40
Asumista tukevien palvelujen nettokustannusten jakautuminen asumismuotoihin, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Palveluasuminen (ohjattu asuminen)	71,1	68,3	54,7	93,4	66,1	85,7	73,8
Tuettu asuminen	28,9	31,7	45,3	6,6	33,9	14,3	26,2
Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös vammais palvelulain mukaisesta palveluasumisesta yksittäiseen asuntoon	213	80	27	0	124	130	574

UUODEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
4.3 ASUMISTA TUKEVAT PALVELUT							
4.3.2 Asunnon muutostyöt							
Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös asunnon muutostöistä tai huoltotöitä	473	205	335	84	305	203	1605
0–17-vuotiaat	52	19	20	10	16	17	134
18–64-vuotiaat	210	94	234	38	123	104	803
65 vuotta täyttäneet	211	92	81	36	166	82	668
Asunnon muutostöiden asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	3,9	4,4	7,1	2,3	5,0	6,0	4,7
Asunnon muutostöiden asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,07	0,07	0,15	0,04	0,13	0,10	0,09
Asunnon muutostöiden asiakkaat ikäryhmittäin yhteensä, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0–17-vuotiaat	11,0	9,3	6,0	11,9	5,2	8,4	8,3
18–64-vuotiaat	44,4	45,9	69,9	45,2	40,3	51,2	50,0
65 vuotta täyttäneet	44,6	44,9	24,2	42,9	54,4	40,4	41,6
Asunnon muutostöiden nettokustannukset, €	670 193	302 868	326 532	75 530	515 794	236 904	2 127 821
Asunnon muutostöiden nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	0,9	1,1	1,6	0,5	1,7	1,1	1,1
4.3.3 Asunnon välineet ja laitteet							
Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös asunnon välineistä ja laitteista tai huoltotöitä	610	100	76	106	476	209	1 577
Asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	5,0	2,2	1,6	2,9	7,9	6,2	4,6
Asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,09	0,04	0,03	0,06	0,21	0,10	0,09
Asunnon välineiden ja laitteiden nettokustannukset, €	514 492	81 149	166 858	78 045	741 124	157 744	1 739 413
Asunnon välineiden ja laitteiden nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	0,7	0,3	0,8	0,5	2,4	0,7	0,9
4.4 VAMMAISTEN TYÖ- JA PÄIVÄTOIMINTA							
4.4.1 Vaikeavammaisten päivätoiminta							
Päivätoiminnan asiakkaat yhteensä	198	80	55	27	114	37	511
Oman päivätoiminnan asiakkaat	30	0	30	0	-	0	60
Ostopalvelujen päivätoiminnan asiakkaat	174	80	25	27	114	0	420
Päivätoiminnan asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	1,6	1,7	1,2	0,8	1,9	1,1	1,5
Päivätoiminnan asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,03	0,03	0,02	0,01	0,05	0,02	0,03
Päivätoiminnan nettokustannukset	2 281 350	632 728	178 664	232 846	460 410	237 168	4 023 166
Oman toiminnan nettokustannukset	432 870	0	79 700	0	-	237 168	749 738
Ostopalvelujen nettokustannukset	1 848 480	632 728	101 454	232 846	460 410	0	3 275 918
Päivätoiminnan nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	3,0	2,2	0,9	1,5	1,5	1,1	2,1
Nettokustannukset € / päivätoiminnan asiakas	11 522	7 909	3 248	8 624	4 039	6 410	7 873

UUDEEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
4.4 VAMMAISTEN TYÖ- JA PÄIVÄTOIMINTA							
4.4.2 Kehitysvammahuollon työ- ja päivätoiminta							
Työ- ja päivätoiminnan asiakkaita yhteensä	1 185	488	533	396	624	706	3 932
Työ- ja päivätoiminnan asiakkaiden osuus väestöstä %	0,18	0,17	0,24	0,21	0,27	0,35	0,22
Työ- ja päivätoiminnan asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaita, %	57,6	52,2	54,8	42,8	60,6	55,4	54,7
Päivä- ja työtoimintakeskusten asiakkaita yhteensä	1 074	448	413	344	509	570	3 358
Omien päivä- ja työtoimintakeskusten asiakkaita yhteensä	578	190	251	209	227	504	1 959
Ostopalvelujen päivä- ja työtoimintakeskusten asiakkaita yhteensä	571	261	162	140	282	66	1 482
Tuetun työtoiminnan ja tuetun työllistymisen asiakkaita yhteensä	281	56	128	66	115	136	782
Oman tuetun työtoiminnan asiakkaita yhteensä	134	40	51	63	0	120	408
Ostopalvelujen tuetun työtoiminnan asiakkaita yhteensä	15	6	0	1	76	0	98
Oman tuetun työllistymisen asiakkaita yhteensä	117	21	77	3	22	0	240
Ostopalvelujen tuetun työllistymisen asiakkaita yhteensä	36	0	0	0	17	16	69
Päivä- ja työtoimintakeskusten asiakkaiden osuus työ- ja päivätoiminnan asiakkaita yhteensä, %	90,6	91,8	77,5	86,9	81,6	80,7	85,4
Tuetun työtoiminnan ja työllistymisen asiakkaiden osuus työ- ja päivätoiminnan asiakkaita yhteensä, %	23,7	11,5	24,0	16,7	18,4	19,3	19,9
Työ- ja päivätoiminnan käyttöpäivät yhteensä	181 971	82 564	71 348	59 128	91 675	106 088	592 774
Joista päivä- ja työtoimintakeskusten käyttöpäiviä	160 866	74 381	52 054	50 955	77 471	79 088	494 815
Joista tuetun työtoiminnan käyttöpäiviä	5 248	4 860	6 629	7 754	11 303	27 000	62 794
Joista tuetun työllistymisen käyttöpäiviä	15 857	3 323	12 665	419	2 901	0	35 165
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	154	169	134	149	147	150	151
Työ- ja päivätoiminnan omia käyttöpäiviä yhteensä	88 856	35 732	45 143	35 557	36 361	94 408	336 057
Työ- ja päivätoiminnan ostettuja käyttöpäiviä yhteensä	93 115	46 832	26 205	23 571	55 314	11 680	256 717
Päivä- ja työtoimintakeskusten käyttöpäiviä yhteensä	160 866	74 381	52 054	50 955	77 471	79 088	494 815
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	150	166	126	148	152	139	147
Omien päivä- ja työtoimintakeskusten käyttöpäiviä yhteensä	71 172	27 923	25 849	27 384	35 797	67 408	255 533
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	123	147	103	131	158	134	130
Ostopalvelujen päivä- ja työtoimintakeskusten käyttöpäiviä yhteensä	89 694	46 458	26 205	23 571	41 674	11 680	239 282
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	157	178	162	168	148	177	161

UUODEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
4.4 VAMMAISTEN TYÖ- JA PÄIVÄTOIMINTA							
4.4.2 Kehitysvammahuollon työ- ja päivätoiminta							
Oman tuetun työtoiminnan käyttöpäiviä yhteensä	4 235	4 486	6 629	7 754	0	27 000	50 104
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	32	112	130	123	0	225	123
Ostopalvelujen tuetun työtoiminnan käyttöpäiviä yhteensä	1 013	374	0	..	11 303	0	12 690
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	68	62	0	0	149	0	129
Oman tuetun työllistymisen käyttöpäiviä yhteensä	13 449	3 323	12 665	419	564	0	30 420
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	115	158	164	140	26	0	127
Ostopalvelujen tuetun työllistymisen käyttöpäiviä yhteensä	2 408	0	0	0	2 337	0	4 745
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	67	0	0	0	137	0	69
Työ- ja päivätoiminnan kokonaisbruttokustannukset, €	20 562 652	10 549 146	6 587 602	3 995 658	7 141 949	3 901 708	52 738 716
Työ- ja päivätoiminnasta perityt asiakasmaksut yhteensä, €	381 407	248 633	195 245	90 650	247 029	120 100	1 283 065
Työ- ja päivätoiminnan kokonaisnettokustannukset, €	20 181 245	10 300 513	6 392 357	3 905 008	6 894 920	3 781 608	51 455 651
Työ- ja päivätoimintaan liittyvät nettokuljetuskustannukset yhteensä, €	2 866 085	1 449 404	803 306	338 177	882 231	566 400	6 905 602
Kuljetuskustannusten osuus nettokustannuksista, %	14,2	14,1	12,6	8,7	12,8	15,0	13,4
Nettokustannukset väestöä kohti, €	31	37	29	21	30	19	29
Nettokustannukset työ- ja päivätoiminnan asiakasta kohti, €	17 031	21 108	11 993	9 861	11 050	5 356	13 086
Nettokustannukset työ- ja päivätoiminnan käyttöpäivää kohti, €	111	125	90	66	75	36	87
Oman työ- ja päivätoiminnan bruttokustannukset, €	8 245 351	4 170 765	3 424 831	2 140 676	3 052 061	3 403 101	24 436 785
Omasta työ- ja päivätoiminnan perityt asiakasmaksut, €	170 024	128 394	158 582	90 650	247 029	120 100	914 780
Oman työ- ja päivätoiminnan nettokustannukset, €	8 075 327	4 042 371	3 266 249	2 050 026	2 805 031	3 283 001	23 522 006
Omaan työ- ja päivätoimintaan liittyvät nettokuljetuskustannukset, €	1 487 715	898 509	526 660	338 177	429 980	555 920	4 236 960
Kuljetuskustannusten osuus nettokustannuksista, %	18,4	22,2	16,1	16,5	15,3	16,9	18,0
Nettokustannukset väestöä kohti, €	13	14	15	11	12	16	13
Nettokustannukset oman työ- ja päivätoiminnan käyttöpäivää kohti, €	91	113	72	58	77	35	70
Ostetun työ- ja päivätoiminnan bruttokustannukset, €	12 317 301	6 378 381	3 162 771	1 854 982	4 089 888	498 607	28 301 930
Ostetusta työ- ja päivätoiminnan perityt asiakasmaksut, €	211 383	120 239	36 663	..	0	0	368 285
Ostetun työ- ja päivätoiminnan nettokustannukset, €	12 105 918	6 258 142	3 126 108	1 854 982	4 089 888	498 607	27 933 645
Ostettuun työ- ja päivätoimintaan liittyvät nettokuljetuskustannukset, €	1 378 370	732 799	276 646	..	452 251	10 480	2 850 546
Kuljetuskustannusten osuus nettokustannuksista, %	11,4	11,7	8,8	0,0	11,1	2,1	10,2
Nettokustannukset väestöä kohti, €	19	22	14	10	18	2	16
Nettokustannukset ostettua työ- ja päivätoiminnan käyttöpäivää kohti, €	130	134	119	79	74	43	109

VUODEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
4.5 MUUT PALVELUT							
4.5.1 Muut vammaispalvelulain mukaiset palvelut							
Muiden VpL-palvelujen nettokustannukset yhteensä, €	725 288	853 490	311 317	88 437	4 073 844	755 363	6 807 740
Muiden palvelujen nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	0,9	3,0	1,5	0,6	13,2	3,4	3,5
4.5.2 Kehitysvammahuollon muut palvelut							
Muiden palvelujen kokonaisbruttokustannukset, €	947 550	6 197 721	1 943 755	1 718 100	1 042 299	545 130	12 394 555
Muista palveluista perityt asiakasmaksut yhteensä, €	0	23 608	0	92 580	1 005	0	117 193
Muiden palvelujen kokonaisnettokustannukset, €	947 550	6 174 113	1 943 755	1 625 520	1 041 294	545 130	12 277 362
Nettokustannusten osuus KvH:n kokonaisnettokustannuksista, %	1,1	14,4	7,3	5,2	3,7	2,1	5,1
Nettokustannukset väestöä kohti, €	1	22	9	9	4	3	7
Nettokustannukset kehitysvammahuollon asiakasta kohti, €	461	6 610	1 998	1 757	1 012	428	1 707
Muiden omien palvelujen kokonaisnettokustannukset, €	679 857	3 042 418	1 170 474	1 390 969	197 227	200 000	6 680 945
Muiden ostopalvelujen kokonaisnettokustannukset, €	267 693	2 875 445	773 281	327 131	844 067	345 130	5 432 747
5 VAMMAISTEN YMPÄRIVUOROKAUTISET ASUMISPALVELUT (vaikeavammaisten palveluasumisen ja tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen))							
5.1 Vaikeavammaisten palveluasuminen							
Vaikeavammaisten palveluasumisen asukkaat asumisyksiköissä yhteensä	417	136	100	127	166	127	1073
0–17-vuotiaat	1	0	0	0	1	0	2
18–64-vuotiaat	296	113	78	90	111	91	779
65 vuotta täyttäneet	120	23	22	37	54	36	292
Palveluasumisen asukkaat ikäryhmittäin yhteensä, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0–17-vuotiaat	0,2	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	0,2
18–64-vuotiaat	71,0	83,1	78,0	70,9	66,9	71,7	72,6
65 vuotta täyttäneet	28,8	16,9	22,0	29,1	32,5	28,3	27,2
Palveluasumisen asukkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	3,4	2,9	2,1	3,5	2,7	3,8	3,1
Palveluasumisen asukkaiden osuus väestöstä, %	0,06	0,05	0,04	0,07	0,07	0,06	0,06
Asumisyksiköiden pitkäaikaiset asukkaat	406	130	89	128	148	127	1 028
Asumisyksiköiden lyhytaikaiset asukkaat	11	10	0	8	18	0	47
Palveluasumisen lyhytaikaisten asukkaiden osuus kaikista asukkaista, %	2,6	7,4	0,0	6,3	10,8	0,0	4,4
Oman vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaita yhteensä	45	41	11	7	-	2	106
Pitkäaikaisia asiakkaita	38	34	11	7	-	2	92
Lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	7	8	0	0	-	0	15

UUODEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
5 VAMMAISTEN YMPÄRIVUOROKAUTISET ASUMISPALVELUT (vaikeavammaisten palveluasumisen ja tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen))							
5.1 Vaikeavammaisten palveluasuminen							
Ostopalvelujen vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaita yhteensä	374	0	89	128	166	124	881
Pitkäaikaisia asiakkaita	370	98	89	120	148	125	950
Lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	4	2	0	8	18	0	32
Palveluseteliasiakkaiden osuus ostopalveluasiakkaista	14	-	0	0	1	1	16
Pitkäaikaisia asiakkaita	14	-	0	0	0	1	15
Lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	-	-	0	0	1	0	1
Vaikeavammaisten palveluasumisen asumisyksiköiden nettokustannukset, €	19 203 626	6 624 990	4 912 279	5 513 403	6 442 002	6 864 910	49 561 211
josta omien palvelujen kustannukset, €	2 056 373	2 070 096	548 714	278 155	-	203 884	5 157 222
josta ostopalvelujen kustannukset, €	17 147 253	4 554 894	4 363 565	5 235 248	6 442 002	6 661 026	44 403 989
josta palvelusetelillä hankittujen palvelujen kustannukset, €	0	-	0	0	760	36 381	37 141
Josta omien palvelujen osuus, %	10,7	31,2	11,2	5,0	0,0	3,0	26,9
Josta ostopalvelujen osuus, %	89,3	68,8	88,8	95,0	100,0	97,0	231,2
Josta palvelusetelien osuus, %	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,2
Palveluasumisen asumisyksiköiden nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	24,9	23,0	23,6	35,5	20,8	30,5	25,3
Nettokustannukset € / palveluasumisen asumisyksikön asukas	46 052	48 713	49 123	43 413	38 807	54 054	46 189
5.2 Kehitysvammaisten tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)							
Tehostetun palveluasumisen asiakkaita yhteensä	801	438	385	470	290	336	2 720
Tehostetun palveluasumisen pitkäaikaisia asiakkaita	645	298	271	319	271	319	2 123
Tehostetun palveluasumisen lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	178	156	114	154	19	17	638
Tehostetun palveluasumisen asiakkaiden osuus väestöstä yhteensä, %	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,4
Tehostetun palveluasumisen asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaista, %	38,9	46,9	39,6	50,8	28,2	26,4	132,2
Oman tehostetun palveluasumisen asiakkaita yhteensä	400	125	41	161	88	106	921
Tehostetun palveluasumisen pitkäaikaisia asiakkaita	294	37	25	32	81	89	558
Tehostetun palveluasumisen lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	116	91	17	129	7	17	377
Ostopalvelujen tehostetun palveluasumisen asiakkaita yhteensä	413	328	344	320	202	230	1 837
Tehostetun palveluasumisen pitkäaikaisia asiakkaita	353	264	247	288	190	230	1 572
Tehosteun palveluasumisen lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	66	67	97	34	12	0	276
Tehostetun palveluasumisen käyttövuorokausia yhteensä	225 278	106 206	84 446	112 555	88 655	113 662	730 802
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	5 616	7 090	1 165	2 664	366	31	16 932
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	281	242	219	239	306	338	269

VUODEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
5 VAMMAISTEN YMPÄRIVUOROKAUTISET ASUMISPALVELUT (vaikeavammaisten palveluasumisen ja tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen))							
5.2 Kehitysvammaisten tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)							
Oman tehostetun palveluasumisen käyttövuorokausia yhteensä	104 847	14 588	7 531	13 426	26 066	34 659	201 117
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	4 298	4 046	296	2 168	109	31	10 948
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	262	117	184	83	296	327	218
Ostopalvelujen tehostetun palveluasumisen käyttövuorokausia yhteensä	120 431	91 618	76 915	99 129	62 589	79 003	529 685
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	1 318	3 044	869	496	257	0	5 984
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	292	279	224	310	310	343	288
Tehostetun palveluasumisen kokonaisbruttokustannukset, €	44 001 288	21 171 540	14 290 089	18 592 194	13 508 295	18 037 982	129 601 388
Tehostetusta palveluasumisesta perityt asiakasmaksut yhteensä, €	2 631 431	633 235	170 156	184 374	1 092 766	899 478	5 611 440
Tehostetun palveluasumisen kokonaisnettokustannukset, €	41 369 857	20 538 305	14 119 933	18 407 820	12 415 529	17 138 504	123 989 948
Nettokustannusten osuus KvH:n kokonaisnettokustannuksista, %	50	48	53	58	44	65	52
Nettokustannukset väestöä kohti, €	64	74	63	97	54	85	70
Nettokustannukset tehostetun palveluasumisen asiakasta kohti, €	51 648	46 891	36 675	39 166	42 812	51 007	45 585
Nettokustannukset tehostetun palveluasumisen käyttövuorokautta kohti, €	184	193	167	164	140	151	170
Oman tehostetun palveluasumisen bruttokustannukset, €	19 054 033	2 858 141	762 497	1 930 937	4 168 336	4 833 143	33 607 087
Omasta tehostetusta palveluasumisesta perityt asiakasmaksut, €	1 418 602	171 973	152 423	184 374	1 092 766	751 118	3 771 256
Oman tehostetun palveluasumisen nettokustannukset, €	17 635 431	2 686 168	610 074	1 746 563	3 075 570	4 082 025	29 835 831
Nettokustannukset väestöä kohti, €	27	10	3	9	13	20	17
Nettokustannukset oman tehostetun palveluasumisen asiakasta kohti, €	44 089	21 489	14 880	10 848	34 950	38 510	32 395
Nettokustannukset oman tehostetun palveluasumisen käyttövuorokautta kohti, €	168	184	81	130	118	118	148
Ostetun tehostetun palveluasumisen bruttokustannukset, €	24 947 255	18 313 399	13 527 592	16 661 257	9 339 960	13 204 839	95 994 302
Ostetusta tehostetusta palveluasumisesta perityt asiakasmaksut, €	1 212 829	461 262	17 733	0	0	148 360	1 840 184
Ostetun tehostetun palveluasumisen nettokustannukset, €	23 734 426	17 852 137	13 509 859	16 661 257	9 339 960	13 056 479	94 154 118
Nettokustannukset väestöä kohti, €	37	64	61	88	40	65	53
Nettokustannukset ostetun tehostetun palveluasumisen asiakasta kohti, €	57 468	54 427	39 273	52 066	46 237	56 767	51 254
Nettokustannukset ostetun tehostetun palveluasumisen käyttövuorokautta kohti, €	197	195	176	168	149	165	178

UUDEEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
6 KEHITYSVAMMAISTEN PERHEHOITO							
Perhehoidon asiakkaita yhteensä	102	50	139	31	34	7	363
Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaita	82	26	21	9	21	3	162
Lyhytaikaisen (tilapäisen) perhehoidon asiakkaita	22	29	118	22	13	4	208
Perhehoidon asiakkaiden osuus väestöstä yhteensä, %	0,02	0,02	0,06	0,02	0,01	0,00	0,02
Perhehoidon asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaista, %	5,0	5,4	14,3	3,4	3,3	0,5	5,0
Perhehoidon pitkäaikaisten asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaista, %	4,0	2,8	2,2	1,0	2,0	0,2	2,3
Perhehoidon pitkäaikaisten asiakkaiden osuus perhehoidon asiakkaista, %	80,4	52,0	15,1	29,0	61,8	42,9	44,6
Oman perhehoidon asiakkaita yhteensä	58	13	121	30	31	6	259
Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaita	38	0	8	9	19	3	77
Lyhytaikaisen (tilapäisen) perhehoidon asiakkaita	22	13	112	21	12	4	184
Ostopalveluperhehoidon asiakkaita yhteensä	54	25	17	1	3	0	100
Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaita	54	23	13	0	2	0	92
Lyhytaikaisen (tilapäisen) perhehoidon asiakkaita	0	15	4	1	1	0	21
Perhehoidon käyttövuorokausia yhteensä	29 812	8 498	10 465	3 788	6 928	1 209	60 700
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	561	683	3 787	625	317	114	6 087
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	292	170	75	122	204	173	167
Oman perhehoidon käyttövuorokausia yhteensä	12 020	425	7 005	3 758	6 312	1 209	30 729
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	561	425	3 321	595	269	114	5 285
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	207	33	58	125	204	202	119
Ostopalveluperhehoidon käyttövuorokausia yhteensä	17 792	8 073	3 460	30	616	0	29 971
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	0	258	466	30	48	0	802
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	329	323	204	30	205	0	300
Perhehoidon kokonaisbruttokustannukset, €	2 671 371	679 383	857 385	289 211	612 251	61 035	5 170 636
Perhehoidosta perityt asiakasmaksut yhteensä, €	704 954	143 167	169 161	70 549	106 871	5 623	1 200 326
Perhehoidon kokonaisnettokustannukset, €	1 966 417	536 216	688 224	218 662	505 380	55 412	3 970 311
Nettokustannusten osuus KvH:n kokonaisnettokustannuksista, %	2,4	1,3	2,6	0,7	1,8	0,2	1,7
Nettokustannukset väestöä kohti, €	3,1	1,9	3,1	1,2	2,2	0,3	2,2
Nettokustannukset perhehoidon asiakasta kohti, €	19 279	10 724	4 951	7 054	14 864	7 916	10 937
Nettokustannukset perhehoidon käyttövuorokautta kohti, €	66,0	63,1	65,8	57,7	72,9	45,8	65,4

UUDEEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
6 KEHITYSVAMMAISTEN PERHEHOITO							
Oman perhehoidon bruttokustannukset, €	1 162 624	23 826	545 041	285 610	548 490	61 035	2 626 626
Omasta perhehoidosta perityt asiakasmaksut, €	289 015	481	49 335	70 549	106 871	5 623	521 874
Oman perhehoidon nettokustannukset, €	873 609	23 345	495 706	215 061	441 619	55 412	2 104 752
Nettokustannukset väestöä kohti, €	1,4	0,1	2,2	1,1	1,9	0,3	1,2
Nettokustannukset oman perhehoidon asiakasta kohti, €	15 062	1 796	4 097	7 169	14 246	9 235	8 126
Nettokustannukset oman perhehoidon käyttövuorokautta kohti, €	73	55	71	57	70	46	68
Ostetun perhehoidon bruttokustannukset, €	1 508 747	655 557	312 344	3 601	63 761	0	2 544 010
Ostetusta perhehoidosta perityt asiakasmaksut, €	415 939	142 686	119 826	0	0	0	678 451
Ostetun perhehoidon nettokustannukset, €	1 092 808	512 871	192 518	3 601	63 761	0	1 865 559
Nettokustannukset väestöä kohti, €	1,7	1,8	0,9	0,0	0,3	0,0	1,1
Nettokustannukset ostetun perhehoidon asiakasta kohti, €	20 237	20 515	11 325	3 601	21 254	0	18 656
Nettokustannukset ostetun perhehoidon käyttövuorokautta kohti, €	61	64	56	120	104	0	62
7 KEHITYSVAMMAISTEN LAITOSHOITO							
Laitoshoidon asiakkaita yhteensä	155	57	33	67	83	60	455
Pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaita	101	28	11	37	44	7	228
Lyhytaikaisen (tilapäisen) laitoshoidon asiakkaita	55	29	22	30	39	53	228
Laitoshoidon asiakkaiden osuus väestöstä yhteensä, %	0,02	0,02	0,01	0,04	0,04	0,03	0,03
Laitoshoidon asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaista, %	7,5	6,1	3,4	7,2	8,1	4,7	6,3
Laitoshoidon pitkäaikaisten asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaista, %	4,9	3,0	1,1	4,0	4,3	0,5	3,2
Laitoshoidon pitkäaikaisten asiakkaiden osuus laitoshoidon asiakkaista, %	65,2	49,1	33,3	55,2	53,0	11,7	50,1
Oman laitoshoidon asiakkaita yhteensä	106	-	0	-	-	0	106
Pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaita	60	-	0	-	-	0	60
Lyhytaikaisen (tilapäisen) laitoshoidon asiakkaita	46	-	0	-	-	0	46
Ostopalvelulaitoshoidon asiakkaita yhteensä	50	57	33	67	83	60	350
Pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaita	41	28	11	37	44	7	168
Lyhytaikaisen (tilapäisen) laitoshoidon asiakkaita	10	29	22	30	39	53	183
Laitoshoidon käyttöpäiviä yhteensä	32 656	12 416	5 869	11 034	12 840	3 488	78 303
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttöpäiviä	3 715	2 464	2 047	1 297	1 382	1 906	12 811
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	211	218	178	165	155	58	172
Oman laitoshoidon käyttöpäiviä yhteensä	20 620	-	0	-	-	0	20 620
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttöpäiviä	2 933	-	0	-	-	0	2 933
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	195	0	0	0	0	0	195

UUDEEN 2017 TIEDOT	Helsinki 2017	Espoo 2017	Vantaa 2017	Turku 2017	Tampere 2017	Oulu 2017	Kuusikko 2017
7 KEHITYSVAMMAISTEN LAITOSHOITO							
Ostopalvelulaitoshoidon käyttöpäiviä	12 036	12 416	5 869	11 034	12 840	3 488	57 683
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttöpäiviä	782	2 464	2 047	1 297	1 382	1 906	9 878
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	241	218	178	165	155	58	165
Laitoshoidon kokonaisbruttokustannukset, €	12 212 849	3 908 240	1 643 793	5 089 001	5 675 710	2 183 654	30 713 247
Laitoshoidosta perityt asiakasmaksut yhteensä, €	833 242	227 419	12 143	0	0	1 139	1 073 943
Laitoshoidon kokonaisnettokustannukset, €	11 379 607	3 680 821	1 631 650	5 089 001	5 675 710	2 182 515	29 639 304
Nettokustannusten osuus KvH:n kokonaisnettokustannuksista, %	14	9	6	16	20	8	12
Nettokustannukset väestöä kohti, €	18	13	7	27	24	11	17
Nettokustannukset laitoshoidon asiakasta kohti, €	73 417	64 576	49 444	75 955	68 382	36 375	65 141
Nettokustannukset laitoshoidon käyttövuorokautta kohti, €	348	296	278	461	442	626	379
Oman laitoshoidon bruttokustannukset, €	7 021 443	-	0	-	-	0	7 021 443
Omasta laitoshoidosta perityt asiakasmaksut, €	513 376	-	0	-	-	0	513 376
Oman laitoshoidon nettokustannukset, €	6 508 067		0	-	-	0	6 508 067
Nettokustannukset väestöä kohti, €	10	0	0	0	0	0	4
Nettokustannukset oman laitoshoidon asiakasta kohti, €	61 397	0	0	0	0	0	61 397
Nettokustannukset oman laitoshoidon käyttövuorokautta kohti, €	316	0	0	0	0	0	316
Ostopalvelulaitoshoidon kokonaisbruttokustannukset,€	5 191 406	3 908 240	1 643 793	5 089 001	5 675 710	2 183 654	23 691 804
Ostopalvelulaitoshoidosta perityt asiakasmaksut, €	319 866	227 419	12 143	0	0	1 139	560 567
Ostopalvelulaitoshoidon nettokustannukset, €	4 871 540	3 680 821	1 631 650	5 089 001	5 675 710	2 182 515	23 131 237
Nettokustannukset väestöä kohti, €	8	13	7	27	24	11	13
Nettokustannukset ostetun laitoshoidon asiakasta kohti, €	97 431	64 576	49 444	75 955	68 382	36 375	66 089
Nettokustannukset ostetun laitoshoidon käyttövuorokautta kohti, €	405	296	278	461	442	626	401

Vammaispalvelulain mukaisten muiden palvelujen kuvaukset	
Helsinki	Sopeutumisvalmennus, harkinnanvaraiset apuvälineet ja laitteet, erityisvaatetus ja muu taloudellinen tuki.
Espoo	Koululaisten palvelut. Ympäri vuorokautinen lyhytaikainen hoito ostopalveluna, tuntiperusteinen hoito kotiin lapsille, avustukset liikkumisvälineisiin ja niiden apuvälineisiin, tukiviittomaopetus ja muu taloudellinen tuki.
Vantaa	Sopeutumisvalmennus, liikkumisvälineet, erityisvaatteet, muut vammaisavustukset
Turku	Sopeutumisvalmennus; harkinnanvaraiset välineet ja laitteet; vaatetus- ja erityisravintokustannukset; avustajakeskuksen avustus.
Tampere	Yksityisen palveluntuottajan kautta järjestetty palveluasuminen omaan kotiin, sopeutumisvalmennus, harkinnanvaraiset välineet ja laitteet, vaatetus- ja erityisravintokustannukset, lyhytaikainen avustajapalvelu,
Oulu	Palveluasuminen omaan kotiin, auto avustukset sekä koneet, välineet ja laitteet
Kehitysvammahuollon muiden palvelujen kuvaukset	
Helsinki	Oma toiminta: Kehitysvammapoliklinikka (ent. vammaisneuvola), tukihenkilötoiminta Ostopalvelut: Kehitysvammapoliklinikan kustannukset
Espoo	Oma toiminta: Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta, koululaisten lomatoiminta. Ostopalvelut: kotiin vietävä lasten tuntiperusteinen hoitopalvelu, kehitysvammaisten muut tukitoimet (esim. kriisihoitajakset, Eteva-kuntayhtymä ja Kärkällä Samkommun).
Vantaa	Ostot sivistystoimelta, kehitysvammahuollon hallintokulut. Ostopalvelut: Avohuollon menoihin sisältyvä poliklinikka- ja kotona hoidettavien kustannukset. Koululaisten ostettu iltapäivähoito.
Turku	Oma toiminta: tutkimus- ja palveluohjausasiakkaat, vammaisten lasten iltapäivätoiminta, vammaisten lasten kesäkerhot, toimistotyö sekä muut yksilölliset erityispalvelut. Ostopalvelut: tutkimus- ja ohjausasiakkaat, erityisperhetyö ja jatko-opetus.
Tampere	Kehitysvammapoliklinikka-käynnit ja puhelinkonsultaatio; Tukikeskuksen avokäynnit ja jalkautuvat palvelut; leirit ja kerhot; avustukset yhteisöille; taloudellinen tuki kotihoitoon.
Oulu	Omatoiminta pois lukien henkilöstökulut, ostopalvelu: Erityishuoltopiirin neuvola ja päivätoiminnan kustannukset

Liite 3: Vammaisten palvelujen toiminta- ja kustannustietojen aikasarjat 2013–2017

		HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
			Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %
Väestö yhteensä 31.12.	2013	612 664	1,4	260 753	1,5	208 098	1,4	182 072	1,0	220 446	1,4	193 798	32,3	1 677 831	4,2
	2014	620 715	1,3	265 543	1,8	210 803	1,3	183 824	1,0	223 004	1,2	196 291	1,3	1 700 180	1,3
	2015	628 208	1,2	269 802	1,6	214 605	1,8	185 908	1,1	225 118	0,9	198 525	1,1	1 722 166	1,3
	2016	635 181	1,1	274 583	1,8	219 341	2,2	187 604	0,9	228 274	1,4	200 526	1,0	1 745 509	1,4
	2017	643 272	1,3	279 044	1,6	223 027	1,7	189 669	1,1	231 853	1,6	201 810	0,6	1 768 675	1,3
Vammaisten palvelujen nettokustannukset 2013–2017															
Vammaisten palvelujen nettokustannukset	2013	147 418 709	9,0	57 362 484	4,6	47 864 685	4,6	41 220 441	5,9	46 585 940	4,8	44 785 766	34,4	385 238 025	9,3
	2014	160 544 380	8,9	62 032 774	8,1	50 433 310	5,4	43 505 666	5,5	50 284 179	7,9	47 053 382	5,1	413 853 690	7,4
	2015	161 356 302	0,5	64 541 633	4,0	50 900 752	0,9	45 354 163	4,2	52 080 388	3,6	47 348 624	0,6	421 581 862	1,9
	2016	164 669 566	2,1	69 900 245	8,3	51 831 620	1,8	46 862 410	3,3	54 055 265	3,8	47 890 910	1,1	435 210 016	3,2
	2017	160 350 564	-2,6	71 690 322	2,6	47 384 969	-8,6	47 028 452	0,4	59 240 134	9,6	49 000 523	2,3	434 694 965	-0,1
Muutos 2013–2017, %		8,8		25,0		-1,0		14,1		27,2		9,4		12,8	
Vammaisten palvelujen kustannukset / väestö	2013	241	7,5	220	3,0	230	3,2	226	4,9	211	3,4	231	1,6	230	4,9
	2014	259	7,5	234	6,2	239	4,0	237	4,5	225	6,7	240	3,7	243	6,0
	2015	257	-0,7	239	2,4	237	-0,9	244	3,1	231	2,6	239	-0,5	245	0,6
	2016	259	0,9	255	6,4	236	-0,4	250	2,4	237	2,4	239	0,1	249	1,9
	2017	249	-3,8	257	0,9	212	-10,1	248	-0,7	256	7,9	243	1,7	246	-1,4
Muutos 2013–2017, %		3,6		16,8		-7,6		9,5		20,9		5,1		7,0	
Vammaispalvelujen asiakkaat ja kustannukset 2013–2017															
Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen VpL:n mukainen päätös, yhteensä	2013	12 518	0,5	3 976	-0,5	4 730	-4,7	4 052	-6,0	6 484	-5,1	3 725	22,7	35 485	-0,3
	2014	12 775	2,1	4 365	9,8	5 006	5,8	3 798	-6,3	6 220	-4,1	3 732	0,2	35 896	1,2
	2015	12 302	-3,7	4 515	3,4	4 904	-2,0	3 676	-3,2	6 017	-3,3	3 449	-7,6	34 863	-2,9
	2016	12 012	-2,4	4 691	3,9	4 728	-3,6	3 613	-1,7	5 997	-0,3	3 393	-1,6	34 434	-1,2
	2017	12 119	0,9	4 626	-1,4	4 695	-0,7	3 599	-0,4	6 057	1,0	3 374	-0,6	34 470	0,1
Muutos 2013–2017, %		-3,2		16,3		-0,7		-11,2		-6,6		-9,4		-2,9	
VpL:n mukaista palvelua tai taloudellista tukea saaneiden %-osuus väestöstä	2013	2,04	-0,9	1,52	-2,0	2,27	-6,0	2,23	-6,9	2,94	-6,4	1,92	-7,3	2,11	-4,3
	2014	2,06	0,7	1,64	7,8	2,37	4,5	2,07	-7,2	2,79	-5,2	1,90	-1,1	2,11	-0,2
	2015	1,96	-4,9	1,67	1,8	2,29	-3,8	1,98	-4,3	2,67	-4,2	1,74	-8,6	2,02	-4,1
	2016	1,89	-3,4	1,71	2,1	2,16	-5,7	1,93	-2,6	2,63	-1,7	1,69	-2,6	1,97	-2,6
	2017	1,88	-0,4	1,66	-3,0	2,11	-2,3	1,90	-1,5	2,61	-0,6	1,67	-1,2	1,95	-1,2
VpL:n mukaisten palvelujen nettokustannukset	2013	71 160 501	12,4	24 455 542	7,3	20 525 572	4,0	12 604 920	-4,4	22 255 132	5,9	20 363 864	39,9	171 365 531	10,9
	2014	76 839 858	8,0	26 690 457	9,1	22 355 906	8,9	13 516 294	7,2	24 073 878	8,2	21 964 745	7,9	185 441 138	8,2
	2015	76 601 998	-0,3	28 578 174	7,1	22 176 331	-0,8	14 580 700	7,9	25 537 007	6,1	21 322 900	-2,9	188 797 110	1,8
	2016	78 345 902	2,3	28 824 871	0,9	21 323 082	-3,8	15 122 235	3,7	27 177 251	6,4	21 606 972	1,3	192 400 313	1,9
	2017	77 207 343	-1,5	28 829 740	0,0	20 857 545	-2,2	15 548 800	2,8	30 943 901	13,9	22 524 660	4,2	195 911 989	1,8
Muutos 2013–2017, %		8,5		17,9		1,6		23,4		39,0		10,6		14,3	
Vammaispalvelujen kokonaiskustannukset euroa / asiakas	2013	5 685	11,9	6 151	7,8	4 339	9,1	3 111	1,7	3 432	11,6	5 467	14,1	4 829	11,2
	2014	6 015	5,8	6 115	-0,6	4 466	2,9	3 559	14,4	3 870	12,8	5 886	7,7	5 166	7,0
	2015	6 227	3,5	6 330	3,5	4 522	1,3	3 966	11,5	4 244	9,7	6 182	5,0	5 415	4,8
	2016	6 522	4,7	6 145	-2,9	4 510	-0,3	4 186	5,5	4 532	6,8	6 368	3,0	5 588	3,2
	2017	6 371	-2,3	6 232	1,4	4 443	-1,5	4 320	3,2	5 109	12,7	6 676	4,8	5 684	1,7
Muutos 2013–2017, %		12,1		1,3		2,4		38,9		48,8		22,1		17,7	
Vammaispalvelujen kokonaiskustannukset euroa / väestö	2013	116	10,8	94	5,7	99	2,6	69	-5,3	101	4,4	105	5,8	102	6,4
	2014	124	6,6	101	7,2	106	7,5	74	6,2	108	6,9	112	6,5	109	6,8
	2015	122	-1,5	106	5,4	103	-2,6	78	6,7	113	5,1	107	-4,0	110	0,5
	2016	123	1,2	105	-0,9	97	-5,9	81	2,8	119	5,0	108	0,3	110	0,5
	2017	120	-2,7	103	-1,6	94	-3,8	82	1,7	133	12,1	112	3,6	111	0,5
Muutos 2013–2017, %		3,3		10,2		-5,2		18,4		32,2		6,2		8,5	
Kehitysvammahuollon asiakkaat															
Kehitysvammahuollon asiakkaat yhteensä	2013	2 209	1,2	874	2,2	850	4,8	981	0,6	1 082	2,3	1 251	31,8	7 247	6,1
	2014	2 271	2,8	884	1,1	867	2,0	1 001	2,0	1 114	3,0	1 296	3,6	7 433	2,6
	2015	2 292	0,9	881	-0,3	888	2,4	1 030	2,9	1 150	3,2	1 347	3,9	7 588	2,1
	2016	2 366	3,2	907	3,0	887	-0,1	1 118	8,5	1 175	2,2	1 386	2,9	7 839	3,3
	2017	2 427	2,6	934	3,0	973	9,7	1 020	-8,8	1 190	1,3	1 463	5,6	8 007	2,1
Muutos 2013–2017, %		9,9		6,9		14,5		4,0		10,0		16,9		10,5	
KvL:n mukaisia palveluja käyttäneet asiakkaat	2013	1 923	0,0	874	2,2	801	6,2	847	0,0	891	-0,7	1 055	33,7	6 391	5,4
	2014	1 921	-0,1	884	1,1	783	-2,2	883	4,3	811	-9,0	1 075	1,9	6 357	-0,5
	2015	2 008	4,5	881	-0,3	866	10,6	857	-2,9	1 004	23,8	1 146	6,6	6 762	6,4
	2016	2 043	1,7	907	3,0	887	2,4	886	3,4	1 008	0,4	1 174	2,4	6 905	2,1
	2017	2 057	0,7	934	3,0	973	9,7	925	4,4	1 029	2,1	1 274	8,5	7 192	4,2
Muutos 2013–2017, %		7,0		6,9		21,5		9,2		15,5		20,8		12,5	
Kehitysvammahuollon asiakkaiden osuus väestöstä	2013	0,36	-0,2	0,34	0,7	0,41	3,4	0,54	-0,4	0,49	0,9	0,65	-0,4	0,43	1,8
	2014	0,37	1,5	0,33	-0,7	0,41	0,7	0,54	1,1	0,50	1,8	0,66	2,3	0,44	1,2
	2015	0,36	-0,3	0,33	-1,9	0,41	0,6	0,55	1,7	0,51	2,3	0,68	2,8	0,44	0,8
	2016	0,37	2,1	0,33	1,2	0,40	-2,3	0,60	7,6	0,51	0,8	0,69	1,9	0,45	1,9
	2017	0,38	1,3	0,33	1,3	0,44	7,9	0,54	-9,8	0,51	-0,3	0,72	4,9	0,45	0,8
KvL:n mukaisia palveluja käyttäneitä asiakkaiden %-osuus kaikista kehitysvammahuollon asiakkaista	2013	87,1	-1,2	100,0	0,0	94,2	1,4	86,3	-0,6	82,3	-2,9	84,3	1,4	88,2	-0,7
	2014	84,6	-2,8	100,0	0,0	90,3	-4,2	88,2	2,2	72,8	-11,6	82,9	-1,6	85,5	-3,0
	2015	87,6	3,6	100,0	0,0	97,5	8,0	83,2	-5,7	87,3	19,9	85,1	2,6	89,1	4,2
	2016	86,3	-1,4	100,0	0,0	100,0	2,5	79,2	-4,8	85,8	-1,7	84,7	-0,4	88,1	-1,2
	2017	84,8	-1,8	100,0	0,0	100,0	0,0	90,7	14,4	86,5	0,8	87,1	2,8	89,8	2,0

			Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %
		HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
Kehitysvammahuollon kokonaiskustannukset															
Kokonaiskustannukset (brutto)	2013	82 023 876	3,7	34 086 586	2,7	28 281 999	4,0	29 164 611	11,3	25 183 908	4,2	25 916 025	26,5	224 657 004	6,8
	2014	89 396 216	9,0	36 505 622	7,1	29 005 134	2,6	30 607 752	4,9	27 008 565	7,2	26 550 951	2,4	239 074 240	6,4
	2015	90 115 370	0,8	37 111 940	1,7	29 520 171	1,8	31 290 829	2,2	27 329 399	1,2	27 547 765	3,8	242 915 474	1,6
	2016	91 978 119	2,1	42 325 385	14,0	31 252 616	5,9	32 287 576	3,2	29 541 344	8,1	27 478 949	-0,2	254 863 989	4,9
	2017	88 381 539	-3,9	44 144 968	4,3	27 130 142	-13,2	32 038 124	-0,8	29 852 770	1,1	27 992 522	1,9	249 540 065	-2,1
Muutos 2013–2017, %		7,8		29,5		-4,1		9,9		18,5		8,0		11,1	
Myönnettyistä palveluista perityt asiakasmaksut	2013	5 765 668	-18,9	1 179 643	3,9	942 886	-19,0	549 090	15,2	853 100	11,4	1 494 123	-12,7	10 784 510	-12,8
	2014	5 691 694	-1,3	1 163 305	-1,4	927 730	-1,6	618 380	12,6	798 265	-6,4	1 462 314	-2,1	10 661 687	-1,1
	2015	5 361 066	-5,8	1 148 481	-1,3	795 750	-14,2	517 366	-16,3	786 017	-1,5	1 522 041	4,1	10 130 721	-5,0
Asiakasmaksujen osuutta ei ole koottu kaikista	2016	5 654 455	5,5	1 250 012	8,8	744 078	-6,5	547 401	5,8	2 663 330	238,8	1 195 010	-21,5	12 054 287	19,0
	2017	5 238 318	-7,4	1 284 386	2,7	602 718	-19,0	558 472	2,0	1 556 537	-41,6	1 516 659	26,9	10 757 090	-10,8
Asiakasmaksujen %-osuus bruttokustannuksista	2013	7,0	-21,8	3,5	1,2	3,3	-22,1	1,9	3,5	3,4	7,0	5,8	-31,0	4,8	-18,3
	2014	6,4	-9,4	3,2	-7,9	3,2	-4,1	2,0	7,3	3,0	-12,7	5,5	-4,5	4,5	-7,1
	2015	5,9	-6,6	3,1	-2,9	2,7	-15,7	1,7	-18,2	2,9	-2,7	5,5	0,3	4,2	-6,5
	2016	6,1	3,3	3,0	-4,6	2,4	-11,7	1,7	2,5	9,0	213,5	4,3	-21,3	4,7	13,4
	2017	5,9	-3,6	2,9	-1,5	2,2	-6,7	1,7	2,8	5,2	-42,2	5,4	24,6	4,3	-8,9
Kehitysvammahuollon nettokustannukset	2013	76 258 208	6,0	32 906 942	2,7	27 339 113	5,0	28 615 521	11,2	24 330 808	3,9	24 421 902	30,1	213 872 494	8,0
	2014	83 704 522	9,8	35 342 317	7,4	28 077 404	2,7	29 989 372	4,8	26 210 301	7,7	25 088 637	2,7	228 412 552	6,8
	2015	84 754 304	1,3	35 963 459	1,8	28 724 421	2,3	30 773 463	2,6	26 543 382	1,3	26 025 724	3,7	232 784 752	1,9
	2016	86 323 664	1,9	41 075 373	14,2	30 508 538	6,2	31 740 175	3,1	26 878 014	1,3	26 283 938	1,0	242 809 702	4,3
	2017	83 143 221	-3,7	42 860 582	4,3	26 527 424	-13,0	31 479 652	-0,8	28 296 233	5,3	26 475 863	0,7	238 782 975	-1,7
Muutos 2013–2017, %		9,0		30,2		-3,0		10,0		16,3		8,4		11,6	
Kehitysvammahuollon nettokustannukset kunnan asukasta kohti	2013	124	4,5	126	1,1	131	3,6	157	10,1	110	2,5	126	-1,7	127	3,7
	2014	135	8,3	133	5,5	133	1,4	163	3,8	118	6,5	128	1,4	134	5,4
	2015	135	0,0	133	0,2	134	0,5	166	1,5	118	0,3	131	2,6	135	0,6
	2016	136	0,7	150	12,2	139	3,9	169	2,2	118	-0,1	131	0,0	139	2,9
	2017	129	-4,9	154	2,7	119	-14,5	166	-1,9	122	3,7	131	0,1	135	-2,9
Kehitysvammahuollon nettokustannukset asiakasta kohti	2013	39 656	6,0	37 651	0,4	34 131	-1,2	33 785	11,2	27 307	4,6	23 149	-2,7	33 465	2,5
	2014	43 573	9,9	39 980	6,2	35 859	5,1	33 963	0,5	32 318	18,4	23 338	0,8	35 931	7,4
	2015	42 208	-3,1	40 821	2,1	33 169	-7,5	35 908	5,7	26 438	-18,2	22 710	-2,7	34 425	-2,2
	2016	42 253	0,1	45 287	10,9	34 395	3,7	35 824	-0,2	26 665	0,9	22 388	-1,4	35 164	2,1
	2017	40 420	-4,3	45 889	1,3	27 264	-20,7	34 032	-5,0	27 499	3,1	20 782	-7,2	33 201	-5,6
Henkilökohtaisen avun asiakkaat ja kustannukset 2013–2017															
VpL:n mukaisen henkilökohtaisen avun asiakkaat	2013	1 940	21,2	555	17,6	490	6,5	409	9,7	628	11,2	689	20,2	4 711	16,5
	2014	2 141	10,4	663	19,5	586	19,6	468	14,4	728	15,9	792	14,9	5 378	14,2
	2015	2 280	6,5	726	9,5	609	3,9	598	27,8	804	10,4	861	8,7	5 878	9,3
	2016	2 467	8,2	803	10,6	638	4,8	685	14,5	918	14,2	866	0,6	6 377	8,5
	2017	2 621	6,2	856	6,6	675	5,8	770	12,4	1 087	18,4	930	7,4	6 939	8,8
Muutos 2013–2017, %		35,1		54,2		37,8		88,3		73,1		35,0		47,3	
Henkilökohtaisen avun asiakkaiden %-osuus väestöstä	2013	0,32	19,5	0,21	15,8	0,24	5,1	0,22	8,5	0,28	9,6	0,36	-9,1	0,28	11,8
	2014	0,34	8,9	0,25	17,3	0,28	18,1	0,25	13,3	0,33	14,6	0,40	13,5	0,32	12,7
	2015	0,36	5,2	0,27	7,8	0,28	2,1	0,32	26,3	0,36	9,4	0,43	7,5	0,34	7,9
	2016	0,39	7,0	0,29	8,7	0,29	2,5	0,37	13,5	0,40	12,6	0,43	-0,4	0,37	7,0
	2017	0,41	4,9	0,31	4,9	0,30	4,1	0,41	11,2	0,47	16,6	0,46	6,7	0,39	7,4
Henkilökohtaisen avun asiakkaiden %-osuus kaikista VpL:n asiakkaista	2013	15,5	20,6	14,0	18,1	10,4	11,8	10,1	16,6	9,7	17,2	18,5	-2,0	13,3	16,8
	2014	16,8	8,1	15,2	8,8	11,7	13,0	12,3	22,1	11,7	20,8	21,2	14,7	15,0	12,9
	2015	18,5	10,6	16,1	5,9	12,4	6,1	16,3	32,0	13,4	14,2	25,0	17,6	16,9	12,5
	2016	20,5	10,8	17,1	6,5	13,5	8,7	19,0	16,5	15,3	14,6	25,5	2,2	18,5	9,8
	2017	21,6	5,3	18,5	8,1	14,4	6,5	21,4	12,8	17,9	17,2	27,6	8,0	20,1	8,7
Henkilökohtaisen avun nettokustannukset	2013	26 740 768	26,6	7 181 699	6,7	5 598 491	9,7	3 011 643	22,1	5 837 699	20,3	8 622 915	49,6	56 993 216	23,8
	2014	31 333 360	17,2	7 900 042	10,0	6 210 305	10,9	3 622 725	20,3	7 475 353	28,1	9 251 723	7,3	65 793 508	15,4
	2015	32 881 358	4,9	8 250 715	4,4	6 227 315	0,3	4 432 599	22,4	8 542 216	14,3	8 820 540	-4,7	69 154 743	5,1
	2016	35 751 688	8,7	9 061 251	9,8	6 085 676	-2,3	4 883 224	10,2	9 490 076	11,1	9 200 472	4,3	74 472 387	7,7
	2017	36 569 911	2,3	9 474 640	4,6	6 322 851	3,9	5 371 889	10,0	11 056 060	16,5	9 452 731	2,7	78 248 082	5,1
Muutos 2013–2017, %		36,8		31,9		12,9		78,4		89,4		9,6		37,3	
Henkilökohtaisen avun kustannusten %-osuus VpL:n kokonaiskustannuksista	2013	37,6	12,6	29,4	-0,5	27,3	5,5	23,9	27,6	26,2	13,7	42,3	6,9	33,3	11,7
	2014	40,8	8,5	29,6	0,8	27,8	1,8	26,8	12,2	31,1	18,4	42,1	-0,5	35,5	6,7
	2015	42,9	5,3	28,9	-2,5	28,1	1,1	30,4	13,4	33,5	7,7	41,4	-1,8	36,6	3,2
	2016	45,6	6,3	31,4	8,9	28,5	1,6	32,3	6,2	34,9	4,4	42,6	2,9	38,7	5,7
	2017	47,4	3,8	32,9	4,5	30,3	6,2	34,5	7,0	35,7	2,3	42,0	-1,4	39,9	3,2
Kustannukset euroa / henkilökohtaisen avun asiakas	2013	13 784	4,5	12 940	-9,2	11 425	3,0	7 363	11,3	9 296	8,3	12 515	24,4	12 098	6,3
	2014	14 635	6,2	11 916	-7,9	10 598	-7,2	7 741	5,1	10 268	10,5	11 681	-6,7	12 234	1,1
	2015	14 422	-1,5	11 365	-4,6	10 225	-3,5	7 412	-4,2	10 625	3,5	10 245	-12,3	11 765	-3,8
	2016	14 492	0,5	11 284	-0,7	9 539	-6,7	7 129	-3,8	10 338	-2,7	10 624	3,7	11 678	-0,7
	2017	13 953	-3,7	11 069	-1,9	9 367	-1,8	6 976	-2,1	10 171	-1,6	10 164	-4,3	11 277	-3,4
Muutos 2013–2017, %		1,2		-14,5		-18,0		-5,3		9,4		-18,8		-6,8	
Kustannukset euroa / väestö	2013	43,6	24,8	27,5	5,1	26,9	8,2	16,5	20,8	26,5	18,7	44,5	13,1	34,0	18,8
	2014	50,5	15,7	29,8	8,0	29,5	9,5	19,7	19,1	33,5	26,6	47,1	5,9	38,7	13,9
	2015	52,3	3,7	30,6	2,8	29,0	-1,5	23,8	21,0	37,9	13,2	44,4	-5,7	40,2	3,8
	2016	56,3	7,5	33,0	7,9	27,7	-4,4	26,0	9,2	41,6	9,6	45,9	3,3	42,7	6,2
	2017	56,8	1,0	34,0	2,9	28,4	2,2	28,3	8,8	47,7	14,7	46,8	2,1	44,2	3,7
Muutos 2013–2017, %		30,3		23,3		5,4		71,2		80,1		5,3		30,2	
Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaat, matkat ja kustann															

		HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %	
Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaat, matkat ja kustannukset 2013–2017															
VpL-kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden %-osuus kaikista VpLn asiakkaista	2013	66,6	14,6	73,9	6,3	75,4	3,0	74,0	-4,4	56,9	-6,4	89,7	-0,8	70,1	4,4
	2014	66,2	-0,5	71,4	-3,4	69,7	-7,5	74,7	0,9	59,8	5,1	89,0	-0,7	69,5	-0,8
	2015	69,2	4,5	70,4	-1,4	72,0	3,3	71,7	-4,0	58,8	-1,6	88,2	-0,9	70,1	0,9
	2016	68,7	-0,8	68,2	-3,0	74,3	3,2	71,6	-0,2	58,0	-1,5	86,6	-1,8	69,6	-0,7
	2017	65,4	-4,8	69,0	1,1	76,4	2,8	69,8	-2,4	59,3	2,3	82,3	-5,0	68,4	-1,7
VpL-kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden %-osuus väestöstä	2013	1,36	13,5	1,13	4,2	1,71	-3,2	1,65	-11,0	1,67	-12,5	1,72	-8,0	1,48	-0,1
	2014	1,36	0,2	1,17	4,1	1,66	-3,4	1,54	-6,3	1,67	-0,3	1,69	-1,8	1,47	-1,0
	2015	1,36	-0,6	1,18	0,4	1,65	-0,6	1,42	-8,1	1,57	-5,7	1,53	-9,5	1,42	-3,3
	2016	1,30	-4,2	1,17	-1,0	1,60	-2,7	1,38	-2,8	1,52	-3,1	1,47	-4,3	1,37	-3,3
	2017	1,23	-5,1	1,14	-1,9	1,61	0,4	1,32	-3,9	1,55	1,7	1,38	-6,1	1,33	-2,9
VpL-kuljetuspalveluja käyttäneistä asiakkaista työ- ja opiskelumatkoja käyttäneiden määrä	2013	512	-2,3	258	10,7	157	-1,3	117	-14,0	209	2,0	118	11,3	1 371	0,6
	2014	508	-0,8	266	3,1	147	-6,4	108	-7,7	218	4,3	101	-14,4	1 348	-1,7
	2015	530	4,3	279	4,9	141	-4,1	87	-19,4	203	-6,9	141	39,6	1 381	2,4
	2016	550	3,8	310	11,1	162	14,9	79	-9,2	212	4,4	140	-0,7	1 453	5,2
	2017	523	-4,9	315	1,6	199	22,8	101	27,8	207	-2,4	139	-0,7	1 484	2,1
Muutos 2013–2017, %		2,1		22,1		26,8		-13,7		-1,0		17,8		8,2	
VpL-kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden työ- ja opiskelumatkoja käyttäneiden %-osuus	2013	6,1	-15,1	8,8	4,6	4,4	0,6	3,9	-4,3	5,7	14,9	3,5	-8,5	5,5	-3,4
	2014	6,0	-2,3	8,5	-2,8	4,2	-4,3	3,8	-2,4	5,9	3,4	3,0	-13,9	5,4	-2,0
	2015	6,2	3,7	8,8	2,8	4,0	-5,2	3,3	-13,3	5,7	-2,2	4,6	52,4	5,6	4,5
	2016	6,7	7,1	9,7	10,3	4,6	15,5	3,1	-7,4	6,1	6,3	4,8	2,8	6,1	7,3
	2017	6,6	-1,0	9,9	2,0	5,5	20,3	4,0	31,6	5,8	-5,5	5,0	5,1	6,3	3,8
Yhdensuuntaiset VpL-matkat	2013	597 621	2,1	290 446	7,5	328 169	0,8	236 978	-11,9	265 923	-12,0	159 375	10,3	1 878 512	-1,0
	2014	601 710	0,7	313 249	7,9	319 132	-2,8	221 596	-6,5	279 798	5,2	160 113	0,5	1 895 598	0,9
	2015	574 498	-4,5	324 143	3,5	323 358	1,3	225 629	1,8	274 501	-1,9	166 562	4,0	1 888 691	-0,4
	2016	535 174	-6,8	325 374	0,4	318 380	-1,5	203 764	-9,7	265 556	-3,3	145 100	-12,9	1 793 348	-5,0
	2017	521 903	-2,5	323 982	-0,4	313 353	-1,6	202 076	-0,8	283 482	6,8	135 567	-6,6	1 780 363	-0,7
Muutos 2013–2017, %		-12,7		11,5		-4,5		-14,7		6,6		-14,9		-5,2	
VpL-matkat / matkoja käyttänyt asiakas / kk	2013	6,0	-11,4	8,2	1,6	7,7	2,7	6,6	-2,0	6,0	-0,8	4,0	-9,3	6,3	-4,9
	2014	5,9	-0,8	8,4	1,7	7,6	-0,6	6,5	-1,2	6,3	4,3	4,0	-1,0	6,3	0,6
	2015	5,6	-5,1	8,5	1,5	7,6	0,1	7,1	9,5	6,5	3,1	4,6	13,6	6,4	1,7
	2016	5,4	-3,9	8,5	-0,4	7,6	-1,0	6,6	-7,9	6,4	-1,5	4,1	-9,8	6,2	-3,2
	2017	5,5	1,5	8,5	-0,1	7,3	-3,6	6,7	2,1	6,6	3,3	4,1	-1,1	6,3	0,9
Myönnettyn VpL-kuljetuspalvelujen nettokustannukset	2013	19 888 477	7,2	8 946 756	7,2	8 993 921	-0,3	4 138 293	-23,5	6 881 617	-0,4	4 694 493	33,3	53 543 556	3,4
	2014	20 582 737	3,5	10 210 525	14,1	9 537 267	6,0	4 121 074	-0,4	6 986 924	1,5	4 825 953	2,8	56 264 480	5,1
	2015	18 238 636	-11,4	11 211 663	9,8	9 400 749	-1,4	4 312 969	4,7	6 801 520	-2,7	4 961 455	2,8	54 926 992	-2,4
	2016	17 288 758	-5,2	11 004 177	-1,9	8 947 349	-4,8	4 320 217	0,2	6 786 564	-0,2	4 919 751	-0,8	53 266 816	-3,0
	2017	17 242 483	-0,3	10 859 875	-1,3	8 639 042	-3,4	4 188 650	-3,0	7 654 667	12,8	4 819 840	-2,0	53 404 558	0,3
Muutos 2013–2017, %		-13,3		21,4		-3,9		1,2		11,2		2,7		-0,3	
VpL-kuljetuspalvelujen kustannusten %-osuus vammaispalvelujen kokonaiskustannuksista	2013	27,9	-4,7	36,6	-0,1	43,8	-4,1	32,8	-20,0	30,9	-5,9	23,1	-4,8	31,2	-6,7
	2014	26,8	-4,2	38,3	4,6	42,7	-2,6	30,5	-7,1	29,0	-6,1	22,0	-4,7	30,3	-2,9
	2015	23,8	-11,1	39,2	2,6	42,4	-0,6	29,6	-3,0	26,6	-8,2	23,3	5,9	29,1	-4,1
	2016	22,1	-7,3	38,2	-2,7	42,0	-1,0	28,6	-3,4	25,0	-6,2	22,8	-2,1	27,7	-4,8
	2017	22,3	1,2	37,7	-1,3	41,4	-1,3	26,9	-5,7	24,7	-0,9	21,4	-6,0	27,3	-1,5
VpL-kuljetuspalvelujen kustannukset euroa / asiakas (palvelua käyttänyt)	2013	2 387	-6,9	3 045	1,3	2 522	1,6	1 380	-14,9	1 866	12,2	1 405	9,5	2 153	-0,6
	2014	2 433	1,9	3 278	7,6	2 733	8,4	1 453	5,3	1 878	0,7	1 452	3,4	2 256	4,7
	2015	2 142	-12,0	3 529	7,7	2 662	-2,6	1 636	12,6	1 921	2,3	1 630	12,3	2 247	-0,4
	2016	2 096	-2,2	3 438	-2,6	2 547	-4,3	1 671	2,1	1 951	1,6	1 673	2,6	2 223	-1,1
	2017	2 176	3,8	3 404	2,4	2 409	1,6	1 667	2,1	2 130	1,7	1 735	2,6	2 264	2,4
Muutos 2013–2017, %		-8,9		11,8		-4,5		20,8		14,2		23,5		5,1	
VpL-kuljetuspalvelujen kustannukset euroa / väestö	2013	32,5	5,7	34,3	5,6	43,2	-1,6	22,7	-24,3	31,2	-1,8	24,2	0,7	31,9	-0,7
	2014	33,2	2,1	38,5	12,1	45,2	4,7	22,4	-1,4	31,3	0,4	24,6	1,5	33,1	3,7
	2015	29,0	-12,4	41,6	8,1	43,8	-3,2	23,2	3,5	30,2	-3,6	25,0	1,7	31,9	-3,6
	2016	27,2	-6,2	40,1	-3,6	40,8	-6,9	23,0	-0,7	29,7	-1,6	24,5	-1,8	30,5	-4,3
	2017	26,8	-1,5	38,9	-2,9	38,7	-5,0	22,1	-4,1	33,0	11,1	23,9	-2,7	30,2	-1,1
Muutos 2013–2017, %		-17,4		13,4		-10,4		-2,8		5,8		-1,4		-5,4	
Keskimääräinen VpL-matkan hinta (nettokustannukset)	2013	32,0	4,8	30,8	-0,3	27,4	-1,1	17,5	-13,2	25,9	13,2	29,5	20,8	28,0	4,4
	2014	33,7	5,4	32,6	5,8	29,9	9,0	18,6	6,5	25,0	-3,5	30,1	2,3	29,5	5,3
	2015	31,7	-5,9	34,6	6,1	29,1	-2,7	19,1	2,8	24,8	-0,8	29,8	-1,2	29,1	-1,5
	2016	32,3	1,8	33,8	-2,2	28,1	-3,3	21,2	10,9	25,6	3,1	33,9	13,8	29,1	0,0
	2017	33,0	2,3	33,5	-0,9	27,6	-1,9	20,7	-2,2	27,0	5,7	35,6	4,9	0,0	-100,0
Muutos 2013–2017, %		3,2		8,8		0,6		18,7		4,3		20,7		-100,0	
Sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaat, matkat ja kustannukset 2013–2017															
Asiakkaat, joilla on vuoden aikana voimassa päätös ShL:n mukaisesta kuljetuspalvelusta	2013	5 534	-2,0	1 348	12,0	1 253	-6,3	605	12,9	672	11,6	883	72,1	10 295	4,7
	2014	5 206	-5,9	1 324	-1,8	1 329	6,1	650	7,4	618	-8,0	986	11,7	10 113	-1,8
	2015	4 289	-17,6	1 360	2,7	1 168	-12,1	709	9,1	707	14,4	1 044	5,9	9 277	-8,3
	2016	4 117	-4,0	1 338	-1,6	723	-38,1	713	0,6	738	4,4	1 262	20,9	8 891	-4,2
	2017	3 745	-9,0	1 499	12,0	574	-20,6	989	38,7	898	21,7	1 295	2,6	9 000	1,2
Muutos 2013–2017, %		-32,3		11,2		-54,2		63,5		33,6		46,7		-12,6	
ShL-kuljetuspalveluasiakkaiden %-osuus väestöstä	2013	0,90	-3,4	0,52	10,3	0,60	-7,5	0,33	11,7	0,30	10,1	0,46	30,1	0,61	0,4
	2014	0,84	-7,1	0,50	-3,6	0,63	4,7	0,35	6,4	0,28	-9,1	0,50	10,2	0,59	-3,1
	2015	0,68	-18,6	0,50	1,1	0,54	-13,7	0,38	7,9	0,31	13,3	0,53	4,7	0,54	-9,4
	2016	0,65	-5,1	0,49	-3,3	0,33	-39,4	0,38	-0,3	0,32	2,9	0,63	19,7	0,51	-5,4
	2017	0,58	-10,2	0,54	10,2	0,26									

		HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaat, matkat ja kustannukset 2013–2017															
ShL-kuljetuspalvelujen	2013	7,6	35,7	2,0	-2,8	2,9	7,2	1,6	6,0	1,6	13,8	1,9	59,5	4,0	25,0
kustannukset euroa / väestö	2014	7,3	-3,7	2,0	2,0	2,8	-3,0	1,7	4,1	1,8	15,3	2,5	31,5	4,0	0,0
	2015	5,5	-24,4	2,1	6,5	2,2	-22,0	1,7	-1,4	1,6	-10,8	2,7	10,0	3,3	-17,5
	2016	3,3	-39,5	2,0	-7,3	2,3	4,3	1,7	0,8	1,8	13,4	2,9	4,6	2,6	-23,0
	2017	3,3	-1,4	1,9	-5,7	1,7	-26,0	2,0	17,0	2,2	22,8	3,4	20,7	2,6	1,6
Muutos 2013–2017, %		-56,6		-5,0		-41,6		21,1		43,2		82,5		-35,4	
Keskimääräinen ShL-matkan	2013	37,7	42,6	12,7	-5,9	14,1	0,5	9,9	2,5	16,8	5,5	26,2	7,3	25,0	25,2
hinta (nettokustannukset)	2014	46,9	24,4	13,5	5,8	15,1	7,0	11,4	15,7	18,1	7,9	25,1	-4,3	28,1	12,3
	2015	76,5	63,2	13,8	2,6	14,7	-2,7	10,9	-4,1	15,6	-14,1	24,0	-4,0	29,6	5,6
	2016	54,9	-28,2	12,8	-7,3	19,9	35,4	9,6	-12,4	11,4	-26,6	19,6	-18,6	21,8	-26,4
	2017	64,9	12,7	12,7	23,4	10,6		10,6		11,7		25,1		23,3	
Muutos 2013–2017, %		107,8		-5,3		41,7		-0,4		-28,3		-19,9		9,2	
Vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut yhteensä 2013–2017															
Kuljetuspalveluja	2013	11 847	8,9	3 927	5,7	4 409	-0,9	3 553	-8,3	4 218	-10,2	4 224	29,6	32 178	4,2
käyttäneiden asiakkaiden	2014	11 709	-1,2	4 099	4,4	4 295	-2,6	3 417	-3,8	4 296	1,8	4 309	2,0	32 125	-0,2
määrä yhteensä	2015	10 970	-6,3	4 176	1,9	4 233	-1,4	3 243	-5,1	4 113	-4,3	4 087	-5,2	30 822	-4,2
	2016	10 437	-4,9	4 207	0,7	4 086	-3,5	3 196	-1,4	4 321	5,1	4 202	2,8	30 449	-1,1
	2017	9 775	-6,3	4 248	1,0	3 991	-2,3	3 274	2,4	4 691	8,6	4 073	-3,1	30 052	-1,3
Muutos 2013–2017, %		-17,5		8,2		-9,5		-7,9		11,2		-3,6		-6,6	
Vpl-asiakkaiden %-osuus	2013	70,3	5,7	74,8	0,1	80,9	-0,9	84,4	-2,0	87,4	-1,2	79,1	-6,1	77,3	-0,1
	2014	72,2	2,7	76,0	1,6	81,3	0,5	83,0	-1,6	86,6	-1,0	77,1	-2,5	77,6	0,5
	2015	77,6	7,4	76,1	0,1	83,4	2,7	81,3	-2,1	86,1	-0,6	74,5	-3,5	79,3	2,1
	2016	79,0	1,8	76,1	0,0	86,0	3,0	80,9	-0,5	80,5	-6,5	70,0	-6,0	78,7	-0,8
	2017	81,1	2,6	75,1	-1,3	89,9	4,5	76,8	-5,1	76,6	-4,8	68,2	-2,5	78,5	-0,3
Muutos 2013–2017, %		15,3		0,4		11,1		-9,1		-12,4		-13,8		1,6	
ShL-asiakkaiden %-osuus	2013	29,7	-11,4	25,2	-0,4	19,1	4,1	15,6	12,7	12,6	8,9	20,9	32,8	22,7	0,4
	2014	27,8	-6,4	24,0	-4,7	18,7	-2,0	17,0	8,9	13,4	6,7	22,9	9,5	22,4	-1,7
	2015	22,4	-19,3	23,9	-0,3	16,6	-11,6	18,7	10,1	13,9	3,7	25,5	11,6	20,7	-7,4
	2016	21,0	-6,4	23,9	0,0	14,0	-15,3	19,1	2,1	19,5	40,3	30,0	17,6	21,3	2,9
	2017	18,9	-9,8	24,9	4,2	10,1	-27,6	23,2	21,8	23,4	20,0	31,8	5,9	21,5	1,1
Muutos 2013–2017, %		-36,2		-1,1		-46,9		49,1		86,3		52,1		-5,3	
Kuljetuspalvelumatkojen	2013	720 573	1,1	330 680	7,2	370 533	1,6	267 036	-10,3	286 346	-10,7	173 360	14,4	2 148 528	-0,4
määrä yhteensä	2014	698 159	-3,1	352 749	6,7	358 051	-3,4	248 900	-6,8	301 868	5,4	179 578	3,6	2 139 305	-0,4
	2015	619 722	-11,2	365 832	3,7	355 133	-0,8	254 030	2,1	297 632	-1,4	189 133	5,3	2 081 482	-2,7
	2016	573 709	-7,4	367 799	0,5	343 384	-3,3	236 754	-6,8	301 805	1,4	174 400	-7,8	1 997 851	-4,0
	2017	554 468	-3,4	365 101	-0,7	329 353	-4,1	237 320	0,2	327 666	8,6	163 339	-6,3	1 977 247	-1,0
Muutos 2013–2017, %		-23,1		10,4		-11,1		-11,1		14,4		-5,8		-8,0	
Kuljetuspalvelujen	2013	24 522 155	11,9	9 458 865	6,7	9 591 150	0,2	4 434 499	-22,0	7 224 617	0,3	5 060 651	36,9	60 291 937	5,9
kustannukset yhteensä	2014	25 103 162	2,4	10 742 560	13,6	10 124 097	5,6	4 432 463	0,0	7 386 886	2,2	5 313 584	5,0	63 102 752	4,7
	2015	21 697 054	-13,6	11 787 601	9,7	9 866 947	-2,5	4 623 431	4,3	7 161 576	-3,1	5 504 001	3,6	60 640 611	-3,9
	2016	19 404 738	-10,6	11 547 462	-2,0	9 444 242	-4,3	4 636 112	0,3	7 200 559	0,5	5 492 765	-0,2	57 725 878	-4,8
	2017	19 354 978	-0,3	11 380 242	-1,4	9 012 684	-4,6	4 562 393	-1,6	8 171 131	13,5	5 515 834	0,4	57 997 262	0,5
Muutos 2013–2017, %		-21,1		20,3		-6,0		2,9		13,1		9,0		-3,8	
Kuljetuspalvelukeskusten toiminta 2013–2017															
Kuljetuspalvelukeskusten	2013	609 793	-1,0	-	0,0	-	0,0	-	0,0	311 834	-2,9	163 360	16,0	1 084 987	0,6
kautta tehdyt matkat	2014	600 089	-1,6	-	0,0	0	0,0	-	0,0	302 432	-3,0	169 428	3,7	1 071 949	-1,2
	2015	537 656	-10,4	-	0,0	0	0,0	-	0,0	299 522	-1,0	173 733	2,5	1 010 911	-5,7
	2016	533 990	-0,7	-	0,0	0	0,0	-	0,0	298 186	-0,4	172 800	-0,5	1 004 976	-0,6
	2017	525 005	-1,7	-	0,0	0	0,0	-	0,0	321 105	7,7	163 339	-5,5	1 009 449	0,4
Muutos 2013–2017, %		-13,9		0,0		0,0		0,0		3,0		0,0		-7,0	
Asumista tukevat palvelut															
Palveluasuminen (ohjattu asuminen)															
Palveluasumisen (ohjatus- asumisen) asiakkaat	2013	182	-2,2	74	-1,3	60	3,4	99	-4,8	71	-2,7	90	36,4	576	2,5
	2014	179	-1,6	72	-2,7	60	0,0	104	5,1	77	8,5	133	47,8	625	8,5
	2015	193	7,8	71	-1,4	64	6,7	109	4,8	74	-3,9	88	-33,8	599	-4,2
	2016	200	3,6	71	0,0	57	-10,9	108	-0,9	78	5,4	118	34,1	632	5,5
	2017	196	-2,0	70	-1,4	61	7,0	105	-2,8	93	19,2	126	6,8	651	3,0
Palveluasumisen (ohjatus- asumisen) käyttöpäivät	2013	56 598	1,9	22 786	-7,2	17 963	-4,0	31 690	-11,7	24 610	-0,1	25 845	14,1	179 492	-1,4
	2014	57 357	1,3	20 515	-10,0	19 375	7,9	33 365	5,3	24 069	-2,2	25 006	-3,2	179 687	0,1
	2015	58 774	2,5	20 281	-1,1	21 653	11,8	34 935	4,7	24 555	2,0	24 249	-3,0	184 447	2,6
	2016	60 559	3,0	19 600	-3,4	18 452	-14,8	32 586	-6,7	25 132	2,3	34 115	40,7	190 444	3,3
	2017	60 434	-0,2	19 961	1,8	16 599	-10,0	32 914	1,0	25 589	1,8	44 937	31,7	200 434	5,2
Joista lyhytaikaisten asiakkaiden käyttöpäivät	2013	700	-13,4	517	49,0	0	-100,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1217	5,0
	2014	602	-14,0	543	5,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1145	-5,9
	2015	642	6,6	537	-1,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1179	3,0
	2016	471	-26,6	511	-4,8	0	0,0	0	0,0	4	0,0	0	0,0	986	-16,4
	2017	370	-21,4	500	-2,2	0	0,0	0	0,0	0	-100,0	0	0,0	870	-11,8
Lyhytaikaisten palveluasumisen (ohjatus- asumisen) käyttöpäivien %- osuus ohjatus asumisen	2013	1,2	-15,0	2,3	60,5	0,0	-100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	6,4
	2014	1,0	-15,1	2,6	16,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	-6,0
	2015	1,1	4,1	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,3
	2016	0,8	-28,8	2,6	-1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	-19,0
	2017	0,6	-21,3	2,5	-3,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-100,0	0,0	0,0	0,4	-16,2
Palveluasumisen (ohjatus- asumisen) käyttöpäivät	2013	311	4,1	308	-5,9	299	-7,2	320	-7,2	347	7,7	287	-16,3	312	-3,8
	2014	320	3,0	285	-7,5	323	7,9	321	0,2	313	-9,8	188	-34,5	287	-7,7
	2015	305	-5,0	286	0,3	338	4,8	321	-0,1	332	6,2	276	46,6	308	7,1
	2016	303	-0,6	276	-3,4	324	-4,3	302	-5,9	322	-2,9	289	4,9	301	-2,1
	2017	308	1,8	285	3,3	272	-15,9	313	3,9	275	-14,6	357	23,4	308	2,2
Palveluasumisen (ohjatus- asumisen) nettokustannukset	2013	5 068 945	9,5	1 411 720	-17,9	1 225 236	5,0	1 808 102	-6,0	862 610	-8,9	694 209	-26,9	11 070 822	-2,3
	2014	5 025 142	-0,9	1 546 510	9,5	1 302 082	6,3	1 943 752	7,5	1 099 584	27,5	1 102 855	58,9	12 019 926	8,6
	2015	5 304 847	5,6	1 381 058	-10,7	1 140 224	-12,4	2 254 920	16,0	840 028	-23,6	1 800 611	63,3	12 721 688	5,8

		HELSINKI		Muutos, %		ESPOO		Muutos, %		VANTAA		Muutos, %		TURKU		Muutos, %		TAMPERE		Muutos, %		OULU		Muutos, %		KUUSIKKO		Muutos, %																													
Asumista tukevat palvelut																																																									
Tuettu asuminen																																																									
Tuetun asumisen asiakkaat	2013	132	11,9	21	-12,5	63	12,5	41	7,9	112	10,9	57	-13,6	426	5,7																																										
	2014	133	0,8	19	-9,5	80	27,0	31	-24,4	107	-4,5	38	-33,3	408	-4,2																																										
	2015	136	2,3	23	21,1	87	8,8	30	-3,2	122	14,0	74	94,7	472	15,7																																										
	2016	170	25,0	29	26,1	81	-6,9	36	20,0	129	5,7	101	36,5	546	15,7																																										
	2017	215	26,5	45	55,2	88	8,6	40	11,1	139	7,8	58	-42,6	585	7,1																																										
Tuetun asumisen käyttöpäivät	2013	46 157	10,7	7 301	-10,7	19 010	37,6	14 921	11,7	35 139	-1,6	16 860	-20,4	139 388	4,1																																										
	2014	48 206	4,4	5 625	-23,0	23 750	24,9	10 437	-30,1	36 983	5,2	14 565	-13,6	139 566	0,1																																										
	2015	48 220	0,0	7 007	24,6	28 773	21,1	10 950	4,9	42 495	14,9	20 591	41,4	158 036	13,2																																										
	2016	55 991	16,1	7 935	13,2	25 185	-12,5	10 514	-4,0	42 645	0,4	27 344	32,8	169 614	7,3																																										
	2017	72 239	29,0	10 555	33,0	22 685	-9,9	12 654	20,4	42 644	0,0	16 872	-38,3	177 649	4,7																																										
Tuetun asumisen käyttöpäivät asiakasta kohden	2013	350	-1,0	348	2,0	302	22,3	364	3,5	314	-11,3	296	-7,8	327	-1,5																																										
	2014	362	3,7	296	-14,8	297	-1,6	337	-7,5	346	10,2	383	29,6	342	4,5																																										
	2015	355	-2,2	305	2,9	331	11,4	365	8,4	348	0,8	278	-27,4	335	-2,1																																										
	2016	329	-7,1	274	-10,2	311	-6,0	292	-20,0	331	-5,1	271	-2,7	311	-7,2																																										
	2017	336	2,0	235	-14,3	258	-17,1	316	8,3	307	-7,2	291	7,4	304	-2,2																																										
Tuetun asumisen nettokustannukset	2013	1 272 313	26,3	238 259	5,3	503 167	28,2	312 168	24,8	608 795	41,0	276 157	38,7	3 210 859	28,1																																										
	2014	1 970 896	54,9	103 752	-56,5	590 243	17,3	128 662	-58,8	767 470	26,1	333 689	20,8	3 894 712	21,3																																										
	2015	1 494 327	-24,2	149 854	44,4	755 520	28,0	139 046	8,1	595 076	-22,5	251 189	-24,7	3 385 012	-13,1																																										
	2016	1 930 620	29,2	218 999	46,1	641 855	-15,0	113 936	-18,1	585 392	-1,6	224 965	-10,4	3 715 766	9,8																																										
	2017	2 111 287	9,4	517 673	136,4	792 691	23,5	147 139	29,1	597 138	2,0	397 724	76,8	4 563 652	22,8																																										
Tuetun asumisen nettokustannukset asiakasta kohti	2013	9 639	12,9	11 346	20,3	7 987	14,0	7 614	15,6	5 436	27,1	4 845	60,6	7 537	21,2																																										
	2014	14 819	53,7	5 461	-51,9	7 378	-7,6	4 150	-45,5	7 173	32,0	8 781	81,2	9 546	26,6																																										
	2015	10 988	-25,9	6 515	19,3	8 684	17,7	4 635	11,7	4 878	-32,0	3 394	-61,3	7 172	-24,9																																										
	2016	11 357	3,4	7 552	15,9	7 924	-8,8	3 165	-31,7	4 538	-7,0	2 227	-34,4	6 805	-5,1																																										
	2017	9 820	-13,5	11 504	52,3	9 008	-13,7	3 678	16,2	4 296	-5,3	6 857	207,9	7 801	14,6																																										
Tuetun asumisen nettokustannukset käyttöpäivää kohti	2013	28	14,1	33	17,9	26	-6,8	21	11,7	17	43,2	16	74,2	23	23,1																																										
	2014	41	48,3	18	-43,5	25	-6,1	12	-41,1	21	19,8	23	39,9	28	21,1																																										
	2015	31	-24,2	21	15,9	26	5,7	13	3,0	14	-32,5	12	-46,8	21	-23,2																																										
	2016	34	11,3	28	29,1	25	-2,9	11	-14,7	14	-2,0	8	-32,6	22	2,3																																										
	2017	29	-15,2	49	77,7	35	37,1	12	7,3	14	2,0	24	186,5	26	17,3																																										
Asunnon muutostöiden asiakkaat ja kustannukset 2013–2017																																																									
Asunnon muutostöiden asiakkaat	2013	410	4,9	351	41,5	256	14,3	72	-23,4	311	-21,9	317	31,0	1 717	7,5																																										
	2014	495	20,7	428	21,9	261	2,0	67	-6,9	363	16,7	244	-23,0	1 858	8,2																																										
	2015	448	-9,5	210	-50,9	314	20,3	89	32,8	298	-17,9	237	-2,9	1 596	-14,1																																										
	2016	443	-1,1	218	3,8	337	7,3	79	-11,2	271	-9,1	238	0,4	1 586	-0,6																																										
	2017	473	6,8	205	-6,0	335	-0,6	84	6,3	305	12,5	203	-14,7	1 605	1,2																																										
Muutos 2013–2017, %		15,4		-41,6		30,9		16,7		-1,9		-36,0		-6,5																																											
Asunnon muutostöitä saaneiden %-osuus väestöstä	2013	0,07	3,4	0,13	39,4	0,12	12,8	0,04	-24,2	0,14	-22,9	0,16	-1,0	0,10	3,2																																										
	2014	0,08	19,2	0,16	19,7	0,12	0,6	0,04	-7,8	0,16	15,4	0,12	-24,0	0,11	6,8																																										
	2015	0,07	-10,6	0,08	-51,7	0,15	18,2	0,05	31,3	0,13	-18,7	0,12	-4,0	0,09	-15,2																																										
	2016	0,07	-2,2	0,08	2,0	0,15	5,0	0,04	-12,0	0,12	-10,3	0,12	-0,6	0,09	-2,0																																										
	2017	0,07	5,4	0,07	-7,5	0,15	-2,2	0,04	5,2	0,13	10,8	0,10	-15,2	0,09	-0,1																																										
Asunnon muutostöiden asiakkaiden %-osuus kaikista VpLn asiakkaista	2013	3,3	4,3	8,8	42,2	5,4	19,9	1,8	-18,5	4,8	-17,6	8,5	6,8	4,8	7,8																																										
	2014	3,9	18,3	9,8	11,1	5,2	-3,7	1,8	-0,7	5,8	21,7	6,5	-23,2	5,2	7,0																																										
	2015	3,6	-6,0	4,7	-52,6	6,4	22,8	2,4	37,2	5,0	-15,1	6,9	5,1	4,6	-11,6																																										
	2016	3,7	1,3	4,6	-0,1	7,1	11,3	2,2	-9,7	4,5	-8,8	7,0	2,1	4,6	0,6																																										
	2017	3,9		4,4		7,1		2,3		5,0		6,0		4,7																																											
Asunnon muutostöiden nettokustannukset	2013	525 903	-10,0	286 088	-9,9	463 130	1,8	124 717	26,7	532 825	-36,3	482 560	89,9	2 415 223	-5,1																																										
	2014	696 996	32,5	360 980	26,2	499 275	7,8	69 719	-44,1	462 363	-13,2	205 254	-57,5	2 294 587	-5,0																																										
	2015	664 542	-4,7	303 160	-16,0	399 642	-20,0	82 033	17,7	541 116	17,0	266 610	29,9	2 257 102	-1,6																																										
	2016	621 458	-6,5	307 666	1,5	318 172	-20,4	82 255	0,3	445 390	-17,7	304 630	14,3	2 079 571	-7,9																																										
	2017	670 193	7,8	302 868	-1,6	326 532	2,6	75 530	-8,2	515 794	15,8	236 904	-22,2	2 127 821	2,3																																										
Muutos 2013–2017, %		27,4		5,9		-29,5		-39,4		-3,2		-50,9		-11,9																																											
Asunnon muutostöiden kustannusten %-osuus vammaispalvelujen kokonaiskustannuksista	2013	0,7	-20,0	1,2	-16,1	2,3	-2,1	1,0	32,5	2,4	-39,8	2,4	35,7	1,4	-14,4																																										
	2014	0,9	22,7	1,4	15,6	2,2	-1,0	0,5	-47,9	1,9	-19,8	0,9	-60,6	1,2	-12,2																																										
	2015	0,9	-4,4	1,1	-21,6	1,8	-19,3	0,6	9,1	2,1	10,3	1,3	33,8	1,2	-3,4																																										
	2016	0,8	-8,6	1,1	0,6	1,5	-17,2	0,5	-3,3	1,6	-22,7	1,4	12,8	1,1	-9,6																																										
	2017	0,9	9,4	1,1	-1,6	1,6	4,9	0,5	-10,7	1,7	1,7	1,1	-25,4	1,1	0,5																																										
Asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaat sekä kustannukset 2013–2017																																																									
Asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaat	2013	609	-7,7	71	34,0	73	-23,2	209	-20,5	346	40,1	228	15,2	1 536	1,3																																										
	2014	690	13,3	90	26,8	88	20,5	102	-51,2	325	-6,1	256	12,3	1 551	1,0																																										
	2015	609	-11,7	95	5,6	99	12,5	105	2,9	442	36,0	221	-13,7	1 571	1,3																																										
	2016	564	-7,4	116	22,1	104	5,1	120	14,3	410	-7,2	245	10,9	1 559	-0,8																																										
	2017	610	8,2	100	-13,8	76	-26,9	106	-11,7	476	16,1	209	-14,7	1 577	1,2																																										
Muutos 2013–2017, %		0,2		40,8		4,1		-49,3		37,6		-8,3		2,7																																											
Asuntoon kuuluvia laitteita ja välineitä saaneiden %-osuus väestöstä	2013	0,10	-9,0	0,03	31,9	0,04	-24,2	0,11	-21,3	0,16	38,2	0,12	-13,0	0,09	-2,8																																										
	2014	0,11	11,8	0,03	24,5	0,04	19,0	0,06	-51,7	0,15	-7,1	0,13	10,9	0,09	-0,4																																										
	2015	0,10	-12,8	0,04	3,9	0,05	10,5	0,06	1,8	0,20	34,7	0,11	-14,6	0,09	0,0																																										
	2016	0,09	-8,4	0,04	20,0	0,05	2,8	0,06	13,3	0,18	-8,5	0,12	9,8	0,09	-2,1																																										
	2017	0,09	6,8	0,04	-15,2	0,03	-28,1	0,06	-12,6	0,21	14,3	0,10	-15,2	0,09	-0,2																																										
Asunnon muutostöiden asiakkaiden %-osuus kaikista VpLn asiakkaista	2013	4,9	-8,2	1,8	34,6	1,5	-19,4	5,2	-15,5	5,3	47,6	6,1	-6,1	4,3	1,6																																										
	2014	5,4	11,0	2,1	15,5	1,8	13,9	2,7	-47,9	5,2	-2,1	6,9	12,1	4,3	-0,2																																										
	2015	5,0	-8,3	2,1	2,0	2,0	14,8	2,9	6,4	7,3	40,6	6,4	-6,6	4,5	4,3																																										
	2016	4,7	-5,2	2,5	17,5	2,2	9,0	3,3	16,3	6,8	-6,9	7,2	12,7	4,5	0,5																																										
	2017	5,0	7,2	2,2	-12,6	1,6	-26,4	2,9	-11,																																																

			HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Vammaisten työ- ja päivätoiminta																
Vaikeavammaisten päivätoiminnan asiakkaat ja kustannukset 2013–2017																
Päivätoiminnan asiakkaat	2013	216	5,9	104	6,1	42	16,7	37	5,7	63	-6,0	33	-26,7	495	2,1	
	2014	219	1,4	111	6,7	50	19,0	39	5,4	64	1,6	41	24,2	524	5,9	
	2015	206	-5,9	108	-2,7	54	8,0	36	-7,7	107	67,2	40	-2,4	551	5,2	
	2016	215	4,4	98	-9,3	53	-1,9	31	-13,9	116	8,4	42	5,0	555	0,7	
	2017	198	-7,9	80	-18,4	55	3,8	27	-12,9	114	-1,7	37	-11,9	511	-7,9	
Muutos 2013–2017, %		-8,3		-23,1		31,0		-27,0		81,0		12,1		3,2		
Päivätoiminnan asiakkaiden %-osuus väestöstä	2013	0,04	4,4	0,04	4,5	0,02	15,1	0,02	4,6	0,03	-7,3	0,02	-44,6	0,03	-2,1	
	2014	0,04	0,1	0,04	4,8	0,02	17,5	0,02	4,4	0,03	0,4	0,02	22,7	0,03	4,5	
	2015	0,03	-7,1	0,04	-4,2	0,03	6,1	0,02	-8,7	0,05	65,6	0,02	-3,5	0,03	3,8	
	2016	0,03	3,2	0,04	-10,8	0,02	-4,0	0,02	-14,7	0,05	6,9	0,02	4,0	0,03	-0,6	
	2017	0,03	-9,1	0,03	-19,7	0,02	2,1	0,01	-13,9	0,05	-3,2	0,02	-12,5	0,03	-9,1	
Päivätoiminnan asiakkaiden %-osuus kaikista VpLn asiakkaista	2013	1,7	5,3	2,6	6,6	0,9	22,4	0,9	12,4	1,0	-0,9	0,9	-40,2	1,4	2,4	
	2014	1,7	-0,7	2,5	-2,8	1,0	12,5	1,0	12,5	1,0	5,9	1,1	24,0	1,5	4,6	
	2015	1,7	-2,3	2,4	-5,9	1,1	10,2	1,0	-4,6	1,8	72,8	1,2	5,6	1,6	8,3	
	2016	1,8	6,9	2,1	-12,7	1,1	1,8	0,9	-12,4	1,9	8,8	1,2	6,7	1,6	2,0	
	2017	1,6	-8,7	1,7	-17,2	1,2	4,5	0,8	-12,6	1,9	-2,7	1,1	-11,4	1,5	-8,0	
Päivätoiminnan nettokustannukset	2013	1 276 229	-3,8	735 111	20,2	191 456	33,6	198 814	36,9	368 191	15,3	131 172	17,7	2 900 973	9,2	
	2014	1 658 939	30,0	681 846	-7,2	238 350	24,5	205 686	3,5	359 098	-2,5	210 425	60,4	3 354 344	15,6	
	2015	2 071 921	24,9	704 884	3,4	192 244	-19,3	200 214	-2,7	436 207	21,5	222 891	5,9	3 828 361	14,1	
	2016	2 550 402	23,1	676 990	-4,0	193 269	0,5	255 532	27,6	435 662	-0,1	187 800	-15,7	4 299 655	12,3	
	2017	2 281 350	-10,5	632 728	-6,5	178 664	-7,6	232 846	-8,9	460 410	5,7	237 168	26,3	4 023 166	-6,4	
Muutos 2013–2017, %		78,8		-13,9		-6,7		17,1		25,0		80,8		38,7		
Päivätoiminnan kustannusten %-osuus vammaispalvelujen kokonaiskustannuksista	2013	1,8	-14,4	3,0	12,0	0,9	28,4	1,6	43,1	1,7	8,9	0,6	-15,9	1,7	-1,5	
	2014	2,2	20,4	2,6	-15,0	1,1	14,3	1,5	-3,5	1,5	-9,8	1,0	48,7	1,8	6,9	
	2015	2,7	25,3	2,5	-3,4	0,9	-18,7	1,4	-9,8	1,7	14,5	1,0	9,1	2,0	12,1	
	2016	3,3	20,4	2,3	-4,8	0,9	4,6	1,7	23,1	1,6	-6,2	0,9	-16,9	2,2	10,2	
	2017	3,0	-9,2	2,2	-6,6	0,9	-5,5	1,5	-11,4	1,5	-7,2	1,1	21,1	2,1	-8,1	
Kustannukset euroa / päivätoiminnan asiakas	2013	5 908	-9,2	7 068	13,3	4 558	14,5	5 373	29,5	5 844	22,7	3 975	60,5	5 861	6,9	
	2014	7 575	28,2	6 143	-13,1	4 767	4,6	5 274	-1,8	5 611	-4,0	5 132	29,1	6 401	9,2	
	2015	10 058	32,8	6 527	6,3	3 560	-25,3	5 562	5,5	4 077	-27,3	5 572	8,6	6 948	8,5	
	2016	11 862	17,9	6 908	5,8	3 647	2,4	8 243	48,2	3 756	-7,9	4 471	-19,8	7 747	11,5	
	2017	11 522	-2,9	7 909	14,5	3 248	-10,9	8 624	4,6	4 039	7,5	6 410	43,4	7 873	1,6	
Muutos 2013–2017, %		95,0		11,9		-28,7		60,5		-30,9		61,3		34,3		
Kustannukset euroa / väestö	2013	2,1	-5,2	2,8	18,4	0,9	31,8	1,1	35,5	1,7	13,8	0,7	-11,0	1,7	4,8	
	2014	2,7	28,3	2,6	-8,9	1,1	22,9	1,1	2,5	1,6	-3,6	1,1	58,4	2,0	14,1	
	2015	3,3	23,4	2,6	1,7	0,9	-20,8	1,1	-3,8	1,9	20,3	1,1	4,7	2,2	12,7	
	2016	4,0	21,7	2,5	-5,6	0,9	-1,6	1,4	26,5	1,9	-1,5	0,9	-16,6	2,5	10,8	
	2017	3,5	-11,7	2,3	-8,0	0,8	-9,1	1,2	-9,9	2,0	4,0	1,2	25,5	2,3	-7,7	
Muutos 2013–2017, %		70,3		-19,6		-12,9		12,4		18,9		73,6		31,6		
Kehitysvammahuollon työ- ja päivätoiminnan kokonaisuus																
Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan kaikki asiakkaat	2013	1 087	2,3	441	1,1	438	11,5	385	7,8	535	9,4	533	32,9	3 419	8,9	
	2014	1 213	11,6	432	-2,0	424	-3,2	406	5,5	533	-4,0	616	15,6	3 624	6,0	
	2015	1 164	-4,0	437	1,2	466	9,9	394	-3,0	564	5,8	635	3,1	3 660	1,0	
	2016	1 161	-0,3	457	4,6	505	8,4	399	1,3	594	5,3	670	5,5	3 786	3,4	
	2017	1 185	2,1	488	6,8	533	5,5	396	-0,8	624	5,1	706	5,4	3 932	3,9	
Muutos 2013–2017, %		9,0		10,7		21,7		2,9		16,6		32,5		15,0		
Työ- ja päivätoiminnan asiakkaiden %-osuus KvH:n palveluja käyttäneistä asiakkaista	2013	56,5	2,3	50,5	-1,1	54,7	4,9	45,5	7,8	60,0	10,1	50,5	-0,6	53,5	3,4	
	2014	63,1	11,7	48,9	-3,1	54,2	-1,0	46,0	1,2	65,7	9,5	57,3	13,4	57,0	6,6	
	2015	58,0	-8,2	49,6	1,5	53,8	-0,6	46,0	0,0	56,2	-14,5	55,4	-3,3	54,1	-5,1	
	2016	56,8	-2,0	50,4	1,6	56,9	5,8	45,0	-2,0	58,9	4,9	57,1	3,0	54,8	1,3	
	2017	57,6	1,4	52,2	3,7	54,8	-3,8	42,8	-4,9	60,6	2,9	55,4	-2,9	54,7	-0,3	
Työ- ja päivätoiminnan suoritteet (päivät)	2013	173 671	4,7	72 784	0,9	60 359	7,9	59 730	-4,7	79 126	-2,3	114 886	41,0	560 556	8,0	
	2014	182 711	5,2	74 182	1,9	60 740	0,6	58 954	-1,3	80 540	1,8	120 414	4,8	577 541	3,0	
	2015	181 366	-0,7	74 180	0,0	73 205	20,5	56 825	-3,6	85 725	6,4	123 061	2,2	594 362	2,9	
	2016	181 243	-0,1	77 908	5,0	65 592	-10,4	57 715	1,6	90 367	5,4	114 103	-7,3	586 928	-1,3	
	2017	181 971	0,4	82 564	6,0	71 348	8,8	59 128	2,4	91 675	1,4	106 088	-7,0	592 774	1,0	
Muutos 2013–2017, %		4,8		13,4		18,2		-1,0		15,9		-7,7		5,7		
Työ- ja päivätoiminnan suoritteet asiakasta kohti	2013	160	2,4	165	-0,2	138	-3,2	155	-11,6	148	-10,7	216	6,1	164	-0,9	
	2014	151	-5,7	172	4,0	143	4,0	145	-6,4	151	2,2	195	-9,3	159	-2,8	
	2015	156	3,4	170	-1,1	157	9,7	144	-0,7	152	0,6	194	-0,9	162	1,9	
	2016	156	0,2	170	0,4	130	-17,3	145	0,3	152	0,1	170	-12,1	155	-4,5	
	2017	154	-1,6	169	-0,8	134	3,1	149	3,2	147	-3,4	150	-11,8	151	-2,8	
Työ- ja päivätoiminnan nettokustannukset	2013	15 987 772	10,1	7 978 253	3,5	5 262 589	5,5	3 292 023	5,3	4 431 567	-8,9	3 457 002	64,1	40 409 206	8,3	
	2014	17 838 153	11,6	7 959 225	-0,2	5 518 698	4,9	3 529 460	7,2	4 986 483	12,5	3 600 677	4,2	43 432 696	7,5	
	2015	18 680 974	4,7	8 429 440	5,9	6 311 045	14,4	3 684 914	4,4	5 232 740	4,9	3 526 177	-2,1	45 865 290	5,6	
	2016	19 066 188	2,1	8 734 324	3,6	6 079 984	-3,7	3 967 563	7,7	6 497 135	24,2	3 661 629	3,8	48 006 823	4,7	
	2017	20 181 245	5,8	10 300 513	17,9	6 392 357	5,1	3 905 008	-1,6	6 894 920	6,1	3 781 608	3,3	51 455 651	7,2	
Muutos 2013–2017, %		26,2		29,1		21,5		18,6		55,6		9,4		27,3		
Työ- ja päivätoiminnan nettokustannuksien %-osuus KvH:n kustannuksista	2013	21,0	3,9	24,2	0,9	19,2	0,4	11,5	-5,3	18,2	-12,3	14,2	26,1	18,9	0,2	
	2014	21,3	1,6	22,5	-7,1	19,7	2,1	11,8	2,3	19,0	4,5	14,4	1,4	19,0	0,6	
	2015	22,0	3,4	23,4	4,1	22,0	11,8	12,0	1,7	19,7	3,6	13,5	-5,6	19,7	3,6	
	2016	22,1	0,2	21,3	-9,3	19,9	-9,3	12,5	4,4	24,2	22,6	13,9	2,8	19,8	0,3	
	2017	24,3	9,9	24,0	13,0	24,1	20,9	12,4	-0,8	24,4	0,8	14,3	2,5	21,5	9,0	
Nettokustannukset asiakasta kohti	2013	14 708	7,7	18 091	2,4	12 015	-5,4	8 551	-2,4	8 283	-16,7	6 486	23,4	11 819	-0,6	
	2014	14 706	0,0	18 424	1,8	13 016	8,3	8 693	1,7	9 356	12,9	5 845	-9,9	11 985	1,4	
	2015	16 049	9,1	19 289	4,7	13 543	4,1	9 353	7,6	9 278	-0,8	5 553	-5,0	12 532	4,6	
	2016	16 422	2,3	19 112	-0,9	12 040	-11,1	9 944	6,3	10 938	17,9	5 465	-1,6	12 680	1,2	
	2017	17 031	3,7	21 108	10,4	11 993	-0,4	9 861	-0,8	11 050	1,0	5 356	-2,0	13 086	3,2	
Nettokustannukset suoritetta kohti	2013	92	5,2	110	2,6	87	-2,3	55	10,5	56	-6,7	30	16,3	72	0,3	
	2014	98	6,1	107	-2,1	91	4,2	60	8,6	62	1					

		HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Vammaisten työ- ja päivätoiminta															
Päivä- ja työtoimintakeskukset															
Päivä- ja työtoimintakeskusten asiakkaat	2013	975	2,2	414	2,5	353	2,9	327	8,6	450	14,8	591	84,7	3 110	14,6
	2014	1 099	12,7	411	-0,7	353	0,0	344	5,2	442	-1,8	497	-15,9	3 146	1,2
	2015	1 007	-8,4	403	-1,9	380	7,6	337	-2,0	455	2,9	511	2,8	3 093	-1,7
	2016	1 057	5,0	414	2,7	410	7,9	346	2,7	478	5,1	572	11,9	3 277	5,9
	2017	1 074	1,6	448	8,2	413	0,7	344	-0,6	509	6,5	570	-0,3	3 358	2,5
Päivä- ja työtoimintakeskusten asiakkaiden %-osuus kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan asiakkaista	2013	89,7	-0,1	93,9	1,3	80,6	-7,7	84,9	0,7	84,1	4,9	110,9	38,9	91,0	5,2
	2014	90,6	1,0	95,1	1,3	83,3	3,3	84,7	-0,2	82,9	-1,4	80,7	-27,2	86,8	-4,6
	2015	86,5	-4,5	92,2	-3,1	81,5	-2,1	85,5	0,9	80,7	-2,7	80,5	-0,3	84,5	-2,7
	2016	91,0	5,2	90,6	-1,8	81,2	-0,4	86,7	1,4	80,5	-0,3	85,4	6,1	86,6	2,4
	2017	90,6	-0,4	91,8	1,3	77,5	-4,6	86,9	0,2	81,6	1,4	80,7	-5,4	85,4	-1,3
Päivä- ja työtoimintakeskusten suoritteet (päivät)	2013	149 169	4,6	62 969	1,2	47 054	3,6	48 858	-6,0	66 974	0,2	94 646	47,8	469 670	8,4
	2014	159 968	7,2	64 372	2,2	47 464	0,9	48 878	0,0	66 945	0,0	94 610	0,0	482 237	2,7
	2015	158 788	-0,7	65 654	2,0	52 563	10,7	47 777	-2,3	70 017	4,6	94 120	-0,5	488 919	1,4
	2016	159 536	0,5	69 554	5,9	48 421	-7,9	49 450	3,5	74 940	7,0	92 101	-2,1	494 002	1,0
	2017	160 866	0,8	74 381	6,9	52 054	7,5	50 955	3,0	77 471	3,4	79 088	-14,1	494 815	0,2
Muutos 2013–2017, %		7,8		18,1		10,6		4,3		15,7		-16,4		5,4	
Päivä- ja työtoimintakeskusten suoritteiden %-osuus työ- ja päivätoiminnan suoritteista	2013	85,9	-0,1	86,5	0,3	78,0	-4,0	81,8	-1,4	84,6	2,5	82,4	4,8	83,8	0,4
	2014	87,6	1,9	86,8	0,3	78,1	0,2	82,9	1,4	83,1	-1,8	78,6	-4,6	83,5	-0,3
	2015	87,6	0,0	88,5	2,0	71,8	-8,1	84,1	1,4	81,7	-1,7	76,5	-2,7	82,3	-1,5
	2016	88,0	0,5	89,3	0,9	73,8	2,8	85,7	1,9	82,9	1,5	80,7	5,5	84,2	2,3
	2017	88,4	0,4	90,1	0,9	73,0	-1,2	86,2	0,6	84,5	1,9	74,5	-7,6	83,5	-0,8
Päivä- ja työtoimintakeskusten suoritteet asiakasta kohti	2013	153	2,4	152	-1,3	133	0,7	149	-13,5	149	-12,8	160	-20,0	151	-5,4
	2014	146	-4,9	157	3,0	134	0,9	142	-4,9	151	1,8	190	18,9	153	1,5
	2015	158	8,3	163	4,0	138	2,9	142	-0,2	154	1,6	184	-3,2	158	3,1
	2016	151	-4,3	168	3,1	118	-14,6	143	0,8	157	1,9	161	-12,6	151	-4,6
	2017	150	-0,8	166	-1,2	126	6,7	148	3,6	152	-2,9	139	-13,8	147	-2,3
Tuettu työtoiminta (avotyötoiminta) ja tuettu työllistyminen (tuettu työ)															
Tuetun työtoiminnan (avotyötoiminnan) ja tuetun työllistymisen (tuetun työn) asiakkaat	2013	270	5,1	70	6,1	86	43,3	69	3,0	91	-17,3	114	40,7	700	9,2
	2014	286	5,9	73	4,3	103	19,8	75	8,7	91	0,0	119	4,4	747	6,7
	2015	356	24,5	71	-2,7	140	35,9	67	-10,7	109	19,8	124	4,2	867	16,1
	2016	263	-26,1	66	-7,0	206	47,1	65	-3,0	116	6,4	98	-21,0	814	-6,1
	2017	281	6,8	56	-15,2	128	-37,9	66	1,5	115	-0,9	136	38,8	782	-3,9
Asiakkaiden %-osuus kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan kaikista asiakkaista	2013	24,8	2,7	15,9	4,9	19,6	28,6	17,9	-4,5	17,0	-24,4	21,4	5,9	20,5	0,3
	2014	23,6	-5,1	16,9	6,5	24,3	23,7	18,5	3,1	17,1	0,4	19,3	-9,7	20,6	0,7
	2015	30,6	29,7	16,2	-3,9	30,0	23,7	17,0	-7,9	19,3	13,2	19,5	1,1	23,7	14,9
	2016	22,7	-25,9	14,4	-11,1	40,8	35,8	16,3	-4,2	19,5	1,0	14,6	-25,1	21,5	-9,2
	2017	23,7	4,7	11,5	-20,5	24,0	-41,1	16,7	2,3	18,4	-5,6	19,3	31,7	19,9	-7,5
Tuetun työtoiminnan (avotyötoiminnan) ja tuetun työllistymisen (tuetun työn) suoritteet (päivät)	2013	24 502	5,0	9 815	-0,8	13 305	26,4	10 872	1,8	12 152	-14,0	20 240	16,2	90 886	5,7
	2014	22 743	-7,2	9 810	-0,1	13 276	-0,2	10 076	-7,3	13 595	11,9	25 804	27,5	95 304	4,9
	2015	22 578	-0,7	8 526	-13,1	20 642	55,5	9 048	-10,2	15 708	15,5	28 941	12,2	105 443	10,6
	2016	21 707	-3,9	8 354	-2,0	17 171	-16,8	8 265	-8,7	15 427	-1,8	22 002	-24,0	92 926	-11,9
	2017	21 105	-2,8	8 183	-2,0	19 294	12,4	8 173	-1,1	14 204	-7,9	27 000	22,7	97 959	5,4
Muutos 2013–2017, %		-13,9		-16,6		45,0		-24,8		16,9		33,4		7,8	
Suoritteiden %-osuus työ- ja päivätoiminnan kaikista suoritteista	2013	14,1	0,3	13,5	-1,7	22,0	17,1	18,2	6,8	15,4	-11,9	17,6	-17,6	16,2	-2,1
	2014	12,4	-11,8	13,2	-1,9	21,9	-0,8	17,1	-6,1	16,9	9,9	21,4	21,6	16,5	1,8
	2015	12,4	0,0	11,5	-13,1	28,2	29,0	15,9	-6,8	18,3	8,6	23,5	9,7	17,7	7,5
	2016	12,0	-3,8	10,7	-6,7	26,2	-7,2	14,3	-10,1	17,1	-6,8	19,3	-18,0	15,8	-10,8
	2017	11,6	-3,2	9,9	-7,6	27,0	3,3	13,8	-3,5	15,5	-9,2	25,5	32,0	16,5	4,4
Suoritteet asiakasta kohti	2013	91	0,0	140	-6,5	155	-11,8	158	-1,2	134	4,0	178	-17,4	130	-3,2
	2014	80	-12,4	134	-4,2	129	-16,7	134	-14,7	149	11,9	217	22,1	128	-1,7
	2015	63	-20,2	120	-10,6	147	14,4	135	0,5	144	-3,5	233	7,6	122	-4,7
	2016	83	30,1	127	5,4	83	-43,5	127	-5,8	133	-7,7	225	-3,8	114	-6,1
	2017	75	-9,0	146	15,4	151	80,8	124	-2,6	124	-7,1	199	-11,6	125	9,7
Muut palvelut															
Muiden vammaispalvelulain mukaisten palvelujen kustannukset 2013–2017															
Kaikkien muiden VpLn mukaisten palvelujen nettokustannukset yhteensä	2013	1 759 769	1,0	747 432	5,6	447 749	-17,0	135 405	-31,5	1 887 473	29,7	1 672 463	34,7	6 650 291	13,0
	2014	1 260 312	-28,4	782 670	4,7	513 543	14,7	101 886	-24,8	2 111 420	11,9	1 379 467	-17,5	6 149 297	-7,5
	2015	1 054 600	-16,3	945 026	20,7	400 787	-22,0	116 061	13,9	2 666 077	26,3	879 238	-36,3	6 061 788	-1,4
	2016	769 802	-27,0	1 044 091	10,5	256 350	-36,0	82 592	-28,8	3 450 357	29,4	862 963	-1,9	6 466 155	6,7
	2017	725 288	-5,8	853 490	-18,3	311 317	21,4	88 437	7,1	4 073 844	18,1	755 363	-12,5	6 807 740	5,3
Muutos 2013–2017, %		-58,8		14,2		-30,5		-34,7		115,8		-54,8		2,4	
Muut kustannukset euroa / VpLn mukaista palvelua ja taloudellista tukea saanut asiakas	2013	141	0,5	188	6,1	95	-12,9	33	-27,1	291	36,7	449	9,8	187	13,4
	2014	99	-29,8	179	-4,6	103	8,4	27	-19,7	339	16,6	370	-17,7	171	-8,6
	2015	86	-13,1	209	16,7	82	-20,3	32	17,7	443	30,5	255	-31,0	174	1,5
	2016	64	-25,2	223	6,3	54	-33,7	23	-27,6	575	29,8	254	-0,2	188	8,0
	2017	60	-6,6	184	-17,1	66	22,3	25	7,5	673	16,9	224	-12,0	197	5,2
Muutos 2013–2017, %		-57,4		-1,9		-30,0		-26,5		131,1		-50,1		5,4	
Muiden kustannusten %-osuus VpLn kokonaiskustannuksista	2013	2,5	-10,2	3,1	-1,6	2,2	-20,2	1,1	-28,4	8,5	22,5	8,2	-3,8	3,9	1,9
	2014	1,6	-33,7	2,9	-4,1	2,3	5,3	0,8	-29,8	8,8	3,4	6,3	-23,5	3,3	-14,6
	2015	1,4	-16,1	3,3	12,8	1,8	-21,3	0,8	5,6	10,4	19,0	4,1	-34,3	3,2	-3,2
	2016	1,0	-28,6	3,6	9,5	1,2	-33,5	0,5	-31,4	12,7	21,6	4,0	-3,1	3,4	4,7
	2017	0,9	-4,4	3,0	-18,3	1,5	24,2	0,6	4,1	13,2	3,7	3,4	-16,0	3,5	3,4
Kustannukset euroa / väestö	2013	2,9	-0,4	2,9	4,0	2,2	-18,1	0,7	-32,2	8,6	27,9	8,6	1,8	4,0	8,5
	2014	2,0	-29,3	2,9	2,8	2,4	13,2	0,6	-25,5	9,5	10,6	7,0	-18,6	3,6	-8,7
	2015	1,7	-17,3	3,5	18,8	1,9	-23,3	0,6	12,6	11,8	25,1	4,4	-37,0	3,5	-2,7
	2016	1,2	-27,8	3,8	8,6	1,2	-37,4	0,4	-29,5	15,1	27,6	4,3	-2,8	3,7	5,2
	2017	1,1	-7,0	3,1	-19,6	1,4	19,4	0,5	5,9	17,6	16,2	3,7	-13,0	3,8	3,9
Muutos 2013–2017, %		-60,7		6,7		-35,1		-37,3		105,2		-56,6		-2,9	
Kehitysvammahuollon muut palvelut															
Muiden palvelujen nettokustannukset	2013	3 451 177	-11,3	2 332 095	10,4	2 389 408	3,0	1							

		HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Vammaisten ympärivuorokautiset asumispalvelut															
Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaat ja kustannukset 2013–2017															
Vammaisten ympärivuorokautisten asumispalvelujen asiakkaat	2013	1 150	6,5	522	4,8	445	5,0	486	10,0	397	5,6	536	41,1	3 536	10,5
	2014	1 233	7,2	545	4,4	494	11,0	492	1,2	392	-1,3	509	-5,0	3 665	3,6
	2015	1 210	-1,9	548	0,6	510	3,2	558	13,4	401	2,3	604	18,7	3 831	4,5
	2016	1 190	-1,7	565	3,1	511	0,2	569	2,0	415	3,5	462	-23,5	3 712	-3,1
	2017	1 218	2,4	574	1,6	485	-5,1	597	4,9	456	9,9	463	0,2	3 793	2,2
Muutos 2013–2017, %		5,9		10,0		9,0		22,8		14,9		-13,6		7,3	
Vammaisten ympärivuorokautisten asumispalvelujen nettokustannukset	2013	49 540 298	11,5	21 521 876	6,1	18 448 310	8,1	16 861 104	26,5	14 133 853	11,2	17 486 899	38,2	137 992 340	14,5
	2014	56 756 669	14,6	23 478 210	9,1	18 889 750	2,4	17 889 480	6,1	15 172 472	7,3	21 526 846	23,1	153 713 428	11,4
	2015	59 783 191	5,3	23 823 270	1,5	20 119 415	6,5	19 594 131	9,5	16 526 690	8,9	23 148 982	7,5	162 995 679	6,0
	2016	60 114 350	0,6	26 050 142	9,3	22 278 009	10,7	22 298 609	13,8	16 889 239	2,2	22 789 322	-1,6	170 419 671	4,6
	2017	60 573 483	0,8	27 163 295	4,3	19 032 212	-14,6	23 921 223	7,3	18 857 531	11,7	24 003 414	5,3	173 551 159	1,8
Muutos 2013–2017, %		22,3		26,2		3,2		41,9		33,4		37,3		25,8	
Vammaisten ympärivuorokautisten asumispalvelujen kustannukset asiakasta kohti	2013	43 079	4,7	41 230	1,2	41 457	3,0	34 694	15,1	35 602	5,3	32 625	-2,0	39 025	3,7
	2014	46 031	6,9	43 079	4,5	38 238	-7,8	36 361	4,8	38 705	8,7	42 292	29,6	41 941	7,5
	2015	49 408	7,3	43 473	0,9	39 450	3,2	35 115	-3,4	41 214	6,5	38 326	-9,4	42 547	1,4
	2016	50 516	2,2	46 106	6,1	43 597	10,5	39 189	11,6	40 697	-1,3	49 328	28,7	45 910	7,9
	2017	49 732	-1,6	47 323	2,6	39 242	-10,0	40 069	2,2	41 354	1,6	51 843	5,1	45 756	-0,3
Muutos 2013–2017, %		15,4		14,8		-5,3		15,5		16,2		58,9		17,2	
Vammaisten ympärivuorokautisten asumispalvelujen kustannukset / väestö	2013	81	9,9	83	4,5	89	6,6	93	25,2	64	9,7	90	4,5	82	9,9
	2014	91	13,1	88	7,1	90	1,1	97	5,1	68	6,1	110	21,5	90	9,9
	2015	95	4,1	88	-0,1	94	4,6	105	8,3	73	7,9	117	6,3	95	4,7
	2016	95	-0,5	95	7,4	102	8,3	119	12,8	74	0,8	114	-2,5	98	3,2
	2017	94	-0,5	97	2,6	85	-16,0	126	6,1	81	9,9	119	4,7	98	0,5
Muutos 2013–2017, %		16,5		17,9		-3,7		36,2		26,9		31,8		19,3	
Ympäri- ja vuorokautisten asumispalvelujen nettokustannusten %-osuus vammaisten palvelujen kustannuksista	2013	33,6	2,3	37,5	1,4	38,5	3,3	40,9	19,4	30,3	6,1	39,0	2,9	35,8	4,8
	2014	35,4	5,2	37,8	0,9	37,5	-2,8	41,1	0,5	30,2	-0,5	45,7	17,2	37,1	3,7
	2015	37,1	4,8	36,9	-2,5	39,5	5,5	43,2	5,1	31,7	5,2	48,9	6,9	38,7	4,1
	2016	36,5	-1,5	37,3	1,0	43,0	8,7	47,6	10,1	31,2	-1,5	47,6	-2,7	39,2	1,3
	2017	37,8	3,5	37,9	1,7	40,2	-6,6	50,9	6,9	31,8	1,9	49,0	2,9	39,9	2,0
Muutos 2013–2017, %		12,4		1,0		4,2		24,4		4,9		25,5		11,5	
Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaat	2013	402	5,8	130	13,0	100	19,0	117	2,6	134	-4,3	112	20,4	995	7,5
	2014	414	3,0	134	3,1	114	14,0	126	7,7	141	5,2	128	14,3	1 057	6,2
	2015	414	0,0	134	0,0	108	-5,3	130	3,2	140	-0,7	128	0,0	1 054	-0,3
	2016	408	-1,4	132	-1,5	102	-5,6	126	-3,1	145	3,6	122	-4,7	1 035	-1,8
	2017	417	2,2	136	3,0	100	-2,0	127	0,8	166	14,5	127	4,1	1 073	3,7
Muutos 2013–2017, %		3,7		4,6		0,0		8,5		23,9		13,4		7,8	
Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaiden osuus % väestöstä	2013	0,07	4,3	0,05	11,3	0,05	17,5	0,06	1,6	0,06	-5,6	0,06	-9,0	0,06	3,1
	2014	0,07	1,6	0,05	1,2	0,05	12,5	0,07	6,7	0,06	4,0	0,07	12,8	0,06	4,8
	2015	0,07	-1,2	0,05	-1,6	0,05	-6,9	0,07	2,0	0,06	-1,6	0,06	-1,1	0,06	-1,6
	2016	0,06	-2,5	0,05	-3,2	0,05	-7,6	0,07	-4,0	0,06	2,1	0,06	-5,6	0,06	-3,1
	2017	0,06	0,9	0,05	1,4	0,04	-3,6	0,07	-0,3	0,07	12,7	0,06	3,4	0,06	2,3
Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaiden %-osuus Vpl-asiakkaista	2013	3,2	5,3	3,3	13,6	2,1	24,9	2,9	9,2	2,1	0,9	3,0	-1,8	2,8	7,8
	2014	3,2	0,9	3,1	-6,1	2,3	7,7	3,3	14,9	2,3	9,7	3,4	14,1	2,9	5,0
	2015	3,4	3,8	3,0	-3,3	2,2	-3,3	3,5	6,6	2,3	2,6	3,7	8,2	3,0	2,7
	2016	3,4	0,9	2,8	-5,2	2,2	-2,0	3,5	-1,4	2,4	3,9	3,6	-3,1	3,0	-0,6
	2017	3,4	1,3	2,9	4,5	2,1	-1,3	3,5	1,2	2,7	13,3	3,8	4,7	3,1	3,6
Vaikeavammaisten palveluasumisen nettokustannukset	2013	20 386 337	5,2	6 527 492	8,2	4 746 953	8,3	4 839 490	3,1	6 358 750	3,6	4 585 300	29,4	47 444 322	7,4
	2014	20 719 902	1,6	6 666 973	2,1	5 226 315	10,1	5 319 122	9,9	6 375 540	0,3	5 908 716	28,9	50 216 568	5,8
	2015	21 213 168	2,4	7 089 064	6,3	5 478 671	4,8	5 358 330	0,7	6 137 162	-3,7	6 025 505	2,0	51 301 900	2,2
	2016	20 873 370	-1,6	6 615 787	-6,7	5 281 398	-3,6	5 395 526	0,7	6 032 424	-1,7	5 925 738	-1,7	50 124 243	-2,3
	2017	19 203 626	-8,0	6 624 990	0,1	4 912 279	-7,0	5 513 403	2,2	6 442 002	6,8	6 864 910	15,8	49 561 211	-1,1
Muutos 2013–2017, %		-5,8		1,5		3,5		13,9		1,3		49,7		4,5	
Palveluasumisen kustannusten %-osuus vammaispalvelujen kokonaiskustannuksista	2013	28,6	-6,4	26,7	0,8	23,1	4,2	38,4	7,8	28,6	-2,1	22,5	-7,5	27,7	-3,1
	2014	27,0	-5,9	25,0	-6,4	23,4	1,1	39,4	2,5	26,5	-7,3	26,9	19,5	27,1	-2,2
	2015	27,7	2,7	24,8	-0,7	24,7	5,7	36,7	-6,6	24,0	-9,3	28,3	5,0	27,2	0,3
	2016	26,6	-3,8	23,0	-7,5	24,8	0,3	35,7	-2,9	22,2	-7,6	27,4	-2,9	26,1	-4,1
	2017	24,9	-6,6	23,0	0,1	23,6	-4,9	35,5	-0,6	20,8	-6,2	30,5	11,1	25,3	-2,9
Kustannukset euroa / palveluasumisen asiakas	2013	50 712	-0,5	50 211	-4,3	47 470	-9,0	41 363	0,4	47 453	8,3	40 940	7,4	47 683	0,0
	2014	50 048	-1,3	49 754	-0,9	45 845	-3,4	42 215	2,1	45 217	-4,7	46 162	12,8	47 509	-0,4
	2015	51 240	2,4	52 903	6,3	50 728	10,7	41 218	-2,4	43 837	-3,1	47 074	2,0	48 674	2,5
	2016	51 160	-0,2	50 120	-5,3	51 778	2,1	42 822	3,9	41 603	-5,1	48 572	3,2	48 429	-0,5
	2017	46 052	-10,0	48 713	-2,8	49 123	-5,1	43 413	1,4	38 807	-6,7	54 054	11,3	46 189	-4,6
Muutos 2013–2017, %		-9,2		-3,0		3,5		5,0		-18,2		32,0		-3,1	
Kustannukset euroa / väestö	2013	33,3	3,7	25,0	6,6	22,8	6,9	26,6	2,0	28,8	2,2	23,7	-2,2	28,3	3,1
	2014	33,4	0,3	25,1	0,3	24,8	8,7	28,9	8,9	28,6	-0,9	30,1	27,2	29,5	4,5
	2015	33,8	1,2	26,3	4,7	25,5	3,0	28,8	-0,4	27,3	-4,6	30,4	0,8	29,8	0,9
	2016	32,9	-2,7	24,1	-8,3	24,1	-5,7	28,8	-0,2	26,4	-3,1	29,6	-2,6	28,7	-3,6
	2017	29,9	-9,2	23,7	-1,5	22,0	-8,5	29,1	1,1	27,8	5,1	34,0	15,1	28,0	-2,4
Muutos 2013–2017, %		-10,3		-5,2		-3,4		9,4		-3,7		43,8		-0,9	
Kehitysvammaisten tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)															
Autetun asumisen asiakkaat	2013	748	6,9	392	2,3	345	1,5	369	12,5	263	11,4	424	47,7	2 541	11,7
	2014	819	9,5	411	4,8	380	10,1	366	-0,8	251	-4,6	381	-10,1	2 608	2,6
	2015	796	-2,8	414	0,7	402	5,8	428	16,9	261	4,0	476	24,9	2 777	6,5
	2016	782	-1,8	433	4,6	409	1,7	443	3,5	270	3,4	340	-28,6	2 677	-3,6
	2017	801	2,4	438	1,2	385	-5,9	470	6,1	290	7,4	336	-1,2	2 720	1,6
Muutos 2013–2017, %		7,1		11,7		11,6		27,4		10,3		-20,8		7,0	
Joista lyhytaikaiset autetun asumisen asiakkaat	2013	244	-4,7	169	-2,9	111	-10,5	149	7,2	46	-28,1	66	94,1	785	-0,8
	2014	268	9,8	168	-0,6	125	12,6	134	-10,1	54	17,4	55	-16,7	804	2,4
	2015	224	-16,4	171	1,8	139	11,2	149	11,2	33	-38,9	120	118,2	836	4,0
	2016	180	-19,6	166	-2,9	126	-9,4	147	-1,3	21	-36,4	14	-88,3	654	-

		HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos %		Muutos %		Muutos %		Muutos %		Muutos %		Muutos %		Muutos %	
Kehitysvammaisten laitoshoido															
Laitoshoidon asiakkaat	2013	288	-9,7	106	7,1	78	13,0	145	-11,6	135	-11,2	292	27,0	1 044	1,1
	2014	229	-20,5	97	-8,5	83	6,4	141	-2,8	114	-15,6	98	-66,4	762	-27,0
	2015	209	-8,7	87	-10,3	26	-68,7	137	-2,8	117	2,6	80	-18,4	656	-13,9
	2016	189	-9,6	78	-10,3	34	30,8	81	-40,9	95	-18,8	88	10,0	565	-13,9
	2017	155	-18,0	57	-26,9	33	-2,9	67	-17,3	83	-12,6	60	-31,8	455	-19,5
Muutos 2013–2017, %		-46,2		-46,2		-57,7		-53,8		-38,5		-79,5		-56,4	
Laitoshoidon asiakkaiden %-osuus kaikista kehitysvammahuollon asiakkaista	2013	15,0	-9,7	12,1	4,7	9,7	6,4	17,1	-11,6	15,2	-10,6	27,7	-5,1	16,3	-4,1
	2014	11,9	-20,4	11,0	-9,5	10,6	8,9	16,0	-6,7	14,1	-7,2	9,1	-67,1	12,0	-26,6
	2015	10,4	-12,7	9,9	-10,0	3,0	-71,7	16,0	0,1	11,7	-17,1	7,0	-23,4	9,7	-19,1
	2016	9,3	-11,1	8,6	-12,9	3,8	27,7	9,1	-42,8	9,4	-19,1	7,5	7,4	8,2	-15,7
	2017	7,5	-18,5	6,1	-29,0	3,4	-11,5	7,2	-20,8	8,1	-14,4	4,7	-37,2	6,3	-22,7
Joista lyhytaikaisen laitoshoidon asiakkaat	2013	73	4,3	55	14,6	34	61,9	34	-2,9	41	0,0	238	29,3	475	19,0
	2014	74	1,4	50	-9,1	36	5,9	45	32,4	34	-17,1	90	-62,2	329	-30,7
	2015	85	14,9	50	0,0	11	-69,4	43	-4,4	49	44,1	71	-21,1	309	-6,1
	2016	71	-16,5	44	-12,0	21	90,9	33	-23,3	49	0,0	82	15,5	300	-2,9
	2017	55	-22,5	29	-34,1	22	4,8	30	-9,1	39	-20,4	53	-35,4	228	-24,0
Muutos 2013–2017, %		-24,7		-47,3		-35,3		-11,8		-4,9		-77,7		-52,0	
Joista pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaat	2013	221	-12,6	51	-3,8	44	-8,3	111	-15,9	94	-15,3	54	17,4	575	-10,6
	2014	156	-29,4	49	-3,9	47	6,8	100	-9,9	80	-14,9	8	-85,2	440	-23,5
	2015	129	-17,3	37	-24,5	15	-68,1	99	-1,0	68	-15,0	9	12,5	357	-18,9
	2016	120	-7,0	37	0,0	13	-13,3	51	-48,5	46	-32,4	6	-33,3	273	-23,5
	2017	101	-15,8	28	-24,3	11	-15,4	37	-27,5	44	-4,3	7	16,7	228	-16,5
Muutos 2013–2017, %		-54,3		-45,1		-75,0		-66,7		-53,2		-87,0		-60,3	
Lyhytaikaisen laitoshoidon asiakkaiden %-osuus laitoshoidon asiakkaista	2013	25,3	15,5	51,9	7,0	43,6	43,2	23,4	9,9	30,4	12,6	81,5	1,9	45,5	17,8
	2014	32,3	27,5	51,5	-0,7	43,4	-0,5	31,9	36,1	29,8	-1,8	91,8	12,7	43,2	-5,1
	2015	40,7	25,9	57,5	11,5	42,3	-2,5	31,4	-1,7	41,9	40,4	88,8	-3,4	47,1	9,1
	2016	37,6	-7,6	56,4	-1,8	61,8	46,0	40,7	29,8	51,6	23,2	93,2	5,0	53,1	12,7
	2017	35,5	-5,5	50,9	-9,8	66,7	7,9	44,8	9,9	47,0	-8,9	88,3	-5,2	50,1	-5,6
Laitoshoidon käyttöpäivät	2013	70 257	-17,9	19 465	-5,4	16 161	-8,9	37 057	-16,6	31 878	-18,5	20 060	2,8	194 878	-14,1
	2014	52 443	-25,4	18 803	-3,4	13 597	-15,9	36 605	-1,2	29 398	-7,8	9 462	-52,8	160 308	-17,7
	2015	46 574	-11,2	16 924	-10,0	6 023	-55,7	28 185	-23,0	22 121	-24,8	4 568	-51,7	124 395	-22,4
	2016	42 207	-9,4	16 119	-4,8	6 033	0,2	16 955	-39,8	14 348	-35,1	4 520	-1,1	100 182	-19,5
	2017	32 656	-22,6	12 416	-23,0	5 869	-2,7	11 034	-34,9	12 840	-10,5	3 488	-22,8	78 303	-21,8
Muutos 2013–2017, %		-53,5		-36,2		-63,7		-70,2		-59,7		-82,6		-59,8	
Joista lyhytaikaisen laitoshoidon käyttöpäivät	2013	5 388	24,1	2 499	-18,0	1 318	52,7	1 508	-27,9	2 842	-21,8	3 898	21,8	17 453	1,6
	2014	3 610	-33,0	3 366	34,7	1 684	27,8	2 011	33,4	2 701	-5,0	3 139	-19,5	16 511	-5,4
	2015	4 255	17,9	3 960	17,6	1 492	-11,4	1 563	-22,3	1 580	-41,5	2 010	-36,0	14 860	-10,0
	2016	4 257	0,0	3 606	-8,9	2 562	71,7	895	-42,7	1 759	11,3	2 473	23,0	15 552	4,7
	2017	3 715	-12,7	2 464	-31,7	2 047	-20,1	1 297	-44,9	1 382	-21,4	1 906	-22,9	12 811	-17,6
Muutos 2013–2017, %		-31,1		-1,4		55,3		-14,0		-51,4		-51,1		-26,6	
Lyhytaikaisen laitoshoidon käyttöpäivien %-osuus laitoshoidon käyttöpäivistä	2013	7,7	51,1	12,8	-13,3	8,2	67,6	4,1	-13,6	8,9	-4,1	19,4	18,5	9,0	18,3
	2014	6,9	-10,2	17,9	39,4	12,4	51,9	5,5	35,0	9,2	3,1	33,2	70,7	10,3	15,0
	2015	9,1	32,7	23,4	30,7	24,8	100,0	5,5	0,9	7,1	-22,3	44,0	32,6	11,9	16,0
	2016	10,1	10,4	22,4	-4,4	42,5	71,4	5,3	-4,8	12,3	71,6	54,7	24,3	15,5	30,0
	2017	11,4	12,8	19,8	-11,3	34,9	-17,9	11,8	122,7	10,8	-12,2	54,6	-0,1	16,4	5,4
Laitoshoidon käyttöpäiviä asiakasta kohti	2013	244	-9,1	184	-11,6	207	-19,4	256	-5,6	236	-8,2	69	-19,0	187	-15,0
	2014	229	-6,1	194	5,6	164	-20,9	260	1,6	258	9,2	97	40,5	210	12,7
	2015	223	-2,7	195	0,4	232	41,4	206	-20,8	189	-26,7	57	-40,9	190	-9,9
	2016	223	0,2	207	6,2	177	-23,4	209	1,7	151	-20,1	51	-10,0	177	-6,5
	2017	211	-5,7	218	5,4	178	0,2	165	-21,3	155	2,4	58	13,2	172	-2,9
Lyhytaikaisen laitoshoidon käyttöpäiviä lyhytaikaista asiakasta kohti	2013	74	19,0	45	-28,4	39	-5,7	44	-25,8	69	-21,8	16	-5,8	37	-14,7
	2014	49	-33,9	67	48,2	47	20,7	45	0,8	79	14,6	35	113,0	50	36,6
	2015	50	2,6	79	17,6	136	190,0	36	-18,7	32	-59,4	28	-18,8	48	-4,2
	2016	60	19,8	82	3,5	122	-10,1	27	-25,4	36	11,3	30	6,5	52	7,8
	2017	68	12,7	85	3,7	93	-23,7	43	59,4	35	-1,3	36	19,2	56	8,4
Laitoshoidon nettokustannukset euroa	2013	19 289 831	-7,6	5 327 197	-1,8	3 869 163	-6,5	9 162 844	-7,2	9 459 636	0,9	6 715 140	32,0	53 823 811	-1,7
	2014	16 992 703	-11,9	5 403 121	1,4	4 077 022	5,4	9 918 396	8,2	9 191 902	-2,8	3 717 120	-44,6	49 300 264	-8,4
	2015	14 726 174	-13,3	4 300 116	-20,4	2 786 229	-31,7	8 577 231	-13,5	7 784 896	-15,3	2 556 097	-31,2	40 730 743	-17,4
	2016	14 301 170	-2,9	3 976 953	-7,5	2 403 643	-13,7	6 346 924	-26,0	6 184 651	-20,6	2 411 416	-5,7	35 624 757	-12,5
	2017	11 379 607	-20,4	3 680 821	-7,4	1 631 650	-32,1	5 089 001	-19,8	5 675 710	-8,2	2 182 515	-9,5	29 639 304	-16,8
Muutos 2013–2017, %		-41,0		-30,9		-57,8		-44,5		-40,0		-67,5		-44,9	
Laitoshoidon nettokustannusten %-osuus KVH:n kokonaiskustannuksista	2013	25,3	-12,8	16,2	-4,4	14,2	-10,9	32,0	-16,6	38,9	-2,9	27,5	1,5	25,2	-9,1
	2014	20,3	-19,7	15,3	-5,6	14,5	2,6	33,1	3,3	35,1	-9,8	14,8	-46,1	21,6	-14,2
	2015	17,4	-14,4	12,0	-21,8	9,7	-33,2	27,9	-15,7	29,3	-16,4	9,8	-33,7	17,5	-18,9
	2016	16,6	-4,7	9,7	-19,0	7,9	-18,8	20,0	-28,3	23,0	-21,5	9,2	-6,6	14,7	-16,1
	2017	13,7	-17,4	8,6	-11,3	6,2	-21,9	16,2	-19,2	20,1	-12,8	8,2	-10,1	12,4	-15,4
Laitoshoidon nettokustannukset asiakasta kohti	2013	66 979	2,3	50 257	-8,3	49 605	-17,3	63 192	5,0	70 071	13,6	22 997	4,0	51 555	-2,8
	2014	74 204	10,8	55 702	10,8	49 121	-1,0	70 343	11,3	80 631	15,1	37 930	64,9	64 699	25,5
	2015	70 460	-5,0	49 427	-11,3	107 163	118,2	62 608	-11,0	66 538	-17,5	31 951	-15,8	62 090	-4,0
	2016	75 668	7,4	50 987	3,2	70 695	-34,0	78 357	25,2	65 102	-2,2	27 402	-14,2	63 053	1,6
	2017	73 417	-3,0	64 576	26,7	49 444	-30,1	75 955	-3,1	68 382	5,0	36 375	32,7	65 141	3,3
Laitoshoidon nettokustannukset käyttöpäivää kohden	2013	275	12,5	274	3,8	239	2,7	247	11,2	297	23,8	335	28,4	276	14,4
	2014	324	18,0	287	5,0	300	25,2	271	9,6	313	5,4	393	17,4	308	11,3
	2015	316	-2,4	254	-11,6	463	54,3	304	12,3	352	12,6	560	42,4	327	6,5
	2016	339	7,2	247	-2,9	398	-13,9	374	23,0	431	22,5	533	-4,7	356	8,6
	2017	348	2,8	296	20,2	278	-30,2	461	23,2	442	2,5	626	17,3	379	6,4

Liite 4: Vammaisten palvelujen deflatoidut kustannustietojen aikasarjat vuosilta 2013–2017

		HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
			Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %
Väestö yhteensä 31.12.	2013	612 664	1,4	260 753	1,5	208 098	1,4	182 072	1,0	220 446	1,4	193 798	32,3	1 677 831	4,2
	2014	620 715	1,3	265 543	1,8	210 803	1,3	183 824	1,0	223 004	1,2	196 291	1,3	1 700 180	1,3
	2015	628 208	1,2	269 802	1,6	214 605	1,8	185 908	1,1	225 118	0,9	198 525	1,1	1 722 166	1,3
	2016	635 181	1,1	274 583	1,8	219 341	2,2	187 604	0,9	228 274	1,4	200 526	1,0	1 745 509	1,4
	2017	643 272	1,3	279 044	1,6	223 027	1,7	189 669	1,1	231 853	1,6	201 810	0,6	1 768 675	1,3
Vammaisten palvelujen deflatoidut nettokustannukset 2013–2017															
Vammaisten palvelujen nettokustannukset, DEFL 2017	2013	147 319 637	7,1	57 323 934	2,8	47 832 518	2,7	41 192 739	4,1	46 554 633	3,0	44 755 668	32,0	384 979 129	7,4
	2014	159 578 538	8,3	61 659 582	7,6	50 129 901	4,8	43 243 934	5,0	49 981 667	7,4	46 770 307	4,5	411 363 929	6,9
	2015	159 426 459	-0,1	63 769 707	3,4	50 291 972	0,3	44 811 721	3,6	51 457 500	3,0	46 782 328	0,0	416 539 687	1,3
	2016	161 626 168	1,4	68 608 359	7,6	50 873 676	1,2	45 996 306	2,6	53 056 224	3,1	47 005 798	0,5	427 166 530	2,6
	2017	160 350 564	-0,8	71 690 322	4,5	47 384 969	-6,9	47 028 452	2,2	59 240 134	11,7	49 000 523	4,2	434 694 965	1,8
Muutos 2013–2017, €		13 030 927		14 366 388		-447 549		5 835 713		12 685 502		4 244 855		49 715 836	
Muutos 2013–2017, %		8,8		25,1		-0,9		14,2		27,2		9,5		12,9	
Vammaisten palvelujen kustannukset / väestö, DEFL 2017	2013	240	5,6	220	1,2	230	1,4	226	3,0	211	1,6	231	-0,2	229	3,0
	2014	257	6,9	232	5,6	238	3,5	235	4,0	224	6,1	238	3,2	242	5,4
	2015	254	-1,3	236	1,8	234	-1,5	241	2,5	229	2,0	236	-1,1	242	0,0
	2016	254	0,3	250	5,7	232	-1,0	245	1,7	232	1,7	234	-0,5	245	1,2
	2017	249	-2,0	257	2,8	212	-8,4	248	1,1	256	9,9	243	3,6	246	0,4
Muutos 2013–2017, €		9		37		-17		22		44		12		16	
Muutos 2013–2017, %		3,7		16,9		-7,6		9,6		21,0		5,1		7,1	
VpL:n mukaisten palvelujen nettokustannukset, DEFL 2017	2013	71 112 678	10,5	24 439 106	5,4	20 511 778	2,2	12 596 449	-6,0	22 240 176	4,0	20 350 179	37,5	171 250 366	8,9
	2014	76 377 586	7,4	26 529 886	8,6	22 221 412	8,3	13 434 979	6,7	23 929 049	7,6	21 832 604	7,3	184 325 516	7,6
	2015	75 685 828	-0,9	28 236 375	6,4	21 911 099	-1,4	14 406 313	7,2	25 231 581	5,4	21 067 875	-3,5	186 539 071	1,2
	2016	76 897 925	1,6	28 292 134	0,2	20 928 992	-4,5	14 842 748	3,0	26 674 965	5,7	21 207 635	0,7	188 844 400	1,2
	2017	77 207 343	0,4	28 829 740	1,9	20 857 545	-0,3	15 548 800	4,8	30 943 901	16,0	22 524 660	6,2	195 911 989	3,7
Muutos 2013–2017, €		6 094 665		4 390 634		345 767		2 952 351		8 703 725		2 174 481		24 661 623	
Muutos 2013–2017, %		8,6		18,0		1,7		23,4		39,1		10,7		14,4	
Vammaispalvelujen kokonaiskustannukset euroa / myönteisen päätöksen omaava asiakas, DEFL 2017	2013	5 681	0,4	6 147	-3,2	4 337	-2,0	3 109	-8,7	3 430	0,2	5 463	2,4	4 826	-0,2
	2014	5 979	5,2	6 078	-1,1	4 439	2,4	3 537	13,8	3 847	12,2	5 850	7,1	5 135	6,4
	2015	6 152	2,9	6 254	2,9	4 468	0,7	3 919	10,8	4 193	9,0	6 108	4,4	5 351	4,2
	2016	6 402	4,1	6 031	-3,6	4 427	-0,9	4 108	4,8	4 448	6,1	6 250	2,3	5 484	2,5
	2017	6 371	-0,5	6 232	3,3	4 443	0,4	4 320	5,2	5 109	14,9	6 676	6,8	5 684	3,6
Muutos 2013–2017, €		690		85		106		1 212		1 679		1 213		858	
Muutos 2013–2017, %		12,1		1,4		2,4		39,0		48,9		22,2		17,8	
Vammaispalvelujen kokonaiskustannukset euroa / väestö, DEFL 2017	2013	116	8,9	94	3,9	99	0,8	69	-7,0	101	2,6	105	3,9	102	4,5
	2014	123	6,0	100	6,6	105	6,9	73	5,6	107	6,4	111	5,9	108	6,2
	2015	120	-2,1	105	4,8	102	-3,1	77	6,0	112	4,5	106	-4,6	108	-0,1
	2016	121	0,5	103	-1,5	95	-6,5	79	2,1	117	4,3	106	-0,3	108	-0,1
	2017	120	-0,9	103	0,3	94	-2,0	82	3,6	133	14,2	112	5,5	111	2,4
Muutos 2013–2017, €		4		10		-5		13		33		7		9	
Muutos 2013–2017, %		3,4		10,2		-5,1		18,5		32,3		6,3		8,5	
Kehitysvammahuollon nettokustannukset, DEFL 2017	2013	76 206 959	4,1	32 884 827	0,9	27 320 740	3,2	28 596 290	9,3	24 314 457	2,1	24 405 489	27,8	213 728 763	6,1
	2014	83 200 952	9,2	35 129 696	6,8	27 908 489	2,2	29 808 955	4,2	26 052 618	7,1	24 937 703	2,2	227 038 413	6,2
	2015	83 740 631	0,6	35 533 331	1,1	28 380 873	1,7	30 405 408	2,0	26 225 919	0,7	25 714 453	3,1	230 000 616	1,3
	2016	84 728 243	1,2	40 316 225	13,5	29 944 684	5,5	31 153 558	2,5	26 381 259	0,6	25 798 162	0,3	238 322 130	3,6
	2017	83 143 221	-1,9	42 860 582	6,3	26 527 424	-11,4	31 479 652	1,0	28 296 233	7,3	26 475 863	2,6	238 782 975	0,2
Muutos 2013–2017, €		6 936 262		9 975 755		-793 316		2 883 362		3 981 777		2 070 374		25 054 213	
Muutos 2013–2017, %		9,1		30,3		-2,9		10,1		16,4		8,5		11,7	
Kehitysvammahuollon nettokustannukset / väestö, DEFL 2017	2013	124	2,6	126	-0,7	131	1,8	157	8,2	110	0,7	126	-3,4	127	1,9
	2014	134	7,8	132	4,9	132	0,8	162	3,2	117	5,9	127	0,9	134	4,8
	2015	133	-0,6	132	-0,4	132	-0,1	164	0,9	116	-0,3	130	2,0	134	0,0
	2016	133	0,1	147	11,5	137	3,2	166	1,5	116	-0,8	129	-0,7	137	2,2
	2017	129	-3,1	154	4,6	119	-12,9	166	-0,1	122	5,6	131	2,0	135	-1,1
Muutos 2013–2017, €		5		27		-12		9		12		5		8	
Muutos 2013–2017, %		3,9		21,8		-9,4		5,7		10,7		4,2		6,0	
Kehitysvammahuollon nettokustannukset asiakasta kohti, DEFL 2017	2013	39 629	4,1	37 626	-1,3	34 108	-2,9	33 762	9,3	27 289	2,8	23 133	-4,4	33 442	0,7
	2014	43 311	9,3	39 739	5,6	35 643	4,5	33 759	0,0	32 124	17,7	23 198	0,3	35 715	6,8
	2015	41 704	-3,7	40 333	1,5	32 772	-8,1	35 479	5,1	26 121	-18,7	22 438	-3,3	34 014	-4,8
	2016	41 472	-0,6	44 450	10,2	33 760	3,0	35 162	-0,9	26 172	0,2	21 975	-2,1	34 514	1,5
	2017	40 420	-2,5	45 889	3,2	27 264	-19,2	34 032	-3,2	27 499	5,1	20 782	-5,4	33 201	-3,8
Muutos 2013–2017, €		790		8 264		-6 845		270		210		-2 351		-241	
Muutos 2013–2017, %		2,0		22,0		-20,1		0,8		0,8		-10,2		-0,7	
Henkilökohtaisen avun deflatoidut kustannukset 2013–2017															
Henkilökohtaisen avun nettokustannukset, DEFL 2017	2013	26 722 797	24,4	7 176 873	4,9	5 594 729	7,8	3 009 619	19,9	5 833 776	18,2	8 617 120	47,0	56 954 914	21,6
	2014	31 144 857	16,5	7 852 515	9,4	6 172 944	10,3	3 600 931	19,6	7 430 381	27,4	9 196 064	6,7	65 397 691	14,8
	2015	32 488 093	4,3	8 152 035	3,8	6 152 836	-0,3	4 379 585	21,6	8 440 050	13,6	8 715 045	-5,2	68 327 443	4,5
	2016	35 090 931	8,0	8 893 783	9,1	5 973 201	-2,9	4 792 973	9,4	9 314 682	10,4	9 030 430	3,6	73 096 000	7,0
	2017	36 569 911	4,2	9 474 640	6,5	6 322 851	5,9	5 371 889	12,1	11 056 060	18,7	9 452 731	4,7	78 248 082	7,0
Muutos 2013–2017, €		9 847 114		2 297 767		728 122		2 362 270		5 222 284		835 611		21 293 168	
Muutos 2013–2017, %		36,8		32,0		13,0		78,5		89,5		9,7		37,4	
Kustannukset euroa / henkilökohtaisen avun asiakas, DEFL 2017	2013	13 775	2,7	12 931	-10,8	11 418	1,2	7 358	9,4	9 289	6,4	12 507	22,2	12 090	4,4
	2014	14 547	5,6	11 844	-8,4	10 534	-7,7	7 694	4,6	10 207	9,9	11 611	-7,2	12 160	0,6
	2015	14 249	-2,0	11 229	-5,2	10 103	-4,1	7 324	-4,8	10 498	2,9	10 122	-12,8	11 624	-4,4
	2016	14 224	-0,2	11 076	-1,4	9 362	-7,3	6 997	-4,5	10 147	-3,3	10 428	3,0	11 162	-1,4
	2017	13 953	-1,9	11 069	-0,1	9 367									

		HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %	
Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen deflaattorit kustannukset 2013-2017															
Keskimääräinen Vpt-matkan hinta (nettokustannukset), DEFL 2017	2013	31,8	4,2	30,6	-0,9	27,2	-1,6	17,4	-13,6	25,7	12,6	29,3	20,2	27,8	3,8
	2014	33,3	4,8	32,2	5,2	29,5	8,4	18,4	5,9	24,7	-4,1	29,8	1,7	29,1	4,7
	2015	31,2	-6,5	33,9	5,4	28,5	-3,4	18,8	2,1	24,3	-1,4	29,2	-1,8	28,5	-2,2
	2016	32,3	3,7	33,8	-0,4	28,1	-1,5	21,2	13,0	25,6	5,1	33,9	16,0	29,1	1,9
	2017	0,0	-100,0	0,0	-100,0	0,0	-100,0	0,0	-100,0	0,0	-100,0	0,0	-100,0	0,0	-100,0
Muutos 2013-2017, €		-32		-31		-27		-17		-26		-29		-28	
Muutos 2013-2017, %		-100,0		-100,0		-100,0		-100,0		-100,0		-100,0		-100,0	
Sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen deflaattorit kustannukset 2013-2017															
SHL-kuljetuspalvelujen nettokustannukset, DEFL 2017	2013	4 630 564	35,2	511 765	-3,1	596 828	6,7	296 007	5,2	342 769	13,4	365 912	107,3	6 743 845	27,9
	2014	4 493 230	-3,0	528 834	3,3	583 300	-2,3	309 516	4,6	397 556	16,0	484 697	32,5	6 797 132	0,8
	2015	3 417 055	-24,0	569 050	7,6	460 623	-21,0	306 749	-0,9	355 750	-10,5	536 057	10,6	5 645 283	-16,9
	2016	2 076 873	-39,2	533 245	-6,3	487 709	5,9	310 057	1,1	406 343	14,2	562 424	4,9	4 376 650	-22,5
	2017	2 112 495	1,7	520 367	-2,4	373 641	-23,4	373 743	20,5	516 464	27,1	695 994	23,7	4 592 704	4,9
Muutos 2013-2017, €		-2 518 069		8 602		-223 187		77 736		173 694		330 082		-2 151 141	
Muutos 2013-2017, %		-54,4		1,7		-37,4		26,3		50,7		90,2		-31,9	
SHL-kuljetuspalvelujen kustannukset euroa / asiakas (matkoja käytänty), DEFL 2017	2013	1 317	40,2	517	-7,9	708	3,4	534	1,8	647	16,0	414	20,4	922	22,3
	2014	1 383	4,9	537	3,9	725	2,3	534	-0,1	690	6,7	492	18,6	947	2,7
	2015	1 391	0,6	570	6,0	657	-9,3	506	-5,1	622	-9,9	513	4,5	885	-6,5
	2016	949	-31,8	530	-6,9	851	29,5	508	0,4	482	-22,5	446	-13,2	675	-23,7
	2017	1 142	20,4	492	-7,2	923	8,4	491	-3,4	470	-2,4	537	20,6	710	5,2
Muutos 2013-2017, €		-175		-26		215		-43		-176		123		-212	
Muutos 2013-2017, %		-13,3		-5,0		30,3		-8,1		-27,3		29,7		-23,0	
Keskimääräinen SHL-matkan hinta (nettokustannukset), DEFL 2017	2013	37,7	40,1	12,7	-7,5	14,1	-1,2	9,8	0,7	16,8	3,7	26,2	5,4	25,0	23,0
	2014	46,6	23,7	13,4	5,3	15,0	6,4	11,3	15,1	18,0	7,3	24,9	-4,8	27,9	11,7
	2015	75,6	62,2	13,6	2,0	14,5	-3,3	10,8	-4,7	15,4	-14,6	23,7	-4,6	29,3	5,0
	2016	53,9	-28,7	12,6	-7,9	19,5	34,6	9,4	-13,0	11,2	-27,1	19,2	-19,2	21,4	-26,9
	2017	64,9	20,4	12,7	0,7	23,4	19,7	10,6	12,8	11,7	4,3	25,1	30,6	23,3	9,0
Muutos 2013-2017, €		27		0		9		1		-5		-1		-2	
Muutos 2013-2017, %		72,2		-0,5		65,8		7,7		-30,4		-4,2		-6,6	
Vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen deflaattorit yhteensä 2013-2017															
Kuljetuspalvelujen kustannukset yhteensä, DEFL 2017	2013	24 505 675	9,9	9 452 509	4,8	9 584 704	-1,5	4 431 519	-23,4	7 219 762	-1,5	5 057 250	34,5	60 251 418	4,0
	2014	24 952 140	1,8	10 677 933	13,0	10 063 190	5,0	4 405 797	-0,6	7 342 446	1,7	5 281 617	4,4	62 723 123	4,1
	2015	21 437 554	-14,1	11 646 620	9,1	9 748 937	-3,1	4 568 134	3,7	7 075 923	-3,6	5 438 172	3,0	59 915 341	-4,5
	2016	19 046 103	-11,2	11 334 044	-2,7	9 269 695	-4,9	4 550 428	-0,4	7 067 479	-0,1	5 391 249	-0,9	56 658 997	-5,4
	2017	19 354 978	1,6	11 380 242	0,4	9 012 684	-2,8	4 562 393	0,3	8 171 131	15,6	5 515 834	2,3	57 997 262	2,4
Muutos 2013-2017, €		-5 150 697		1 927 733		-572 021		130 875		951 369		458 584		-2 254 156	
Muutos 2013-2017, %		-21,0		20,4		-6,0		3,0		13,2		9,1		-3,7	
Asumista tukevien palvelujen deflaattorit kustannukset 2013-2017															
Palveluasuminen (ohjattu asuminen)															
Ohjatun asumisen nettokustannukset, DEFL 2017	2013	5 065 538	7,6	1 410 771	-19,3	1 224 413	3,2	1 806 887	-7,7	862 030	-10,5	693 742	-28,2	11 063 382	-4,0
	2014	4 994 911	-1,4	1 537 207	9,0	1 294 249	5,7	1 932 058	6,9	1 092 969	26,8	1 096 220	58,0	11 947 614	8,0
	2015	5 241 400	4,9	1 364 540	-11,2	1 126 587	-13,0	2 227 951	15,3	829 981	-24,1	1 779 075	62,3	12 569 535	5,2
	2016	5 307 811	1,3	1 306 187	-4,3	1 177 352	4,5	2 488 189	11,7	936 777	12,9	2 325 004	30,7	13 541 318	7,7
	2017	5 187 258	-2,3	1 112 941	-14,8	958 813	-18,6	2 086 502	-16,1	1 166 263	24,5	2 374 970	2,1	12 886 747	-4,8
Muutos 2013-2017, €		-121 720		-297 830		-265 599		-720 685		-304 232		-1 681 228		-1 823 366	
Muutos 2013-2017, %		-2,4		-21,1		-21,7		-15,5		-35,3		-242,3		-16,5	
Ohjatun asumisen nettokustannukset asiakasta kohti, DEFL 2017	2013	27 833	10,0	19 064	-18,2	20 407	-0,3	18 251	-3,0	12 141	-7,9	7 708	-47,3	19 207	-6,4
	2014	27 905	0,3	21 350	12,0	21 571	5,7	18 577	1,8	14 194	16,9	8 242	6,9	19 116	-0,5
	2015	27 158	-2,7	19 219	-10,0	17 603	-18,4	20 440	10,0	11 216	-21,0	20 217	145,3	20 984	9,8
	2016	26 539	-2,3	18 397	-4,3	20 655	17,3	23 039	12,7	12 010	7,1	19 703	-2,5	21 426	2,1
	2017	26 466	-0,3	15 899	-13,6	15 718	-23,9	19 871	-13,7	12 540	4,4	18 449	-4,3	19 795	-7,6
Muutos 2013-2017, €		-1 367		-3 165		-4 689		1 620		399		11 141		588	
Muutos 2013-2017, %		-4,9		-16,6		-23,0		8,9		3,3		144,5		3,1	
Ohjatun asumisen nettokustannukset käyttöpäivää kohti, DEFL 2017	2013	90	5,6	62	-13,1	68	7,4	57	4,5	35	-10,4	27	-37,0	62	-2,7
	2014	87	-2,7	75	21,0	67	-2,0	58	1,6	45	29,6	44	63,3	66	7,9
	2015	89	2,4	67	-10,2	52	-22,1	64	10,1	34	-25,6	73	67,4	68	2,5
	2016	88	-1,7	67	-1,0	64	22,6	76	19,7	37	10,3	68	-7,1	71	4,3
	2017	86	-2,1	56	-16,3	58	-9,5	63	-17,0	46	22,3	53	-22,5	64	-9,6
Muutos 2013-2017, €		-4		-6		-10		6		11		26		3	
Muutos 2013-2017, %		-4,1		-9,9		-15,3		11,2		30,1		96,9		4,3	
Tuettu asuminen															
Tuetun asumisen nettokustannukset, DEFL 2017	2013	1 271 458	24,1	238 099	3,4	502 829	26,0	311 958	22,6	608 386	38,5	275 971	36,2	3 208 701	25,8
	2014	1 959 039	54,1	103 128	-56,7	586 692	16,7	127 888	-59,0	762 853	25,4	331 682	20,2	3 871 281	20,6
	2015	1 476 455	-24,6	148 062	43,6	746 484	27,2	137 383	7,4	587 959	-22,9	248 185	-25,2	3 344 527	-13,6
	2016	1 894 939	28,3	214 951	45,2	629 992	-15,6	111 830	-18,6	574 572	-2,3	220 807	-11,0	3 647 092	9,0
	2017	2 111 287	11,4	517 673	140,8	792 691	25,8	147 139	31,6	597 138	3,9	397 724	80,1	4 563 652	25,1
Muutos 2013-2017, €		839 829		279 574		289 862		-164 819		-11 248		121 753		1 354 951	
Muutos 2013-2017, %		66,1		117,4		57,6		-52,8		-1,8		44,1		42,2	
Tuetun asumisen nettokustannukset asiakasta kohti, DEFL 2017	2013	9 632	11,0	11 338	18,2	7 981	12,0	7 609	13,6	5 432	24,9	4 842	57,8	7 532	19,0
	2014	14 730	52,9	5 428	-52,1	7 334	-8,1	4 125	-45,8	7 129	31,2	8 728	80,3	9 488	26,0
	2015	10 856	-26,3	6 437	18,6	8 580	17,0	4 579	11,0	4 819	-32,4	3 354	-61,6	7 086	-25,3
	2016	11 147	2,7	7 412	15,1	7 778	-9,4	3 106	-32,2	4 454	-7,6	2 186	-34,8	6 680	-5,7
	2017	9 820	-11,9	11 504	55,2	9 008	15,8	3 678	18,4	4 296	-3,5	6 857	213,7	7 801	16,8
Muutos 2013-2017, €		188		166		1 026		-3 930		-1 136		2 016		269	
Muutos 2013-2017, %		1,9		1,5		12,9		-51,7		-20,9		41,6		3,6	
Tuetun asumisen nettokustannukset käyttöpäivää kohti, DEFL 2017	2013	28	12,1	33	15,9	26	-8,5	21	9,8	17	40,7	16	71,		

		HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Vammaisten työ- ja päivätoiminta															
Vaikeavammaisten päivätoiminnan deflatoidut kustannukset 2013–2017															
Päivätoiminnan nettokustannukset, DEFL 2017	2013	1 275 371	-5,5	734 617	18,1	191 327	31,2	198 680	34,5	367 944	13,3	131 084	15,6	2 899 023	7,2
	2014	1 648 959	29,3	677 744	-7,7	236 916	23,8	204 449	2,9	356 938	-3,0	209 159	59,6	3 334 164	15,0
	2015	2 047 141	24,1	696 453	2,8	189 945	-19,8	197 819	-3,2	430 989	20,7	220 225	5,3	3 782 573	13,4
	2016	2 503 266	22,3	664 478	-4,6	189 697	-0,1	250 809	26,8	427 610	-0,8	184 329	-16,3	4 220 189	11,6
	2017	2 281 350	-8,9	632 728	-4,8	178 664	-5,8	232 846	-7,2	460 410	7,7	237 168	28,7	4 023 166	-4,7
Muutos 2013–2017, €		1 005 979		-101 889		-12 663		34 166		92 466		106 084		1 124 143	
Muutos 2013–2017, %		78,9		-13,9		-6,6		17,2		25,1		80,9		38,8	
Kustannukset euroa / päivätoiminnan asiakas, DEFL 2017	2013	5 904	-10,7	7 064	11,3	4 555	12,5	5 370	27,2	5 840	20,5	3 972	57,7	5 857	5,1
	2014	7 529	27,5	6 106	-13,6	4 738	4,0	5 242	-2,4	5 577	-4,5	5 101	28,4	6 363	8,6
	2015	9 938	32,0	6 449	5,6	3 518	-25,8	5 495	4,8	4 028	-27,8	5 506	7,9	6 865	7,9
	2016	11 643	17,2	6 780	5,1	3 579	1,8	8 091	47,2	3 686	-8,5	4 389	-20,3	7 604	10,8
	2017	11 522	-1,0	7 909	16,6	3 248	-9,2	8 624	6,6	4 039	9,6	6 410	46,1	7 783	3,5
Muutos 2013–2017, €		5 617		845		-1 307		3 254		-1 802		2 438		2 017	
Muutos 2013–2017, %		95,1		12,0		-28,7		60,6		-30,8		61,4		34,4	
Kehitysvammahuollon työ- ja päivätoiminnan kokonaisuuden deflatoidut kustannukset 2013–2017															
Työ- ja päivätoiminnan nettokustannukset, DEFL 2017	2013	15 977 028	8,2	7 972 891	1,7	5 259 052	3,6	3 289 811	3,4	4 428 589	-10,5	3 454 679	61,2	40 382 050	6,4
	2014	17 730 838	11,0	7 911 342	-0,8	5 485 497	4,3	3 508 227	6,6	4 956 484	11,9	3 579 015	3,6	43 171 403	6,9
	2015	18 457 547	4,1	8 328 623	5,3	6 235 564	13,7	3 640 842	3,8	5 170 156	4,3	3 484 003	-2,7	45 316 735	5,0
	2016	18 713 810	1,4	8 572 898	2,9	5 967 615	-4,3	3 894 235	7,0	6 377 056	23,3	3 593 955	3,2	47 119 569	4,0
	2017	20 181 245	7,8	10 300 513	20,2	6 392 357	7,1	3 905 008	0,3	6 894 920	8,1	3 781 608	5,2	51 455 651	9,2
Muutos 2013–2017, €		4 204 217		2 327 622		1 133 305		615 198		2 466 331		326 929		11 073 602	
Muutos 2013–2017, %		26,3		29,2		21,5		18,7		55,7		9,5		27,4	
Nettokustannukset asiakasta kohti, DEFL 2017	2013	14 698	5,8	18 079	0,6	12 007	-7,0	8 545	-4,1	8 278	-18,2	6 482	21,3	11 811	-2,3
	2014	14 617	-0,6	18 313	1,3	12 937	7,7	8 641	1,1	9 299	12,3	5 810	-10,4	11 913	0,9
	2015	15 857	8,5	19 059	4,1	13 381	3,4	9 241	6,9	9 167	-1,4	5 487	-5,6	12 382	3,9
	2016	16 119	1,7	18 759	-1,6	11 817	-11,7	9 760	5,6	10 736	17,1	5 364	-2,2	12 446	0,5
	2017	17 031	5,7	21 108	12,5	11 993	1,5	9 861	1,0	11 050	2,9	5 356	-0,1	13 086	5,1
Muutos 2013–2017, €		2 332		3 028		-14		1 316		2 772		-1 125		1 275	
Muutos 2013–2017, %		15,9		16,8		-0,1		15,4		33,5		-17,4		10,8	
Nettokustannukset suoritetta kohti, DEFL 2017	2013	92	3,4	110	0,8	87	-4,0	55	8,6	56	-8,4	30	14,3	72	-1,5
	2014	97	5,5	107	-2,6	90	3,7	60	8,0	62	10,0	30	-1,2	75	3,8
	2015	102	4,9	112	5,3	85	-5,7	64	7,7	60	-2,0	28	-4,7	76	2,0
	2016	103	1,5	110	-2,0	91	6,8	67	5,3	71	17,0	31	11,3	80	5,3
	2017	111	7,4	125	13,4	90	-1,5	66	-2,1	75	6,6	36	13,2	87	8,1
Muutos 2013–2017, €		19		15		2		11		19		6		15	
Muutos 2013–2017, %		20,6		13,9		2,8		19,9		34,4		18,5		20,5	
Muut palvelut															
Muiden vammaispalvelulain mukaisten palvelujen kustannukset 2013–2017															
Kaikkien muiden VpL:n mukaisten palvelujen nettokustannukset yhteensä, DEFL 2017	2013	1 758 586	-0,8	746 929	3,7	447 448	-18,5	135 314	-32,7	1 886 205	27,4	1 671 339	32,3	6 645 822	11,0
	2014	1 252 730	-28,8	777 961	4,2	510 454	14,1	101 273	-25,2	2 098 717	11,3	1 371 168	-18,0	6 112 303	-8,0
	2015	1 041 987	-16,8	933 723	20,0	395 993	-22,4	114 673	13,2	2 634 190	25,5	868 722	-36,6	5 989 289	-2,0
	2016	755 575	-27,5	1 024 794	9,8	251 612	-36,5	81 066	-29,3	3 386 588	28,6	847 014	-2,5	6 346 648	6,0
	2017	725 288	-4,0	853 490	-16,7	311 317	23,7	88 437	9,1	4 073 844	20,3	755 363	-10,8	6 807 740	7,3
Muutos 2013–2017, €		-1 033 298		106 561		-136 131		-46 877		2 187 640		-915 976		161 918	
Muutos 2013–2017, %		-58,8		14,3		-30,4		-34,6		116,0		-54,8		2,4	
Kehitysvammahuollon muut palvelut															
Muiden palvelujen nettokustannukset, DEFL 2017	2013	3 448 858	-12,8	2 330 528	8,4	2 387 802	1,2	1 760 200	2,7	938 349	4,9	373 501	-72,2	11 239 239	-9,5
	2014	3 777 408	9,5	2 937 763	26,1	2 557 791	7,1	1 645 810	-6,5	1 031 446	9,9	691 911	85,3	12 642 130	12,5
	2015	3 896 262	3,1	4 374 273	48,9	2 598 490	1,6	1 597 085	-3,0	1 253 844	21,6	718 846	3,9	14 438 801	14,2
	2016	4 098 643	5,2	6 798 009	55,4	2 529 638	-2,6	1 608 344	0,7	1 320 013	5,3	680 419	-5,3	17 035 066	18,0
	2017	947 550	-76,9	6 174 113	-9,2	1 943 755	-23,2	1 625 520	1,1	1 041 294	-21,1	545 130	-19,9	12 277 362	-27,9
Muutos 2013–2017, €		-2 501 308		3 843 585		-444 047		-134 680		102 945		171 629		1 038 123	
Muutos 2013–2017, %		-72,5		164,9		-18,6		-7,7		11,0		46,0		9,2	
Vammaisten ympärivuorokautiset asumispalvelut															
Vaikeavammaisten palveluasumisen deflatoidut kustannukset 2013–2017															
Vammaisten ympärivuorokautisten asumispalvelujen nettokustannukset, DEFL 2017	2013	49 507 005	9,6	21 507 412	4,2	18 435 912	6,2	16 849 773	24,3	14 124 354	9,3	17 475 147	35,8	137 899 603	12,5
	2014	56 415 218	14,0	23 336 964	8,5	18 776 108	1,8	17 781 856	5,5	15 081 194	6,8	21 397 340	22,4	152 788 681	10,8
	2015	59 068 176	4,7	23 538 341	0,9	19 878 784	5,9	19 359 783	8,9	16 329 029	8,3	22 872 117	6,9	161 046 229	5,4
	2016	59 003 326	-0,1	25 568 687	8,6	21 866 270	10,0	21 886 489	13,1	16 577 095	1,5	22 368 134	-2,2	167 270 001	3,9
	2017	60 573 483	2,7	27 163 295	6,2	19 032 212	-13,0	23 921 223	9,3	18 857 531	13,8	24 003 414	7,3	173 551 159	3,8
Muutos 2013–2017, €		11 066 478		5 655 883		596 300		7 071 450		4 733 177		6 528 267		35 651 555	
Muutos 2013–2017, %		22,4		26,3		3,2		42,0		33,5		37,4		25,9	
Vammaisten ympärivuorokautisten asumispalvelujen kustannukset asiakasta kohti, DEFL 2017	2013	43 050	2,9	41 202	-0,6	41 429	1,2	34 670	13,1	35 578	3,5	32 603	-3,7	38 999	1,8
	2014	45 754	6,3	42 820	3,9	38 008	-8,3	36 142	4,2	38 472	8,1	42 038	28,9	41 689	6,9
	2015	48 817	6,7	42 953	0,3	38 978	2,6	34 695	-4,0	40 721	5,8	37 868	-9,9	42 038	0,8
	2016	49 583	1,6	45 254	5,4	42 791	9,8	38 465	10,9	39 945	-1,9	48 416	27,9	45 062	7,2
	2017	49 732	0,3	47 323	4,6	39 242	-8,3	40 069	4,2	41 354	3,5	51 843	7,1	45 756	1,5
Muutos 2013–2017, €		6 682		6 121		-2 187		5 399		5 777		19 240		6 757	
Muutos 2013–2017, %		15,5		14,9		-5,3		15,6		16,2		59,0		17,3	
Vaikeavammaisten palveluasumisen nettokustannukset, DEFL 2017	2013	20 372 637	3,4	6 523 105	6,3	4 743 763	6,4	4 836 238	1,3	6 354 477	1,8	4 582 218	27,1	47 412 438	5,5
	2014	20 595 250	1,1	6 626 865	1,6	5 194 873	9,5	5 287 122	9,3	6 337 184	-0,3	5 873 169	28,2	49 914 463	5,3
	2015	20 959 456	1,8	7 004 278	5,7	5 413 145	4,2	5 294 244	0,1	6 063 761	-4,3	5 953 439	1,4	50 688 322	1,6
	2016	20 487 592	-2,3	6 493 515	-7,3	5 183 788	-4,2	5 295 807	0,0	5 920 934	-2,4	5 816 219	-2,3	49 197 855	-2,9
	2017	19 203 626	-6,3	6 624 990	2,0	4 912 279	-5,2	5 513 403	4,1	6 442 002	8,8	6 864 910	18,0	49 561 211	0,7

		HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Vammaisten ympärivuorokautiset asumispalvelut															
Kehitysvammaisten tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)															
Autetun asumisen nettokustannukset, DEFL 2017	2013	29 134 368	14,4	14 984 307	3,3	13 692 149	6,1	12 013 535	36,8	7 769 878	16,2	12 892 929	39,2	90 487 165	16,6
	2014	35 819 968	22,9	16 710 100	11,5	13 581 235	-0,8	12 494 734	4,0	8 744 010	12,5	15 524 171	20,4	102 874 218	13,7
	2015	38 108 720	6,4	16 534 063	-1,1	14 465 639	6,5	14 065 539	12,6	10 265 268	17,4	16 918 678	9,0	110 357 907	7,3
	2016	38 515 734	1,1	19 075 172	15,4	16 682 482	15,3	16 590 683	18,0	10 656 161	3,8	16 551 914	-2,2	118 072 146	7,0
	2017	41 369 857	7,4	20 538 305	7,7	14 119 933	-15,4	18 407 820	11,0	12 415 529	16,5	17 138 504	3,5	123 989 948	5,0
Muutos 2013-2017, €		12 235 489		5 553 998		427 784		6 394 285		4 645 651		4 245 575		33 502 783	
Muutos 2013-2017, %		42,0		37,1		3,1		53,2		59,8		32,9		37,0	
Autetun asumisen nettokustannukset asiakasta kohti, DEFL 2017	2013	38 950	7,0	38 225	1,0	39 687	4,6	32 557	21,6	29 543	4,3	30 408	-5,8	35 611	4,3
	2014	43 736	12,3	40 657	6,4	35 740	-9,9	34 139	4,9	34 837	17,9	40 746	34,0	39 446	10,8
	2015	47 875	9,5	39 937	-1,8	35 984	0,7	32 863	-3,7	39 331	12,9	35 543	-12,8	39 740	0,7
	2016	49 253	2,9	44 054	10,3	40 788	13,4	37 451	14,0	39 467	0,3	48 682	37,0	44 106	11,0
	2017	51 648	4,9	46 891	6,4	36 675	-10,1	39 166	4,6	42 812	8,5	51 007	4,8	45 585	3,4
Muutos 2013-2017, €		12 698		8 666		-3 012		6 609		13 269		20 600		9 974	
Muutos 2013-2017, %		32,6		22,7		-7,6		20,3		44,9		67,7		28,0	
Autetun asumisen nettokustannukset käyttöpäivää kohti, DEFL 2017	2013	161	5,0	180	2,8	173	4,5	145	8,4	105	-14,0	118	11,4	148	2,3
	2014	178	10,4	179	-0,3	163	-5,9	147	1,5	130	23,9	125	6,0	157	5,9
	2015	181	1,6	177	-1,4	157	-3,7	155	5,7	139	6,8	126	0,7	159	0,9
	2016	176	-2,9	192	8,4	169	7,6	154	-1,0	128	-7,4	133	6,2	161	1,6
	2017	184	4,5	193	1,0	167	-1,0	164	6,3	140	9,2	151	13,1	170	5,2
Muutos 2013-2017, €		22		14		-6		19		35		33		21	
Muutos 2013-2017, %		13,7		7,7		-3,5		13,0		33,8		28,1		14,3	
Kehitysvammaisten perhehoito															
Perhehoidon nettokustannukset, DEFL 2017	2013	2 032 841	0,6	624 614	1,2	387 932	11,7	257 213	7,8	253 946	-27,0	4 040	20,1	3 560 587	-0,4
	2014	2 028 314	-0,2	559 541	-10,4	350 530	-9,6	241 511	-6,1	328 253	29,3	19 946	393,7	3 528 095	-0,9
	2015	2 010 200	-0,9	535 085	-4,4	455 205	29,9	261 962	8,5	426 923	30,1	40 139	101,2	3 729 513	5,7
	2016	2 160 449	7,5	445 557	-16,7	598 385	31,5	230 656	-12,0	446 332	4,5	59 215	47,5	3 940 594	5,7
	2017	1 966 417	-9,0	536 216	20,3	688 224	15,0	218 662	-5,2	505 380	13,2	55 412	-6,4	3 970 311	0,8
Muutos 2013-2017, €		-66 424		-88 398		300 292		-38 551		251 433		51 372		409 724	
Muutos 2013-2017, %		-3,3		-14,2		77,4		-15,0		99,0		1 271,5		11,5	
Perhehoidon nettokustannukset asiakasta kohti, DEFL 2017	2013	17 524	22,5	8 112	12,4	4 674	3,8	5 359	-19,2	8 757	108,5	4 040	27,2	10 058	15,2
	2014	17 792	10,9	9 326	23,9	4 494	6,1	6 900	15,7	9 654	-19,5	9 973	196,5	10 923	10,0
	2015	17 789	1,5	10 702	31,9	4 895	4,7	7 277	35,8	12 198	39,3	6 690	65,6	11 200	11,3
	2016	19 290	8,4	8 736	-6,3	5 925	31,8	6 990	1,3	10 627	10,1	8 459	-15,2	11 389	4,3
	2017	19 279	8,4	10 724	0,2	4 951	1,2	7 054	-3,1	14 864	21,9	7 916	18,3	10 937	-2,3
Muutos 2013-2017, €		1 754		2 612		277		1 695		6 107		3 876		879	
Muutos 2013-2017, %		10,0		32,2		5,9		31,6		69,7		95,9		8,7	
Perhehoidon nettokustannukset käyttöpäivää kohti, DEFL 2017	2013	63	3,0	69	17,8	51	6,9	57	27,9	41	-22,8	26	-71,9	60	4,6
	2014	64	2,2	62	-10,4	46	-8,8	56	-3,1	55	32,5	49	92,6	60	0,6
	2015	64	0,5	66	5,8	51	9,9	60	7,1	69	26,1	46	-6,1	63	4,3
	2016	69	7,6	59	-10,1	59	15,0	56	-5,5	61	-12,1	45	-2,8	64	2,3
	2017	66	-4,9	63	6,6	66	12,0	58	2,4	73	20,0	46	2,0	65	2,3
Muutos 2013-2017, €		3		-6		15		0		32		20		6	
Muutos 2013-2017, %		5,0		-9,1		29,1		0,4		76,3		79,2		9,7	
Kehitysvammaisten laitoshoidon deflatoidut kustannukset 2013-2017															
Laitoshoidon nettokustannukset euroa, DEFL 2017	2013	19 276 868	-9,2	5 323 617	-3,5	3 866 563	-8,1	9 156 686	-8,8	9 453 279	-0,9	6 710 627	29,7	53 787 639	-3,5
	2014	16 890 474	-12,4	5 370 616	0,9	4 052 494	4,8	9 858 727	7,7	9 136 603	-3,3	3 694 758	-44,9	49 003 672	-8,9
	2015	14 550 047	-13,9	4 248 686	-20,9	2 752 905	-32,1	8 474 646	-14,0	7 691 788	-15,8	2 525 526	-31,6	40 243 598	-17,9
	2016	14 036 858	-3,5	3 903 451	-8,1	2 359 219	-14,3	6 229 621	-26,5	6 070 347	-21,1	2 366 849	-6,3	34 966 345	-13,1
	2017	11 379 607	-18,9	3 680 821	-5,7	1 631 650	-30,8	5 089 001	-18,3	5 675 710	-6,5	2 182 515	-7,8	29 639 304	-15,2
Muutos 2013-2017, €		-7 897 261		-1 642 796		-2 234 913		-4 067 685		-3 777 568		-4 528 112		-24 148 335	
Muutos 2013-2017, %		-41,0		-30,9		-57,8		-44,4		-40,0		-67,5		-44,9	
Laitoshoidon nettokustannukset asiakasta kohti, DEFL 2017	2013	66 934	0,5	50 223	-9,9	49 571	-18,7	63 150	3,1	70 024	11,6	22 982	2,1	51 521	-4,5
	2014	73 758	10,2	55 367	10,2	48 825	-1,5	69 920	10,7	80 146	14,5	37 702	64,1	64 309	24,8
	2015	69 617	-5,6	48 835	-11,8	105 881	116,9	61 859	-11,5	65 742	-18,0	31 569	-16,3	61 347	-4,6
	2016	74 269	6,7	50 044	2,5	69 389	-34,5	76 909	24,3	63 898	-2,8	26 896	-14,8	61 887	0,9
	2017	73 417	-1,1	64 576	29,0	49 444	-28,7	75 955	-1,2	68 382	7,0	36 375	35,2	65 141	5,3
Muutos 2013-2017, €		6 483		14 353		-127		12 806		-1 642		13 394		13 621	
Muutos 2013-2017, %		9,7		28,6		-0,3		20,3		-2,3		58,3		26,4	
Laitoshoidon nettokustannukset käyttöpäivää kohden, DEFL 2017	2013	274	10,6	273	1,9	239	0,9	247	9,3	297	21,6	335	26,2	276	12,4
	2014	322	17,4	286	4,4	298	24,6	269	9,0	311	4,8	390	16,7	306	10,8
	2015	312	-3,0	251	-12,1	457	53,4	301	11,6	348	11,9	553	41,6	324	5,8
	2016	333	6,5	242	-3,5	391	-14,4	367	22,2	423	21,7	524	-5,3	349	7,9
	2017	348	4,8	296	22,4	278	-28,9	461	25,5	442	4,5	626	19,5	379	8,4
Muutos 2013-2017, €		74		23		39		214		145		291		103	
Muutos 2013-2017, %		27,0		8,4		16,2		86,7		49,1		87,0		37,1	

Liite 5. Kehitysvammaisten asumispalvelujen kokonaisuus

Kehitysvammaisten asumispalvelujen asiakasmäärät, käyttöpäivät ja kustannukset ovat jatkaneet kasvuaan kuutoskaupungeissa. Vuonna 2017 kuutoskaupungeissa oli asumispalvelujen asiakkaana yhteensä 3 956 kehitysvammaista henkilöä (Taulukko 1). Asiakkaiden määrä on kuutoskaupunkien tasolla hieman kasvanut edellisvuodesta (2,6 %). Yksittäisistä kunnista asiakasmäärä on kasvanut eniten Tampereella (9,4 %). Asiakasmäärät ovat laskeutuneet Oulussa (-7,0 %) ja Vantaalla (-2,4 %). Kaikkien kuusikkokuntien paitsi Vantaan kustannukset kasvoivat edellisvuodesta; Vantaalla kustannukset laskivat 14,2 %. Kustannukset nousivat myös Oulussa, jossa asiakkaiden ja käyttöpäivien määrä väheni. Kustannusten kasvu oli suurinta Tampereella (16,5 %).

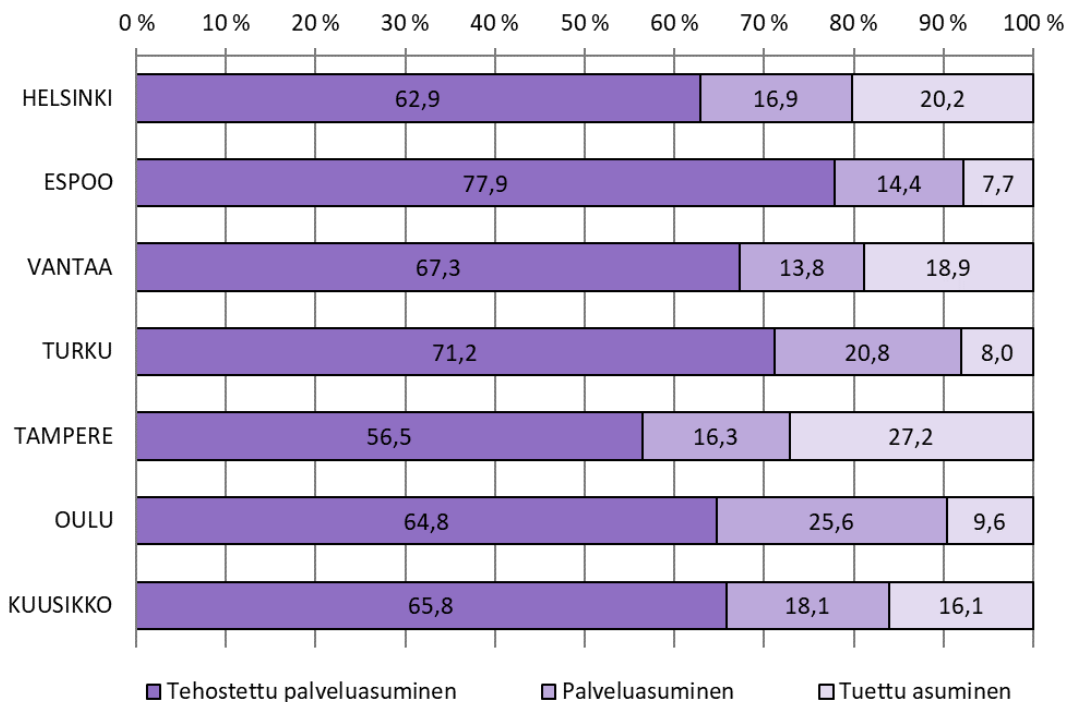
Taulukko 1. Kehitysvammaisten asumispalvelujen (tuettu asuminen, ohjattu asuminen ja autettu asuminen) lyhyt- ja pitkäaikaiset asiakkaat yhteensä, käyttöpäivät ja kokonaisnettokustannukset vuonna 2017 sekä muutos vuodesta 2016 (DEFL.)

	Asiakkaat	Muutos	Käyttöpäivät	Muutos	Kustannukset	Muutos
	yhteensä	2016–17, %	yhteensä	2016–17, %	yhteensä, milj. €	2016–17, %
Helsinki	1 212	5,2	357 951	6,7	48,7	6,5
Espoo	553	3,8	136 722	7,5	22,2	7,6
Vantaa	534	-2,4	123 730	-13,1	15,9	-14,2
Turku	615	4,8	158 123	4,7	20,6	7,6
Tampere	522	9,4	156 888	4,0	14,2	16,5
Oulu	520	-7,0	175 471	-5,4	19,9	4,3
Kuusikko	3 956	2,6	1 108 885	1,5	141,4	4,6

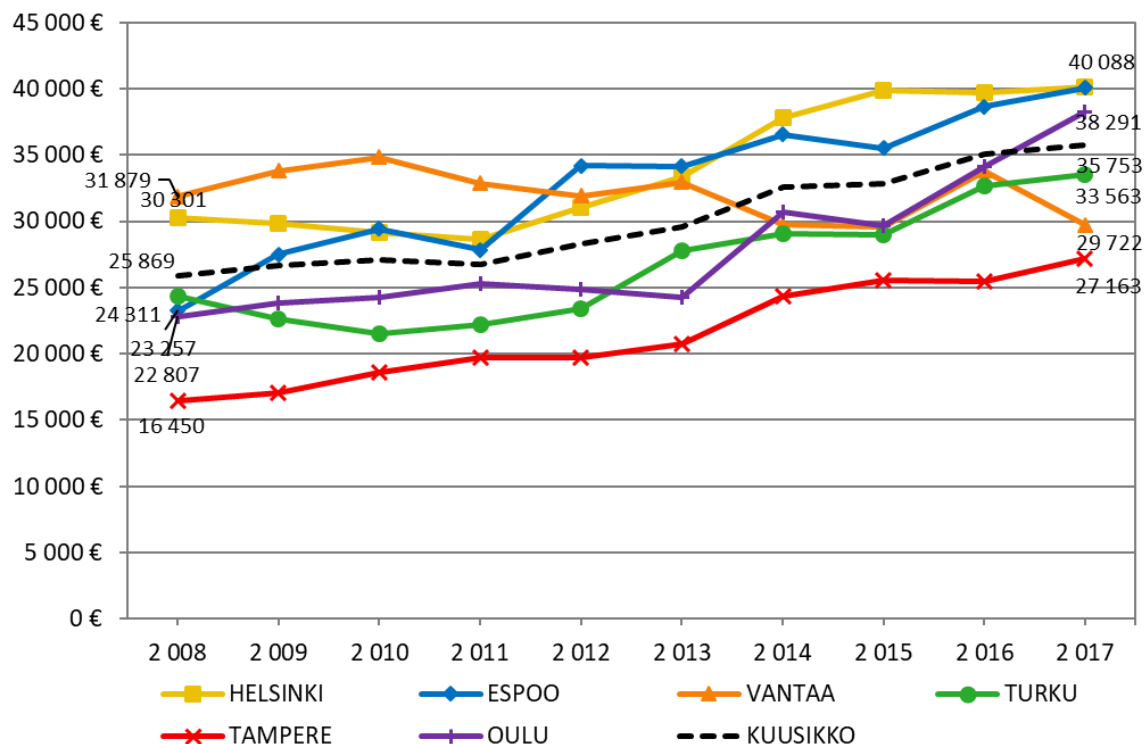
Kehitysvammaisten henkilöiden tarvitsemat palvelut järjestetään ensisijaisesti sosiaali- huoltolain tai vammaispalvelulain nojalla silloin kun ne ovat riittäviä ja sopivia sekä kehitysvammaisen henkilön edun mukaisia. Edellisessä taulukossa ei ole otettu mukaan näitä tietoja.

Kuviossa 1 on tarkasteltu eri asumismuotojen käyttöpäivien suhteellisia osuuksia kuutoskaupungeissa. Kokonaiskustannuksiltaan muita kuutoskaupunkeja edullisemmin asumispalvelut tuottava Tampere käyttää muita kuntia enemmän tuettua asumista, jota käyttää 27,2 prosenttia kaikista asumispalvelujen asiakkaista.

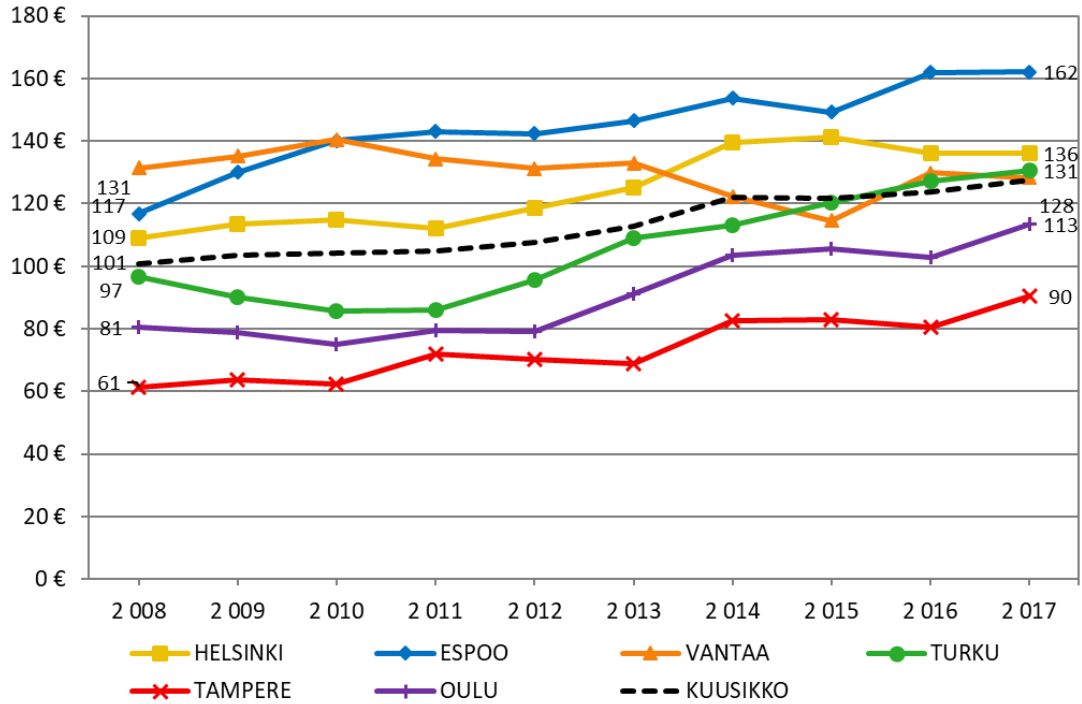
Kuvioissa 2-5 kuvataan kehitysvammaisten asumispalvelujen asiakas- ja vuorokausikoh- taisten kustannusten kehitystä vuosina 2008-2017.

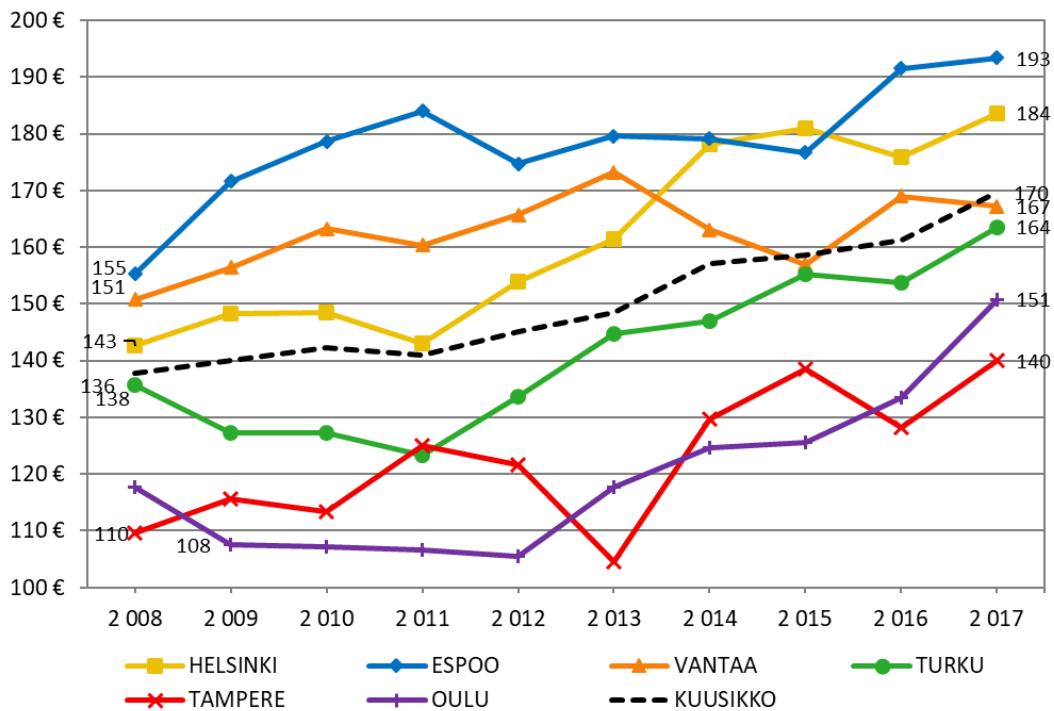
Kuvio 1. Kehitysvammaisten asumispalvelujen eri asumismuotojen käyttöpäivien %-osuudet kaikista asumisen käyttöpäivistä kuutoskaupungeissa 2017

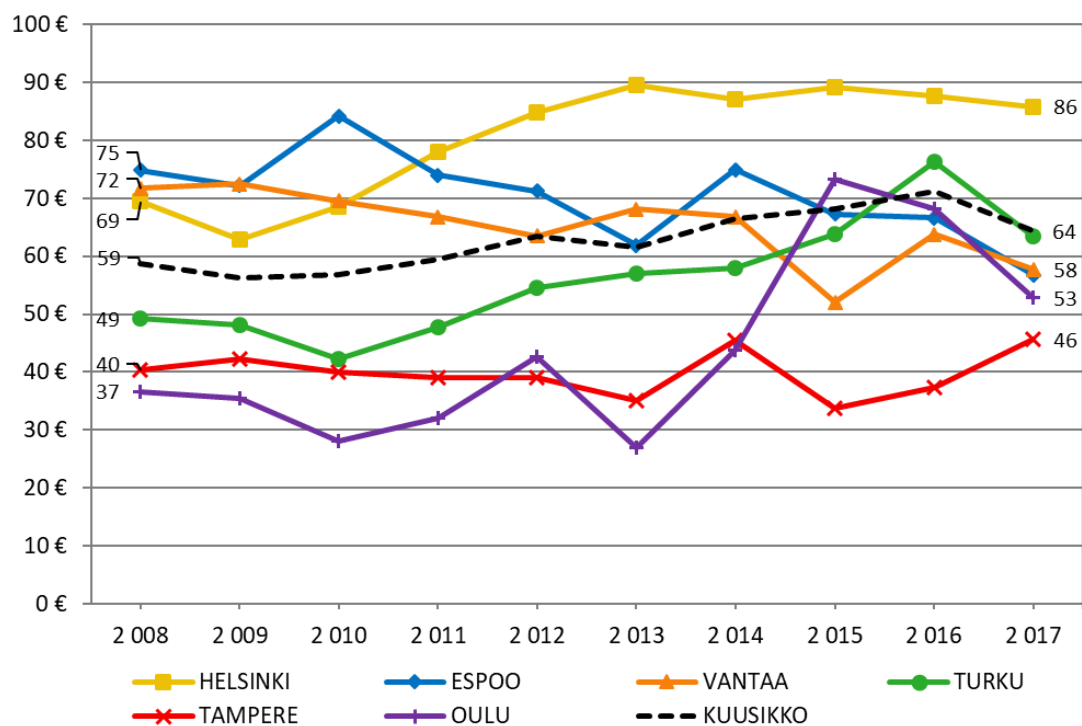
Kuvio 2. Kehitysvammaisten asumispalvelujen (tuettu asuminen, ohjattu asuminen ja autettu asuminen) deflatoidut nettokustannukset asumispalvelujen asiakasta kohden 2008–2017

Kuvio 3. Kehitysvammaisten asumispalvelujen (tuettu asuminen, ohjattu asuminen ja autettu asuminen) deflatoidut nettokustannukset asumispalvelujen asumisvuorokautta kohden 2008–2017

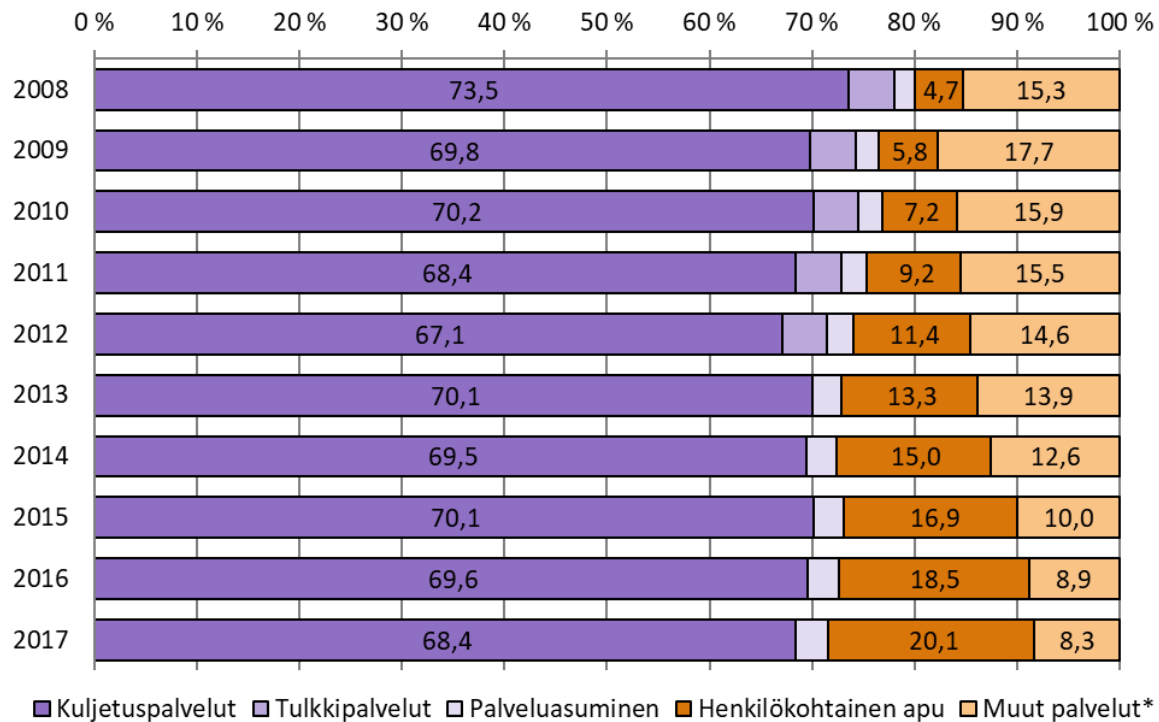

Kuvio 4. Kehitysvammaisten tehostetun palveluasumisen (autetun asumisen) deflatoidut nettokustannukset asumisvuorokautta kohden 2008–2017

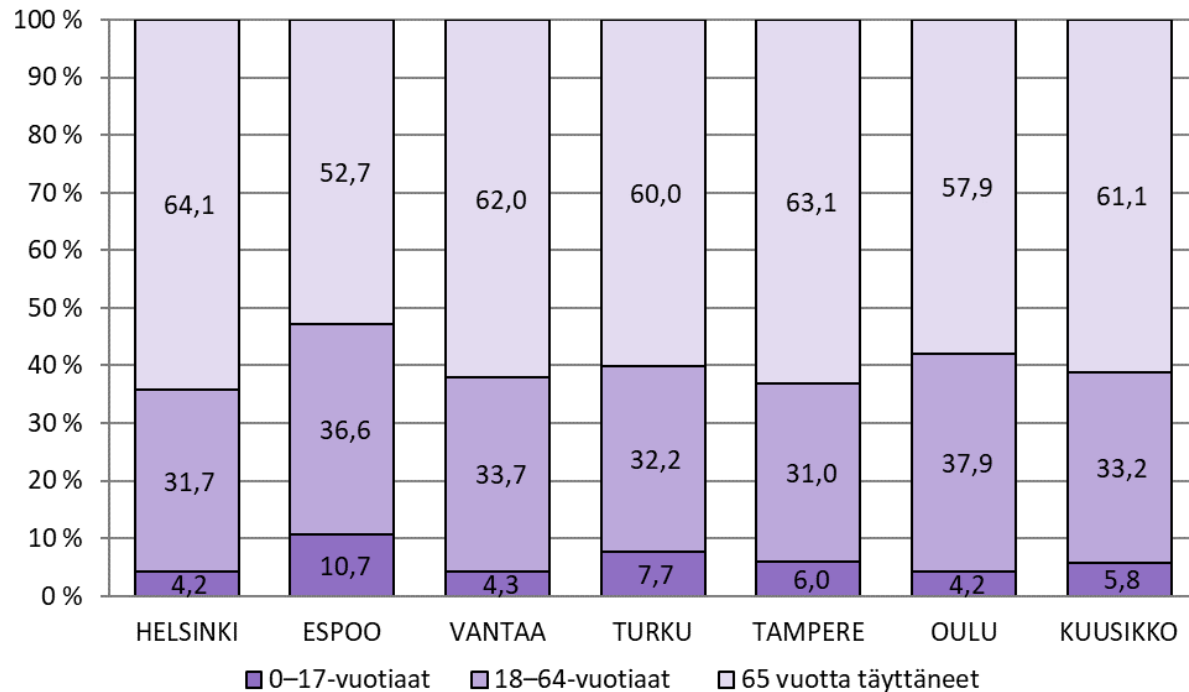
Kuvio 5. Kehitysvammaisten palveluasumisen (ohjatun asumisen) deflatoidut nettokustannukset asumisvuorokautta kohden 2008–2017

Liite 6. Kuvioita vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien käytöstä ja kustannuksista sekä niiden kehityksestä 2013–2017

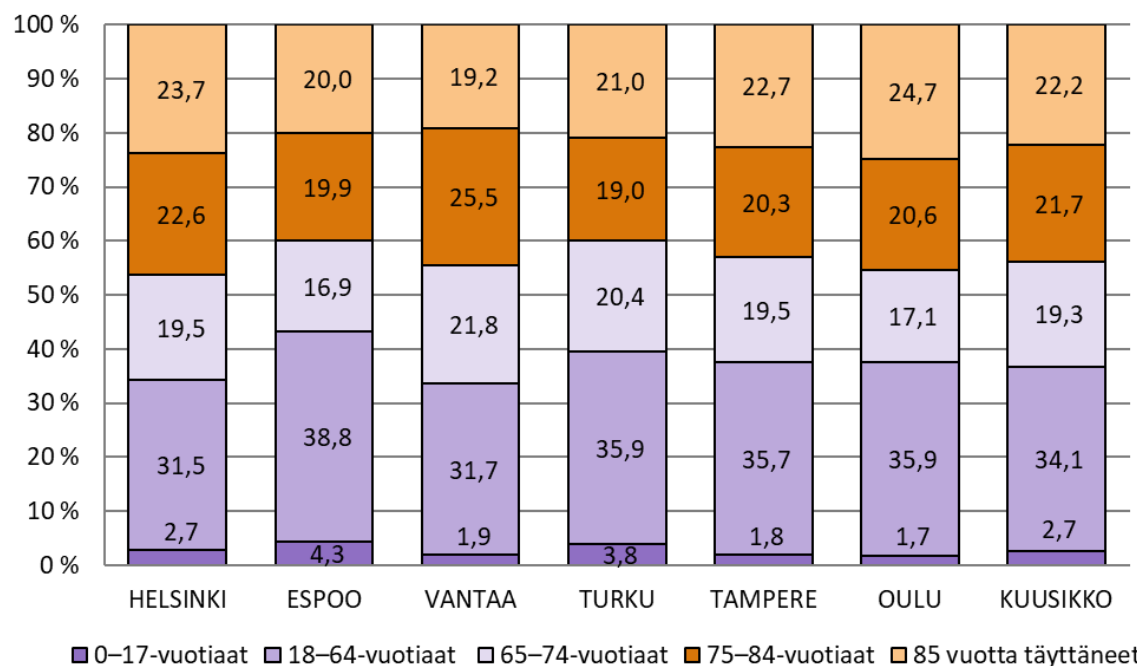
Kuvio 1. VpL:n palvelujen ja tukitoimien asiakkaiden osuus kokonaisasiakasmäärästä vuosina 2008–2017

*Muodostettu laskennallisesti

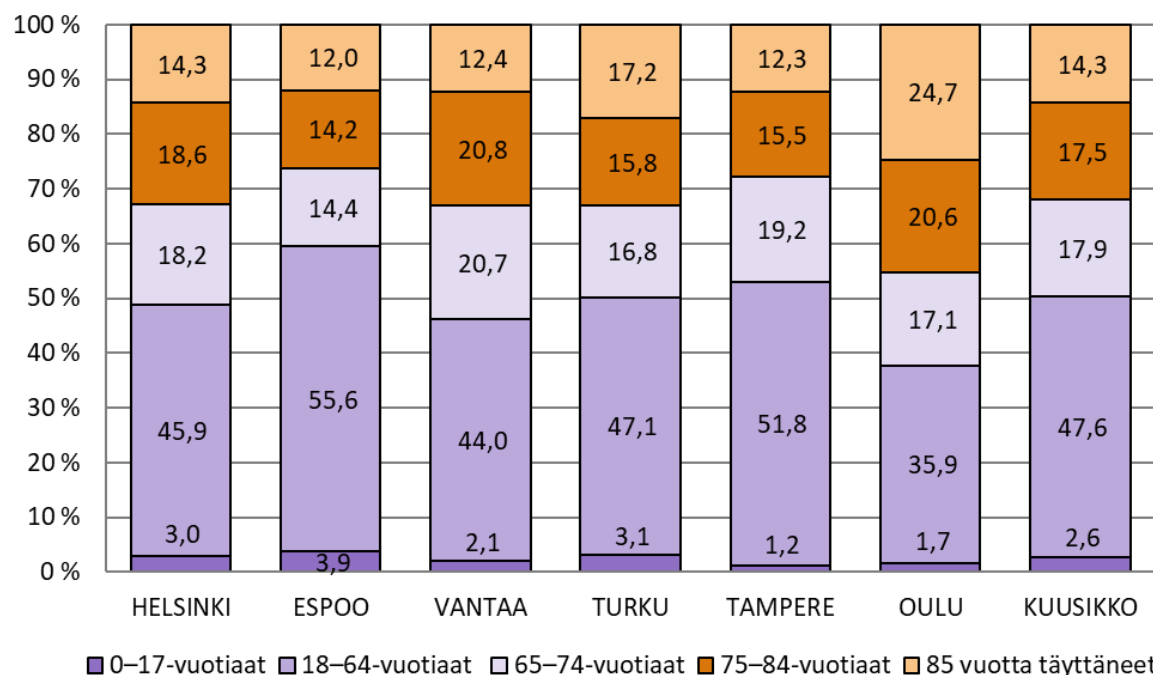
Kuvio 2. Myönteisen päätöksen omaavien VpL-asiakkaiden jakautuminen ikäryhmittäin, %-osuus kaikista asiakkaista vuonna 2017

Ikäryhmä	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
65 vuotta täyttäneet	65,8	56,9	66,5	60,4	62,5	62,5	63,2

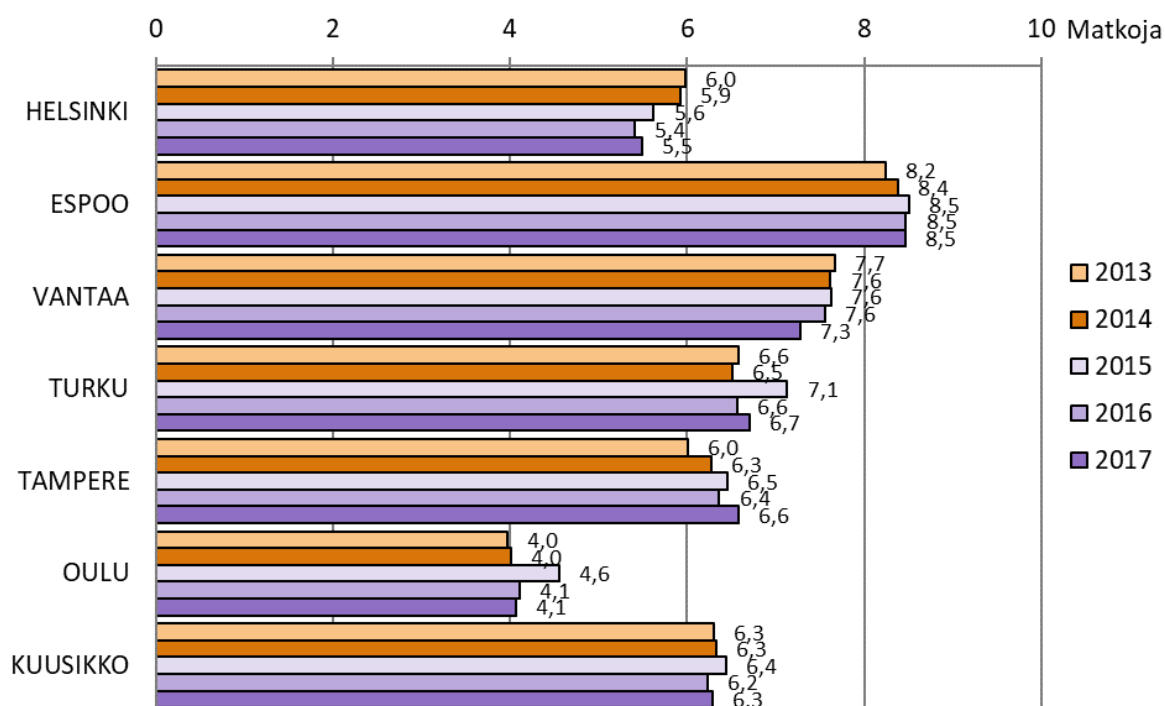

Kuvio 3. VpL:n mukaisia kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat ikäryhmittäin, %-osuus kaikista kuljetuspalveluasiakkaista vuonna 2017 (Oulun osalta päätösten määrä)

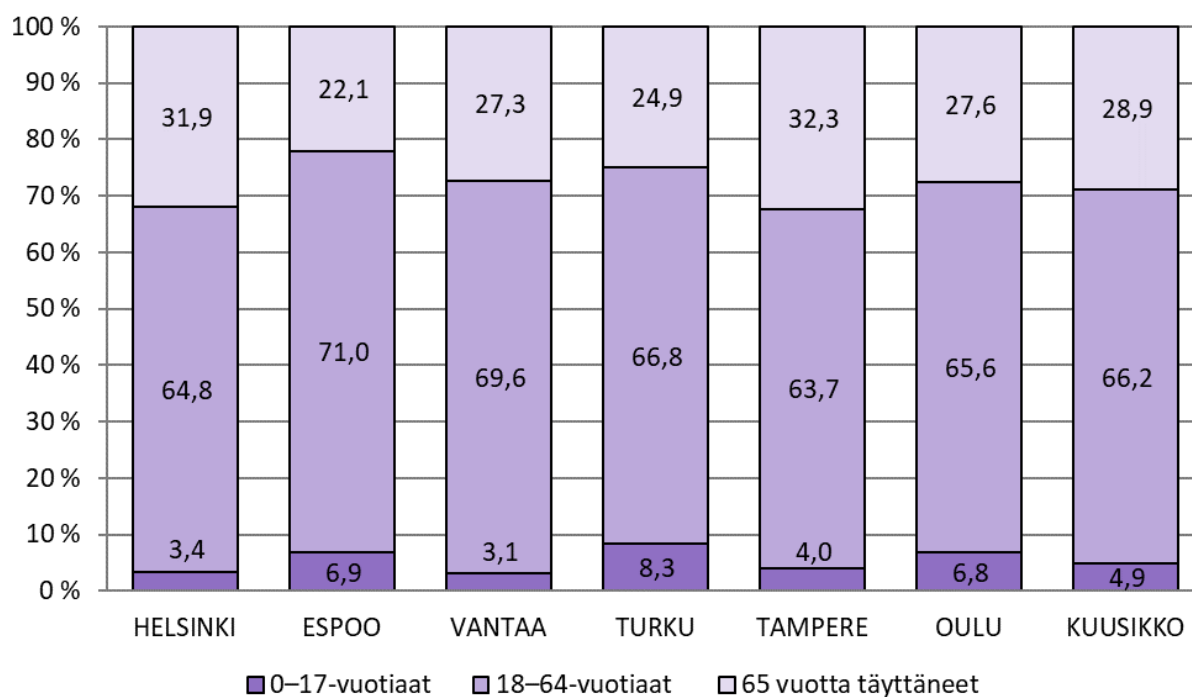
Ikäryhmä	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
65 vuotta täyttäneet	51,1	40,6	53,9	49,8	47,0	62,4	49,7

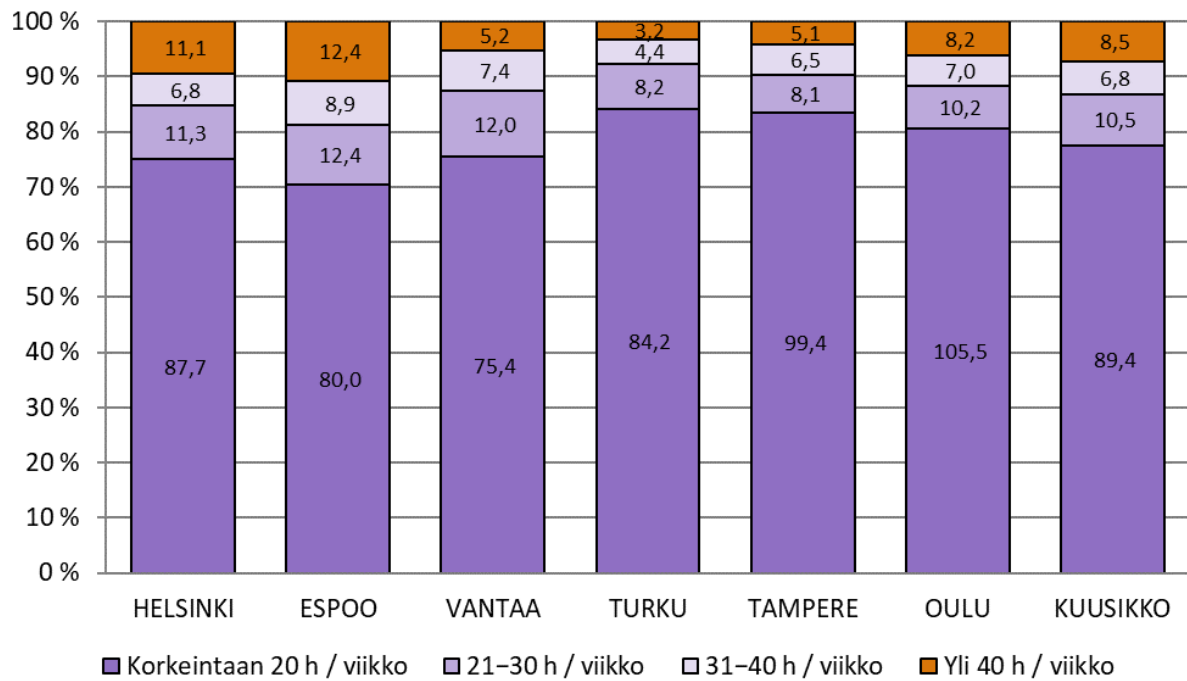
Kuvio 4. Eri ikäryhmien tekemien matkojen %-osuudet kaikista VpL:n mukaisista yhdensuuntaisista matkoista vuonna 2017 (Oulussa matkojen määrä on muodostettu laskennallisesti tehtyjen päätösten pohjalta)

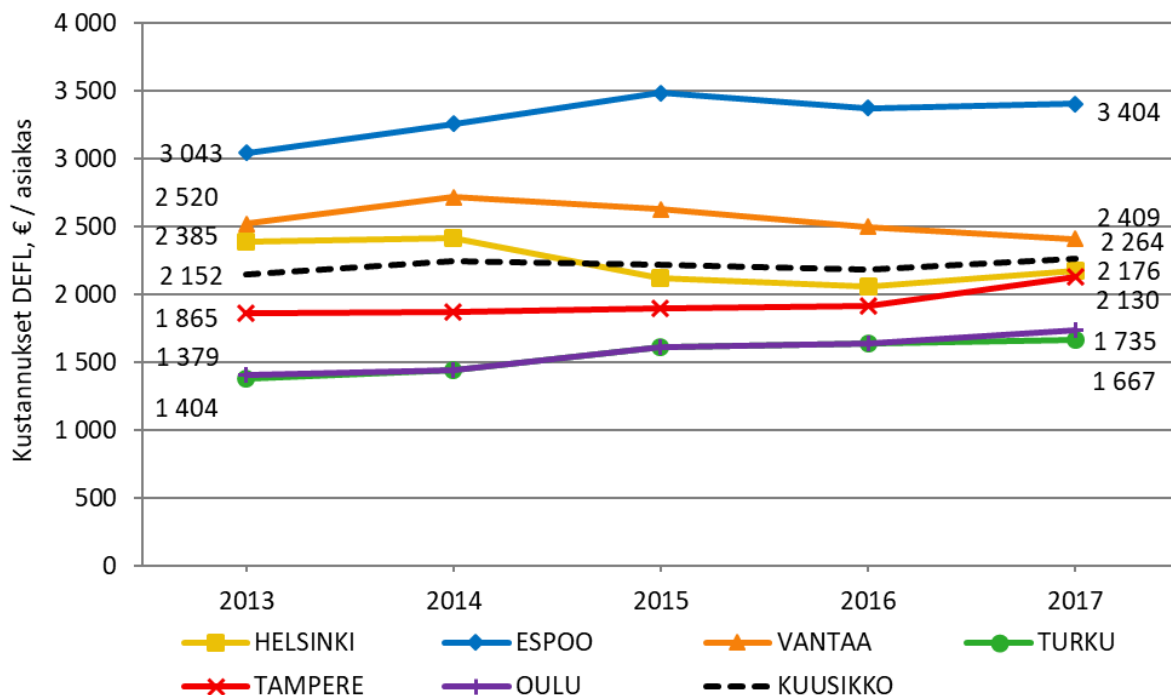
Kuvio 5. VpL:n mukaisten yhdensuuntaisten matkojen määrä palvelua käyttänyttä asiakasta kohti kuukaudessa vuosina 2013–2017 (Oulun osalta ne asiakkaat, joilla on voimassa päätös)

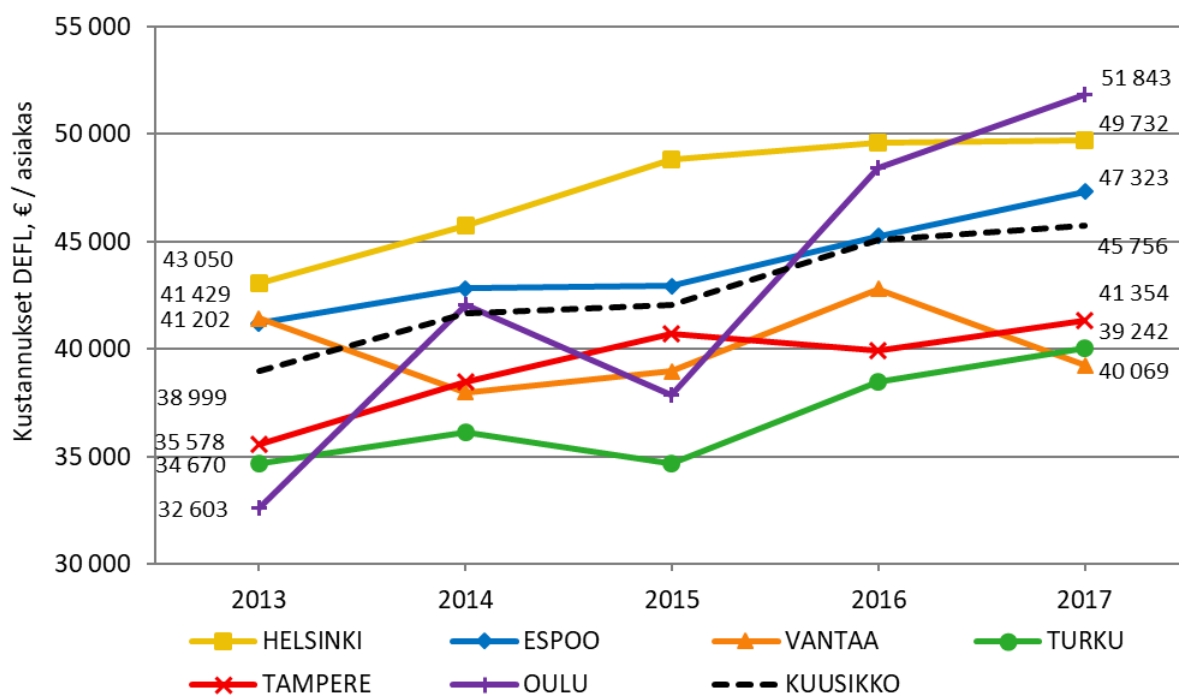
Kuvio 6. Henkilökohtaisen avun asiakkaiden %-osuudet ikäryhmittäin vuonna 2017

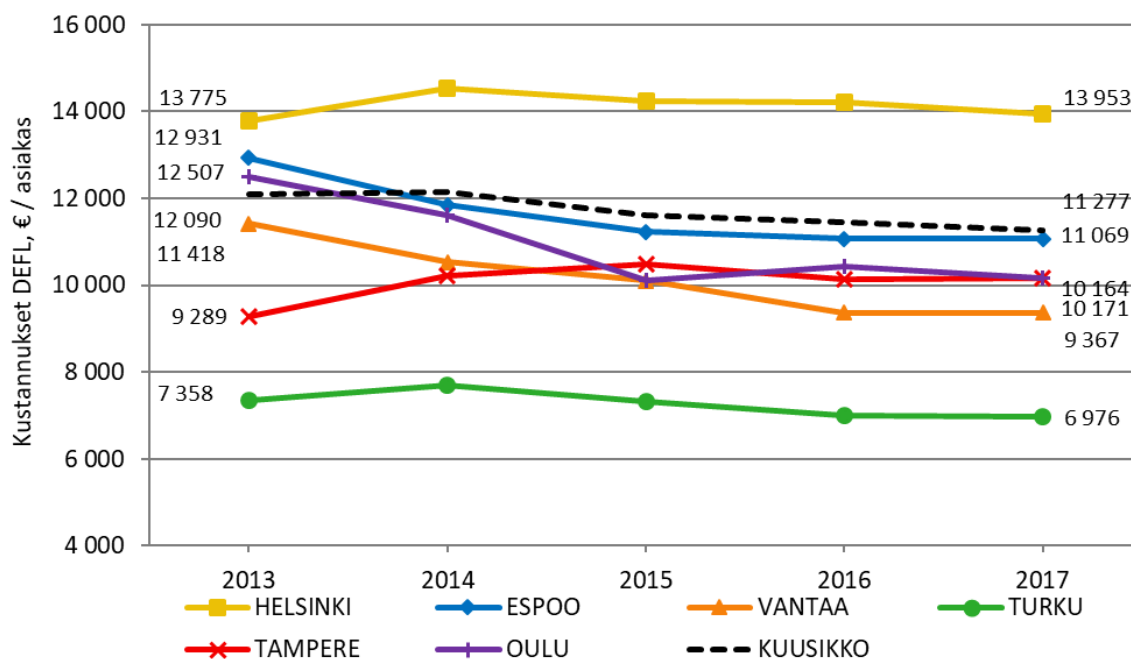
Kuvio 7. Henkilökohtaisen avun asiakkaille myönnettyjen avustustuntien %-osuudet neljässä eri luokassa vuonna 2017

Kuvio 8. VpL:n mukaisten kuljetuspalvelujen vuosikustannukset palvelua käyttänyttä asiakasta kohti vuosina 2013–2017 vuoden 2017 rahan arvossa kuutoskaupungeissa

Kuvio 9. VpL:n mukaisen palveluasumisen vuosikustannukset asiakasta kohti asumisyksiköissä vuosina 2013–2017 vuoden 2017 rahan arvossa kuutoskaupungeissa

Kuvio 10. VpL:n mukaisen henkilökohtaisen avun vuosikustannukset asiakasta kohti vuosina 2013–2017 vuoden 2017 rahan arvossa kuutoskaupungeissa

Liite 8. Vammaispalvelujen Kuusikko-työryhmän jäsenten yhteystiedot

Anu Autio, puheenjohtaja

Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Vammaispalvelut
PL 2513, 02070 Espoon kaupunki
Puh. 043 825 9890
etunimi.sukunimi@espoo.fi

Anne Lappalainen

Helsingin sosiaali- ja terveystoimi
Tietohallintopalvelut
PL 76065, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 09 310 43527, 040 334 4642
etunimi.sukunimi@hel.fi

Minna Eronen

Helsingin sosiaali- ja terveystoimi
Perhe- ja sosiaalipalvelut
Vammaistyö
PL 6050, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 09 310 24859
etunimi.sukunimi@hel.fi

Merja Jäntti

Helsingin sosiaali- ja terveystoimi
Talous- ja suunnittelupalvelut
PL 6030, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 09 310 43715
etunimi.sukunimi@hel.fi

Tarja Moilanen

Helsingin sosiaali- ja terveystoimi
Talous- ja suunnittelupalvelut
PL 6030, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 09 310 74016
etunimi.sukunimi@hel.fi

Osmo Raaska

Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Vammaispalvelut
PL 2513, 02070 Espoon kaupunki
Puh. 050 592 2713
etunimi.sukunimi@espoo.fi

Arja Mäkinen

Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Vammaispalvelut
PL 2513, 02070 Espoon kaupunki
Puh. 043 827 3095
etunimi.h.sukunimi@espoo.fi

Anne Aaltio

Vantaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Vanhus- ja vammaispalvelut
Puh. 043 825 6432
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Tanja Järvinen

Vantaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Vanhus- ja vammaispalvelut
Peltolantie 2D, 01300 Vantaa
Puh. 050 312 1781
etunimi.m.sukunimi@vantaa.fi

Laura-Kaisa Repo

Vantaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Vanhus- ja vammaispalvelut
Puh. 050 312 1773
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Kaisa Kiiski

Turun kaupungin hyvinvointitoimiala
Vammaispalvelut
PL 364, 20101 Turku
Puh. 050 559 9023
etunimi.sukunimi@turku.fi

Anita Lehtonen

Turun kaupungin hyvinvointitoimiala
Vammaispalvelut
PL 364, 20101 Turku
Puh. 050 342 4542
etunimi.sukunimi@turku.fi

Milja Koljonen

Tampereen kaupunki
Vammaispalvelut
PL 98, 33201 Tampere
Puh. 050 3248617
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Maippi Kiiski

Tampereen kaupunki
Vammaispalvelut
PL 98, 33201 Tampere
Puh. 040 639 7834
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Timo Rahkonen

Tampereen kaupunki
Kehitysvammaisten avopalvelut
PL 98, 33201 Tampere
Puh. 040 667 1171
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Marjaana Räsänen

Tampereen kaupunki
Kehitysvammaisten avopalvelut
PL 98, 33201 Tampere
Puh. 040 800 4712
etunimi.s.sukunimi@tampere.fi

Miia Ahlroth

Oulun kaupungin hyvinvointipalvelut
PL 27, 90015 Oulun kaupunki
Puh. 040 716 0853
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Merja Halonen

Oulun kaupungin hyvinvointipalvelut
PL 76, 90015 Oulun kaupunki
Puh. 044 703 6243
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Raimo Ojanlatva

Oulun kaupungin hyvinvointipalvelut
PL 27, 90015 Oulun kaupunki
Puh. 044 703 6514
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Leena Säävälä

Oulun kaupungin hyvinvointipalvelut
PL 76, 90015 Oulun kaupunki
Puh. 0400 585 444
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Auri Lyly-Falk, sihteeri

Helsingin kaupungin kanslia
Kaupunkitutkimus ja -tilastot
PL 5500, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 040 159 7441
etunimi.sukunimi@hel.fi

